

PSALMORUM

DAVIDIS

Paraphrasis Poetica

GEORGII BUCHANANI

SCOTI:

Argumentis ac melodis expli-
cata atque illustrata.

Operâ & studio

NATHANIS CHYTRÆI.

LONDINI,

Apud EDVV. GRIFFINUM.

1648.

ILLUSTRISSIMO
PRINCIPI ET DOMINO

D. OTHONI, DUCI BRUNSWICENSIS
Et Lunæburgensi, Domino suo
clementissimo S. D.

NATHAN CHYTRÆUS.

Regine ut sua donavit sacer ille Poëta,
Barbara quo se uno regna Britannia negant;
Ic ego, quæ hîc mea sunt, tibi, Princêps opime,
Forsitan & nata grata futura tula; (dono,
Ique aded teneræ, quacunque est sparsa, juventa,
Ut discas puro corde timere Deum,
Ius & laudes lingua celebrare renellâ,
Quæ Domino mixtè victima grata placet.
Ius tu modulâ cupidas præbe, ut facias, aures,
Fiat ut exemplo sanctior illa tuo.
Ve diu, Dux longævâ dignissimo vitâ,
Uique diu tibi sit virvida vita, vale.

AD
MARIAM
ILLUSTRISSIMAM
SCOTORUM
Reginam,
GEORGII BUCHANANI
Epigramma.

Nympha, Caledoniæ quæ nunc feliciter et
Missa per innumeros sceptrâ tuera avos
Quæ sortem antevenis meritis, virtutibus anno
Sexum animis, morum nobilitate genus;
Accipe (sed facillè) cultu donata Latino
Carmina, faridici nobile regia cur.
Illa quidem, Cirrha procul & Permesside lymphæ
Pænè sub arctior silere nata poli. (tu)
Non tamen ausus eram malè natum exponere
Ne mihi displiceant quæ placuere tibi.
Nam quod ab ingenio domini sperare nequiba
Debebunt genio forsitan illa tuo.

IN PSALTERIUM
DAVIDIS,

Incerti auctoris.

Σ' ἴγῃσὸν Ὁρφεύ, ῥίπον ἐς μὴ πλὴν λύραν.
Τρίπτες ὁ Δελοφοῖς δαῖος εἰς λήθην ἔτι.
Μαβὶδ γὰρ ἡμῖν πινυ' μαλ' ὁ κρέων λύραν,
Τραποῖ τὰ κρυπλὰ τῆς Θεῦ μυσηρίων,
Πληθύν παλαιῶν ἰσθρεῖ τελευτῶν,
Κινεῖ πρὸς ὕμνον τῷ κτίσῳ ἱεῖ τὴν κλίσιν:
Σώσων ἀπαντας μυσαγωγεῖ καὶ γράφει,
Ἀμαρτανόντας εἰς ὁπίστροφὴν φέροι.
Πολλοῖς σὺν ἄλλοις καὶ κειτὼ δηλῶν κρίσιν,
Σμῆχειν διδάσκει ψυχὰς αἰμασπάδας.

JUL. CÆS. SCALIGER.

V. CL.

Ad Georgium Buchananum.

Felix Georgi, lactea vena pater,
Quæ datat immensum mare:
Quid barbarorum voce squalentem abscondâ,
Metisque nugis obsitum,
Inepiumentem non ferendis artibus
Audire memet postulas?

A 3

Ple-

Plectrumne Phæbo temperante, Marfyas
Tentabit ictum pollicis ?
Amabilia Thalia si faciat modos,
Garrere pica gestiet ?
Te natum ad alta Pegasi cacumina,
Tepente susceptum sinu
Regina sacri magna Calliope soni
Liquore non noto imbuir,
Deditque palmam ferre de tot gentibus,
Latina quot colit cohors.
Puris beatâ voce ressellis vitor
Perstringit aures candidas :
Flexuque ducta vena dulcis aureo,
Quam sustulit, iterat sitim.
O me superbum, mole sublatum nova,
Te litterarum Deo !
Desideratum abesse se, ut scribis, doles ;
Quod aliquid esse me putes,
Tu te ipse contemplator : in quo cuncta sunt :
Et vota lenies tua.

IDEM

De Georg. Buch. carminis venustate.

H Eri legebam nuper allatum mihi
Sapidum, tenellum, molle carmen, aureum,
Intelligendum vel puellis omnibus,
Si splendor, atque puritas, decus, nitor,
Animum subire luculentum ullum queat :
Intelligendum non faciliè doctis viris,

Nisi mentis exciteretur ardor efficax,
Sententiarum propter ardorem merum.

De me ut loquar, ut ego de me ipso loquar,
Intelligebam primulum ut simplex puer;
At ubi vir esse, ubi esse volui intelligens,
Vocis serenâ luce perculsus tuæ,
De intelligenti intelligens nihil fui.

Hoc te vol. bam sic monere: ne petas
Me velle respondere, non enim audeo.
Hocque esse respondere, Non respondeo.

ADRIANI TURNEBI, GRÆCÆ
Philosophiæ Professoris Regij.

Neminem esse existimo in Gallia paulò humani-
orem, cui GEORGIUS BUCHANANUS non sit notus:
non solum eximius poëta, verum etiam vir omni
liberali eruditione non leviter tinctus, sed penitus
imbuetus.

CAR. UTENHOVI.

Tres Italos Galli ferens vincere: sed unum
Vincere Scotigenam non potuere virum.

GEORGII FABRICII.

PSalterium verterunt Germani aliquot piè: Itali
ut solent, eleganter: imprimis Flaminius. Sed
nunc omnium industriam vicit GEORGIUS BUCHA-
NANUS SCOTUS, varietate sententiarum, & puritate
sermonis.

*Francisci Porti.
Cretensis.*

Σὶ γὰρ τοῦ λαοῦ. Δαδὶ δ' ἄλλος θάσσιν ἀοιδῶν
(Θαῦμα μὲν) εἴ τυνη πᾶσι δῶκε θεοῖς.
Ἀλλ' ὃ μ' ἀντολὴς αἵταις δι' ἑμὴν μάλ' περ το καίρτος,
Ἐσπερίοις ὅ δ' ἔ' εἰς ἔρατοι ὦ κλειόη.
Ἦισι Παλαιστίνων ὅπ' κείνος γ' αὐτὰρ ῥυθμοῖς
Ἀ' υἱοῖσις δέλγει μὴ ἰόαι εὔ μιν ὀππάρ.
Εἰ δ' ἡ μέλη φροτιροιο τὸ πῶ τὸ δ' αὖ εὐστατο χρεῖς
Ἐξοχοι ἔραϊόθεν παντοκράτορ βασιλεὺς.

Henrici Stephani.

*E*cco Caledonia Maro, Naso ex Flaccis in ora,
Pro Jove nunc discuma posse sonare Jovam.

Ejusdem.

Davidi hic corpus, sed restam veste Latina,
Qua picta est Flacci, picta Maronis acti.

Pauli Melissi Franci.

Diversas multi variè e'iciere sonores,
Aptando Latia plestra Syriſſa lyre,
Barbiton hoc, cytharæque fides, chelyn increpat alter.
Et sum ex merito quemque secutus hos.
Quod Buchananæ, canis, modulamina cætera vincit,
Cum reliquis liquida Daulia vocis aves.
Et quæquam dubitat plenè edicere buccinæ
Hæc superat cunctas buccina clara rubas?

N. H. A. N. C. EDITIONEM

Epigrammata :

*Joh. Posthii, Archiatri
Palatini, P. L.*

Silvæum ascendit: nuper Buchananus Olympū
Vocante rege cælitum,
Mistus ubi sanctis jam variis aurea templa
Cætu suorum carminum

Mellifluo replet, cætu admirante pisum,
Stupente & ipso Davide ;
Qui, meritis superis ait, ista probantur & orbi,
Ter maximi laudes Dei

Clarius ac melius referentia quam mihi quondam
Modulata Hebræa barbitro.

Ejusdem.

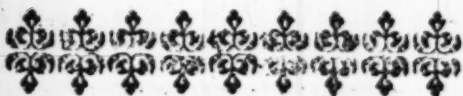
De Nathane Chytræo.

Plurimicis cantum numeris mihi dedit ; manebit

Quamvis doctæ grævia parva lyra
Versibus adde suos molles, cantumque sonat rem ;

Major hîsde nîcra grævia, major honos.
Quantam igitur laudem Chytræi Musa meretur,

Phœdra animat melicis quæ Buchananæ soni ?

Frid. Sylburgii.

Ο Ἰακωβὺς τὸ Θεὸν σπρίλων τ' ἀρεταίς τ' ἀνασφάλμας
Πρώτη σάλπιγγι βέβητος ἑβραϊκῇ.
Εἴπα δ' Ἀπέλλαντος τις ἐπώνυμος ἑξοχὸς αἰὲρ
Ἐκλήσθη ρήτωρ ἐδίγξατο δακτυλικῶ.
Θρόνοι δ' Αὐτονοίῳ μέθοροντα ἰφ' ἡμῶν
Συχροὶ ὑπερτορῶς δ' ὡς Σκοτίας βυκάνη.
Τέσση γὰρ πλαγγῆς ἰαχὴ κελάδῃσι τὰ θεῖα,
Ὡς τοῖς αἰῶσι ἄλλαν φέγγμας ὀπισκοπέειν.
Ὅτι δὲ δαιδαλίῳ μελίῳ ποικίλματα χεῖται,
Τοῖς δ' ἰδίῳις ἄδῃσι ἔργον ἕκαστο ἔποιε,
Ναδὰν χυτταῖος μέσσης πεφίλη μένος αἰὲρ,
Ὡδῶς τοῖς μέτρῳις ὁρῶντι ἀσπρυνάει.
Πρὸς δ' ἴτι καὶ ψαλμῶν μερίδας κεφάλανά πε
Εἴηκα συντομίῃ ἱερίῳ δ' ὁ σωῖται. (μνήμης
Ταῦτα θεοφιλέως μελετήματα θύσσελα φωνῶν,
Ὡς ἑρπετὶ ἀμφοτέρωθεν δαξάλε τ' παλάμῃς,
Ἴν τι γὰρ ἐυτυχίαις παρίχει θεοτερπίας ἱμνῶν,
Ἐν τῇ θυσιαστικῇ φέρῃ Θεὸν ἱκεσίης.
Τραυλὸς δ' ἑκφάνει τὰ τι φέρῃ θεὸν ὑψιμύδοντα,
Καὶ τὰ φέρῃ ἀνθρώπων ἔργα θεασαμένη
Ταῦτα δὲ τοῖς ἀγαθοῖς τοῖς τ' ὁδῶν ἵτασι μελῶσι
Ἐλδομένοις πάντῳ ὅσι ποδενόματα.

Ioh. Lundorii.

ΜΑΐτιος Ἰσαΐδ' υ λυροληθείας θυ μιστήριασσαν
 Πάμπομοι ψαλμῆς ἀνδρες ἀοιδόπεδοι.
 Ἀλλ' οἱ πᾶσιν ἀγῆς θυῖν Βυκαῆτιος, ἰδ' ἰδ' ἰδ' ἰδ'
 Ἡν διὰ θεωσιπῶν ἱζοχος θυπῶν.
 Τῆς σὺ βασκαῆτις ἴτι βασκαῆτις; εἰσὶκε λάμψῃ
 Ἡλῖος, λάμψῃ ἱζοχα τῶδε κλῖος.

Ἄλλοι.

Οἱ Βυκαῆτις ἀπαῖ θυκαῆτις ἵοι' εἴπε λαχέδῃ
 Εἴπε καὶ αἴσαν, ὃ γ' ἰαὶ πῆπται θυκαῆτις
 Εὐκίλαδος, ὡρεθεῶσα θεῖ κλῖος ἱψιμέδουτος,
 Παντὶ οἱ κόσμῳ ἥς καλαδ' εἰ κίλαδος.

Ἄλλοι.

Καὶ Βυκαῆτις πατῆς Σκοτῆς Ζοῖ, καὶ ἱοιμῆς
 Σὺ Σκότος, ἔ σκοτος εἶ, εἰλὰ φῶς Σκοτῆς.

Ἄλλοι.

Σιγὴ μυστοπόλοις θαλασσοῖς κρεῖττοα κρεῖττω
 Νῦν γὰρ ἀοιδίαν μυστοπόλος ἱερὸς,
 Μυστοπόλος Βυκαῆτις, ἀέθλος τῶ μ' Ἀπῖκων
 Κοίτη ὡ καλοῖς ἰν τι παλαιῶν σιν.
 Ἡ τῶχα βασκαῆτις τις, τ' πλῖος; αἰνὸ πηδῆν
 Δῶς τις εἶωθε τῶν γυμσι βασκαῆτις.

A. D.

AD. C. L. V. NICOL. REUSNE-

ium, I. C. & Poëtam, Reipub. Scho-
larque Argent Antecessorem &
Consiliarum,

Ænigma Christiani Egenolphi
Francof. P. L.

ὁς τῷ Βυκλίῳ.

Digna polo soboles lambentis & aëra voce
Dulciter harmonica & Magna implico prole
canova.

Nec me Delta juvat. IROBO BALTHÆ
MVNERA TESIAÆ.

GEOR

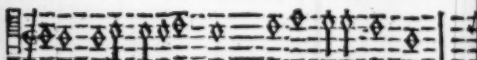

Georgii Buchanani
PARAPHRASIS IN
PRIMUM LIBRUM
PSALMORUM.

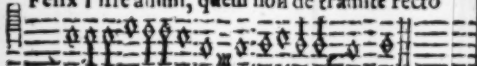
PSAL. I. *Beatus vir, qui non abiit in consilio, &c.*

*Primus Davidis Psalmus, qui tanquam proemium
 & commendatio totius est operis, docet, verè beatos esse
 pios; extremè autem miseros impios. Qui verò sunt pī, qui
 impij, aperit statim introitu. Postea singulis imaginibus
 singulorum conditionem oculū subijcit. Felicitatem enim
 piorum in hac maxime vita, pulcherrima icone arboris irri-
 gua & fructifera pingit, & in altera vita inquit eosdem
 Deo cognitos & caros esse futuros. Impiorum in hac vita
 florem momentaneum, seu potius extremam miseriam desig-
 nat, imagine pulveris à vento agitati & discussi; in altera
 verò vita eosdem æternis supplicijs subijciendos prædicit;
 innuens interim, semina et incrementa pietatis ex hoc Psal-
 merum libro haurienda esse.*

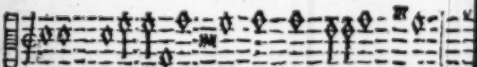
Carm.

*Carm. genus 1.**Discantus.*

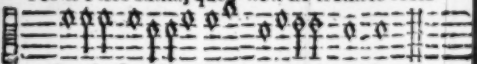
Felix 1 ille animi, quem non de tramite recto

Impia sacrilega flexit contagio turba :

Altus.

Felix 1 ille animi, quem non de tramite recto

Impia sacrilega flexit contagio turba,

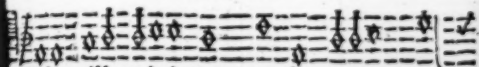
Non i er erroris tenuit, b sessorve cathedræ .
 Pestiferæ facilem dedit irrisoribus aurem :
 Sed 2 vitæ rimatur iter melioris, & altâ
 Mente Dei leges noctesque diesque revolvit.

Ille, 3 velut rigæ quæ margine confita ripæ est
 Arbor, erit: quæ non violento d Sirius æstu
 Exurit, non torret hyems, sed prædiga lato
 Proventu beat agricolam; nec flore caduco
 Arridens, blanda Dominum spe lætæ inan- m.

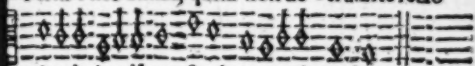
Non 4 ita divini gens nescia fœderis, exlex,
 Contemnitque poli: subito sed turbine rapti
 Pulveris instar erunt, volucri quem concita gyro
 Aura levis torquet vacuo ludibria cœlo.

Ergo

Tenor.

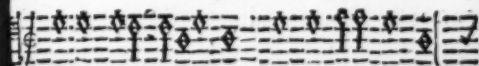

Felix ille animi, quem non de stramite recto

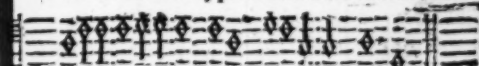

Impia sacrilegæ flexit contagio turbæ :

Bassus.

Felix ille animi, quem non de stramite recto

Impia sacrilegæ flexit contagio turbæ ;

Ergo 5 ubi veridicus iudex in nube serena
 Dicere jus veniet, scelerisque coarguet orbem,
 Non coram e impietas mœstos attollere vulgus,
 Nec misera audebit justæ se adungere turbæ.
 Nam 6 pater æthereus justorum & fraude carentum
 Novit iter, sensumque tener, curvosque sequuta
 Impietas fraudum f anfractus scelerata peribit.

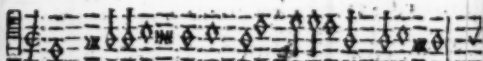
PSAL. II. Quare fremuerunt gentes, &c.

De regno Christi vaticinaturus, initio obijurat tyrannos et
 impios huic regno adversantes, usq; penas minatur. Postea
 regem nominant Christum Dei filium, eiusque potentiam
 laudat, et hortaturque omnes, ut eum audiant & reveren-
 tur, nisi in æternum pereant.

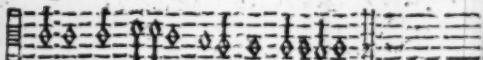
Secundum

Secundum genus Carm.

Discantus.

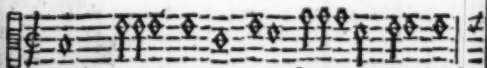

Quid ⁊ trepidæ gentes vano fremuere tumultu?

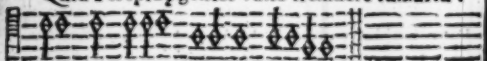

Minisque populi sæviunt inanibus?

Alius.

Quid ⁊ trepidæ gentes vano fremuere tumultu?

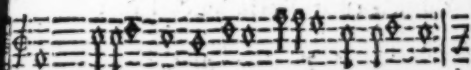

Minisque populi sæviunt inanibus?

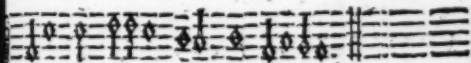
Et 2 cum principibus magni coiere tyranni, (ce. 1)
 Dominumque Christumque Domini adversum tru-
 Vincula 3 quin horum fortes dirumpimus, ajunt,
 Et lora nostris demimus cervicibus?
 At 4 pater æthereus, rerum cui summa potestas,
 Ridebit impotentium irritas minas.
 Tum 5 iustâ accensus miseros affabitur ira,
 Et per furorem cæca consilia suum
 Turbabit; 6 Cingamque meum a diademate regem;
 Inquit, Sionis jura sanctis collibus
 Qui dabit, & latè fundet mea jussa per orbem.
 Deinde 7 allocutus Dominus est me; Filius

PSALMUS II.

Tenor.

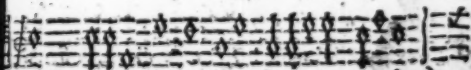

Quid i trepidæ gentes vano fremuere tumultu ?

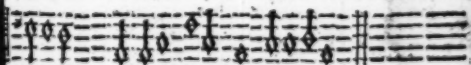

Minisque populi sæviunt inanibus ?

Bassus.

Quid i trepidæ gentes vano fremuere tumultu ?

Minisque populi sæviunt inanibus ?

Tu meus es, genui te hodie : 8 me posce, daboque
Omnes ut heres gentium fines regas,
Quà circumfusus tellus se porrigit undis,
Regasque 9 scèptro sempiternum ferreo ;
Quumq; viles, timidosq; premas, frangasq; rebellas
Ut facta fragili vasa franguntur luto.
Et io vos, in populos quibus est permessa potestas,
Et ius ab alta sede plebi dicitis,
Et tenebras depellite, discite verum,
Servite 11 Domino cum tremore ; gaudiis
Et timor & Domini accedat reverentiæ vestris,
Ut 12 missum ab illo filium applectamini ;

In vos ne iustæ vindictam exerceat ira,
 De b calle recti devios; nam quum brevi
 Szviet iniustos contra iusta ira, scietis
 Quàm sint beati, spes in illo qui locant.

Tertium genus.

Discantus.

Heu 2 quanta numero viribusque factio Me

vexat odiis impiis ! Quàm perditorum firma

Altus.

Heu 2 quanta numero viribusque factio Me

vexat odiis impiis ! Quàm perditorum firma

conspiratio Conjurat in meum caput !

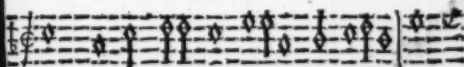

conspiratio Conjurat in meum caput !

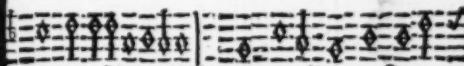
PSAL. Iij. Domine quàm multiplicati, &c.

Hoc hymno Propheta regis seditiosi filij Absolonis con-
 spiratione perturbatus, primo conqueritur de factiosorum
 multitudine: Deinde in presentiam omnipotentis, & in-
 excusando benignissimi Dei opponit, quo fretum se etiam
 in extremis periculo animo tranquillo fore asserit, uniusq;
 cuius servatoris et liberatoris salutem et subsidium magno
 animo implorat.

Tenor.

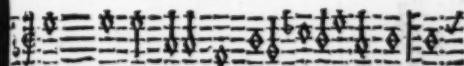

Heu 2 quanta numero viribusque factio Me

vexat odiis impiis! Quàm perditorum firma

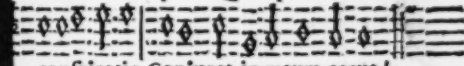
Bassus.

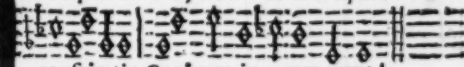
Heu 2 quanta numero viribusque factio Me

vexat odiis impiis! Quàm perditorum firma

conspiratio Conjurat in meum caput!

conspiratio Conjurat in meum caput!

Et

Et 3 asseverant, spem salutis in Deo

Supereffe jam nullam mihi :

Quum 4 tu sub umbra præliantem me tui

Tam sæpe scuti texeris :

Quum laudis auctor sis meæ, quum gloriâ

Meum corones verticem.

Quum 5 nocte Dominus invocantem me suo

De monte sancto exaudiat,

Curis 6 solutus & recumbo & dormio ;

Resurgo liber à metu.

Domino 7 excubante, nec meum formidine

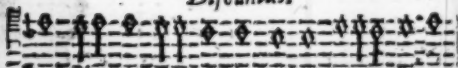
Pectus movebunt agmina

Numerosa ; nec si seça feritas omnium

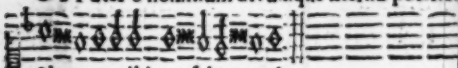
Conjuret in me gentium,

Quartum genus.

Discantus.

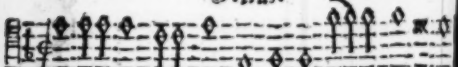

O 2 Pater ô hominum divûmque æterna potestas

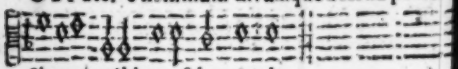

Sincera mihi conscie mentis,

Alius.

O 2 Pater ô hominum divûmque æterna potestas

Sincere mihi conscie mentis,

PSALMUS IV.

9

Tu 8 Domine in aciem ductor, ut me liberes,
 Prodibis : hostium omnium
 Malasque franges impiorum & conteres
 Dentes potenti dexterâ.
 At 9 tu, salutis una spes. populum tuum
 Bonitate solitâ amplectere.

PSAL. IV. Quum invocarem, exaudivit, &c.

Invocat hic David auxilium Dei contra Absolonem &
 reliquos sediziosos, quos etiam obiurgat, & in viam redire
 iubet. Docet item, quodnam sit verum & summum bonum,
 nempe non divitiæ, aut æmuli proveniunt libertas, sed Dei
 benevolentia & favor, in quo nullo & solo, cum vera animi
 tranquillitate, ipse acquiescat.

Tenor.

O 2 Pater, 8 hominum divâque æterna potestas,
 Sincera mihi conscie mentis,

Bassus.

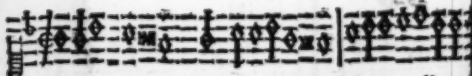
O 2 Pater, 8 hominum divâque æterna potestas,
 Sincera mihi conscie mentis,

Qui

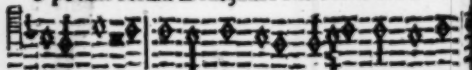
Qui mihi consilii que inopi, incertoque salutis,
 Imploranti rebus in arctis,
 Tutum pandis iter, latumque educis in æquor:
 Nunc obsecro fraude maligna
 Da mihi te facilem, & justis bonus annue votis,
 Non durâ placabilis aure.
 O 3 hominum cæcæ mentes, quæ me usque relicto
 Intenti mendacibus umbris,
 Sollicita in vanas torquetis pectora curas?
 Tandem credite vera monenti,
 Quem 4 Deus electum miro dignatur honore,
 Per discrimina capta tuetur.
 Me Dominus clamantem ad se, auxiliumq; rogantem
 Mitis & exorabilis audit,
 Ergo 5 Dei, miseri, nunc saltem agnoscite numen,
 Et vitiis abstinete pravis,
 Vobiscum in tacito per noctem expendite lecto
 Longi dicta ac facta diei.
 6 Non a pecudum fibris Domino, sed mente b litato
 Innocuâ: si admoveris aris
 Hanc, poteris sperare animi securus ab alto

Quintum genus.

Discamus.

O potens rerum Deus, aure leni Mitis exaudi me

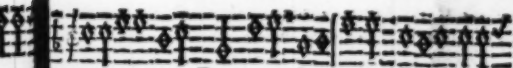
verba, mentis Mente non dura tetricusque tristes

Dexterâ munera larga benignâ.
 Poscit 7 opes modò degeneres pars maxima vulgi,
 Hæc animos vota una fatigant.
 At 8 tu me placido tantùm bonus adspice vultu :
 Aura tui jucunda favoris
 Me super irradiet : sat amico te mihi fêlix,
 Alter frugibus horrea stipet,
 Impleat & multas generoso nectare cellas,
 Et congesto gaudeat auro :
 Ast 9 ego, curarum vacuus de nocte recumbam,
 Et sine sollicitudine semnos
 Accipiam : tu securam mihi robore mentem,
 Tu certâ spe pectora firmas.

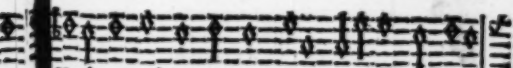
PSAL. V. Verba mea auribus, &c.

Hic quoq; propheta regius exul & afflictus, à Deo
 suas preces exaudiri petit, sequæ defendi contra impios &
 sanguinolentos, eoq; nomine Deo exosos. Dei enim mis-
 ricordia se fretum non desperare in rebus adversis, sed ad
 sui patrocinium confugere. Hostes autem suos esse menda-
 ces, fraudulentos; hypocritas, ideoque orat ut Deus eos
 puniat; adsit autem & benefaciat pijs.

Tenor.

mea 2 potens rerum Deus, aure leni Mitis exaudime

Verba mentis Mente non dura tetricusque tristes

Adm.

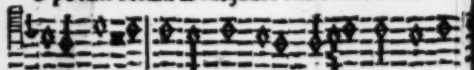
Qui mihi consilii que inopi, incertoque salutis,
 Imploranti rebus in arctis,
 Tutum pandis iter, latumque educis in æquor;
 Nunc obsecro fraude maligna
 Da mihi te facilem, & justis bonus annue votis,
 Non durâ placabilis aure.
 O 3 hominum cæcæ mentes, quæ me usque relicto
 Intenti mendacibus umbris,
 Sollicita in vanas torquetis pectora curas?
 Tandem credite vera monenti,
 Quem 4 Deus electum miro dignatur honore,
 Per discrimina cuncta tuetur.
 Me Dominus clamantem ad se, auxiliumq; rogentem
 Mitis & exorabilis audit.
 Ergo 5 Dei, miseri, nunc saltem agnoscite numen,
 Et vitiis absistite pravis,
 Vobiscum in tacito per noctem expendite lecto
 Longi dicta ac facta diei.
 6 Non a pecudum fibris Domino, sed mente b litata
 Innocuâ: si admoveris aris
 Hanc, poteris sperare animi securus ab alto

Quintum genus.

Discamus.

O potens rerum Deus, aure leni Mitis exaudi me

verba, mentis Mente non dura tetricusque tristes

Dexterâ munera larga benignâ.

Poscit 7 opes modò degeneres pars maxima vulgi,
Hæc animos vota una fatigant.

At 8 tu me placido tantùm bonus adspice vultu :
Aura tui jucunda favoris

Me super irradiet : sat amico te mihi fêlix,

Alter frugibus horrea stipet,
Impleat & multas generoso nectare cellas,
Et congesto gaudeat auro :

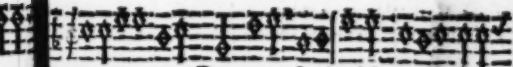
Ast 9 ego, curarum vacuus de nocte recumbam,
Et sine sollicitudine somnos

Accipiam : tu securam mihi robore mentem,
Tu certâ spe pectora firmas.

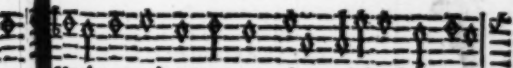
PSAL. V. Verba mea auribus, &c.

Hic quoq; Propheta regius exul & afflictuS, à Deo
sua preces exaudiri petit, seque defendi contra impios &
anguinolentos, eoq; nomine Deo exosos. Des enim mis-
ericordiâ se fretum non desperare in rebus adversis, sed ad
tui patrocinium confugere. Hostes autem suos esse menda-
ces, fraudulentos, hypocritas, ideoq; orat ut Deus eos
amiciat; adsit autem & benefaciat pijs.

Tenor.

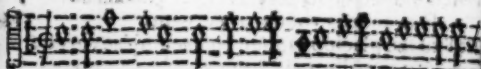

me 2 potens rerum Deus, aure leni Mitis exaudime

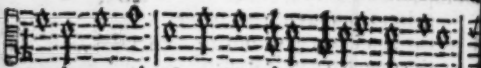

Verba mentis Mente non dura tetricusque tristes

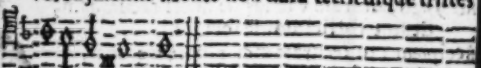
Adm.

Alm.

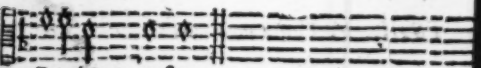
O potens rerum Deus, aure leni Mitis exaudi me

verba, mentis Mente non dura tetricusque tristes

Percipe questus.

Percipe ⁂ questus.

Adspice 3 attentus, mihi quanta tendat

Vox latus quando mihi rex Deusque

Solus es, solum veneror percorque

Rebus in arctis.

Manè 4 clamantem Deus æquus audi :

Nam tuum castâ prece, non inanem

Spem fovens, nomen jubar ante b Eorum

Manè e ciebo.

Tu 5, Deus, latus pietate verâ,

Impi ritus scelus execraris :

Nec frui pravi studiosa mens te

Speret amico.

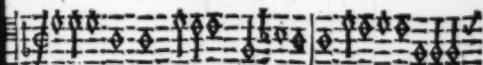
Vis 6 tuos vultus metuit, nefasque :

Hostis 7 es fraudum & cupidæ cruoris

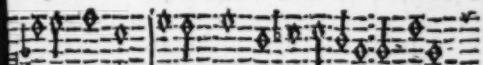
Cædis : 8 audacem simulare linguam

Falsa recides,

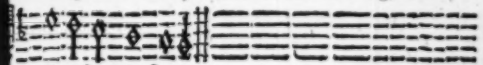
Bassus.

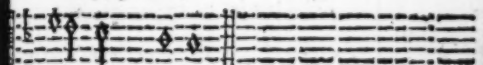
O potens rerum Deus, aure leni Mitis exaudi mea

verba, mentis Mente non dura terricūsq; tristes

Percipe questus,

Percipe a questus

At 8 tuā fretus bonitate sacrum

limen accedam, tua templa inibo:

Ritè adorabo tua sanctæ castis

Numina votis.

Tu 9 mihi, ut casses fugiam dolosos

hostium, lumen, Deus, æquitatis

Dux tuæ præfer, dubioque cæcos

Dirige gressus.

hostium 10 verum fugit ora, pectus

incolitæ fraus spurcitieſque; guttur

terius putri est quod hiat recludens

Funera • busto.

lingua adulatrix tacito veneno

landiens, cæcos meditatur. ictu.

11 Deus, rerum O Pater alme. gentem

Perde nefandam.

B

Redd

Redde conatus, Pater alme, vanos ;
 Quique te linquunt, scelerum suorum
 Sentiant poenas meritas, ab ima
 Stirpe recisi.

12 Sed tuâ semper bonitate tuti
 Gaudeant, qui spem posuere in uno
 Te sibi certam impavidi, tuumque
 Nomen adorant.

13 Namque tu rectos animique puros
 Largâ opum dextrâ recreas benignus,
 Et tui (tanquam clypeo) favoris
 Protegis umbrâ.

PSAL. VI. Domine ne in furore, &c.

Psalmus hic primus est inter septem, qui, quod doctrinæ
 & exempla veræ poenitentiae continent, Poenitentia
 appellantur. Poenit autem cum desperatione & ipsis infeli-
 ciâ David, agnoscis primò suorum peccatorum ma-
 nitudinem, verèq; & ex animo, multu cum lacrymis
 squalore, dolet Deum tantopere à se offensum esse, nec
 nam, modò paterna sit, recusat. Neq; tamen desperat
 sed ad Dei misericordiam, propter filium servatorem per-
 missam, verâ fide confugit. in qua quidem ira exsultat
 etiam insultet hostibus, qui à Deo plane desertura David
 iactabant. Vite quoq; emendationem & bonum propo-
 situm in eo declarat, quod se vivum & valentem Dei lau-
 perpetuò celebraturum pollicetur: quod nisi ab homine
 fieri non potest.

Carm. genus Iii.

Dum a fervet ira, Domine, dum mens æstuat,
 Ne me merentem corripe :
 Dum scizientis flagrat in cursu furor,

Exig

Exigere pœnas abſtine.

3 parce : languor ægrum conficit :

Manum ſalutarem admove;

Corpus, ſolutis oſſium compagibus,

Enerve vires deſerunt;

4 mentemque graviter mœror angit turbidam:

Quo me uſque miſerum negliges?

5 me uſque linques? jam reverte ac libera

Ægrum interâ de faucibus,

6 ſæva duram mors manum injecit ſemel,

Quis ampliùs meminit tui?

7 quis mortis altâ ſubrutus caligine

Nomen celebravit tuum?

8 nocte pectus anxium ſuſpiriis

Pulſans, gemenſque lacrymis

9 avo cubile : ſtrata ſletuum madent

Rorata largis imbribus,

10 ſaligat acies luminum, doloribus

Hebetata longis : hoſtium

11 terque riſus & dolose marcuit

Color vigorque corporis.

12 tu, ſceleribus turba gaudens impiis,

Faceſſe, ſpem pone irritam:

13 preſenta Dominus & meorum ſletuum

Placatus audiit ſonum.

14 Dominus benignus ſupplicem me exaudiit,

Orationique annuit:

15 bitus ut hoſtes obruat pudor meos,

Vultuſque confundat rubor:

16 ſiſti repentè ut palleant infamia

Fugamque turpem mœreant.

PSAL. Vij, Domine Deus meus, &c.

Occasionem huic Psalmo dederunt calumnia & pro
 Semei filij Pemini quæ recitantur 2 Reg. ca. 16. Petiit
 David se à cane tam rabioso liberari, cum sit innocens
 quidem innocentiam suam dirâ in seipsum imprecatio
 ipsiusq; Dei, qui cardinognoſtes eſt, testimonio, poſt

Sextum genus.

Discantus.

In te salutis spem posui meæ,

Servator orbis : faucibus hostium

Me libera, qui mente savâ

Altus.

In te salutis spem posui meæ,

a Servator orbis; faucibus hostium

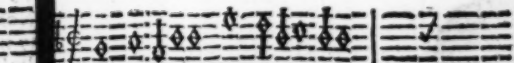

Me libera, qui mente savâ

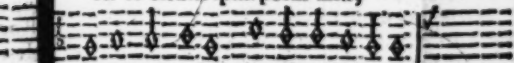
Inter

onstrare. Cum igitur Deus innocentia et iustitia defensor
 index autem mendaciorum sit & scelerum, oras ut hic
 quoque ob honorem nominis sui, in utroque vires suas exseras.
 Ce autem interitum hostium delectari videatur, mones eos
 resipiscant; quia & tela ira divina ipsorum cervicibus
 amineant; & conatus ipsorum plane irruunt, & auctoribus
 eundem exitiales sine futuri. In fine verâ fide statuit se
 caudium, suamque causam Deo curâ esse, pro quo ipso
 mortales ei gratias agunt.

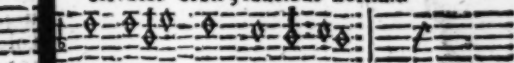
Tenor.

In te salutis spem posui meæ,

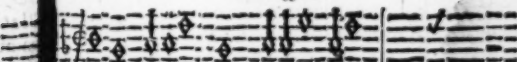

Servator orbis; faucibus hostium

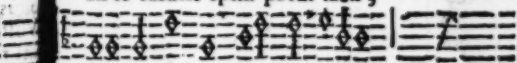

Me libera, qui mente savâ

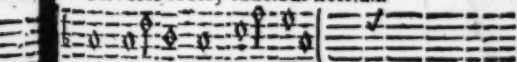
Bassus.

In te salutis spem posui meæ,

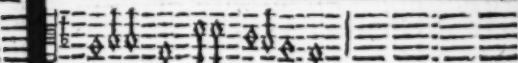
Servator orbis, faucibus hostium

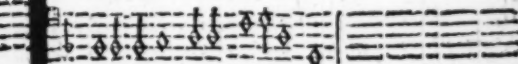
Me libera, qui mente savâ

Si 3 nemo vindex afferat, ut leo
 Imbelle ^b crudus dilaniat pecus,
 Sic me ferus discerpet hostis,
 Innocui ^e sitiens cruoris.
 Si 4 verus index me meritò arguit,
 Nec falsa mendax ^d crimina texuit,
 Si 5 damna tranquillo creavi,
 Pro merito malè ni peperi :
 Me 6 persequatur ^e dum capiat sequens,
 Captumque sternat, stratum & humi pede
 Conculcet, & sceptri superbum
 Proterat abjiciatq; fastum.
 Exsurge ; 7 justas te furor impius
 Meorum in iras excitet hostium.
 Exsurge, promissamque redde
 Perfidiae Deus ultionem.
 Exsurge ; 8 terris luceat omnibus
 Augusta majestas tua ; te suum
 Accurrat agnoscatque regem
 Concilium populi, patremque.
 O 9 qui potenti sceptrā tenens manu,
 Gentes per omnes crimina vindicas,
 Me vindica, si ritè pœnas
 Ore pio innocuoque posco.
 O 10 juste iudex, cordis in intimo
 Quem nil recessu præterit abditum,

Interitum mihi moliantur.

Interitum mihi moliantur.

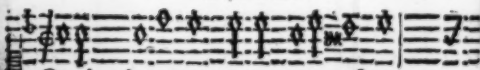
Frange impios ausus malorum ;
 Fulci animos refoveque justos.
 Securus 11 hostes nil meuo, Deo
 Custode, quem simplex animi juvat
 Candor 12, nios servat, malisque
 Exitium assidue minatur.
 Si 13 perstet hostis, jam gladium tener,
 Jam 14 tendit arcum promptus, & arripit
 Ferale f telum, & igne saevo
 Lethiferas g acuit sagittas.
 En, 15 qui nefandum porturiit scelus,
 Concepit h zrumnam, pariet velut
 Que vana per somnum inquietas
 Ludificant simulacra mentes.
 Fodit 16 dolosam, ut me caperet, i scrobem,
 Incautus in fossam ipse suam ruit,
 In 17 verticem ipsius recurret
 Pernicies, recidentque fraudes.
 Ergo 18 k expeditus fraudibus & metu,
 Rerum parentis justitiam canam,
 Nomenque sanctum i gratiasque
 Latus agam, repetamque laudes.

PSAL. Viij. Domine Dominus noster, &c.

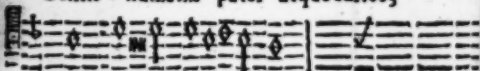
Celebrationem Majestatis, seu omnipotentia, item bonitatis, siue potius philanthropia divina hac oda continet. Omnipotentiam Dei ex operibus caelo terraq; conspicui declarat, & primo quidem ex terrenis; ubi per infantes & homines planè imbecilles, res maximas in suam laudem gerat, & in inimicos suos exerceat vindictam & poenas. De-

Septimum genus.

Discantus.

Gentis a humanae pater atque custos,

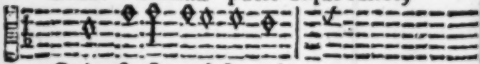

Quàm sancta Majestas tui

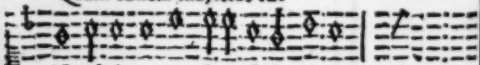
Altus.

Gentis a humanae pater atque custos,

Quàm sancta majestas tui

Nominis terras stupefecit omnes,

Sol

PSALMUS VIII.

21

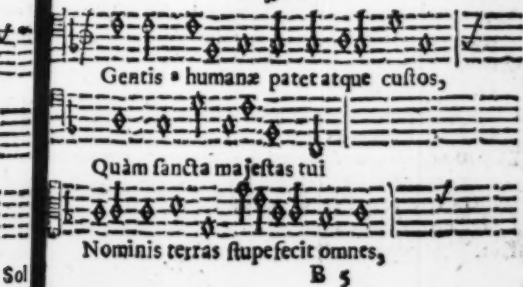
inde ex cœlestibus, ubi solis, luna, stellarum lux incomparabilis, magnitudo incredibilis, conversio planè adoranda, liquidò testentur, qualis quantumque sit horum omnium conservator Deus, quamque idem benignus et amans sit generi humani, qui in tanta majestate, tantilli & tantumvis expositi hominis ita rationem habeas, ut eum tamquam semideum, aut vicarium suum constituas, dominum habentem in omnia animantia terrestria, volatilia, aquatilia: quæ omnia admittitur, & sempiternas pro tanta benignitate Deo gratias agit. Allegor. eam explicationem alij persequuntur.

Tenor.

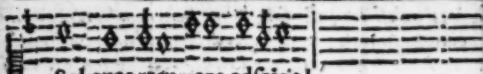
Gentis a humanæ pater atque custos,
Quàm sancta majestas tui

Bassus.

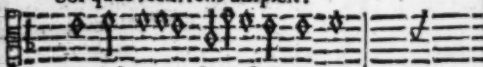

Gentis a humanæ patet atque custos,
Quàm sancta majestas tui
Nominis terras stupefecit omnes,

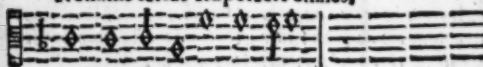
B 5

Sol quas recurrens adspicit!

Nominis terras stupefecit omnes,

Sol quas recurrens adspicit!

Et 2 super cœli radiantis orbes

Tua magnitudo se extulit.

Quàm 3 piâ mundum tueare cu^a,

Lactentis b zvi infantia

Prodit ut linguas tenerè obstreptum

Tibi refutes hostium,

Hostium, quorum vomit os furorem

In te, sititque sanguinem.

Luce 4 quum cœlos vitrea serenos,

Pollentis c opera dextræ,

Cerno ; quum lunam, nitida que stellas

Per te creatas conspicio,

Quantulus 5 (mecum tacitus revolvo)

Homo est, ut ejus sis memor !

Quantula humanæ est sobolis propago,

Dignere ut illam visere,

Hunc 6 Deo æqualem propè reddidisti,

Ornasti honore & gloria,

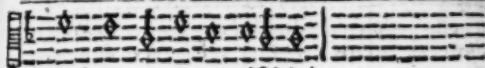
Et 7 tuæ dextræ super universa

Opera creasti principem:

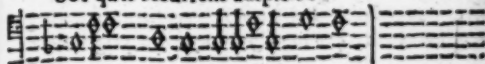
Cuncta, vitalis quibus 8 haustus auræ est,

Illi dedisti sub pedes.

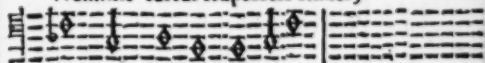
Huic 8 boves parent & oves, pecusque

Sol quas recurrens adspicit !

Nominis terras stupefecit omnes,

Sol quas recurrens adspicit !

Quodcunque campis pascitur ;
 Quique o pennarum celeri volatu
 Meritur e ales aëra ;
 Quique f pinnarum celeri natatu
 Piscis pererrat aquora.
 Gentis ro humanæ pater atque custos,
 Quàm sancta majestas tui
 Nominis terras stupefecit omnes,
 Sol quas recurrens adspicit !

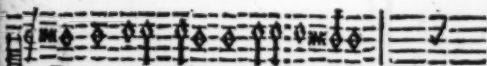
PSAL. IX. Confitebor tibi Domine, &c.

Bimembris hic Psalmus dici potest. Primò enim continet epinicion, seu gratulationem et gratiarum actionem de parte victoria ; quam Propheta regis soli Deo acceptam refert, qui cum iustus sit, tandem bonas hominum injuste oppressorum causas asserat, & hostes impios, ad nominis quoque internecionem funditus evereat ; solus interim, omnibus superstes, iudex iustus, et confugium verè piorum perpetuò futurus. Secundò petitionem habet, ut ab eodem Domino, à reliquis quoq; hostibus suis, a quibus in extremas etiam mortis angustias reductus sit, liberetur, eo maxime nomine, ut vivum Deo gratias agere, ejusque laudes ad

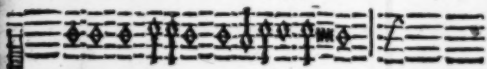
ad alios quòque quàm latissimè propagare possit. Inprimis autem Dei iustitiam predicat, qui impios & fraudulentos suis ipsorum artibus opprimat: curet autem & defendat bonos. Additur tandem votum finale, ut Deus suam potentiam exerat, quò intelligant superbi et pragmatici ho.

Carm. genus Viii.

Discantus.

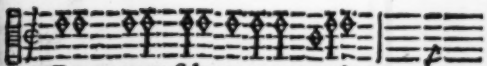

Rerum certa salus te cano, gratias

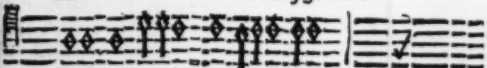

Exsolvo meritas ex animo tibi.

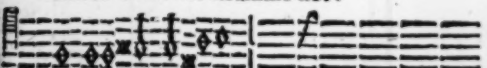
Alnus.

Rerum certa salus te cano, gratias

Exsolvo meritas ex animo tibi :

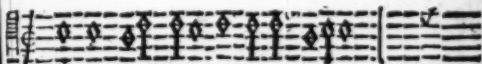

Et miranda futuris

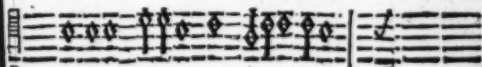
Pandam

mines, humanas vires contra Deum nihil posse, atque ita periculo suo, se homines, id est, omnibus casibus adversis, et morti denique singulis momentis expositos esse agnoscant; atque ita animos inflatos et tumentes contrahant. Ad hoc enim efficiendum mirè utile est illud, Μήμνησθαι τοῦ ποταμοῦ αἰνέοντος.

Tenor.

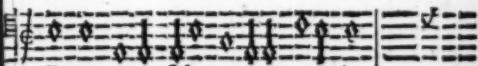

Rerum certa salus te cano, gratias

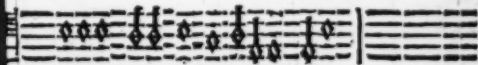

Exsolvo meritas ex animo tibi:

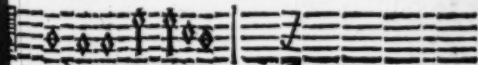
Bassus.

Rerum certa salus te cano, gratias

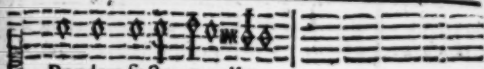

Exsolvo meritas ex animo tibi:

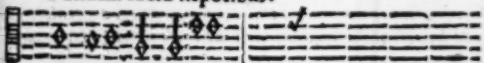

Et miranda futuris

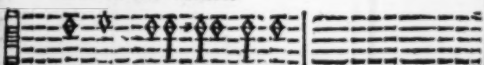
Pandem

Pandam facta nepotibus.

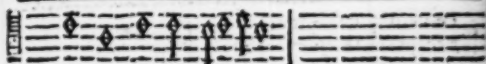

Et miranda futuris

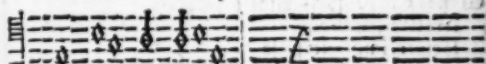

Pandam facta nepotibus.

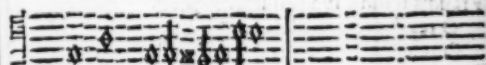
Tutus 3 præsidio nil metuum tuo,
 Lætus læta canam sed tibi catmina,
 Te laudabo supremi
 Æternum ætheris a arbitrum.
 Spes 4 hostis temerè elatus in improbas,
 Conversus trepidâ terga dedit fugâ,
 Et virtute potentis
 Dextræ b pectus abiit tuæ.
 Tu 5 vindex cupidos exitii mei
 Perdis ; tu trepido præsidium es reo,
 Tu litem mihi iudex
 Ex alto dirimis throno,
 Tu 6 gentis valido robore barbaræ
 Compescis furias ; detruis impios,
 Ut nec nomina seris
 Narret fama nepotibus.
 En 7 hostis tumidæ quò recidunt minæ !
 En, qui sternit humi funditus oppida,
 Et prostrata perennis
 Condit nube c silentii
 At 8 rerum Dominus perpetuus thronum
 Fixit perpetuum iustitiæ sibi,
 Orbem 9 ut legibus æquis,

Pandam facta nepotibus.

Et miranda futuris

Pandam facta nepotibus.

Ut iustè populos regat.

Quum 10 vis incubuit d facta superbiâ

Infrangi, miseris præsidium pates,

Tuti pandis e asyli

Arcem rebus in asperis.

Ita 11 te uno meritò spem solidam locant,

Qui novèrè tuum nomen, & ultimo

Ut discrimine amicos

Nunquam destituas tuos.

Ergo 12 arcis meritâ laude Sioniz

Custodem f Dominum pangite, consili

Decreta ardua gentes

Latè ferte per exteras.

Vindex 13 innocui sanguinis expetit

Pœnas, vi tenues nec finit opprimi

Impunè, applicat aurem

Clamantium querimoniis.

Afflictas 14 bonus d res propiùs meas

Contemplare, odiis quem petit improbis

Vis hostilis: & atræ

Mortis faucibus eripe ;

Ut, 15 quâ mole Sion crescit in æthera

Latè conspicua laudibus efferam

Te lætūque salutem
 Acceptam referam tibi.
 Demerſit 16 merito fraus ſua perfidas
 Gentes exitio, quæ ſ alios ꝑ plagis
 Irretire parabant,
 Heſere impliciti pede
 O 17 miranda Dei iudicis æquitas:
 Fraudis fraude ſuā penditur artifex.
 O res h̄ pectoris altis
 Condenda in penetralibus!
 Sic eſt: 18 interitu devorat impios
 Improviſa dies, immemores Dei
 Gentes mors inopinā
 Æternis tenebris premit.
 At 19 conſiſa Deo nuda modestia
 Æternū Domini non animo excider,
 Nec læto miſerorum
 Spes fruſtrabitur exitu.
 Rerum 20 ſurge parens, neu ſine ut impotens
 Adverſus tenues creſcat homunculus:
 Et juris preme frenis
 Gentes arbiter impias.
 Circumſiſte 21 tuæ mole potentię,
 Terroremque feris mentibus ingere,
 Agnoſcat malè firmam
 Sortem gens hominum ſuam.

PSAL. X. Ut quid Domine receſſiſti, &c.

Decimus *Psalmus* querelam et precationem acrem vehementemque continet, in qua tyranni et hoſtes Eccleſia vivū coloribus depinguntur: et petitur, ut Deus homines pios, et præter meritum ſuum afflictoſ et oppreſſoſ liberet; hoſtium fraudeſ immanitateq; compeſcat, eoſq; pro ſua iuſticia, et ipſorum merito funditus everſat.

Carm.

Carm. genus Iij.

Quónam 1 usque custos gentis humanæ, tuos
In rebus arctis negliges?

Quónam 2 aberis usque dum pios tyrannide
Premit arroganter impius?

O si scelestum 3 vergat in caput scelus,
Suisque pereat artibus.

Dum 5 mentis explet per nefas libidinem,
Sic gloriatur impius,

Sic gaudet in se, sempiternum ceu decus
Rectis pararit artibus.

Æqui 4 atque iniqui negligit discrimina
Infrænis arrogantia;

Suzque plaudit suaviter prudentiæ,
Nullum esse quod putet Deum.

Felicitatis 5 somnio indulget suæ,
Quod cuncta cedant prosperè:

Nec te futurum cogitat vel judicem,
Vel perpetrati vindicem.

Hostes minoris æstimat nihilo suos,
Sic 6 ipse secum computans,

Incommodi expertus ad senectam usque ultimam
Securus ævum transigam:

Non cura lætis ulla sese gaudiis,
Non ægritudo interferet.

Os 7 execranda despuat convicia,
Spumatque probris & dolis.

Bonis labores continenter pestilens
Lingua & dolores parturit:

Circa 8 viarum b compita insidias locat,
Ut c innocentem clam involet:

Intentis oculis intuerur acribus
In transeuntes pauperes.

Qualis

Qualis 9 cruentus subter alta delitet
 d Spelæa conditus leo :
 Sic è latebris corde-trepido palpitans,
 Infirrioribus imminet ;
 Et occupatos e multinodis nexibus,
 Nassæ f involutos attrahit,
 Malisque subigit, 10 & tenebris occultit
 Crudelitatem callidus,
 Ah strage quantâ transeuntes perculit
 Grassatus istis artibus !
 Sic 11 deinde secum colligit malè credulus,
 Hæc prorsus ignorat Deus ;
 Avertet ora rebus humanis sua,
 Fandi & netandî negligens.
 Exsurge 12 Domine, tolle in altum dexteram,
 Librata g fige vulnera :
 Ope destitutos ne pios silentio
 Oblivioso desere.
 Tene 13 impiorum h pervicax i vesania
 Sic audeat contemnere ?
 Secreta secum corde tacito ut murmuret,
 Humana non curat Deus?
 Cernis 14 profectò cuncta, cernis, et tuam
 Scelestus in manum cadet,
 Ut te labores & dolores pauperum
 Non præterire intelligat.
 Tibi relictus est inops atque innocens :
 Tu tutor orbos protegis.
 Tu 15 frange vires impiï, violentiam
 Tu mentis improbæ doma,
 A stirpe cesa donec impietas sirul
 k Eliminetur & impius.
 Tum 16 firma Dominus seculorum in secula
 Sceptra obtinebis i imperi,
 Gentisque terræ finibus procul tuæ

Exterminabis impias.

Hec 17 vota duris obruti laboribus,

Has supplices fundunt preces:

Animosque stimulis incitati talibus,

Te lacrymantes postulant,

Pupillum 18 & inopem ut vindices potentium

Ab impotenti audacia;

Homo ut feroces spiritus ponat, suæ

Infirmittatis conscius.

PSAL. Xj. In Domino confido, &c.

Psalm. xi. pñs consolationem, comminationem impijs proponit. Cum enim quidam imminentibus Davidi à Saul gravissimè vita periculù, ipsum vel abigerent, vel falsè moneant, ut alibi fugà sibi consuleres, respondet David, se non fugituum, cùm Deum iustum, omnipotentem & eardognoſcen, omnes omnium hominum, tam piorum, quàm impiorum mentes, dicta & facta insuèri sciat; ita tamen, ut illos amet & defendat, hos verò excreetur & funditus evertat. Ejus igitur presidio se quoq; & omnes pios in periculis constitutos, consolatur.

Carm. genus Vj.

Quum 1 spo salutis non dubià fruar,

Deoque fidam, vos mihi dicitis,

Faceſſe rupes in remotas,

Antevolans pavidus volucres.

Intendit 2 arcum(en adſpicias) impius,

Nervo 2 sagittas admover, ut perat

Incogitantes è latebris

Innocuos animique rectos.

At 3 tu potenti, Rex bone, dexterà

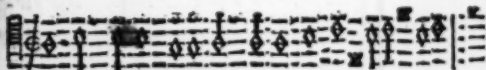
Domas rebelles, & facis irrita

Decreta

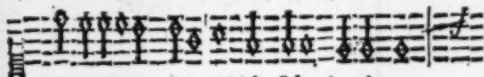
Decreta vesani furoris
 Contra humiles malè nil merentes.
 Æterna 4 cœli templa colens Deus,
 Et lucido astorum in folio sedens,
 Humana per terras acutis
 Facta oculis b speculatur omnes.
 Non 3 justus illum, non latet impius
 Cuncta intuentem, sed studio ad nefas
 Pronos maligno justus orbis
 Ex animo moderator odit.
 Super 6 scelestos retia depluet:
 Ignes c remisto sulphure flammeos
 Ad impios eliminandos
 Fulmineq; rapient procellæ ;

Carm. genus IX.

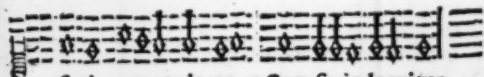
Discantus.

Affer opem servator, opem serpsulsa recessit

Intemerata fides, Nuda fides hominum

fugit commercia, vana Cum socio loquitur

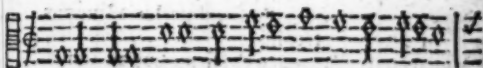
Alma.

Justosque ⁊ justus justitiæ parens
 Amore sancto amplectitur unicè,
 Et fraudis ignaram ante vultus
 Assiduè videt æquitatem.

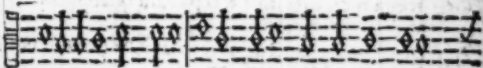
PSAL. Xij. Salvum fac Domine, &c.

Duodecimo Psalmo deplorat initio vir sanctus mores sæ-
 culi pessimos, eorum maximè, qui, cum perfidi, bilingues,
 & glossogastores essent, tamen ad rerum gubernacula sedē-
 bant. In igitur extremum imprecatur exitium; Deumq;
 ipsum introducit auxilium suū pollicentem: Dei autem
 promissa verissima; & ab omni labe falsitatis, instar auri
 igne purgati, munda esse docet. Quocirca certò futura esse
 quæ promiserit, asseverat, simulq; quàm turpi, intolerabi-
 li & damnosū sit hujusmodi hominum principatus, in fine
 ostendit.

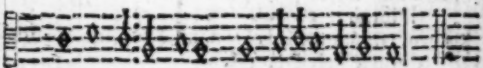
Tenor.

Affer opem servator, opem fer; pulsa recessit

Intemerata fides: Nuda fides hominum fugit

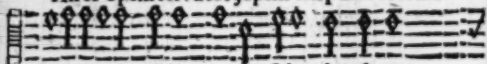

Commercia; vana Cum socio loquitur

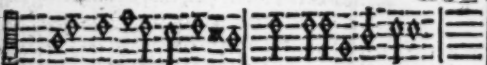
Bassus

Altus.

Affer opem servator, opem ter, pulsa recessit

Intemerata fides : Nuda fides, hominum

fugit commercia : vana Cum socio loquitur

Quisque suo, blandâ exercens mendacia lingua,
Corde scelus meditans.

Ora 4 Deus fraudum dulci medicata veneno
Conterat, & penitus

Grandiloquam ex ima linguam radice revellat :
Quique 5 pudore carent,

Dicere nec metuunt, Falsa ad perjurâ linguas
Fortiter intrepidi

Affuescamus, & os age confirmemus ad omne
Flagitium : neque enim

Oris trana mei, linguæve a repagula quenquam
Me nisi habere puto.

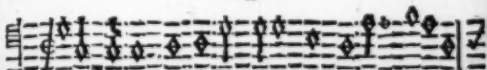
At 6 Dominus b planctus miserorum, & dura ferentia
Aure c trahens gemitus,

Surgam, ait, atq; in opem, tutâ ut respiret in arce,
Insidiisque procul,

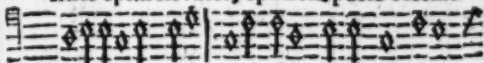
Securum statuam, 7 Hæc Dominus. Quod ab ore fidei
Cunque fluit Domini,

Auro purius est, auro quod fusile fecit
Septima flamma coquens :

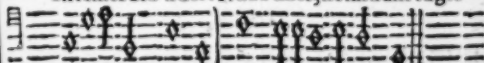
Dum

Bassus.

Affer opem servator, opem fer, pulsa recessit

Intemerata fides: Nuda fides, hominum fugit

commercia : vana Cum socio loquitur.

Dum fex in fumos exploratore camino

Crassa abit & cineres.

Polliciti 8 memor ergo, mala mala d toxica lingue

Sancte parens inhihe.

Pestiferâ de gente hominum nos optime custos,

Assere perpetuo.

Nam 9 latè impietas grassatur libera, passim

Omnia plena malis,

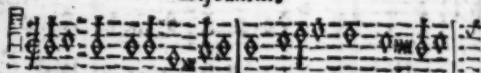
Quum penes injustos jus est, & iussa malorum

Sunt metuenda bonis.

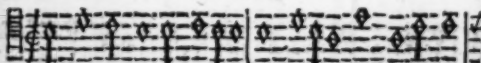
PSAL. Xiiij. U^{que} quòd Domine oblivisceris, &c

Hoc quoq; Psalmo David in summis angustijs constitutus, queritur, se à Deo, iusto dimissus, negligi, suos dolores augeri hostem felici successu insolecere. Dei igitur auxilium implorat, ne planè extinguatur; eoq; nomine hostem epicharecacus exsusitet. Firma etiam fide et gaudio quodam ex Dei bonitate & misericordiâ orto, statuit, se exaudiri, gratumq; se fore pollicetur.

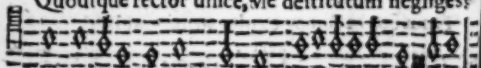
Carm.

*Cantus-genus X.**Discantus.*

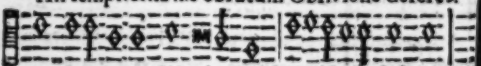
Quousque rector unice, Me destitutum negliges?

Altus.

Quousque rector unice, Me destitutum negliges?

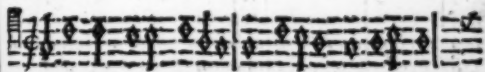

An sempiterna me obrutum Oblivione deferes?

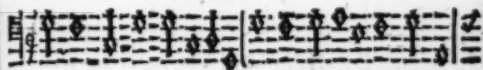

An sempiterna me obrutum Oblivione deferes?

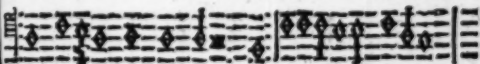
Quousque vultum amabilem
 Iratus abscondes mihi?
 Quousque 3 curæ turbidæ
 Mentis quietem distrahent?
 Quousque cor cruciabitur
 Mœroris æstu fluctuans?
 Quousque me prostrato ager
 Hostis triumphos insolens?
 Regnator 4 orbis adspice,
 Opem fer, & lucem tuam
 Infunde, ne mors lumina
 Somno perenni sopiat:

Tenor.

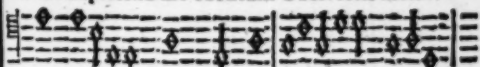
Quousque rector unice, Me destitutum negliges?

Bassus.

Quousque rector unice, Me destitutum negliges?

An sempiterna me obrutum Oblivione deseres?

An sempiterna me obrutum Oblivione deseres?

Ne 5 jactet hostis arrogans
 Me viribus fractum suis,
 Ne me perosi perfidi
 Meo dolore a gaudeant.

Tu 6 me salutis recreas
 Spe, largus auxili : tuum,
 Salute partâ, laudibus,
 Rex magne, nomen offeram.

PSAL. XIV Dixit insipiens, &c.

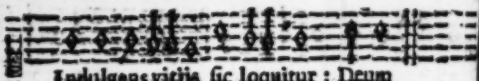
Psalmus decimus quartus continet doctrinam & querelam de hominum impiorum peccatis & flagitijs, quorum originem constituit Epicuream securitatem et contemptum Dei. Probat deinde, et id quidem Dei ipsius, cordium inspectoris, testimonio, omnes homines nomine excepto, esse

Carm. genua Xj:

Discantur.

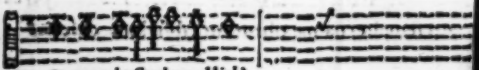

Secum infania callide

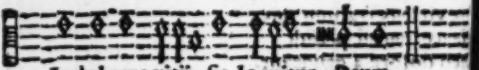

Indulgens vitis sic loquitur: Deum

Altus.

Secum infania callida

Indulgens vitis sic loquitur: Deum

Formido sibi credula

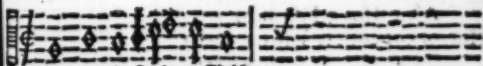
Commenta est hominum, quum temerario

Casu fors ferat omnia.

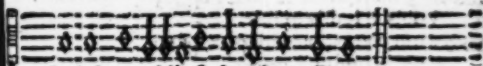
Ergo
Se
Nec q

peccato infectos: quorum tamen alij planè contemnunt & vidcant Deum, & in improbo proposito perseverant; alij autem resipiscentes, ejusdem operi & misericordiam implorent. Illi igitur gravissimas penas minatur; hu verò consolationem, opem & auxilium, Dei ipsi voca, promittit. Additur in fine votum, quo vir sanctus unice exoptat, ut promissus ille mundi servator tandem veniat, ruptisque vinculis peccati, mortis & inferni, ipse antitypum pro captivis fiat, & ita universa Ecclesia libertatem & gaudium restituat.

Tenor.

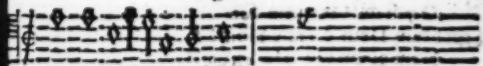

Secum infania callidè

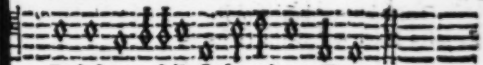

Indulgens vitiis sic loquitur: Deum

Bassus.

Secum infania callidè

Indulgens vitiis sic loquitur: Deum

Ergo flagitiis se penitus dedit

Secura impietas Dei:

Nec quisquam ex animo recta sequi studet.

PSAL. XIV Dixit insipiens, &c.

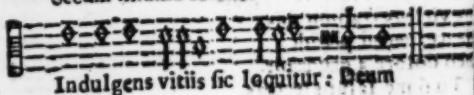
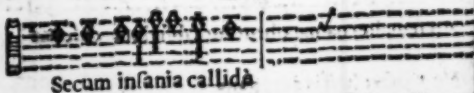
Psalmus decimus quartus continet doctrinam & querelam de hominum impiorum peccatis & flagitijs, quorum originem constituit Epicuream securitatem et consummationem Dei. Probat deinde, et id quidem Dei ipsius, cordium inspectis, testamento, omnes homines nomine excepto, esse

Carm. genua Xj:

Discantus.

Altus.

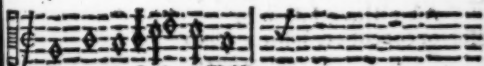

Formido sibi credula
 Commenta est hominum, quum temerario
 Casu fors ferat omnia.

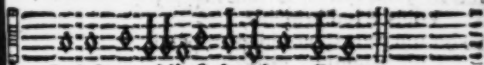
Ergo
 S
 Nec

peccato infectos : quorum tamen alij planè contemnunt & vidcant Deum, & in improbo proposito perseverant ; alij autem resipiscentes, ejusdem operis & misericordiam implorent. Illud igitur gravissimas penas minatur ; hu verò consolationem, opem & auxilium, Dei ipsi voca, promittit. Additur in fine votum, quo vir sanctus unice exoptat, ut promissus ille mundi servator tandem veniat, ruptisque vinculis peccati, mortis & inferni, ipse antitypum pro captivus fiat, & ita universa Ecclesia libertatem & gaudium restituat.

Tenor.

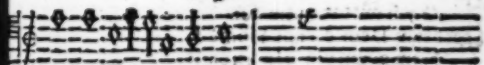

Secum infania callidè

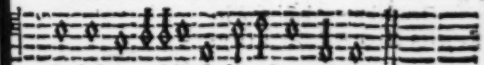

Indulgens vitiis sic loquitur : Deum

Bassus.

Secum infania callidè

Indulgens vitiis sic loquitur : Deum

Ergo flagitiis se penitus dedit

Secura impietas Dei :

Nec quisquam ex animo recta sequi studet.

De 2 templo æthereo Deus
 Ad curas hominum lumina verterat,
 Si quis non stolidè improbus
 Ad cultum revocet pectora numinis :
 Omnes 3 in scelera omnia
 Conjurâsse putes; fœda, nefaria,
 Detestandaque perpetrant,
 Nec cuiquam est studium recta capessere.
 Nam 4 qui recta capesserent ?
 Quem sanis aditum consiliis darent,
 Quorum nequitia & scelus
 Infecere animos; qui populum meum,
 Ceu prædam fera, devorant :
 Nec rerum dominum mente colunt Deum.
 Ast 5 illos gelido metu
 Horror concutiet, justitiæ Deus
 Quum patronus opem feret
 Infanti; increpitans talibus impios,
 Vobis 6 ludibrio fuit
 Infantum pietas, vos inopum pium
 Risistis studium, preces,
 Spes leatas, trepidas sollicitudines:
 At, cui fidit inops, Deus
 Spes & vota bonos ducet ad exitus.
 O 7 si mittat opem suis
 Speratam Deus è rupe Sionia !
 Nam quum vincula ruperit,
 Exsolvetque suos, pectore libero
 Gaudebunt Abrahamidæ,
 Et justâ Isacidæ lætitiâ frement.

PSAL. XV. Domine quis habitabit, &c.

Cum omnibus temporibus homines inveniantur, per
 veram pietatem in verbis potius quàm factis positam esse
 existimant.

existiment, docet hoc psalmo David, quinam sint vera & viva Ecclesie membra; nimirum qui, pralucendo verâ in Christum fide, pietati, iustitiæ, innocentie, ceterisq; tam primæ quam secundæ tabule viriutibus studeant, fidemq; suam operibus dilectionis declarant. Ut enim D. Ignatius, in Epistola ad Magnesium inquit, ορίσται ἵστ' μὴ μᾶλλον καλεῖσθαι χριστιανὸς ἀλλὰ καὶ ἔχειν τὸ λέγειν, ἀλλὰ τὸ ἔχειν μακάριον ποιεῖ.

Carm. genus Vrij.

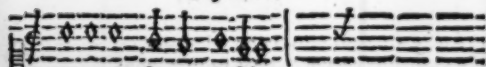
SANCTE 1 Sionis templa quis incolet,
Rex magne, tecum? quem statues tuum
Sanctum super montem, ut malorum
Liber agat placidam quiescere vñ?
Quem 2 fraudis expers simplicitas juvat,
Urgetque rectum propositi tenax:
Nec mente favas grata blandam
Edocuit simulare linguam.
Nec ore mendax exitiabiles
Concinnat artes: nec mala proximis
Excogitat, nec dulcem amicum
Opprobriis maculat pudendis.
Qui 4 fastuosum despicit impium,
Deitimentem suspicit & pium:
Tenaxque promissi, fidemque
Indocilis temerare pactam.
Qui 5 non egenos fœnore perdidit,
Non innocentes munere prodidit,
In monte sancto, hæc qui peregit,
Perpetua requie fruetur.

PSAL. XVI. conserva me Domine, &c.

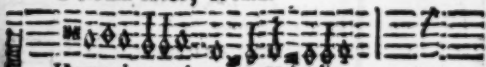
Hoc quoque Psalms gratuita Dei misericordiam nequaquam propria dignitate & meritis nitentem, implorat David, animumque Deo gratum sollicitatur: quo tamen cum illi ut omnium diffusius non indigeat, promittit se, Deo loco hominibus pijs & sanctis benefacturum; osurum

Carm. genus Xij.

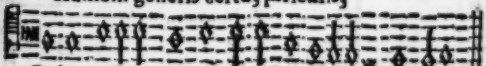
Discamus.

O rerum fator, & salus

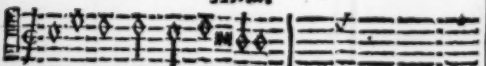

Humani generis certa, periculis,

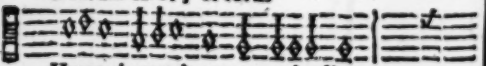

Qui te respicit unum, famulum instantibus eripe.

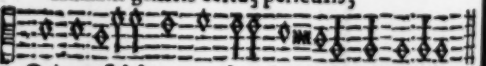
Altus.

O rerum fator, & salus

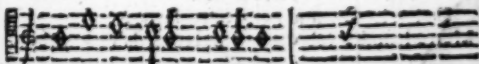
Humani generis certa, periculis,

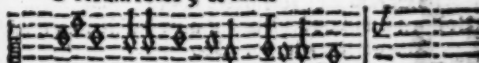
Qui te respicit unum, famulum instantibus eripe.

autem & detestatur omnes impios & idololatrias, deos
fictitios conſecrantes. Unum enim eſſe verum Deum, ſum-
mum ſuum bñum & omnia boni auctorem & fontem, à
quo invenitur, defenditur, regitur, confirmatur, exultatur,
ex morte reſurgetur, & cumulatiſſima lætitarum vita
aeterna abundantia perfundatur. In hac igitur & futura
vita gratiæ ſcilli ſora aſſervat. Ex interpretatione autem
Apoſtolorum Petri et Pauli, Act. 2. & 3. repræſentat hoc
Pſalmo David Chriſtum, de reſurrectione regnatura ſua
ſempiterna vacillantem.

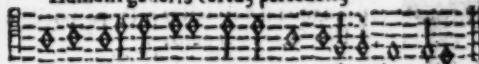
Tenor.

O rerum fator, & ſalus

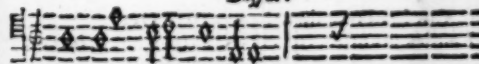

Humani generis certa, periculis,

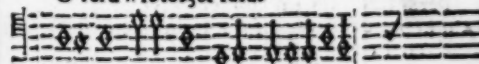

Qui te respicit unum, famulum instantibus eripe.

Baſſus.

O reru n fator, & ſalus

Humani generis certa, periculis,

Qui te respicit unum, famulum instantibus eripe.

Te 2 servus Dominum libens
 Agnosco, & populis prædico, sed tibi
 Omni ex parte beato officiis nihil opus est meis.
 Ergo 3 illuc animum appuli,
 Ut gentem studio prosequerer pio,
 Quam tu ex omnibus unam populis sorte receperas.
 Ast 4 illi immemores tui
 Defecere, novos quisque sibi deos
 Effinxere, colentes animi ludicra somnia.
 Horum sanguineas dapes
 Non libabo, epulas respuo : nomina
 Testis nunquam adhibebo, aut fidei fœdera sanciens.
 At 5 sortis populum meæ
 Defendet Domini perpetuus favor,
 Mercedemque laborum cumulatam dabit a affatim.
 O 6 pulchra b agricolatio,
 O præclara mei sors patrimonii :
 Ut florum undique rideas animum pascit amenitas!
 Immortalis 7 honor Deo
 Eterno, monitu cujus ago dies,
 Arcanisque per umbram c stimulator pectora motibus.
 Quicquid 8 molior, aut gero,
 Præsentem Dominum conspicio; mihi
 Semper dexter adheret, stabili ne movear gradu.
 Pulsat 9 pectora gaudio
 Cor læto trepidum, lingua tuas aver
 Laudes promere, corpus tacitè spēs bona recreat.
 Nam 10 nec degere d tarrari
 Permittes animam sub tenebris meam,
 Aut ut putre cadaver resolutum in cineres fluat.
 Tu 11 vitæ referas viam :
 De vultu fluvii lætitiæ tuo
 Manans, tu tribuis munificā gaudia dexterā.

PSAL. XVII. Exaudi Domine iustitiam, &c.

Hoc etiam hymno vir sanctus et ab hostibus insonis & prae meritis afflictus, ad Dei iustissimi iudicij tribunal confugit suaeq; causa integritatem & innocentiam, Deo ipso teste citato, probat. Ne autem plus iusto sui viribus adscribere videatur, divini se verbi ductum sequi affirmat, & ut in eo vera pietatis cursu constanter progredi et perseverare possit, ejusdem ducis gubernationem, & contra hostes patrocinium et protectionem, significans ista pupilla & alarum imagine, supplex implorat, sicuti etiam sub leonis vocentia, et leoniculis insidijs, tam manifesta, quam clandestina pericula imminencia sibi ab impijs (quibus tanquam flagello et virga Deus utitur) splendide describit. Sub finem ejusdem petitionis repetitis est exactam continens descriptionem umbraticae impiorum felicitatis, in fallacibus tantum et caducis hujus vitae bonis posita; item vera beatitudinis viciorum in veris et sempiternis bonis, ipsiusq; adeo Dei, summi boni, aspectus & contemplatione collocata.

Carm. genus 7.

Aquus : exaudi bone rector orbis,
 Aequa poscente, tibi quas profundit
 Lingua non mendax, cape non iniqua
 Aure querelas.

Ad : tuum laesus fugio tribunal,
 Et fide n appello : mihi a cognitorem
 Te peto: oppressos oculis benignis
 Adspice justos.

Saepe 3 per solas tacitæ tenebras
 Noctis arcana mihi b cogitatus
 Cautus inspekti, trepidoque corda
 Turbida motu,

C 5

Saepe;

Sæpe, ceu flammis, animum probasti
 Calibus duris, neque comperisti
 Conscium fraudis scelerumque fontē
 Sæva minantem,

Os 4 fuit concors animo, sonusque
 Sensui, legum monitis tuarum
 Pectus innixum scelera impiosque
 Horruit ausus.

Hæc est viâ gressus rege per tuarum
 • Orbitam legum, dubio vacillent
 Ne pedes lapsu, instabilesque turbent
 Lubrica plantas.

Te 6 voco; duris ad opem periclis
 Sæpe tentatam fugio: precantis
 Admove attentam miseris benignus
 Questibus aurem.

Tu 7 bonus fulci, tibi qui salutem
 Spemque committunt, tibi conumacis
 Spiritus cordis retricus refrena
 Vindice dextrâ.

M 8 velut pupillam oculi tenellam
 Providus muni, procul impiorum
 Impetu, alarum trepidum tuarum
 Conde sub umbra,

Nam 9 mea vitæ manus impiorum
 Imminet, 10 vallant opibus, superbis
 Intonant linguis, mala dira sævâ
 Voce minantur.

Obsident 11 cunctos aditus viarum,
 Commoda observant loca, destinantque
 Ad meam eadem, facinusque patrant
 Mentibus absens,

Qualis 12 in prædam leo fertur irâ
 Fervidus, qualis catulus leonis
 Latet depulsus speculatur alto
 Abditus antro.

Surge

Surge 13, conatus, pater, anteverte
 Impios, stratoque in humum tyranno,
 Me tuo, quo nunc furit ille savus,
 Eripe ferro.

Nea 14 sine ut me vi premat d'impotentum
 Divitum fastus; quibus una cura est,
 Dum licet blandæ illecebras caducas
 Carpere vitæ.

His opes terris penitus refossis
 De penu fundis locuplete, e ventri
 Sufficis fruges, f' hilarasque multâ
 Prole penates.

Puritas 15 vitæ mihi te g' tueri
 Corporis vinclis tribuet soluto,
 Illa lux verè faciet me ab omni
 Parte beatum.

Lux voluptatum cumulata cunctis
 Gaudiis, quum se sine nube menti
 Pura majestas dabit intaendam
 Lumine puro.

PSAL. XVIIj Diligam te Domine, &c.

*Accuratam, splendendam et planè rhetoricam gratiarum
 actionem continet Psalmus xviij In quo primò in congerie
 quâdam Metaphorarum utens, Deum compellas, firmaque
 fide statuit, certè se ab eo exaudiri. Porro ut beneficium
 liberationis Divinæ fiat illustrius, commemorat initio parti-
 culâ, è quibus, præeunte invocatione Dei sit ereptus. Deinde
 mira quâdam verborum et figurarum grandiloquentia,
 excitatam sui precibus in hostes suos, iram Dei, et in exor-
 diendo celeritatem et promptitudinem, inque ulciscendo
 ardorem & omnipotentiam, imagine nebula n. grandinis,
 figurarum, su' minium, & terræ motus describit, gloriam
 etiam de sua integritate, & confessorum innocentia, quibus
 factum*

PSALM V S. XVIII.

actum ostendis, ut tandem bona causa triumpharet; mala autem extremè periclitaretur et succumberet, additâ doctrinâ utilissimâ, qualis quisque sit, talem quoque Deus erga se experiri. Postea per epinonem, magnitudinem et multitudinem divinorum in se beneficiorum enumerat et amplificat, Deoq. fortitudinem suam bellicam, & imperatorias virtutes omnes uni acceptas refert; eumque sibi propitium, et hostibus iratum declarat. Proinde Deum laudat, ei que gratias immortales agit, et se cives quicq. suos et gentes ad ejusdem laudes et celebrationem invitaturum promittit.

Carm. genus I.

TE, Deus alme, colam, te toto pectore amabo,
Sancte 3 parens, mea vis, mea sola potentia, turris,
Præsidium, spes, & rebus solamen in arctis.
Tu clypeus, tutela mihi, tu cerra salutis
Anchora, tu statio tuti placidissima portus.
Nam 4 simul atque tuas in laudes ora resolvo
Te venerans, pacemque petens, inimica facessunt
Arma: salus, placidisque comes pax advolat alis.

Jam 5 me lethiferis mors circumvolverat atra
Castibus, obsessum jam me a torrentibus orcus
Impediebat 6 aquis, stygiâ jam compede victus
Hærebam, laqueoque pedem retinente trahebar:
Hic 7 ego deprentus, supplexque humilisque vocavi
Voce Deum, & dubiis clamavi ad sidera rebus.

Ille super solio residens flammantis b olympi
Audit orantem, postquam pervenit in altum
Clamor, & attentas advertit quæstibus aures.
Protinus 8 è vultu Domini conterrita tellus
Intremuit, montesque cavâ compage soluti
Nutarunt, penitusque imis fremuere cavernis.

Fumeus 9 afflatu e de naribus æstus anhelos

Undabat:

Undabat : rapidæ contorto vertice flammæ
 Ore fluunt, vivaque animant attracta & favilla.
 Utque 10 suum Dominum terræ demittat in orbem,
 Leniter inclinat iussum fastigia cœlum,
 Succedunt pedibus & fusæ caliginis umbræ.

Ille 11 vehens curru volucris, cui flammeus ales,
 Lora tenens levibus ventorum & adremigat alis,
 Se 12 circum 8 furvo nebularum involvit amictu,
 Præterditque cavis piceas in nubibus undas,
 Acribus 13 ex oculis & vibratæ spicula flammæ
 Discutiunt tristes claro fulgore tenebras.
 Inde ruit crepitans lapidosæ grandinis imber,
 Discursantque vagæ & sinuosa volumina flammæ.

At verò 14 ut sancto sermone silentia rupit,
 Protinus horrifico tonitru cœlum omne remugit,
 Grandinis & crebra tellus crepitante procella
 Pulsa sonat, ruptisque micant è nubibus ignes :
 Flammiferæq; 15 volant magnum per æthere sagittæ
 Fulguraq; 16 ingeminant, 11 laticum concussa lacunas
 Pandit = hians tellus, & fontibus ora relaxat :
 Succutiturque pavens & fundamenta revelat,
 Et referat = chaos. = Æterni sic vox tonat oris,
 Sic formidandæ gravè spiritus infremit ira.

Ille 17 salutiferam porrexit ab æthere dextram.
 Et me de rapidis pereuntem sustulit undis ;
 Hostibus 18 eripuit validis, & acerba potentum
 In me odia elusit : 19 quum me studioſa nocendi
 Temporibus duris = cæca fraus arte peribat,
 Auxilium 20 tulit, & rebus patefecit an arctis
 Latum iter, electumque à morte reduxit amicum;
 Scilicet 21 immunem sceleris ætatemque manumque
 Adspexit Deus, & merito dignatus honore est.
 Quippe 22 nec impietas, nec pravi credulus error
 Avertère meos recto de tramite gressus,
 Ante 23 oculos mihi lex Domini, mihi iussa verenda
 Semper

Semper erant animo præsentiæ 24 simplice vero
Gaudebam, fraudisque illo sub teste voluntas
Libera, flagitium, & scelerum vitaverat artes.

Ergo 25 mihi integræ fructum hanc decerpere vitæ
Munificus dedit, & qui conspicit omnia, justus
Arbitrè innocuam cumulavit munere vitam.

quisque 26 suis sibi te conformat moribus: erga
Innocuum innocuus, te sentit amicus amicum,
Inque 27 bonos bonus es, malè cautas cautiore artes
Artibus eludis, 28 duro in discrimine servas
Res humilis populi afflictas, oculique superbos
Dejicis elati fastus; 29 tu plebis ab imæ
Coertibus ereptum celebri me in luce reponis,
Illustrasque meas claro splendore tenebras;
Te 30 dūce perumpo & florentes ære & phalanges,
Altaque turrigeri supero fastigia muri.

Scilicet 31, ut sanctus Deus est, sua signa sequutis
Sancta salutiferæ pandit compendia vitæ,
Illius æterno quicumque effluxit ab ore
Sermo, repurgato flammis sincerior auro est.
Ille suo clypeo fidâ spe pectora fultra
Protegit, adversisque vetat succumbere rebus.

Dicite 32, qui colitis picti ludibria trunci,
Aut ebur in varias aut saxa excisa figuras,
Ecquis in æthereo rerum moderatur olympo
Frena alius Dominus? quis terræ temperat orbem
Alter, & invictâ quæ vult, facit omnia dextrâ?

Ille 33 Deus viva mihi vi corroborat artus,
Ostenditque viam maculosâ labe carentem.
Me 34 pedibus fecit celeri contendere ceruo,
Et procul à sevis subduxit in alta periclis,
Et 35 tractare manu duro in discrimine belli
Arma dedite facill & solidoque ex ære rigentem
Flectere & inflexum confringere viribus arcum.

Ille 36 saluiferi totum munimine scuti

Me regit, & dextrâ nutantem fulcit & auget
 Largus opis, 37 perque insidiis s̄ obseſſa viarum
 Pandit iter tutum, prohibetque per invia plantas
 Offenso titubare gradu. 38 Te persequor hostes
 Auspice, disiectos comprehendo, nec antè revertor
 Quàm cecidere animi fractâ virtute minace,
 Affusique 39 cadant pedibus, ne surgere possint
 Rursus, & antiquos t̄ armis reparare ruinas.
 Tu 40 mihi diffundis vivum per membra vigorem,
 Et validos crudo distendis robore nervos:
 Tu 41 bellare doces: tu, me quicumque laceſſit,
 Sternis humi, trepi- toſque fuga mihi diſjicis hostes,
 Clamantes nemo exaudit. 42 Domini prece poſcunt
 Auxilium, averſam negat implorantibus aurem.
 Hos 43 ego, ceu verſat = Boreę violentia nubem
 Pulveream, impello, & turbatis fervidus inſto,
 Et pedibus premo, ceu cœnum deforme lutoliſ
 Conteritur triviliſ. 44 Tu me ſine nomine plebiſ
 Contemtu ereptum, populoſ frenare ſuperboſ
 Imperio tacis, 45 & famulaſ mihi tendere dextraſ
 Per longinqua jubet ignotaſ oppida genteſ,
 Attonitaſ fame novitate, & nomine tantum
 Audito, 46 & blandiſ verba aſſentantia linguiſ
 Fingunt, nec tutiſ ſatiſ audent credere muris.
 Laus, 47 honor, imperium domino, qui robore cinctum
 Me regit, incolumemque rapit de morte propinqua.
 Qui 48 mihi perſidiam ſcelerataſ ultricibuſ armiſ
 Frangere dat, populoſque facit = parere volenteſ,
 Securumque 49 vetat belli trepidare tumultuſ.
 Qui mihi præſidio eſt, populi quum ſæva rebelliſ
 Ira furit, mentiſque malæ ſcelerata retundit
 Conſilia. 50 Ergo feram latè tua facta per urbeſ
 Finitimaſ, ſemperque meo celebrabere cantu.
 Sancte parens, regem 51 qui dura per omnia tutum
 Eſſe jubet, cumulaſque opibuſ, plenoque favore

Ipſum

Ipsū, & perpetuum sobolem amplectēris in ævum.

PSAL. Xix. Cœli enarrant gloriam, &c.

Paraphrasis hæc Psalmi xix. alloquitur homines Epicureos, Dei omnipotentiam & providentiam negantes: eosque deducit ad contemplationem cœli, stellarum, maris, terræ & vicissitudinis dierū ac noctium. Præcipue autem facit mentionem Solis, cuius pulchritudine incomparabili, celeritate incredibili, effectibus planè admirandis omnes etiam gentes, quantumvis barbaras, convinci ait, ut cerè statuerent cogantur, esse aliquem horum omnium effectorem & conservatorem Deum. Ne tamen hanc omnibus communem Dei notitiam sufficere quis ad veram pietatem arbitretur: adiungit Propheta regium celebrationem Legis, seu doctrinæ diviniæ perfectæ; hanc autem aliam multoque illustriorem in tenebris lucem esse, novamque insuper voluntatis erga nos divine hominibus revelatæ. Exigitur summo se studio obedire, & expectantem præmia promissa, ad eam omnes actiones suas conformare. Hanc tamen obedientiam magis inchoatam quàm perfectam esse, cum nemo omnium hominum magnitudinem et multitudinem delictorum suorum animadvertere, nedum scire possit. Idcirco ad Dei misericordiam confugit, perique sibi etiam incognitos lapsus condonari, et inprimis eximi animo Pharisaicam illam superbiam, simulatâ pietatē & sanctimonie persuasione mirificè se efferentem, ut sic à maximis animæ periculū liber, omnia sua dicta et cogitata, Deo salvatori suo probare, ipsius Dei auxilio possit.

Cant. genus Vj.

2 **I**nsanientis a gens sapientiæ
Addicta mentem erroribus impiis,
Tot luce flammarum coruscum

Cerne

Cerne oculis animoque cœlum,
 Hinc discce prudens quàm fuit artifex
 Qui templa olympi ^b fornice flammeo
 Suspendit, & terræ capacem
 Et ^e pelagi sinuavit arcum.
 Dies 3 tenebras, & tenebrę diem
 Semper prementes: perpetuâ vice,
 Non ^d fortuito res caducas
 Ire monent per inane lapsu:
 Sed tota concors fabrica personat
 Dei tuentis cuncta potentiam,
 Non ⁺ voce, quæ paucorum ad aures
 Perveniat strepitu maligno.
 Nam ⁵ nec remotis barbara sinibus
 Gens ulla terras incolit ultimas,
 Quæ nesciat certa meantis
 Lege poli stabilem tenorem.
 Quis nocte clarâ lumine flammeo
 Semper micantes non stupeat globos?
 Aut ⁶ manè castris prodeuntem
 Quam rutilo videt axe solem?
 Sive ille cois fludibus exserit
 Vultus decoros, sponsus uti novus
 Auro refulgens gemmeaque
 Tempora conspicuus coronâ:
 Sed quum fugacem præcipitans diem
 Curru citato tempora dividit,
 Artusque viresque impetumque
 Centimano similis giganti,
 Ab usque ⁷ eoq; cardine ad ultimam
 Metam occidentis ^e sidera permeans
 Obliqua, vitali calore
 Cuncta creatque fovetque alitque,
 Sed ⁸ ordo rerum & conspicuus decor
 Noa sic tuentum lumina detinent,

Divina

Divina ut arcanis habenis
 Lex animos ad honesta flectit.
 Promissa 9 fraudis nescia lubricæ
 Splendore veri pectora roborant,
 Hac plectitur culpa æquitate, ut
 Pœna juvet recreetque damnum,
 Puro recludunt lumine lumina
 Præcepta, 10 puro religio nitet
 Verenda cultu, quam nec annis
 Cuncta domans minuit vetustas.
 Decreta fas & conscia veritas
 Adstans tabellis servat aheneis,
 Jucundiora 11 melle, & auro
 Et nitidis potiora gemmis.
 Signata 12 claustris pectoris intima.
 Servus tuetur s jugiter hic tuus;
 Non inscius, custodientem
 Quàm maneat numerosa merces,
 Errata 13 mentis quis meminit vagæ?
 Quæ deprehendit vis sapientiæ?
 Ergo repurga quas refudit
 Clam maculas & sinuosus error:
 Fac, 14 regna cordis ne sibi vendicet
 Vis impotentis dira superbiz.
 Sic me malorum è maximorum
 Compedibus facilè explicabis.
 Quæ 15 lingua fundit verba, quod in sinu
 Secum volutet mens tacito, accipe
 Placatus, O nostræ salutis
 Arx, Dominus, Deus, & redemptor.

PSAL. XX. Ex audiat te Dominus, &c.

Ψαλμὸς Δαυὶδ, seu votivum est hoc carmen, quo populus
 regem, suum, periculosam contra hostes terribiles expeditionem

rem suscipientem prosequitur, inque suo eum proposito confirmat, optans ut Deus ei adsit, eum exaudiat, defendat, corroboret omnesque actiones & consilia ipsum fortunet, votiq; tandem composum faciat. Imò tanquam de victoria nihil dubitans, asseverat, certò regem incolumem et triumphantem ad suos rediturum, idque non armorum aut currimus multitudinis, non sociorum aut confederatorum potentia, sed presidio solum Dei. Proinde de eadem victoria, certò jam secutus, gratias Deo agit.

Carm. genus Ij.

Cuncta 2 licet ferro latè populetur & igni

Infana gentis barbaræ crudelitas,
Tu ne cede malis, sed contrà audentior ito.

Moderator orbis audiet preces tuas :

Utque bonus dubiis Jacobum ad sidera rebus

Cum voce palmas proferentem exaudiit :

Annuet 3 oranti, & te maiestate verendi

Nominis ab hoste sospitem tuebitur.

Ex 4 adyto sacro arcibus tibi viribus artus

Finisabit, animum de Sione fulciet,

Vota 4 secundabit, memori tua munera mente

Servabit; omnis perlitabit victima,

Protinus in cineres depasta holocausta resolvit,

In astra volvens flammæ lucem splendidam.

Ille 5 aderit cœptis, casusque in prospera vertet,

Eventa finget omnia ex sententia.

Jam 6 tibi plaudemus reduci, auctoremque salutis

Patrium canemus patrio ritu Deum.

Cuncta Deo grates fora, compita, templa sonabunt ;

Nomenque sanctum prosequuntur laudibus.

Annuet ille pio quæcunque rogabitur ore,

Latumque precibus exitum iustis dabit,

Quin 7 scio, nec fallax animum mihi decipit omen)

Regem

Regem reducet sospitem Dominus suum:
 Mittet opem, sancti referans sacraria cœli,
 Et præpotenti proteget te dexterâ.
 Gloria 8 sit Syriæ turmas numerare curules,
 Axesque b curvis asperare falcibus,
 Fidat equis lateque vagis discursset habenis
 Sonante Perses arva findens ungulâ,
 Hi currus & equos jaçent: nos rebus in arctis
 Dei potentis nomen invocabimus.
 Illis 9 nec currus, nec vis præstabit equorum,
 Ne scindat uncis vultur artus unguibus.
 Nos humiles favor æthereus penitusque jacentes
 Tolle, sueque sustinebit numine.
 Tu 10 servator opem fer, tu si respicis, arma
 Nec socia cupimus, nec timemus e hostica.
 Respiciet, populi que sui Rex optimus omni
 Vocatus horâ facills audiet preces.

PSAL. Xxj. Domine in virtute tuâ, &c.

Regi suo, quem priori Psalmo prosequabantur, hæc odâ xxj. fideles subditi gratulantur de parâ, Dei auspicijs, victoriâ, ejusque gaudium ipsi quoque solide gaudent, & enumerant ordine beneficia DEI, quibus abundè cumulatus regem, solius Dei præsidio, non proprijs viribus nitentem. Enumerant & pœnas sanè gravissimas, quibus impij sui consilijs & machinationibus, Deo neglecto, confidentes sint affligendi. Sub finem epiphonemate insigni Deum appellat & ad vindictam excitat, seq. illius beneficentia memorem & gratum fore promissit. Alij hunc Psalmum ad immortalitatem & victoriam Christi pie referunt. Christiq. hostibus pœnam prædici non inconcinne asserunt.

Carm. genu. liij.

Quod 2 hoste victo Rex triumphat gaudio,
 Curis solutus anxiiis,

Tibi

Tibi id faterur, Rex beate cœlitum,
 Debere : tu laboribus
 Vires ferendis, tu dedisti è prælio
 Redire duro sospitem,
 Nullam 3 repulsam, voce quum te supplice
 Rogaret, unquam adhuc tulit,
 Nil in latebris pectoris reconditis
 Spe concupivit irritâ.
 Et 4 vota supra & ante vota hunc omnibus
 Vitæ beasti commodis.
 Gemmis coronam firre & auro splendidam
 Sacro dedisti vertici.
 Vitam 5 poposcit, mortis illi est addita
 Immunis immortalitas.
 Tu 6 claritatis auctor illi es, inclyta
 Per te refulget gloria.
 Felicitatis 7 ei favor dedisti tuus
 Exemplar ut sit posteris,
 Mensura 8 voti ut matribus sit, quum bene
 Blandis precantur liberis.
 Tu 8 nempe spes & anchora es fiducia,
 Tu portus in rebus malis.
 Te fretus uno firmus omnem perferet
 Sortis procellam turbidæ.
 Tu 9 b perduelles comprehendes, tu manu
 Pœnas reposces vindice,
 Ceu 10 flamma clausis cœtuans fornacibus
 Antiqua c silvæ brachia
 Vorat ; furoris sic tui nefarios
 Afflatus hostes hauriet,
 A 11 stirpe totam d demetes propaginem,
 Semenque gentis impiæ.
 Te 12 namque contra moliantur abditam
 Fraudem scelusque perfidi :
 Et mente pravâ vota versant irrita,

Et spes inanes concoquunt.

Te 13 persequente, pallidi in fugam ruent,

Inhonestæ tergo vulnera

Ferent : in ora fata dum vitant fugâ,

Rursus sagittas diriges.

O 14 qui potenti fræna rerum dexterâ

Veriâs perennis arbiter,

Exsurge, vires fac tuas ut hostium

Agnoscat insolentia ;

Tum te piorum turba festis cantibus

O : bis parentem concinet,

Votis tuorum supplicum placabilem,

Malisque formidabilem.

PSAL. Xxij. Deus Deus meus respice, &c.

Rex et Propheta sanctissimus divini Spiritus iustitiam
1040 annis ante prævidens, quæ et quanta passurus esset
mundi Servator pro salute generis humani, hoc Psalmi
Christum inducit, ita accuratè et sigillatim de suis tormen-
tibus conquerentem, ut David non tam vates hac in parte,
quàm oculatus auritusque testis suis se videri possit. Eisdem
enim verbis, quibus ille in cruce multo post sæculum usque est
statim in principio utitur, conquerens se à Deo deseri, se
frustra clamare, Insistit deinde collationem, quâ ostendit,
sanctos illos Patres multò fuisse se fœciiores, qui votorum
suorum facti sunt compotes; cum ipse improborum ludibrii
et sarcasmi expositus deseratur. Fide tamen animosâ tan-
dem se erigit, piorumque beneficiorum recordatione petit, se
deinceps quoque non planè negligi. Deinde hostium suorum
potentiam et immanitatem, sui que periculi et cruciatuum
magnitudinem et multitudinem amplificat, deique auxilium
confidenter implorat; et beneficiorum acceptorum celebra-
tionem, veræque pietatis officia, illi non solum promittit,
verum etiam conversâ ad populum oratione omnes, ad Dei
laudem

laudes et predicationem invitas : multa etiam de regno Christi, de fructu propagati Evangelij, de Ecclesia ex Iudæis et gentibus, divitibus et pauperibus, presentibus et posteris colligenda, vaticinatur, quæ eventus postea mirificè comprobavit.

Carm. genus Iij.

CUR 2 me relinquis O Deus? Deus meus

Cut me relinquis? irrita

Hæc verba fundo, luce 3 seu terras dies

Retegit, vocantem me dies

Frustra intuetur: sive nox silentibus

Terram tenebris obruit;

Nox me vocantem nulla non audit, meo

Nox nulla questu non sonat,

Tu 4 sanctus ille a civitatis incola es

Sancte, Isaci nepotibus

Tu carmen es: tu 5 fida spes majoribus

Nostri, salutem qui suam

Tibi credidere, à te salutis compotes

Abiere, 6 salvi gratias

Egere, curis qui tuam in malis opem

Petiere, qui tuam in fidem

Se dedidere, non tulere dedecus,

Non hostium ludibria.

At 7 vermis ego sum, non homo, sum fabula

Vulgi, infimorum opprobrium.

Nam 8 turba nostris obvia il ludit malis,

Nutatque, b nictatque, & caput

Motat, labella exporrigit: 9 ludibria

Verbis acerbatur asperis,

En ille Domino carus, en fiducia

Securus ille numinis:

Nunc servet illam, nunc periculis eruat,

Quem

Quem tanto amore amplectitur.

O 10 Domine, tu me protinus suscepas
Alvo parentis editum.

De te pependi spe parentis perdulus
Infans adhuc ad ubera.

Abusque 11 partu tu Deus meus, tuus
Ex matris alvo me favor

Est prosequutus; 12 ultimo in discrimine
Jam ne recede longius.

Discrimen instat ultimum; mortis metu
Cessere amici territi:

Tauri 13 efferati, tauri obesi me undique
Circumdedere, 14 faucibus

Hiant, leonum more rugientium,
Quos incitat spes & fames.

Rivi 15 cruoris corpus omne perluunt
Ex sanguine: laxat artuum

Compag. nexus, pectus intra & liquitur,
Ut solecera, cor metu.

Exaruerunt 16 teste ad instar coctilis
& Defecta membra viribus,

Rigens adhesit lingua siccis faucibus.
Jam sto sepulcri ad aggerem.

Me 17 rabidi ab omni parte latratu canes
Urgent petuntque dentibus.

Mihi pessimorum saxa conspiratio
Manusque fodit & pedes,

Et 18 ossa numerant, ossa f. tralucencia
Per corporis reu. cutem.

Tormenta postquam cuncta consumsit furor,
Arimus adhuc irā tumens

Se pascit, oculos satiat, & fruitur meis
Læto in malis spectaculo.

Partiti 19 amictus sunt meos, tunicę meę
Fecere sortes arbitras

Tu 20 Domine saltem ne recede, ne malis
In ultimis me desere.

Tu robur unus, tu mea es potentia.

Accurre, festinus ne:

Succurre vitæ: destitutum ab omnibus

Defende; 21 sævorum hostium

Ferrum cruentum pelle: vim rabidam canum

Inhibe, 22 leonum spumeos

Compesce rictus, cornua unicornium

Confringe, serva supplicem.

Tum 23 morte victâ solpes auxilio tuo,

Narrabo fratribus tuum

Nomen, piorum prædicabo cœtibus

Robur, fidem, constantiam.

○ 24 mente purâ qui Deum colitis, Deum

Laudate puris cantibus,

Semen Jacobi, magnitudinem Dei

Celebrate festis laudibus:

Erga fideles Numinis clementiam

Agnosce proles Isaci:

Non 25 sprevit inopis ille solitudinem,

Non pauperum fastidio

Avertit ora, me vocantem exaudivit,

Vitæque dulci reddidit.

Ergo 26 per oras ultimas mundi tuas

Sonabo laudes, gentibus

Te prædicabo, vota te timentium

Præsentem solvam Ecclesiâ.

Eder 27 modesta turba fraudis nescia

Vocata sacras ad dapes:

Epulisque functa, ac satura dulci nequære,

Laudabit auctorem Deum,

Deum sonabit, qui vigoie flammeo

In corda se quærentium

Se tantus infert, mortis ut procul metu

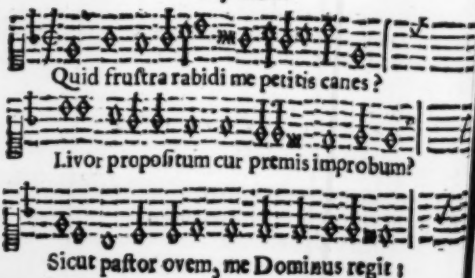
D

Perennè

Perennè viva gaudeant,
 Ergo 28 excitata tam novo spectaculo
 Tellus ab orbis ultimis,
 Quacunque colitur, colla sub Domini jugum
 Submitter; illi servient,
 Proneque Domino supplicabunt omnium
 Omnes familiæ gentium.
 Nam 29 sempiterno jure Domino competit
 Regnum triformis machinæ:
 Ille universis imperabit gentibus.
 Rerum 30 potente; illius
 Mensæ accubabunt, & sacri convivii
 Dapibus referti sub jugum
 Cedent volentes; flectet illi poplitem
 Pauper sepulcri in limine,
 Qui membra fessis artubus languentia
 Fugiente vitâ vix trahit.
 Illumque 31 longâ posteri propagine
 Colent, suisque posteris

Carm. genus Xiiij.

Discantus.

Quid frustra rabidi me petitis canes?
 Livor propositum cur premis improbum?
 Sicut pastor ovem, me Dominus regit:

Per longa deinceps nunciabunt sæcula

In me favorem numinis.

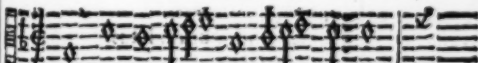
Hoc 32 semen illi serviet, gens illius

In posterum hæc censebitur.

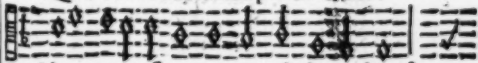
PSAL. Xxiiij. Dominus regit me, &c.

Enumerationem divinorum beneficiorum hic Psalmus continet, sub duplici allegoriâ, quarum prima à pastore et oviculâ, altera à convivio opiparo, ducta est. In prima Deum pastorem, se verò ovem facit, quæ à benefice-ssimo illo animarum pastore saluberrimo cælestis doctrina pabulo, et limpidissimis verbi divini rivulis alatur et recreetur: quæ ab eodem in viam, si quandoque aberraverit, reducat: quæ in omnibus periculis, calamitatibus et morte ipsâ ejusdæ præsidio tuta sit. In altera Deum convivasorem facit, se verò convivam; qui lautissimis panis illius cælestis epulis alatur, qui vino illo Legis divine peccatorum vulneribus infuso emendetur, qui Evangelij & Spiritus sancti oleo usdem instillato sanetur, qui denique omnibus tam presentis quàm æternæ vitæ commodis et gaudiis abunde cumulatur.

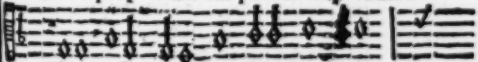
Tenor.

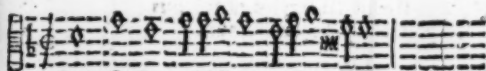
Quid frustra rabidi me petitis canes?

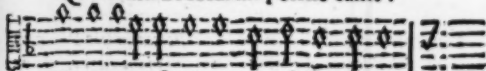
Livor propositum cur premis improbum?

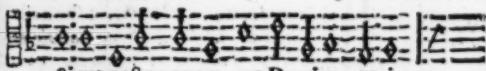
Sicut pastor ovem, me Dominus regit:

Altus.

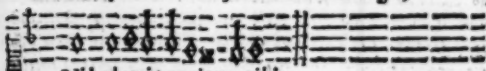
Quid frustra rabidi me petitis canes ?

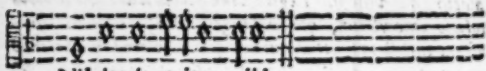
Livor propositum cur premis improbum ?

Sicut pastor ovem, me Dominus regit;

Nil deerit penitus mihi.

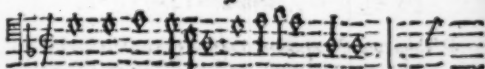

Nil deerit penitus mihi.

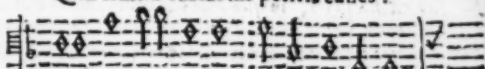
Per 2 campi viridis mitia pabula
Quæ veris teneri pingit amœnitas,
Nunc pascor placide, nunc saturum latus
Fessus molliter explico.

Puræ rivus aquæ leniter adstrepens
Membris restituit robora languidis,
Et blando recreat fomite spiritus
Solis sub face torrida.

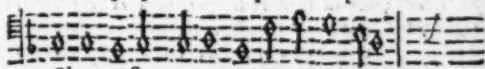
Saltus 3 quum peteret mens vaga devios,
Errorum teneras illecebras sequens,
Retraxit miserans denuò me bonus
Pastor justitiæ in viam,

Bisus.

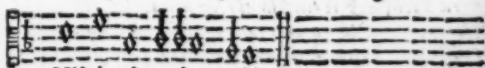
Quid frustra rabidi me petitis canes ?

Livor propositum cur premis improbum ?

Sicut pastor ovem, me Dominus regit :

Nil deerit penitus mihi.

Nil deerit penitus mihi.

Nec, 4 si per a trepidas iustificata manu
 Intentet tenebras mors mihi vulnera,
 Formidem duce te perger; ne b pedo

Securum facies tue.

Tu 3 mensas epulis accumulas, merum
 Tu penis pareris sufficis, & caput
 Unguento exhilaras; conficit amulos,

Dum spectant, dolor anxius.

Me 6 nunquam bonitas destituet tua,
 Profususque bonis perpetuo favor,
 Et non sollicita longa domi tua

Vitz tempora transigam.

D 3

PSAL.

PSAL. XXIV. Domini est terra, &c.

Psalmi vicesimo quarto David spiritu divino inflammatus, et contemplans animo domum Domini, à Salomone filio suo edificandam, in qua arca fœderis conquiesceret, toto pectore exsultat, tantumq; hoc Dei beneficium celebrat, qui licet creator & dominus sit totius rerum universitatis: tamen præ omnibus alijs gentibus se posteritati Israël pacificerit; eam ad veram sui agnitionem, et hereditatem regni caelestis invasit; ejusque regionem, unicam vera Ecclesie sedem suamque quasi domum esse voluerit. Mox etiam per diazismum docet, quænam sint membra vera Ecclesie & regni Christi, & per acclamationem iteratam, quasi adventante jam arcâ illâ, divinis miraculâ conspicuâ, portas latè pandi, & regem Ecclesie Christum recipi jubet, in cujus encomio huiusmodi hunc conclusit.

Carm. genus 1j.

Tota 1 quidem Domini terra est, & quicquid ubiq;
 Vel parca celat, vel benigna sufficit:
 Quique colunt montesque feros camposque feraces,
 Urbesque sanctis temperatas legibus,
 Ille 2 super pelagus solidum connexit orbem,
 Stabilis ut undas inter instabiles foret,
 Et toties rapidis pulsatus fluctibus, omnes
 Compagè firmâ sustineret impetus.
 Cuncta 3 igitur Domini meritò sunt: sed tamen unam
 Sedem sibi ille dedicavit propriam.
 Ecquis eò scandet: cuive hæc permissa potestas
 Loco ut beatum sistat in sancto gradum?
 Cui 4 manus & mens est insons, nec vana volutat
 Animo, nec ulli damna perjurus dedit.

Huic

Huic 5 Dominus donabit opes : hunc lumine dextro

A vi procacique eruet calumnia.

Hæc 6 vera est pietas, hæc itur ad æthera, veri

Sic intueri numinis vultum licet.

Eia 7 aditus referate, fores age pandite portæ,

Portæ perennes sempiternæ regię :

Claustra revellite, limina pandite, magnus ut intret

Rex ille, multâ clarus ille gloriâ.

Quis 8 novus hic sanctis succedit sedibus hospes ?

Quis iste multâ est inclytus rex gloriâ ?

Ille potens latè Dominus dextraque opibusque,

Belloque multâ nobilis victoriâ.

Eia 9 aditus referate, fores age pandite portæ,

Portæ perennes sempiternæ regię :

Claustra revellite, limina pandite, magnus ut intret

Rex ille multâ clarus ille gloriâ.

Quis 10 novus hic sanctis succedit sedibus hospes ?

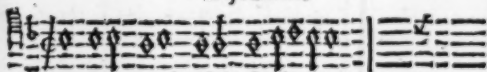
Quis iste multâ est inclytus rex gloriâ ?

Ille potens armis numerosoque agmine ductor,

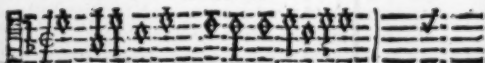
Hic ille multâ est inclytus rex gloriâ.

PSAL. XXV. Ad te Domine levavi, &c.

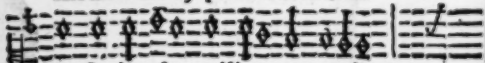
Petit hæc oda David, ut à Deo doceatur & regatur, utque ab eodem gratuita misericordiâ peccata sibi condonentur. Orditur autem à descriptione suâ in unius Dei patrocinio collocata fiducia, quâ ad orandam compelli se ostendit. Multipræterea de Dei misericordiâ et veritate, de felicitate verè piorum, de privatis suis doloribus, & hostium suorum immanitate, de causa item suâ bonitate et innocentia inferit donec tandem voto, totius Ecclesiæ salutem Deo commendante, Psalmum concludat.

*Carm. genus Xiv.**Discantus.*

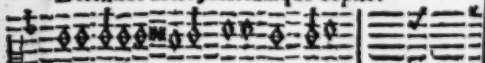
Hic fidat armis, plebe se clientium

Altus.

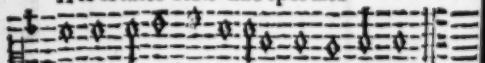
Hic fidat armis, plebe se clientium

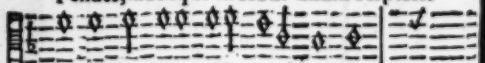
Defendat alter, militumque copiis:

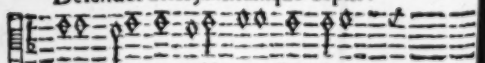
A te creator orbis uno spes mea

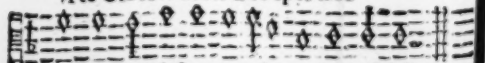
Pender, malisque in rebus unum respicit.

Defendat alter, militumque copiis:

A te Creator orbis uno spes mea

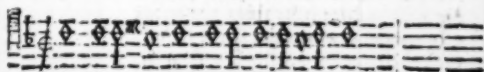

Pender, malisque in rebus unum respicit.

PSALMUS XXV.

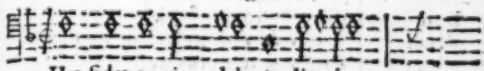
69

Tenor.

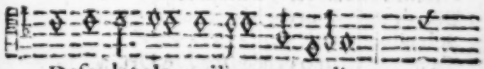

Hic fidat armis, plebe se clientium

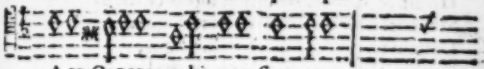
Bass.

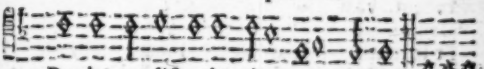
Hic fidat armis, plebe se clientium.

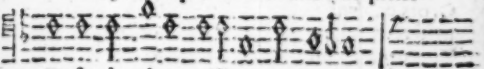
Defendat alter, militumque copiis:

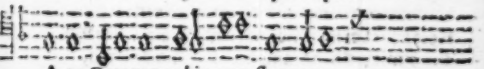
A te Creator orbis uno spes mea

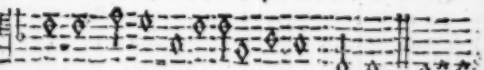
Pendet, malisque in rebus unum respicit.

Defendat alter, militumque copiis:

A te Creator orbis uno spes mea

Pendet, malisque in rebus unum respicit..

D 5

Tu

Tu 2 sancte genitor effice, insolentibus
 Ne spes inanes risui sint hostibus.
 Sic 3 me pudore liberabis : nec rubor
 Confundet ora cæteris, in te suæ
 Qui collocarunt anchoram fiducia,
 Frustratur illos spes, & irritæ (pei
 Pudor dolorque torqueat, qui sordium
 Amore sese sordibus contaminant,
 Bonosque nullâ provocati injuriâ
 Vexare gaudent. Mihi 4 per anfractus vagos
 Vitæ, salebras inter & tenebras iter
 Ostende rectum, & 5 erutum sequacibus
 Erroris undis, prævio lucis tuæ
 Splendore deduc veritatis in viam.
 Te nempe ab uno pendeo spe, te Deum
 Unum & salutis columnen agnosco meæ.
 Si 6 torta vitiis fortè motum regula
 Deflexit, error si sefellit lubricus,
 Fracta illecebris si voluptatis malis
 Incauta vitii se juvenia polluit;
 Benignitatis 7 tu tuæ memor tamen,
 Et lenitatis, (qui parentes mollibus
 Prænans habenis, usque ab incunabulis
 Orbis paternâ es usus indulgentiâ)
 Miserere nostris quod negares moribus,
 Tuæ negare non potes clementiæ.
 Nec 8 denegabis, nec precantes bona bonus
 Vacuos repelles : nec viam poscentibus
 Rectam aberis unquam recti & æqui regula.
 Tu 9 mitis animi amplecteris modestiam,
 Docesque recti & improbi discrimina,
 Tu 10 dux comesque tuta per compendia
 Ducis carentem fraude mansuetudinem :
 Peccata bonus & facilis oblivisceris;
 Præmissa solvis liberali dexterâ :

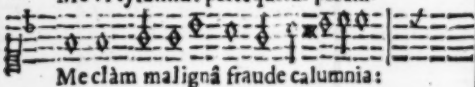
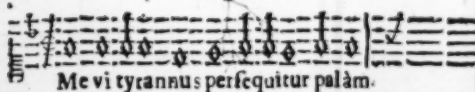
Minuitque pœnas mitis indulgentia :
 Fidesque d'ctis stabilis erga omnes adest,
 Qui pacta sacri fœderis non negligunt.
 Hanc 11 ut nepotum sæcla mansuetudinem
 Noscant, tuique nominis se gloria
 Latè per omnes fundat orbis angulos,
 Ignosce nostris mitis erratis parens,
 Quæ multa inussit ægritudo, & impotens
 Amor, regique contumax ira & dolor,
 Errorque veri non acutus arbiter.
 O ter 12 beatum, mente qui purâ Deum
 Veneratur : illi, quaecunque amplectitur
 Vitæ institutum, dux adest semper Deus,
 Rectorque & omnes actiones prosperat;
 Securus 13 animus anxio procul metu
 Cunctis fruetur affluenter copiis:
 Stirpisque series longa firmabit domum,
 Genusque multâ floridum propagine
 Opes paternas ad nepotes transieret.
 Quia 14 & piorum mentibus a mysteria,
 Contempta pravis, impiè sapientibus
 Occulta, Dominus luce proferet suâ,
 Et sacrosancti fœderis scientiam
 (Quæ sola vitæ dux beatæ & regula est)
 Docbit. Ego 15 Rex beate calitum
 Te mente solum quæro; nusquam lumina
 Abs te reflecto: tu pedes solus meos
 Hostis dolosis erues è retibus.
 O sancte 16 custos hominum, amico lumine
 In me intueri, & destitutum ab omnibus
 Inopemque sanctâ me tuere dexterâ;
 Curisque 17 mentem quæ perurunt plurimæ,
 Novisque semper differunt doloribus,
 Exsolve; pœnis 18 usque & usque immanibus
 Exercitato, & obruto laboribus

Ignosce,

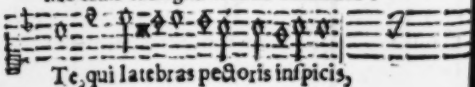
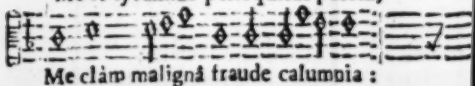
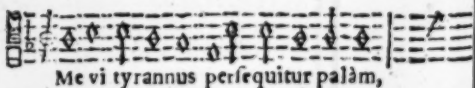
Ignosce : culpas mitis obliuiscere.
 Heu 10 quanta vis me factionis impii
 Persequitur armis ! quanta me crudelitas
 Inexpiato querit odio perdere !
 Tu 20 me periculis libera ; tu protege
 Eju salutem ab hostium ludibrio,
 Omnem salutis qui locavit spem suam
 In te, 21 nec aliis fidit opibus quam suae
 Integritatique & tuae clementiae.
 Gens 22 quae tuarum iussa legum amplectitur,
 Fac undequaque tuta sit te vindice.

Cam. genus. Xv.

Discantus.

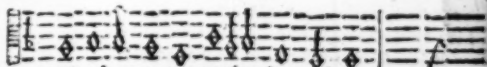

Altus.

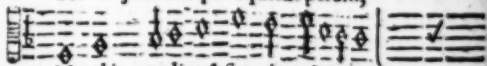

PSAL. XXvi. *Judica me Domine &c.*

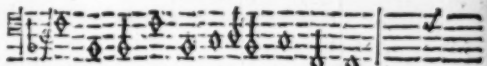
David ab hoste suo crudeli & impio vi externâ & calumnî, clandestinâ dirivexatus, invocât hoc salmo Dei auxilium, suamque innocentiam, bonæque conscientie fiduciam. Desipsum, cordi in inspectori, testimonio prædicat; ad cuius unius patrocinium confugit, sequæ totum salmo laudibus & munusculo devovet. Sub finem institutam petitionem repetit, hostiumque suorum impietatem, fraudum crudelitatem auriq; famæ descriptionem, suæque innocentie commemorationem adiungit, ejusque auctori Deo gratiam se fore pollicetur.

Tenor.

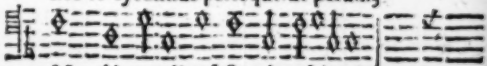
Me vi tyrannus persequitur palam,

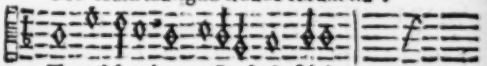
Me clam malignâ fraude calumnia:

Bassus.

Me vi tyrannus persequitur palam,

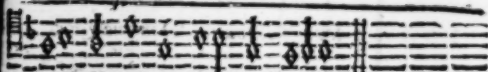

Me clam malignâ fraude calumnia:

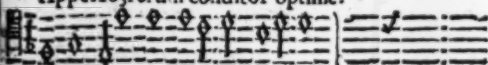

Te, qui latebras pectoris inspicis,

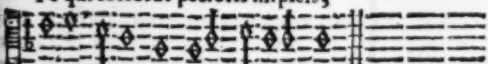
Appello

Appello, rerum conditor optime.

Te qui latebras pectoris inspicis,

Appello, rerum conditor optime.

Mens fraudis expers, & manus innocens,
A vique pura & flagitio, in Deo
Spes fixa, fortis qui violentiâ
Me savientis non sinet opprimi.

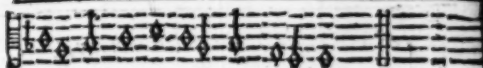
Renesque a flammis & penetralia
Scrutare cordis, cæcæque sensum
Arcana, tæsum ceu calidis focis
Explorat aurum callidus artifex :

Mentem 3 videbis munificentie
Quæ dona nunquam non meminit tue :
Atque leges puriter ad tuas
Vitæ carentem flexibus orbitam.

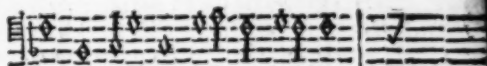
Procul 4 facessat, nec socium sibi
Me vana speret lingua, procul domo
Nostrâ recedat, qui didicit suos
Fucare sensus pectore subdolo-

Odi 5 scelestâ n concilia, impios
Cœtu : veneno peius abominor :
Quorum resultant pectora gaudio,
Quum perpetrarunt facta nefaria.

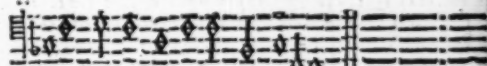
7 Sed 6 mente prævi non sibi consciâ,
Lotusque puris fontibus, ad tuas
Aras adibo, lætus & offeram

Appello, rerum conditor optime.

Te, qui latebras pectoris inspicis,

Appello, rerum conditor optime.

Lata choreę dux tibi victimas,

Te 7 nostra pangent tympana, te lyra,

Te vox canoro consona tympano,

Lyręque cętuque in celebri tua

Miranda pandet facta nepotibus.

Tectumque 8 nomen quo canitur tuum,

Ædemque numen qua colitur tuum,

Mens ardet; absentem retrahunt, tuę

quę templa celant pignora glorię.

Hęc 9 ossa tellus ne sine ut obruat

Inter cruentos barbara barbaro;

Qui 10 fraudulentā mentē coquant scelus,

Captant avarā munera dexterā.

Ego 11 institutum carpere tramitem

Pergam innocenter: tu propius meis

Aurem benignus questibus admove,

Ac me periclis tristibus assere.

Per 12 plana firmo quod gradior pede,

Quod recta sector, muneris est tui.

Ergo salutis te columen meę

Cętu in celebri laudibus efferam.

PSALM.

PSAL. XXVII. Dominus illuminatio, &c.

Psalmus vigesimo septimo hoc precipue agit David, ut
 fiduciam suam in uno Deo collocatæ cōtitudinem testatur
 faciat, suoque exemplo doceat, in insidijs, periculū, perfidiā
 amicorum omnibusque rebus adversis, unum idemque tu-
 tissimum homini undequeq; d. stituto hac confugium esse.
 Inscripta etiam sunt vota quibus unce à Deo petit, ut sit,
 perpetuūq; maneat membrum veræ Ecclesiæ, ubi ab hest-
 bus tuus esse Deumq; in cœca frequenter celebrare, eidemq;
 gratias agere possit, hic se audiri, hic regi se & doceri possu-
 lat, hortaturq; seipsum, ut Dei præsidio fretus animum non
 abiciat.

Carm. genus Iij.

DEus 1 in tenebris quum mihi præluceat,
 Vitamque muniat meam,
 Quæ vis aperta terreat me? quæ mihi
 Fraus cæca sit formidini?
 Adversus 2 unum quum scelesti factio
 Cunctas parasset copias,
 Dolosa Ietho quæ retenderant meo,
 Ipsi incidere in retia.
 Si 3 comminentur castra, si minacibus
 Infesta telis agmina,
 Securus animi spectro castra prælia
 Timore libera intueor,
 Unum 4 expectavi, & uque & usque id expectam,
 Curis ut exentus malis,
 Sim sacrosanctæ semper ædis incola,
 Augusta mirer atria,
 Deoque laudes personem, artus dum regit
 Vitalis auræ spiritus;
 Tum 5 me sub umbrâ conditum tentorii

Celabit,

Celabit, & periculis
Procul remotum, rupis abruptæ velut
In arce positum, munitur:
Ac 6 ne relictum nunc quidem impij sinet
Vi factionis opprimi.
Victorque solvam vota, nec victoriæ
Auctor mihi tacere.
Audi 7 invocantem supplicem, & fractum malis
Bonus favensque subleva.
Te 8 mens anhelat, vultus ad vultum tuum
Intentus usque respicit:
Ne 9 conde vultus lumen à me amabilis,
Neu me in tenebris desere,
Servum per iram ne sine opprimi tuum,
b Vitamque quam deber tibi,
Tuere ab hoste, & è periculis eripe,
O spes salutis unica,
Me 10 cari amici, me propinqui, me Pater,
Me blanda mater liquerat:
At non reliquit, qui pios in asperis
Non deserit rebus, Deus.
Parens 11 benigne, me vias doce tuas,
Rectaque deduc semitâ,
Ne vis metusque ab hoste me deterritum
De calle recti detrahat.
Ne 12 me impiorum obnoxium libidini
Relinque. Testes impii
Fingunt malignè falsa de me crimina,
Armantque se mendaciis.
Mens 13 victa tantis e jam fatisceret malis,
Ni spes foveret me tuæ
Benignitatis, post labores anxios
Mox affururum gaudium.
Vivusque vivos inter ipse commoda
Virę beatæ d præstolor.

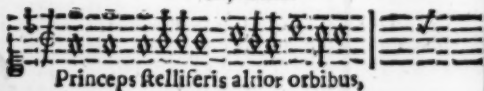
In 14 rebus ergo turbidis ne concide,
 Sed fortis usque sustine.
 Te roborabit Dominus, & cor fulciet:
 Tu fortis usque sustine.

PSAL. Xxviii. Ad te Domine clamabo. &c.

Cum vidisset Propheta regius, sepe factum esse, ut iusto

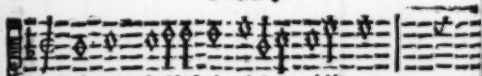
Carm. genus Xvj.

Discamus.

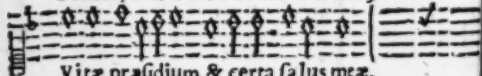

Princeps stelliferis altior orbibus,

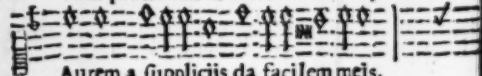
Alius.

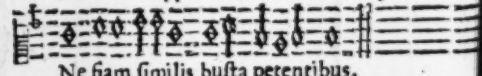
Princeps stelliferis altior orbibus,

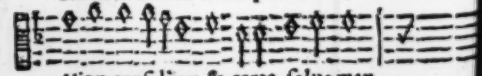
Vitæ præsidium & certa salus meæ,

Aurem a suppliciis da facilem meis,

Ne fiam similis busta petentibus.

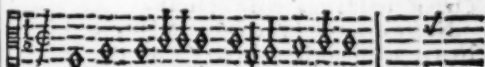

Vitæ præsidium & certa salus meæ,

Aure

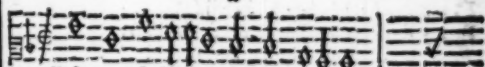
Dei iudicio pñ simul cum impijs supplicio obruentur; videtque sibi in presentia cum malis & fraudulentis hominibus negotium esse: orat Deum, ut eorum contagio non inficiatur, sed ab huiusmodi societate & commercio liberetur, atq; ita ipsi soli suorum scelerum iustas penas luant. Simul etiam, quæ & qualia ipsorum peccata sint & quæ pena ea sint consecutura, ostendit. Dei deinde benignitati, quæ fuit ut tam promptè exaudiatur, gratias agit; ejusq; patrocinio universam Ecclesiam commendat.

Tenor.

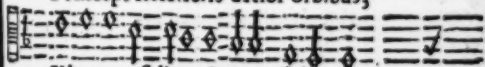

Princeps stelliferis altior orbibus,

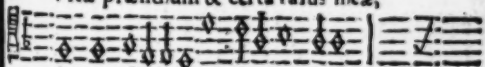
Bassus.

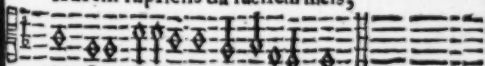
Princeps stelliferis altior orbibus,

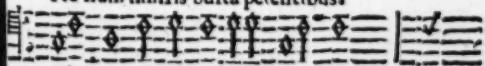
Vitæ præsidium & certa salus mea,

Aurem supplicis da facilem meis,

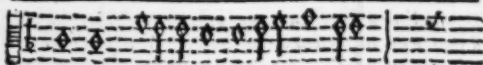

Ne sim similis busta perentibus.

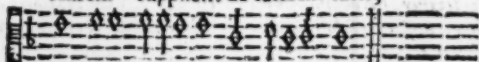

Vitæ præsidium & certa salus mea,

Aurem

Aurem a suppliciis da facilem meis,

Ne fiam similis busta petentibus.

Audi 2 vota parens, quæ tibi profero
Suppl. x cum gemitu, brachia porrigens
Ad cælum tremulis b previgil ignibus,
Cælum templa tuæ conscia gloriæ.

Ne 3 n e connumera cœtibus impiis,
Neu tanquam socium plecte nocentibus,
Quorum blanditiis illita mollibus
Lingua est, mens gelido livida toxico.

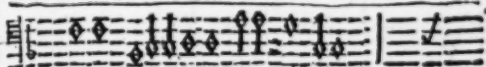
Illis 4 nequitiæ præmia sint suæ,
Et merces studiis æqua nefariis:
Pro e semente legant semina, pessimis
Dignum consiliis supplicium luant.

Non 5 his consilii provida vis tui
(Qui me conspicuis tollis honoribus)
Infectæve manus à scelere avocat,
Aut infecta odiis pectora mitigat.

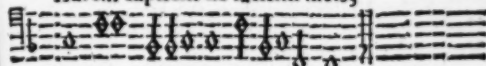
Ergo nec series longa propaginis
Florebit, patrias nec soboles opes
Longava accipiet, sed celeri genus
Clades exitio proruet ac domum.

Laus 6 rerum domino, qui precibus meis
Se non difficilem præbuit; hinc 7 meæ
Vires, hinc clypeus rebus in asperis:
Hinc spes, auxilium hinc non dubium in malis.

Hinc cor gestit ovans: carminibus tuas
Laudes 8 ora sonat, qui populum tuum
In rebus trepidis protegis, & tuum

Aurem supplicii da facilem meis,

Ne fiam similis busta petentibus.

Regem ex insidiis omnibus eripis.

Custodi ꝑ populum rex hominum tuum.

Hebri ꝛ fac soboles largiter omnibus

Vitæ continuò fructibus affluat,

Donec perpetuum sol referet diem.

PSAL. XXIX. Afferte Domino filii Dei, &c.

*Continet hic Psalmus insignia & splendidum encomium
majestatis & omnipotentie veri Dei, quam in celo inquis
patet facere imbres, tonitrua, fulgura, fulgetra; in terris tur-
bines, terræ motus, cataclysmos; in mari procellas, aestus, tem-
pestates. Hortatur igitur omnes pios, ut Deum hunc agno-
scant, laudent, celebrent, ipsiusq; potentia & bonitate fructi,
nullius hostis oēs aut copias pertimescant.*

Carm. genus XV.

SEU dives auro es, sive opibus potens,

Seu Marte paratâ clarus aadoreâ,

Agnosce numen gratus, & huc refer

Quæcunque latum ducis ad exitum.

Huic ꝛ pange laudes, & prece supplice

Rerum parentem concilia, & Dei

Nutu regentis stelliferam domum

Dignare justis nomen honoribus.

Cujus ꝛ liquentes vox grvida pluit

De nube rores; terrificos ciet
Cœlo tumultus cum tonitru, maris
Turbata ventis concitat æquora.

Vox 4 dignitatis plena, nec irritæ
Unquam b ad patrandum iussa potentia,
Nudare 5 cedris seu libanum juvat,
Celsasque venti sternere traxinos,
Seu 6 vincta saxi saxa revellere,
Notisque montes sedibus erutos
Vertare, taurum ut verna per avia
Vexat juventæ læta protervitas.

Ad 7 vocis ictum nubibus exsilit
Elifus 8 ignis: cresqua Arabum tremunt,
Fera pavescent, ante 9 diem fluunt
Partus acerbi, d robora concidunt.

Quæcunque templo cœlum habet aureo,
Quæcunque e tellus dædala sustinet,
Quæ celat undis æquor in abditis,
Dei fatentur cuncta potentiam.

A 10 voce vindex pontus inhorruit,
Undisque montes obruit; arbiter
Æternæ rerum, quum libuit tibi, *valere gaudes*

Te 11 dante vires non opibus feros *pluribus impias.*
Horrenus hostes, non numero graves;
Te dante pacem, progeniem Isaci,
Cornu beabit divite copiâ.

PSAL. XXX. Exaltabo te Domine, &c.

Psalmus xxx. David à presentissimo animi et corporis
discrimineliber, gratias Deo agit, totamque Ecclesiam ad
idipsum faciendum instigat. Deum enim usque adeo be-
nignum et indulgentem esse, ut omnes resipiscentes iram
ipsius momentaneam; misericordiam vero perpetuam et
æternam

eternam experiantur. Quod ipsū comprobatur suo exemplo.
 Se enim, ait, rebus aliquando secundis factum esse securū
 & insolentem, eoque Deum non mediocriter offendisse, &
 penas sibi ipsi et suis accersivisse: ex animo tamen Dei
 misericordiam implorantem, subito exauditum se esse, De-
 umque sibi iterum placatum fuisse. Propterea gratias
 immortales, et celebrationem tantorum beneficiorum semp-
 ternam Deo promittit.

Carm. genus Vj.

TE 2 nostra semper carmina, te lyra
 Sonabit, orbis conditor optime:

De faucibus lethi imminentis

Incolumis tibi vota reddam.

Per te superbus nec lacrymis meis

Insultat hostis; nec fruitur malis.

Te 3 rebus, incertus salutis,

Auxilium in dubiis poposci,

Per te receptis viribus haurio

Vitalis auræ lumen amabile:

Nec 4 inferum sub nocte longa

Et tenebris jaceo sepulcri.

O turba 5 puris dedita ritibus

Sacrisque castis tollite laudibus

Placabilem votis parentem,

Et memori celebrate a plectro.

Vanescit 6 iræ vindicis imperus

Bullæ fugacis more; Dei favor

Bonus manu vitam benignâ

Tristitiæ vacuam rependit.

Sifortè stero vespere fletibus

Vultus rigamur, mox redit aurâ

Cum luce risusque, & jacentes

Exhilarans animos voluptas,

Paci;

Pacis 7 beatæ quum fruerer bonis,
 Mecum loquebar : in stabili gradu
 Felicitatis nulla foris
 Me dubiæ quatiet procella.
 Te 8 dante vires, divitias, decus,
 Te montis instar mœnibus æneis
 Firmante regnum, vanum alebat
 Credulitas mihi blanda fastum.
 Tume relicto stultitiæ meæ,
 Dextram retraxi : retrò abiit, domum
 Repentè turbatam relinquens,
 Sors levibus malefida pennis.
 O 9 præses orbis, pectore supplice
 Mox te vocavi, te lacrymis madens
 Opem poposci. Quid 10 profusus
 Profuerit tibi sanguis ? inquam.
 Quis mortis usus nostræ erit ? an tuas
 Laudes sonabunt, factæque posteris
 Miranda muti prædicabunt
 Sub gelido cineres sepulcro ?
 Placatus 11 aurem da faciliem meis
 Votis, severos neu querimoniis
 Averte vultus, pelle membris
 Pestiferi mala dura morbi.
 Tu 12 supplicanti protinus admoves
 Aurem benignus, pro lacrymis mihi
 Risum reducis ; pro dolore
 Lætitiâque alacremque plausum.
 Te 13 semper ergo carmina, te lyræ
 Nostræ sonabunt ; vox tibi serviet
 Dicata, præbebitque nostris
 Materiem tua laus camœnis.

PSAL. XXXI. In te Domine speravi, &c.

Uti hoc Psalmo possus omnes pii in angustiis et extremis periculis constituti; accuratè enim et ad vivà afflictiones, anxietates, suspiria et fiduciam hominum sanctorum in Deo collocatam depingit. Initio autem Deum compellas confugium & presidium suum, à quo se jam exaudiri cupit, & antea quoque exauditum esse confitetur. Addit deinde miserabiles gemitus & querelas de varietate suorum periculorum et miserationum, deque hostium suorum insolentia. Neque tamen in tantis malis frangitur animo, sed Deo confidit, ejusque auxilium implorat, & mala hostibus imprecatur; Prædicat etiam magnitudinem & multitudinem divinarum in se beneficiorum, proque in Deo gratias agit, & petitionem instans aliquoties repetit. Sub finem universam quoque Ecclesiam hortatur, ut suo exemplo in maximis quoque periculis animo non deficiat; se enim ut præsentiam Dei ipsa quoque experiatur.

Carm. genus X.

IN te locavi spem meam,
 Rerum creator optime:
 At 2 tu benignus prospice,
 Ne spei pudeat irrita.
 O 3 juste vindex, fraudibus
 Ab hostium me vindica:
 Audi benignus supplicem:
 Da promptis abjecto manum,
 Me rupe serva ut invia
 Clausum, vel arce a ahenea,
 Tu 4 rupis es mihi invia
 Munimen, arx ahenea;
 Ergo 5 ut timori mentibus

E

Nomen

Nomen tuum sit impiis.

Prei viam mihi, abditis

Me libera de cassibus.

Tu 6 robur es meum: tuæ

Commendo vitam dexteræ:

Me libera pacti Deus

Tenax, memorque foederum.

Qui 7 vana stulti somnia

Sequantur, odi pessimè.

Tu certa spes mihi es, meæ

Tu portus es fiducia.

Inter 8 labores asperos

Lumen tuæ clementiæ

Fulgens repente turbidum

Perfudit animum gaudio.

Quum 9 me tyrannis impotens

Urgeret hostis impii,

Jam jam imminentis pallidis

Lethi explicasti faucibus.

Miserere ro fracti tot malis,

Tot obruti doloribus.

Caligat oculus, mens stupet:

Mœrore corpus tabuit:

Caduca 11 vita elabitur

Mœrore fracta, & luctibus;

Inerque clades aridis

Fluxere vires ossibus.

Me 12 ridet hostis, & meis

Insultat insolens malis:

Horrent propinqui; cæteri

Vitant metu periculi.

E 13 proximorum mentibus

Obliteror, b ceu mortuus;

Contemptior sum civibus,

Quàm lamina testæ fictilis.

Me 14 multitudo opprobriis

Coram laceffit asperis:

Vim machinatur in meam

Jurata mortem factio.

Ego 15 interim fiduciâ

Opistuz, dolos, minas,

Injurias & hostium

Contemno contumelias.

Tu 16 eila vitæ temperas

Mez, regisque tempora :

Tu me impiorum libera

Ab hostium tyrannide.

Ostende 17 vultum amabilem

Servo bonus tuo, & favens ;

Et me tuere, quâ soles

Semper tuos, clementiâ.

Ne 18 sit pudori, quòd tuam

Imploro opem : pudor malos

Confundat, & silentium

Longum sepulcris sopiat.

Assueta 19 vox mendacio

Sit muta, vox præcaciter

Solita bonos lacessere,

Et arroganter spernere.

O 20 quanta te colentibus

Et quot redundant commoda !

Quot teste mundo prosperis

Auges tuos successibus !

Hos 21 protegis reconditos

Procul à minis potentium,

Tuaque munis in domo

Linguae veneno ab impiæ.

Tibi 22 perennis grâtiâ

Sit, rector orbis, qui velut

Munitâ in arcem procul

Periculis submoveras.

23 Exspes, inops d' vitam fugâ

Quum vix tuerer anxiam,

Mecum ipse dixi, Jam truci

Reliquit hosti me Deus.

At tu nec in periculis

Oblitus extremis mei,

Aurem benignam supplici

Ac invocanti admoveras.

Ergo 24 patrem rerum optimum

Amate candidi et pii,

Qui fastuosos deprimit,

Et obsequentes erigit.

Qui 25 spem locatis in Deo,

Constanter illi fidite,

Nec robur animi concidat

Sortis procellâ turbidâ.

PSAL. XXXII. Beati quorum remissa, &c.

Psalmus hic secundus est inter eos qui penitentia'es usitate appellamur. Docet autem, qua in re consistat hominis justitia & beatitudo eterna, nimirum non in absolutâ omnibus numerû perfectione, quam in hac natura depravatione nemo unquam est consecutus; neque in ejusdem integritatû hypocriticâ simulatione, sed in gratuita Dei misericordiâ, ignoscentiâ, et hominû lapsi ingenuâ et aperta confessione. Ostendit præterea peccatorum dissimulationis, & ostentationis propria justitia incommoda, dolores et morsus conscientia; manû graviter & perpetuò prementis Dei; exhaustas totius corporis vires; suoque et totius Ecclesie exemplo admonet, quid tali tempore sit faciendum, nimirum nihil celandum, sed omnia, peccata delegendâ, Deique miseri cordiam implorandam esse; hujusque ingenuitatis commoda; videlicet Dei in omnibus periculis præsentiam

sensiam, animique securi, et in Deo gaudens tranquillitatem recenset. Insuper etiam per mimesin Domini loquentem inducit, de quo sua benevolentia pius huius instaurati approbatione & gubernatione benignè pollicentem modo homines non sint obstinati, sed tractabiles: quorum illis gravissimas pœnas minatur; his verò pacem & veniam promittit: & sub finem omnes pios, ad veram in causâ Dei beneficentia lætitiâ, insigni epiphonemate exhortatur.

Carm. genus XV.

O 1 Ter beatum, cui patris optimi
Noxas remisit lethiferas favor,
Cui fœda morum flagitia obruit
Oblivioso tecta silentio!

O 2 ter beatum, cui bonus arbiter
Non imputavit lubrica devîæ
Errata vitæ, nec reperit dolum
Cæco in recessu pectoris abditum!

Donec 3 a fovebam sub tacito sinu
Morbum, solutis languidus ossibus
Actus trahebam, luctificus dolor
Questus ciebat non patiens tegi.

Tu 4 me premebas prævalidâ manu
Infestus, atris seu tenebris diem
Nox condidisset, seu roleâ diēs
Orbem recurrens luce retexerat.

Sic decolorem tabificus cutem
Mœror coquebat, sic macie dolor
Siccabat artus, messis ut Africæ

^bCaecri per æstum mitius areat.

Tum 5 mente versâ vulnera protuli,
Tibi renudavi vitium meum.
Fraudem retexi: at tu mihi protinus
Noxâ soluto conciliatus es.

Qui 6 mentis ergo pura sacraria
 Servare quærit, te prece supplice
 Placet, nec orbem pontus ut obruat,
 Formidet æstus Iethiferi minas.

Tu 7 me periculis eripis asperis
 Tutela præsens : tu mihi gaudia
 Toto refundis corpore, ut hostium
 Qui vincla fracto carcere depulit.

Nec 8 sat ; tenebras pectoris auferam,
 Inquis : beatæ quæ feret orbita
 Monstrabo vitæ, nec procul à tuis
 Unquam reflectam lumina gressibus.

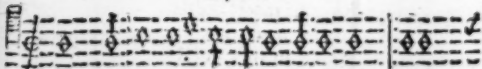
Mulis 9 equisque ne similis modo
 Sis, bruta quorum pectora gratiam
 Non mutuam novere, sed asperis
 Fracti & lupatis servitium ferunt,

Multas obstinatam nequitiam manent
 Tormenta : parâ qui Dominum fide
 Orabit, huic pacem & veniam dabit,
 Non durus unquam parcere supplici.

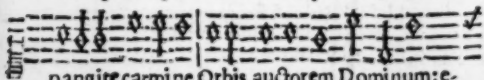
Recti 11 tenaces simplicis, & quibus
 Est grata fraudum nescia veritas,
 Favente læti numine gestibus,
 Et voce vestrum pandite gaudium.

Carm. genus XVII.

Dis. antus.

Vos quibus puræ est amor æquitatis, læti

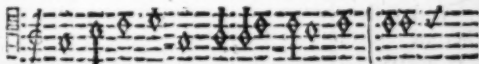
pangite carmine Orbis auctorem Dominum: e-

PSAL,

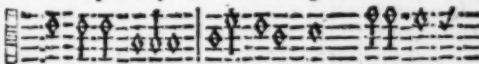
PSAL. XXXIII Exultate iusti in Domino, &c.

Exhortatio ad celebrationem & predicationem Dei, divinorumque beneficiorum Psalmo hoc trigesimo tertio continetur, quæ quidem sitim in principis sapientis mutatis verbis, iteratur. Deinde ordine celebratur Dei veritas, æquitas, beneficentia, sapientia, & omnipotentia, elucen. ex mirandâ creatione et conservatione omnium rerum: item ex ejusdem justitia in fraudibus & sceleribus improborum vindicandis — et ad voluntatem & nutum suam administrandis omnibus. Insigni igitur exclamatione beatorum predicat eos, qui hunc unum & verum Deum suum Dominum et patronum ex animo agnoscant, eidemque cura sint; et ut simulatores pietatis à verè piis discernas, eosdemque in viam revocet, docet, quod Deus sit cardiognostes, quoniam nemo externâ speciem possit fallere. Damnat præterea fiduciam propriarum virium, collocaram vel in potentia regum, vel in copiis militum, vel in robore hominum aut equorum; et ostendit solam uni Deo nitentem fiduciam, ratam et invictam fore, ideoque in hoc nro hominibus piis gaudendum et exultandum esse.

Tenor.

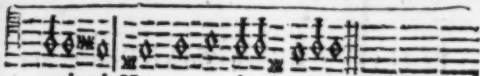
Vos quibus pura est amor æquitatis, Læti

pangite carmine Orbis auctorem Dominum: æ-

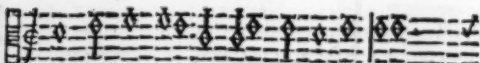
E 4

quitatis

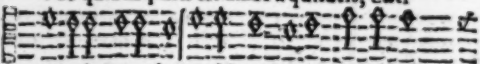

quitatis Hoc carmen decet æmulos.

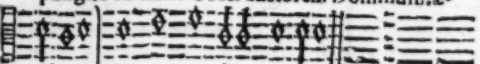
Alnus.

Vos quibus puræ est amor æquitatis, Lati

pangite carmine Orbis auctorem Dominum: æ-

quitatis Hoc carmen decet æmulos.

Tinniat blando achelys hunc susurro,

Hunc vocalia b nabilia,

Doctæ bis quinis resonare nervis

Hic artem manus approbet.

Huc 3 novos cantus meditemur: uni

Lati clangite buccinâ.

Nam 4 fides dictis rata veritasque est,

Et factis comes æquitas.

Quippe 5 qui iusti est & amator æqui, &

Veri fallere nescii:

Perque terrarum sola vasta notæ

Cunctis munificentia;

Is 6 suo verbo d sinuavit orbem

Lucentem nitidi ætheris,

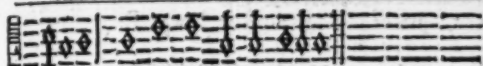
Quicquid & puris radiis erenidet

f Campis ætheris igneis.

Lictus 7 astitit maris inquieti,

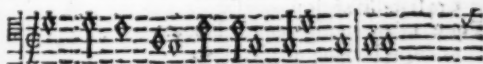
Comprellitque liceantiam,

Et

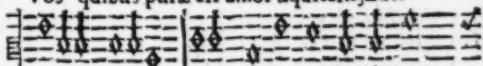

quitatis Hoc carmen decet æmulos.

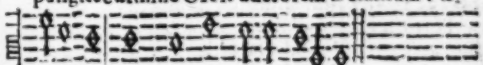
Bassus.

Vos quibus puræ est amor æquitatis, Lati

pangite carmine Orbis auctorem Dominum : æ-

quitatis Hoc carmen decet æmulos.

Et penu clausas sinuavit undas,
 Unde in tempore promeret.
 Hunc 8 & occasus metuant & ortus :
 Hunc unum Dominum colat
 Quisquis extremos ubicunque fines
 Terræ, aut æquoris accolit :
 Cujus 9 à nutu viget interitque,
 Quodcunque interit, aut viget :
 Cujus immotis tremefacta parent
 Cuncta obnoxia legibus.
 Qui 10 malas artes populi profani
 Ludit callidior suis,
 Et suo injustæ scelerata turbæ
 Fraudat consilia exitu.
 At 11 quod arcanâ sibi mente rerum
 Auctor proposuit semel,
 Dum dies & nox referent se in orbem,
 Usque immobile permanet.

9 12 quater, plusquam quater & beatos,
 Patronus quibus est Deus!
 Quos sibi excepit, propriamque sortem
 Quos dici voluit suam.
 Dispicit 13 mundi pater è beatâ
 Cœli stelliferi i domo,
 Eque 14 tranquillis adytis labores
 Et curas hominum videt:
 Quippe 15 qui cæcos animi recessus
 Humani fabricaverit:
 Nec quod arcano latet in recessu
 Clausum pectoris, hunc later:
 Sperat 16 incassum numero tyrannus
 Se tutum fore militum:
 Sperat incassum validis lacertis
 Se miles fore sospitem:
 Sæpe 17 spem fallit præeuntis Euros
 Bellatoris equi fuga:
 At 18 Deus justos oculo i irretorto
 Semper respicit & pios:
 Mortis 19 ut vertat jacula imminentis,
 Diram & sævitiam famis.
 Una 20 spes nobis opis hinc, ab uno
 Certum præsidium in malis.
 Ille 21 perfundet tibi dedicata
 Dulci pectora gaudio:
 Ille 22 fidentum sibi spes precesque
 Latum ducet ad exitum.

PSAL. XXXIV. Benedicam Dominum, &c.

Acrostichus huius tricesimi quarti Psalmi primâ sui
 parte gratiarum actionem continet, in qua iniis gratam
 beneficiorum memoriâ Deo pollicetur; deinde suo exemplo,
 & enumeratione divini in se beneficiorum, alios quoque
 ad

ad invocationem & gratiarum actionem incitat & invitatur. Altera pars præcepta & doctrinam habet, de vero timore Dei, de pio usu lingue, de studio concordie, de vite totius innocentia; quas virtutes & promissionum dulcedine, & comminationum divinarum severitate studiosè hominibus pijs commendat.

Carm. genus iii.

SEU 2 læta fors me foverit, seu tristior
Vexarit, omni tempore

Laudabo Dominum, semper illius meum

Os personabit laudibus.

Mihi 3 hæc voluptas, hoc erit solatium,

Mihi hoc levamen in malis;

Meoque turba tristis exemplo suas

Solabitur molestias.

Unà 4 agite cuncti prosequamur laudibus

Nomenque numenque illius.

Ille 5 in periculis me vocantem exaudiit,

Statimque repulit metum.

Qui 6 cuncta ad illum consilia referūt sua,

Læto his nitentes gaudio

Vulcus renident, nec repulsæ infamia

Rubore confundet genas.

En, 7 pauper iste quum vocaret, omnibus

Hunc eruit periculis.

Dominum 8 timentum castra munit Angelus

Demitus ad custodiam,

Et imminet arcet hostes, & pios

A vi tuetur impiâ.

Facite 9 periculum; jam scietis quàm Dei

Immensa sit benignitas;

Quàm fiet beati, spes in illo qui suas

Omnes opesque collocant.

Gens 10 sancta Dominum colite : nil deerit Deum
Fideliter colentibus.

Violenta 11 feritas sentiet famem: boni;
Cuncta affluenter suppetent.

Adeste 12 filii, audite, vobis numinis
Verum timorem ut indicem.

Quicumque 13 curis liberam & longam cupis
Vitam beatus ducere;

Linguae 14 refræna virus, os nefarij
A fraude purum contine;

Capesse 15 recta, curva vita, dilige
Tranquilla pacis otia.

Deus 16 innocentes adspicitque & commodat
Intentus aures ad preces :

Torvo 17 scelestos intuetur lumine,
Et nomen etiam obliterat.

Justum 18 invocantem Dominus audit, omnibus
Eum expedit periculis.

Quum 19 spes labores deserit mortalium,
Afflicta quum molestis

Succumbit oneri mens, Deus præsens adest.
Malasque curas diluit.

Iustis 20 labores suggerit semper pii s
Iniqua fors conatibus :

Sed qui bonorum semper est custos Deus,
Sortis retundit spicula,

Et 21 ossa servat ne terantur, impios
Ulciscitur 22 scelus suum.

Et quisquis hostis est piorum, cum domo
A stirpe cæsus interit.

Animas 23 tuetur se colentium Deus,
Nec rem domumque deserit,

PSAL. XXXV. *Judica Domine nocentes, &c.*

Hoc Psalmo trigesimo quinto David ab amico perfidi, calumniosè, improbe et insidiosè divexatus, aliquoties ardentè repetitâ precatone, invocat patrociniû & defensionem Dei; mala etiam subinde hostibus suis imprecatur, eò quòd sint dolosi, calumniatores, ingrati, amorem odio, beneficia maleficiis compensantes : item perfidi, epicurei, susurrone, cupidi nocendi. Sibiipsi autem, et omnibus bonis optima quæque omniatur, prædicat, & optat à Deo, cujus benignitate, invictâ quâdam fiducia nititur, eidemque tantorum beneficiorum memoriam, perpetuamque eorum celebrationem aliquoties promittit. Aliqui Davidem hîc Christi suppliciû sustinentem, deque hostibus suis conquerentis, personam repræsentare, piè asseverant. Caveat autem unusquisque, ne ipse nocens, cupiditate vindictæ, aut pravi animi perturbationibus impulsus, hoc Psalmo in propriam perniciem temerè abutatur.

Carm. genus Xj;

Rerum 1 sancte opifex ades
 Et patrocinio protege me tuo :
 Et retro refer in meos
 Hostes perniciem, quam mihi comparant ;
 Scutum 2 cum jaculis cape :
 Ensem 3 stringe, meis hostibus obviam
 Frodi : dic animæ meæ,
 Secura auxilio nil metuas meo.
 In 4 vultus pudor hostium
 Et turpis subeat dedecoris rubor :
 Fœdam corripiant fugam,
 Cæcas infidias qui mihi præparant,
 Ut 5 savus Boreas levem

Raptat

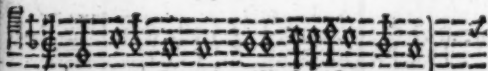
Rapeat præcipiti turbine pulverem,
Sic illos trepidâ fuga
Vindex præcipientes urgeat Angelus;
Sit & cœno via lubrica,
Et cœlum tenebris lurida nox tegat;
Et formidine pallidâ
Vindex præcipientes comprimat Angelus;
Nam 7 me fraude malâ suis
Conati immeritum prædere cassibus,
Et cœcum innocuo scrobem
Effodere; suis cassibus hæreant;
Et 8 factam exitium in meum
Ceci & præcipientes in foveam ruant.
Perfusa 9 interea mihi
Dulci lætitiâ pectora gestient.
Mens 10 secunda periculi
Auctorem Dominum lætitiæ colens
Et sensus animi indices
Clamabunt, Domino quis similis Deo?
Qui fastus gravis improbâ
Defendit tenues à violentia:
Vexantemque opis indigos
Frangit sævitiam vindice dexterâ.
Conjurata 11 calumnia
In me criminibus sævit atrocibus;
Ignotum scelus in meam
Fingunt perniciem; 12 quæ bene feceram,
Compensant odiis malis,
Et vitæ invigilant exitio meæ.
Illos 13 tabificæ luis
Ægris visceribus quum dolor ureret,
Squalens veste ego lugubri,
Iejunaque fame pallidus & siti.
Et prostratus humi, Deum
Lenbam lacrymis & prece supplice.

Sic 14 sincerus amici amor
 Sub cari interitum luget a miculi :
 Sic fratrem gemit unicum
 Frater, sic pietas anxia filii
 Maternum ad tumulum dolet.
 Me 15 fortuna gravi si tetigit manu,
 Concurfant, mala gaudia
 Inter se celebrant : fax populi coit ;
 Incauto invidiam creant :
 Proscinduntque 16 avidâ me perulantiâ
 Scurræ cum balatronibus.
 Dentem dente acuunt, & rabiem vomunt.
 Quem 17 finem patientiæ
 Tam lentæ statues, ô pater optime ?
 Arce hoc ludibrium, neque
 Desertum rabidis trade leonibus,
 Acceptum 18 ut referam tibi
 Quòd vivo, & video lumen amabile :
 Et cœtu in celebri canam
 Te, pronum auxilium ferre vocantibus.
 Fac 19 ne spes alat improbas
 Semper turba meis læta molestiis,
 Neu nutu ac oculis notet,
 Exsultetque meis hostis atrox malis,
 Qui 20 sermonibus aiperis
 Insultat, trucibusque insidiis petit
 Pacatum malè callidus,
 Incautum ut tacitis illaqueet dolis.
 Non 21 diducere desinunt
 Rictum risu. Oculis (euge) oculis diem
 Lætum vidimus, inquit.
 G 22 qui luminibus cuncta tuentibus
 Terras respicis, hæc vides ?
 Ergo sepositâ potege me morâ :
 Jam 23 tandem evigila, & manu

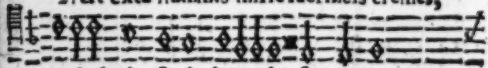
Ultiuce indomitam frange superbiam :
 Justo 24 & supplicio preme
 Vindex iuste malos, neu sine de meo
 Luctu lætitiā ferant :
 Neu 25 secum tacito pectore murmurent,
 • Euax rectè habet, omnia
 Supra vota cadunt, vicinus, en jacet.
 Fædâ 26 ignominiâ luant
 Stultam lætitiā; de decoris comes
 Infamis pudor eluat
 Importuna meis gaudia de malis.
 At 27 cordi quibus æquitas
 Est nostra, ac animus nil sibi conscius,
 Vitam tristitiâ procul
 Lætiam semper agant, ac Dominum ferant
 Cœli ad sidera laudibus,
 Qui curis famulos liberat anxiis.
 Semper 28 iustitiā mea,

Carm. genus xviii.

Discantur.

2. Ut exta flammis mille sacrificis cremes,

Oscula des saxis, ingeminesque preces,

Alus.

2. Ut exta flammis mille sacrificis cremes,

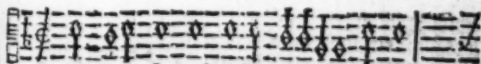
Oscula

Custos sancte hominum, lingua canet tuam,
Et præconia, dum mihi
Impellet calidus pectora spiritus.

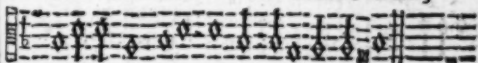
Psalm. XXXVI. Dixit iniquus ut delinq. &c.

Psalmus trigessimus sextus hoc præcipue agit, ut incredibilem Dei benignitatem & misericordiam celebret. Orditur autem à descriptione hypocritarum & impiorum hominū; miraturque. Deum in tantā omnīū ferè securitate & malitiā posse adhuc mundo benefacere, & eos tantisque bonis homines etiam pessimos cumulare. Eā igitur occasione digreditur in splendidam divini indulgentiæ, bonitatis et clementiæ commendationem, usq; fieri inquit, ut et in hac vitā multiplicibus commodis perfruamur, et in futurā aeternāque vitā verū gaudium, puri voluptatibus, cælestique luce perfudamur. Hac Dei bonitas ut Ecclesiæ et verè piū propria et perpetua sit oras; tyrannisque impiū, à quorum violentiā defendi cupis, pœnas & interitum imprecatur.

Tenor.

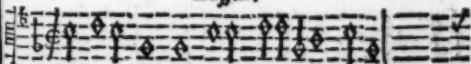

2. Ut extra flammis mille sacrificiis cremes,

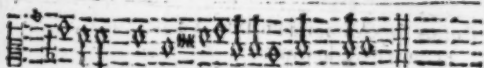
Oscula des saxis, ingeminesque preces,

Bassus.

2. Ut extra flammis mille sacrificiis cremes,

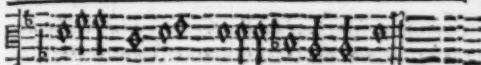
Oscula

Oscula des saxis, ingemineque preces.

Araque donis largus accumules tuis,
 Non facies tamen ut te reat esse pium.
 Scelera reclamant, & negant te credere,
 Consilium mundum qui regat, esse Deum.
 Utcunque 3 coram blandiare, non tamen
 Impietas tacito pectore clausa later;
 Erumpit ignis instar, ac tui trahit
 Secum odium, atque odii perniciem comitem.
 Quodcunque 4 loqueris, fraude tinctum est; respis
 Auribus ingratis qui potiora monent.
 Scelus 5 nefandum nocte tota cogitas;
 Recta fugis, semper deteriora foves,
 O 6 magne rector orbis, indulgentia
 Munera terra fretam sentit & astra tua.
 Quaecunque celum amplectitur, parentia
 Legibus orta vigent, lapsa cadantque tuis.
 Modus 7 æquitaris & tua sapientia,
 Cunctaque quæ fecit, cunctaque facta regit,
 Longè a nivosis montium fastigiis
 Altior est, vasti gurgitibusque freti;
 Humana gens hinc haurit auram & spiritum,
 Nec pecudes curam præterire tuam.
 Hinc 8 cuncta vitæ suppetunt nobis bona,
 Dum mens corporeo carcere vincta later.
 Fœtus sub alis volucris ut regit suis,
 Præsidii fugimus spe multa cuncta tui.
 At 9 exul animus morte liber patrium
 Quam repetet limen sidereamque domum;
 Illinc egestas & dolores exulant;
 Nemo feret votis non potiora suis.
 Passim voluptas, pura passim gaudia;

Delicias

Oscula des saxis, ingeminesque preces:

Delicias largo flumine rivus agit.

Illic 10 perenni b vita fonte profluit,

Vita. gravis fati non refecanda manu.

Illinc fatifcent mentium caligines,

Quæ modò sub tenebris pectora nostra premunt;

Vultuque radius purus effusus tuo,

Lumine nos puræ cognitionis alet.

Benignitatis tui interim tuæ bonis,

Qui te cognoscunt & tua facta, fove:

Qui mente purâ veritatem diligunt,

Justitiæ facias commoda ferre tuæ.

Me 12 nec feroci calcet arrogans pede,

Exigat: e aut tectis impia turba, meis.

Qui 13 scelere gaudent, scelere sic ruant suo,

Perpetuò ut lapsos iusta ruina premat.

PSAL. XXXVII. Noli æmulari, &c.

Psalmus xxxvij. adhortationem continet, propositam hominibus piis, ut felicitate impiorum umbrati non moveantur; sed omnem fiduciam & spem suam in Deo collocent: ejusque arbitrio vitam, famam, & res omnes commendent; jussè agant; quedam incommoda patienter ferant; & in Deo v. boque ejus se oblectent. Inspergit etiam subinde indicia impiorum, quod sint insidiosi, malevoli, malefici & in exitum piorum intenti: item quod possideant cpes injustè parvas; quod sint avari, seneratores, & h. rudines miserorum. Talibus igitur licet àiquanisper floreat, tamen penas gravissimas comminatur. cor u felicitatem dicit esse momentaneam machinationes sibiipsis exitiosas, opes brevi dissipandas; Perniciem enim imminere eis repentinè quâ

ita cum omni stirpe funditus sint perituri, ut ne vestigium nominis ipsorum reliquum sit futurum. Idque se magistræ experientia verum didicisse asseverat. Insest etiam per intervalla notas verè priorum, videlicet quòd lege divinà delictentur: quòd in parvis etiam opibus divites sint & benefici quòd omnibus prosint, nocent nemini; quòd item in assiduà suà beneficentià nunquam egeant, perpetuà mirum Dei benedictione opulenti. His igitur optima quaque promittit; hos, inquit, Deus ipse nutriet & defendet: horum posteritas latissime propagabitur; horum, si quando premantur, innocentia Deo vindice in lucem emerges; hi famis, pestis, & omnium rerù adversarum tempore erunt incolumes; et etiam si humanà imbecillitate circumventi aliquando labantur tamen Deus eos eriget & in viam reducet, omniumque suorum votorum compotes faciet. Idque non solum ipsis, verum totis etiam ipsorum posteritati pollicetur, certoque illa fieri, & deinceps futura inde experiri affirmare se ostendit.

Carm. genus X.

N ¹ livor urat æmulus
Te, si beatos videris
Pravos, nec Euris iis opes
Fugaciores invade.

Nam ² sic facies. Illico
Umbratilis felicitas.
Marcent comis arentibus
Ut falce secta gramina.

At ³ tu Dei fiducia
Incumbe rectis artibus:
Diuque terram ut incolas,
Donabit, ac te nutrie.

In ⁴ hoc sit oblectati
In hoc voluptas unica:
Iste te fovebit jugiter,

Votique

Votique reddet compotem.

Committe 5 vitam, rem, decus

Illius uni arbitrio:

Animi tibi ex sententiâ

Confecta reddet omnia.

Illustris 6 auroræ ut jubar

Tua faciet ut sit æquitas:

Ut luce virtus sit tua

Meridianâ clarior.

Perfer 7 modestè quod tulit

Fortuna læva; neu tumens

Irâ impiorum prosperas

Res cerne torvo lumine.

Compesce 8 bilem, noxia

Faceffat indignatio,

Ne fors nefarium ad scelus

Impellat æmulatio.

Eliminantur 9 impii

Fumo levi velocius:

Terras modestus incolet,

Serisque linquet posteris.

Morare 10 paulùm, & impium

Nusquam vibebis: adspice

Ædes, superbi vix heri

Agnoveris vestigium.

Modesta 11 bonitas otio

Lætam senectam transiget,

Et incolenda hæredibus

Paterna linquet prædia.

Clàm 12 rete nectit impius,

Bonisque concinnat dolos,

Et dente frendens livido,

Dolore & irâ ringitur.

Hæc 13 cernit ex alto Deus,

Minasque ridet irritas;

Quippe

Quippe imminentem vertici
Cladem scelesito prospicit;
Ensemque 14 stringet improbus
Arcumque tendet, pauperes
Ut perdat, ac innoxios
Figat sagittis impiis.

Distri^{ctus} 15 eris in sui
Domini redibit viscera:
Frangeretur arcus lethifer
Et frustra acuta spicula.

Præstat 16 supellex sobria,
Recteque parva b recula,
Quàm rapta per vim divitum
Fastidiosa copia.

Malè 17 parva justus arbiter
Disperget, & potentiam
Franget scelesti: dextera
Justum suâ tuebitur.

Innoxios 18 fovet Deus,
Ac rem tuetur: providet
Longava ut usque in sæcula
Sit sempiterna hæreditas.

Seu 19 pestis atra, seu furor
Turbabit orbem bellicus;
Nil deerit usque innoxio,
Famem nec ægram sentiet.

Sic 20 hostis impius Dei
Perit repentè funditus,
Adeps optimæ ut victimæ
Vanescit in fumos leves.

Nil 21 donat usque & d fœnerat
Injustus; at justo suâ
Desorte superat paupere
Quod donet indigentibus.
Justorum 22 amici prædia

Linquent

Iniquent sue propagini;
At hostium radicitus
Semen peribit erutum.

Amatque 23 justum, & dirigit
Ejus Deus vestigia;
Dextrâ 24 ruentem sustinet,
Lapsumque dextrâ subleuat.

Puer 25 fui, nunc sum senex,
Ope destitutum nec pium
Videre memini, nec stipem
Ejus petentes liberos.

Iustus 26 misertus pauperum
Dat usque & usque mutuum:
Sere tamen propagini
Non larga deest opulentia.

Vita 27 icelus nefarium,
Sectare recta; dum diem
Sol fundet aureum, tui
Terras nepotes incolent.
Deus 28 æquitatem diligit,
Bonos nec unquam deserit;
At interibit funditus
A stirpe semen impii.

Iustus 29 beata jugera
Agri tenebit & colet
Cum prole, donec ultimus
Instabit orbi terminus.

Sermo 30 sapiens & equitas
In ore semper est bonis:
In 31 corde scripta lex Dei,
Ne pes labet, gressum regit.

Observat 32 impius pium,
Ut perdat; ast 33 illum Deus
Custodit, ante judicem
Tuetur à calumniâ,

Spem 34 colloca in Deo, Dei
Sectare leges; & dabit,
Dives potensque ut hostium
Cernas superstes exitum.

Vidi 35 potentes impios
Gravique fastu turgidos
Virescere instar e laureæ
Amœna propter flumina.

Specto 36 repente; en lubricæ
Imago nusquam gloriæ,
Nusquam manent vestigia
Cunctis gravis potentia.

Iusti 37 intueri & integri
Vitæ statumque & ordinem,
Videbis alto in otio
Latam senectam degere.

At 38 prompta semper lædere
Prorsum interibit factio;
Vitamque claudet terminus
Dignus patris neguiter.

Iustus 39 salutis collocat
Omni in deo fiduciam,
Qui fulcit æquos robore,
Adversa cum sors intonat.

Domine 40 petenti fert opem,
Et in periculis liberat
Ab impiis, qui se & suam
Illi salutem credidit.

PSAL. XXXVIII. Domine ne in furore, &c.

*Psalmus trigessimus octavus, tertius est in numero eorum
qui pœnitentiales appellantur; eo autem, in gravissimis ob
peccata sua doloribus & angustiis constitutus David, fate-
tur quidem, meriti se esse pœnas, neque eas ferre recusat,
modò*

modo à Deo non irato, sed propitio irrogentur. Lamentabili
deinde querimoniâ, fœditatem, squalorem et putredinem
vulnorum suorum exaggerat, d. q. matu primùm intermū, ut
de vehement. à ira divina, terrificis mentis conscia, vi ve-
nenatâ peccati; postea etiam externū, ut de amicorum &
necessariorum suorum incuriâ et neglectione, de inimicorū
violen tia et calumniis conqueritur. Disturmatem quoq;
sapim lese patientia sue commemorat, tandemq; ad Dei
solius misericordiam confugit, cuius castigationis paternae
ultrò se subijcit, modò insolentiam et epiche recaciam hostiū
queat evitare, quo ipso nomine Dei auxilium magnâ cum
fiduciâ petit et. expectat.

Carm, Genus lii.

NE 2 me furoris æstuante incendio
Servator orbis argue,
Neu promerentem quam libet pœnas graves,
Pergas per iram plectere.
Hærent 3 medullis penitus infixæ meis
Tux sagittæ dexteræ,
Ira 4 tux hinc me & inde mentis conscie
Sic vis paventem perculit,
Ut nulla plagis faucii pars corporis
Non langueat lethalibus:
Ossa ut solutis artuum compagibus
Sceleris venenum attraxerint,
Sceleris 5, profundo quod meum ceu gurgite
Caput resorbens obruit,
Quod in alta rursus me renitentem, velut
Immane saxum degravat.
Veteris 6 cicatrix vulneris recrudit,
Vomitque rabem a luridam.
Afflictus 7 humilis ultimis premor malis,
Luctu b situque squalidus.
Clausumque 8 cæcis fervet in præcordiis

F

Ulcus,

Ulcus, nec ulla corporis
 Expers doloris pars vacar. Sic 9 debilis
 Et factus usque & usque sum;
 Malis ut impar voce lamentabili
 Cor ejuletque & rugiat.
 Dominator 10 orbis, vota nec animi mei,
 Nec te latent suspiria.
 Pavens 11 tremensque turbidum cor palpitat,
 Defecta membra viribus
 Torpore marcent languido: noctem trahens
 Caligat acies luminum,
 Vicini 12, amici, & sanguinis communio
 Quos propior admorat mihi,
 Procul abstinere, foeditatem vulnorum
 Vix sustinentes cernere.
 At 13 prompta semper in meum exitum manus
 Molita vim refariam,
 Dolosa tendit continenter retia,
 Fraudesque versat impias.
 Ceu 14 mutus ore, surdus aure, ego interim
 Obtorpui silentio,
 Elinguis 15 instar & stupentis, crimina
 Qui nesciat refellere.
 In 16 te repolita est spes mea; & rerum potens
 Rector benignus annue;
 Ne 17 risus, hosti sim superbo, qui meis
 Insultat inso⁹ens malis:
 Qui si vacilleat lubrico lapsu pedes,
 Læto triumphat gaudio.
 Ad 18 perferenda sum paratus verbera:
 e Vibice semper & area
 Cruenta turgēt exarati corporis
 Sulcis flagrorum grandibus.
 Merui 19 scelestus e fateor, heu merui: nocens
 Do jure pœnas debitas:

si
 cit
 m
 se m
 infig
 consi
 quar
 post h
 nosc
 quar
 non ut
 perno
 tam va
 sensu bo
 lis conc
 queat en

Q Uur
 L

Sed 20 invalescit hostis atrox interim,
 Viresque sumit factio,
 Vivunt vigentque, & immerentem injuria
 Me prosequuntur, pro 21 bono
 Malum rependunt; jugiter calumnias,
 Quia recta sector, ingerunt.
 Tu 22 ne recede longius, neu deseras
 Periculis in ultimis.
 Accurre 23; dextram da salutarem, meæ
 Salutis auctor unice.

PSAL. XXXIX. Dixi, custodiam vias, &c.

In principio hujus oda vates regius pium suum propositum, de vacanter & cum silentio ferenda impiorum felicitate et insipientia commemorat; eandem tamen perasum multiplicium scelerum et molestiarum hujus vite, à Deo se missionem ex hoc carcere ait petisse. Subjungit autem insignem descriptionem brevitatù, vanitatù & futilitatù consiliorum, actionum, et omnium rerum humanarum, quarum fastidio ad Deum se convertit, et tanquam paulò post hoc ergastulum relicturus, sibi peccata, qua palamagnoscit, remitti; hostes suos reprimi, & pœnas meritas de quarum gravitate conqueritur, pretis mitigari. Cumque non ut civis, sed ut hospes, in hujus mundi arceforio quasi pernoctâris, antequam inde exeat, itaque mortu ad vitam ingressatur; aliquam saltem recreationem ex sensu bonitatis & misericordie divine præfictam, sibi postulat concedi, ut ita animo placido & læto ex hisce angustijs queat emigrare.

Carm. gen. l. ij.

Quum 2 lævus hostis me meo lætus malo,
 Lacesseret conviriis,

F 2

Mecum

Mecum ipse verbis abstinere ab asperis
Et jurgis decreveram,
Linguae 3 obieravi claustra freno, pertinax
Obmutui silentio :
Ac temerè ne quid os mali profunderet,
Verbis bonis clausi exitum.
At 4, ignis instar, veritus egredi dolor
Exarsit intus acrius.
Tandem obstinatae frenae pertinaciae
Pertregit ira, ac talibus
Dominum 5 rogavi, Mihi meae vitae modum
Qui sit futurus, indica :
Quando evolabo liber hoc molestiae
Fastidioso è carcere,
Tu 6 clausa nullo sacra degis termino,
In te beatus ac potens :
Annos quod ævi vivimus, penè est nihil;
Ac penè brevius quàm nihil ;
Umbræ 7 fugacis innit atque imaginis
Quam reddit æquor vitreum ;
Idq; ipsum inani in vanitate atque anxiiis
Ægreditur in laboribus.
Animum libido torquet, inflat gaudium,
Spes tollit, ac timor premit.
Tumultuamur temerè, congerimus bona
Incognitis hæredibus.
Quò 8 me ergo vertam? quis laboranti feret
Opem? quis eximet malis?
Spes omnis in te; miseriæ 9 fontem meæ
Peccata tolle noxia,
Nève esse stultis me sinas & improbis
Despectui & ludibrio.
Hostis 10 protervi lingua me quum turpibus
Proscinderet conviciis,
Obmutui, iræ vindices poenas rursus

Has esse gnarus scilicet.
 Rector 11 parensque gentis humanæ, tua
 Paulisper aufer verbera.
 Viresque linquant, vita nec semper novis
 Plagis se endis sufficit.
 Te 12 presequente scelera pœnis, illico
 Vigor decorque defluit,
 Timeis peresæ more vestis, O homo
 Caduca res & futilis!
 Parens 13 benigne, precibus aurem da meis,
 Neu verba sperne supplicis,
 Neu lacrymanti avert vultus hospitis;
 Namque hospes hanc terram colo;
 Nec ego, parentes nec mei certum locum
 Habemus hic, sed in diem
 Solliciti & horas, turbidas molestias
 Vitæ brevis transegimus.
 Igitur 14 severam paululum abstine manum,
 Fessum ut resumam spiritum,
 Mortis priusquam (reditus unde non patet)
 Transmiserit me janua.

PSAL. XL. Expectans expectavi Dominum, &c.

Hoc in Psalmo David personam sustinet Christi Serva-
 toris quod patet ex 10 canite Epistole ad Hebræos. Incipit
 autem à narratione suarū angustiarum, & fiduciā auxiliij
 d'vini, pro quo, benignè liberatus, gratias Deo agit, summūq;
 exemplum alios quoq; incitaturum ait, ut Deo confidant.
 Subjungit hūc commemorationem incredibilem beneficiorū
 divinarum simulq; Christum loquentem inducens, docet,
 quā in re consistat r'missio peccatorum et hominū iustitia,
 nimirum non in sacrificiū et holocaustis; sed in unius Ser-
 vatoris, huiusmodi signis adumbrati, obedientiā præstitā,
 Patri, usq; ad mortem crucis. Et hanc optatissimam Evan-
 gelij

g. h. doctrinam, at latissime in omnes terrarum partes propagatam esse. Redis deinde ad petitionem auxilij divini. & exaggerationem suorum cruciatuum, tandemq; penas suis hostibus imprecatur, & benedicere verè h. quos ipsos qui que respiciet et juvari in periculis Christi exemplo asseverat.

Carm. genus Vj.

QUum 2 circumfunderent me timor & minæ,
Intentansque avidam mors fera dexteram,
Spes cœlestis opis, fera licet, tamen
Lenibat a trepidam sollicitudinem.

Advertit 3 Dominus, meque b voragine
Cœnosi implicitum gurgitis extulit,
Ac saxi solidis imposito jugis
Monstravit facilem qua graderer viam,
Afflavitque 4 novo pectora spiritu,
Suffecitque suę materiam novam
Laudis, quam canerem c̄ dulcè loquacibus
Nervis, ac numeris lenè sonantibus.

Hæc cernant, rapidæ qui violentiæ
Fati, vel dubiis casibus imputant
Fluenta; ac trepidi se Domini in fidem
Dent qui stellifero regnat in æthere.

Felix 5, qui stabili sp̄e Dominum ac fide
Spectat, quem tumidæ pompa superbæ
Non ad se illecebris ducit inanibus,
Fallacique boni ludit imagine.

In 6 nos, sancte parens, quot vigilantia,
Et quàm mira tuę pignora suppetunt,
Quæ nec mens acie cernere languida
Possit, nec numero lingua retexere!

Aurem 7 mi tacitè d̄ vellis, & admones,
Quòd labem sceleris nec pretium levet,
Nec sanguis pecudis nil meriti eluat,

Nec

Nec consumpta focus expiet hostia.

Tum 8 dixi, Venio : quod I bet, impera.
Adsum, sancte parens, iussa capeffere
Promptus, ceu tabulis scripta fidelibus
Edunt perpetui fata voluminis.

Huc 9 mens, huc studium tendit, uti tu's
Conformem monitis quæge o, quæ loquor,
Quæ mecum tacitus cogito: nam tua
Incisa est animo lex penitus meo.

Famam 10 justitiæ per populos tuæ
Latè pæco fero : nec labiis meis,
Nec lingue requies, omnibus ut tua
Terris (ipse vides) nota sit æquitas.

Nec 11 iustum tæcui te mala plectere,
Promissique tenacem & miseris opis
Largum; me bonitas indice gentibus
Cunctis facta palàm est, & tua veritas.

Defendant 12 igitur me bonitas tua,
Promissique fides fallere nescia :
Obsessumque malis innumeris tuâ
Me rerum genitor protege dexterâ.

Me 13 pœnæ, capitis quæ superent pilos,
Omni ex parte premunt, quas neque luminis
In promptu est acies nosse, animus stupet
Curarum innumeris obrutus æstibus.

At 14 tu mundi opifex sancte, salutifer
Adsis, auxilium fer cito, & ultimis
Oppressum penitus subtrahere me malis,
Ut pravi pudeat consilii improbos.

Turpe n 15 ignominia tristitiam ferant,
Tendunt exitio qui laqueos meo :
Infamem referant consilii exitum,
Nostris qui capiunt læticiam è malis.

Hunc 16 fructum sceleris percipiant sui,
In fraudem ut recidant quam mihi struxerant.

Frustratus, doleatque & rubeat, meas
Qui ridet lacrymas, & fruitur malis.

Qui 17 credunt fidei se penitus tuz,
Illos auxilii spes recreet tui,
Ac semper Domini nomen amabile
Certeat e tergeminis tollere honoribus.

Exspes 18, pauper, inops sim licet, at mihi
Custos rerum opifex pervigil excubat.
Vitæ d præsidium & certa salus mea,
Adsis, neu trepidâ me crucia morâ.

PSAL Xli Beatus vir, qui intelligit &c.

*Hoc Psalmo David, in morbis et angustijs suis expertus
dilectionem & perfidiam amicorum, imago est Christi, cui
eadem, & multo etiam graviora fuerunt perseverenda. Inizio
autem beatos prædicat eos, qui homini pio, calamitate aliqua
oppresso, non insulant, sed potius benefaciunt; forte enim
aliquando, ut et afflictus ille recreetur, & is, qui ei præstò
fueris, sua à Deo beneficiens, si mo premia consequatur. Ad-
iungit deinde implorationem auxiliij Divini, in qua et hosti-
um & amicorum adumbratorum, unusq; adeò domestici
sui (quo Iudam significari patet 1x 13 cap. Ioanni) odium
& perfidiam describit, seq; à Deo exaudisum gloriatur.
Proinde etiam gratias agit, & alios quos, ad actionem in gra-
tiarum cohortatur.*

Carm. genus 1ij.

BEatus 2 ille, qui misertus pauperis,

Fert rebus in duris opem:

Nec arroganti despicit fastidio

Prostratum & oppressum malis.

Quem 3 rere fractum & penitus abjectum, Deus

Attollet & solabitur.

Curâ

Curâ fideli Dominus illum muniet
 Et è periculis eruet ;
 Interque vivos sospiti dabit frui
 Vitæ beatae commodis.
 Artus 4 cubili quum dolor prostraverit,
 Opem feretque & a lectulum
 Versabit, omnem prorsus ægritudinem
 In dulce vertet gaudium.
 Quum 5 me doloris vis acerbi affligeret,
 Opem popusci te Deus.
 Animæ medere sauciæ (dixi) sui
 Sceleris pudendo vulnere.
 Dira 6 imprecatur hostis, ac me devovet
 Latus meis incommodis.
 Quando interibit (inquit) & cum corpore
 Nox unâ nomen obruet ?
 Si 7 fortè quis me visit horum, corporis
 Animique morbis anxium,
 Vultu dolorem fingit, ac suspiria
 Læto trahit de pectore:
 Foras profectus conditum in præcordiis
 Repentè virus evomit.
 In 8 me susurrat clanculum atque obmurmurat
 Scelestâ conspiratio.
 Clâm machinantur sæva, in exitium meum
 Consilia cuncta conterunt,
 Secumque 9 faciunt, b missa certè exlitos.
 Nunc dira vis mali hunc ligat ;
 Prostratus hæret, lectulo affixus jacet,
 Noctem trahens novissimam.
 Quin 10 & sodalis, & mihi mensâ & domo
 Conjunctus & cui maximè
 Fidebam, ad hostes conferens sese meos,
 In me ferox c recalcitrat.
 At 11 tu salutis auctor & custos meæ,

Benignus in me respice .

Manum jacenti da salutare, hostibus

Parem ut rependam gratiam.

Tui favoris 12 pignus id certissimum

Erit mihi, & constantiæ

In me tuendo, quòd malis latus meis

Hostis ferox non gestiat.

Vires 13 recepit corpus, innocentiam

Servavit animus, dexteram

Te porrigente, qui receperas tuam

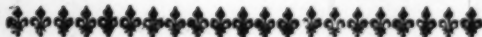
Semper tuendum me in fidem.

Agnoscat 14 orbis unicum & colat Deum,

quem gens honorat Ifaci :

Unumque laudet, temporum donec vices

Luces & umbræ dividunt.

GEOR.

GEORGI BUCHANANI
Paraphrasis in secundum
Librum Psalmorum.

PSAL. Xlij. *Quam admodum desiderat cervus, &c.*

David exul in locis à congregatione piorum remotis, ardentissimum suum desiderium redeundi in castrum vere Ecclesie hoc hymno declarat, et se corpore quidem absentem, animo verò presentissimè illi esse iustatur. Dolorem etiam & squalorem suum, ex eo exilio hostiumque insultatione & sarcasmo ortam, describit, et dialogismo utens jam lamentabili voce de extremis animi doloribus conqueritur, mox seipsum spe reditus erigit & consolatur; Deoque, quem etiam in rebus adve sis celebras, se suaque omnia commendans, quasi de liberatione certissimus, brevi futurum annuntiat, ut in patria locoque vere Eccl. sue immortales ei gratias agat.

Carm. genus Xij.

Non 2 cervus fluvios sic averit algidos,
(Cervus, turba canum quem premittit) ut tui
Cor desiderio capitur anxio,

Rerum conditor optime,

Huc 3 me raprat amor dulcis, & impotens
Ardor ferre moras. Omne diem,
Qui templo a reducem me statuet tuo!

O lucis jubar aureum !

Jejunus 4 lacrymis pro dape se dolor
Pascit, turba meis obvia dum malis
Illudens rogat, Heus iste tuus Deus

Cur nunc deserit exulem ?

At 5 rursus bonitas quum subit tua,
Et menti auxilii certa fides tui
Illuxit trepidæ temporis illius

Me consolor imagine ;

Festis quum populus me reducem choris,
Fauistisque excipiet vocibus, & Dei
Pompâ cum celebri, me comitabitur

Augusta ad penetralia.

Cur 6 me sollicitis teque doloribus
Mens ægra exanimas ? pone metumque Deo.

Te da : quo patriæ vindice redditus,

Grates sospes adhuc agam.

Hæc 7 mentem recreat spes, licet aviis
Jordanis b lateam saltibus, Hermoni
Exul dura licet saxa perambulem,

Solis hospita belluis.

Quamvis 8 agminibus me mala densius
Omni ex parte premant, quàm super horridos.
Montes grando sonat, quàm mare verberat

Raucis littora fluctibus :

Tu 9 si me placido lumine videris,

Cedent tristitiæ nubila : tetricas

Mœroris tenebras discutiet mihi

Lucis dulce jubar tuæ.

Laudes 10 interea non mihi nox tuas,
Non curæ impediunt, O columen meum,
(Dicam) & certa salus, ludibrium feris

Cur me deseris hostibus ?

Dirumpor 11, tacitis æstuat ignibus
Pectus, turba meis impia dum malis

Insultans rogat : Deus iste tuus Deus
 Cur nunc deserit exulem ?
 Cur 12 me sollicitis reque doloribus
 Mens ægra exanimas ? pone metum, ac Deo
 Te da : quo patriæ vindice redditus,
 Grates lætus adhuc agam.

PSAL. Xliij. Iudica me Deus, &c.

Hoc quoque odario David exul, ab omnibus subdolis, fraudulentis & tyrannicis, item sensu ira divina, et pavoribus conscientie excruciatum, petit lucem auxilij divini, & liberationem ex tantis angustijs, sui quoque, resurrectionem in cætum vera Ecclesia urget, ubi Deo gratias acturus seipsum consolatur, certa que fiducia voti se composum fore pollicetur.

Carm. genus Xj.

VIndex 1 esto mihi Deus,
 Et patrocinio protege me tuo,
 Oppressum scelere impio :
 Et fraudum laqueos frange nefarios.
 Vitæ 2 ð præsidium meæ,
 Cur me præsidio destituis tuo ?
 Cur luctu vagor oblitus,
 Dum sævæ furias vito tyrannidis ?
 Profer 3 lumen opis tuæ.
 Montem pande viam quæ ferat ad tuum:
 Montem, quam propriè domum
 Majestatis tui numinis incolis;
 Atque 4 aram adveniam ad tuam,
 Ac te, lætitiæ materiam meæ,
 Et gratiæ citharâ tibi
 Grates lætus agam, conditor optime.
 Cur 5 mœres anime anxie,

Ac me sollicito pectore maceras?
 Omnem pone in tum, ac Deo
 Curam crede tui, quem super æthera
 Cantu sospes adhuc feram,
 Quum salvus patriæ reddar amabili.

PSAL. XLIV D:us auribus nostris, &c.

Precationem ardentissimam continet Psalmus quadragismus quartus. In quâ primùm commemorantur pristina Dei beneficia patribus præstata, petunturq; ut ad eundem modum in præsentia quoq; juvet. Magnopere autem amplificantur prementes Ecclesiam angustia, & contumelia hostium, in quibus tamen illa fiduciam in Deo collocaram non abiciat, aut inconcessa auxilia quarat, sed patienter moram non fallentis auxiliij perferat. Causam deinde huius afflictionis Ecclesiæ statuit professionem veri Dei, atq; ideo, repetita denuo petitione, orat, ut D:us ipse suam causam agat, suosq; præsentibus & instantibus malis liberet.

Carm. genus Iij.

V Eruista 1 ad aures fama nostras attulit,
 Serisque patres posteris
 Stupenda facta tradidere à te Deus
 Patrata priscis seculis:
 Eliminatis 2 quum profanis gentibus,
 Et incolis prioribus,
 Eorum labore fructibusque perfrui
 Nostris dedisti patribus.
 Certè 4 nec armis lucidis, nec viribus
 Debemus has victorias,
 Sed nos favoris aura mollis & tua
 Protexit indulgentia.
 Ergo 5 salutis auctor unice ò Deus,

Ades

Ades piis salutifer.
 Te 6 dante vires, hostium ferociam
 Tam facile profligabimus,
 Taurus minaci quàm jacet cornu pilas,
 Stipulave fauces aride.
 Superba regum colla crasso in pulvere
 Prostrata conculcabitur.
 Non 7 arcus istam lechifer fiduciam,
 Non mucro sævus ingerit;
 Tu 8 nos ab hoste subtrahes, sternes solo
 Infensa nobis agmina.
 Non 9 ergo semper jure te cantabimus
 Nostræ salutis vindicem?
 Ac donec orbis astra volvet ignea,
 Te prosequemur laudibus?
 At 10 nunc relictos objicis terrorem
 Injurie nos hostium.
 Nec prodixisti ante nostra ductor agmina,
 Qualis solebas antea,
 Hosti 11 imminenti terga cogis vertere,
 Prædæque das prementibus;
 Pecus 12 ut macello destinata, exponitur
 Cædentium libidini:
 Omnesque terras barbararum gentium
 Errore complectimur vago.
 a Venum 13 dedisti nos palam, b nec auctio
 Te ditiores reddidit.
 Vicina 14 nostris oppida insultant malis,
 Cladesque rident; 15 fabula
 Sumus profanis nationibus; caput
 Motant, labella exporrigunt:
 Oculis 16 oberrat usque contumelia,
 Pudorque vultus inficit,
 Dum 17 voce acerbâ injurias exasperat,
 Misasque torvas adjicit

Hostis potervus. Obruti 18 tot cladibus,
 Tot undequaque instantibus ;
 Tamen nec unquam est animus oblitus tui,
 Tecumque pacti foederis,
 Sese 19 nec ullis territus periculis
 Avertit aut flexit viâ
 Reddâ pes ; 20 etsi penitus abjecti interim
 Abs te, licet draconibus
 Immitioris gentis addicti iugo,
 Feramus o umbram ergastuli ;
 Et servitutem lugeamus, & necem
 Vitæ precemur cædio.
 Iniqua 21 meritis si tuis oblivia
 Offuderint se mentibus
 Nostris, marisve supplices protendimus
 Diis impiarum gentium,
 Id 22 te lateret, abdita s qui pectoris
 Prorsus latebras inspicis ?
 Te 23 propter, odia cæteris populis sumus,
 Et instar ovium cædimur.
 In te favoris pendimus pœna ; tui
 Amoris odia nos premunt.
 Exurge 24, similem somnolentiæ moram
 Salutis auctor corripe.
 Cur 25 ora condis, immemorque negligis
 Tuos malis in ultimis ?
 Afflictus animus, & malis præsentibus
 Lassus, futuris anxius,
 Succumbit oneris ; 26 strata tabescunt humi
 Defecta membra viribus.
 Exurge 27 genitor, & vigore corporis
 Animique cassos subleva,
 Clemens bonusque nos ab hostis impii
 Immanitate libera.

PSAL. XLV. Eructavit cor meum, &c.

In carmine hoc nuptiali Propheta regius primò de sibi e
animum suum spiritus divino redundantem et foras effu-
dere gestientem cogitationes ab eodem suggestas. Ea autem
erant de nuptijs Salomonis et filie regis Aegyptij sub quo-
rum nominibus celebrat Christum Dei filium, & sponsam
ejus Ecclesiam. Oritur autem à laudibus sponsi, quem
dicis formâ & amabili ventositate, item fortitudine, veri-
tate, æquitate & clementiâ excellere. Regnum eidem tribuit
semper æternum, & dona Spiritus sancti, planè mystica &
extraordinaria; item ministros peculiares. Deinde sponsam
quoque commendat ab ornatum splendore, à boni animi &
corporis, ab opulentiâ, à comitatu, ab insistentium applausu:
eamque hortatur, ut domum & patriam obliviscatur; unum
sponsam amet et desideret: ita futurum, ut et exterarum
nationum muneribus cumuletur, soboles optatissimâ au-
geatur, & honorificis præconijs in perpetuum celebretur.

Carmen genus I.

COR micat; exultant trepidis præcordia fibris,
Eructantque novum gravido de pectore carmen;
Certat lingua animum fando, manus æmula linguam.
Scribendo exæquare, meo nova carmina regi
Dum cano; regi, hominum cui nemo è semine cretus
Audeat eximie contendere munere formæ,
Quem decorat lepor. & roseis affusa libellis
Gratia, cui rerum cœli indulgentia sponder,
Hunc fore perpetuum longæva in sæcla tenorem.
Ergo 4 armis invictè heros age, fortibus apta
Ensem humeris; enses, per quem te gloria cœlo
Æquet, & adversum fidens fer pectus in hostem.
Frena tibi curus verum moderetur & æquum,

Et

Et quæ præcipitem clementia temperat iram.
 His ducibus tibi surget honos, tua dextera factis
 Clara per ignotas fundet miracula terras :
 Cordaque & vulnificis figens inimica sagittis,
 Sponte tibi coges validas procumbere gentes.

Nec 7 maris aut terræ spatium nec terminus xvi
 Finiet imperium, sceptri moderamine iusti
 Quod regis, & b leges mollis clementer acerbis.
 Te 8 super æquavos omnes regnator olympi
 Diligit & læto vultum exhilaravit olivo :
 Unde tui nudent populi nova gaudia mentes,
 Pallia 9 quum e loculis tibi depromuntur eburnis,
 Et d myrrhæ partim lacrymæ e statzque suavis
 Halitus, & molles f casiz funduntur odores.

Ancillæ 10 apparent genus alto è sanguine regum
 Inter honoratas proutz ad tua iussa ministras.

At regina tori consors tibi dextera adhæret,
 Aure picta sinus, auro radiata capillos,
 Misit ab Eois g Ophyre quod flava caminis.
 Tuque 11 adeò regina audi, & rem pectore conde,
 Nec mea dicta nega placidas demittere in aures ;
 Jam nunc & patriam & patrem obliviscere, jam nunc
 Ex animo caros penitus depone propinquos ;
 Unum oculis spectas, unum animo complectere regem,
 Regem oculis animoque tuo qui pendet ab ore,
 Unius & pulchris delixus vultibus hæret. (ille
 Hunc dominum agnosce, & supplex venerare; nec 12
 Officio, studioque tibi concedet; & 13 illa
 b Undarum regina Tyrus te i murice & auro
 Accumulans colet, & vicina per oppida latè
 Procumbent tibi suppliciter k gazizque potentes,
 Aut opibu clari : meritumque feretis honorem
 Hunc populi. 14 Pharii proles generosa tyranni
 Tota decens, tota est gemmisque insignis & auro,
 Et facies cultum illustrat, facieque decora

Pulcror

Pulcror est animus, 15 Tibi rex en ducitur uxor
 Dives opum, dives 1 pictai vestis & auri,
 Virginibus comitata suis, de stirpe propinquâ
 Virginibus, quas pompa frequens clamore secundo
 Insequitur, 16 plausuque fremens, lætæque chorem
 Cantibus augustam lætus d ducet ad aulam,
 Neu 17 desiderio nimium tangere tur rum
 Virgo: tibi dulcem patrique & matris amorem
 Leniet adnascens sobolis generosa propago;
 Quos regere imperio terras totumque per orbem
 Adspicies populos sceptris frænare superbos.

Nec 18 tu carminibus regina tacebere nostris,
 Quaque pater tellus liquido circumsona ponto,
 Posteritas te sera canet: dumque aurea volvet
 Astra polus, memori semper celebrabere famâ.

PSAL. Xlvj. Deus noster refugium, &c.

*Exprimitur hac odâ magnanima et intrepida fiducia
 Ecclesie, in omnibus periculis, tumultibus & quibuscumque
 rebus adversis Deum respiciens, et cum quâdam insolentia
 statuens, Dei se præsidio autam esse futuram, etiamsi totus
 orbu collabatur. Idq, ut credatur firmius, inducis ipsum
 Deum quiescem et exigui temporis patientiam, cum spe non
 dubiâ conjunctam, Ecclesie imperantem suamque auxili-
 um et gloriosam de hostibus victoriam ultro promittentem.*

Carm genus Vj.

Quum 1 muniat nos præsidio suo,
 Virtute firmet, quum gravis innotat
 Procella, fortunæ periclis
 Eripiat dominator orbis,
 Nullam vim expavemus; 3 quatiar licet
 Orbem tumultus, terraque sedibus

Convulsa

Convulsa, montium ruinis
Arctet aquas pelagi fientis;
Infana 4 quamvis æquora sævant,
Et vorticoso gurgite torqueant,
Spumamque limumque & procellis
Terrificis scopulos flagellent.
Nam 5 civitatem, cui Deus unice
Indulget, aris & propriam tuis
D'cavit, argenti pererrans
Lympha fugax hilarat liquore,
O culta 6 ne vis aut timor hosticus
Urbis quietem sollicitet, Deus
Gentis suæ intentus saluti
Prævenit auxiliis pericla.
Gentes 7 tumultus concitet impias,
Et regna belli concutiat furor,
Flammis fremit coelum coruscis,
Terrificet labefacta tellus;
Hæc 8 & duelli, pacis & arbiter
Stat, præliorum qui regit exitus,
Munimen & nostræ salutis
Præsidium, Deus Abrahami.
Venite 9, adeste & cernite non prius
Audira, mira, incognita, quæ Deus
Patra: it in terris ab ortu
Solis ad Hesperium cubile.
Funesta 10 belli incendia sustulit,
Fregit crue: & spicula lanceæ:
Contrivit arcus, & volucres
In cinerem minuit quadrigas.
Sedate 11 mortus mentis, ait Deus,
Measque vires noscite, quem colet
Quocunque sub cœlo a rep. itas
Genus hominum colit orbis oras.
Hæc 12 & duelli pacis & arbiter

Stat, præliorum qui regit exitus,
Munimen, & nostræ salutis
Præsidium, Deus Abrahami.

PSAL. Xlvij. Omnes gentes plaudite, &c.

*Carmen hoc triumphale tum videtur decantatum, cum
arca illa fœderis in templo Hierosolymitano est deposita :
quâ cum Christi in Ecclesiam sibi confederatam, adven-
tus adumbraretur : cohortatur omnes, ut in publicâ laci-
tiâ, usque quoque cum plausu & tripudijs exultent, suum-
que Servatorem excipiant, cujus regnum non tantum an-
gustis Judæorum finibus circumscr. batur, sed in omnes
orbis terrarum partes quàm latissimè se extendat.*

Carm. genui X.

TELLURIS 2 omnes incolæ
Deo canoros edite
Flautius, canoris pangite
Læti Deum præconiis :
Deum 3 verendum & arduum,
Malisque formidabilem,
Qui regna fastu turgido
Frēnat potenti dexterâ :
Qui 4 bellicosa compulit
Parere nobis oppida,
Nostrumque gentes inclytas
Armis coëgit sub jugum;
Hereditatem 5 qui suam
Nobis colendam credidit,
Unde Isaci nepotibus
Æterna fulget gloria,
En 6 templa scandit prævio

Lætum

Lærum canente a classico :

En scandit auditor omnium

Vulgi secundis plausibus.

Cantate 7 læta carmina

Dēo, canora carmina :

Cantate, regi psallite

Jucunda vestro carmina :

Qu⁸ scepra rerum temperat,

Ac regna terræ dividit :

^b Docti modorum dulcibus

Hunc ferte in astra cantibus,

Qui 9 dirigit mortalium

Res & salubri vinculo

Legum coërcet, lucido

E si serum c^o prætorio.

Ad 10 hunc potentes gentium

Se contulere principes,

Ultroque colla sub jugum

Rerum dedere præfides.

Nostrium Deum diis cæteris

Sublimiorem agnoscite,

Cælum, solumque, & sidera

Suo regentem numine.

PSAL. Xlviii. Magnus Dominus, &c.

Hoc Psalmo urbs Hierosolyma, quæ personam vere Ecclesie hic sustinet, sibi ipse suâ in diuino præsidio posita felicitate gratulatur, Deoq; gratias agit pro recenti de hostibus potentissimæ victoriæ, quorum conspersionem, minas & inopinatam cum erapidatione fugam elegantè describit, confidenterque assertis, se ea, quæ toties de deo præsentia & patrociniò audierit, reipia iam experiri verâ esse: & deinceps quoque eodem modo Ecclesiam Deo curâ &
cordi

cordi esse futuram spiras. In tanti huius patroni p. asidij
 & defensione mirifice se efferens. sua propugnacula & ma-
 nitiones, suas fossas & aggeres Dei virtute inexpugnabi-
 les, cum ostentatione ostentat, eo maxime nomine, ut solus
 Deus, pro incredibili bonitate et beneficijs suis ab omni
 mortalium posteritate, immortali honore afficiatur et cele-
 bretur.

Carm. genus I j.

Rector 2 beate cœlitum, cui nil viget
 Simile aut secundum, cœlitum
 Beate rector, sancta jure te a Sion
 In astra tollit laudibus ;
 Sion 3 opacam versi ad b Arcton, regia
 Formosa regis optimi ;
 Sion voluptas gentium, uberis soli
 Arvis beatiss accubans.
 Sensere 4 Domini vindicis potentiam
 Solymæ superba mœnia :
 Sensere 5 numen, quum feroces viribus
 Coiere reges, copiis
 Castrisque junctis, servitutem civibus
 Tuis minati & vincula.
 Perstrinxit 6 oculos intuentium stupor,
 Et horror artus perculit.
 Quales 7 tremores querulus excitat dolor
 Vexante partu foeminas ;
 Pavorque 8 trepidâ sparsit attonitos fugâ,
 Eurî procella ut æquora
 Excita ab imis penitus everrens vadis,
 Trepidâ carinas dissipat.
 Hęc 9 facta priscis retulere sæculis
 Parvis parentes liberis :

Hic nos in urbe vidimus Dei, ratis
 Qui frēnat orbem legibus.
 Hęc urbe in illā vidimus, cui pervigil
 Deus ipse cultos excubat.
 O 10 sancte rerum genitor, in rebus malis
 Tuam advocamus dexteram.
 Tuas ad aras supplices advolvimur.
 O 11 Rector orbis optime,
 Tua laus per oras ultimas mundi, & tua
 Imago fulget glorię
 Et æquitatis. 12 Te scelestos verbere
 Flectentē iusto, gestient
 Colles Sionis, nec feret tacitum suum
 Judę propago gaudium.
 Ite 13, & Sionem obambulate, mœnia
 Spectatē, turres arduas
 Numerate, 14 fossam & aggerem intuemini,
 Molesque celsas ædium;
 Narrate natis, posterorum ut audiant
 Et obstupescant sæcula;
 Solumque 15 noscant & colant nostrum Deum,
 Ortusque finisque inscium;
 Qui sempiternus sempiterna nos ope
 A fraude vique proteget.

PSAL. Xlix. Audite hac omnes &c.

Cū sapiētiā peculiarem & paucis cognitā hoc
 Psalmo traditurus esset Propheta; statim in i. o se attēdē
 ab omnib; postulat audiri. Describit autem miserum &
 bestiarum conditionem vix excidentem statum opulento-
 rum in hoc mundo. quorum divitias, splendorem, purpu-
 ram, gemmas, aurum, villas, palatia, delicias, honores, om-
 nia deniq; quę illi faciunt maximi, ipsā vanitate vaniora
 esse

esse asserit, eūdem et fluxa sunt et caduca, et contra mortem nihil possint, aternosque apud infimos cruciatus secum trahant. Mortatur igitur homines pios, ne in sua angustia huiusmodi Epicurios, & ut sibi videntur, semideos, vel admirantur, vel eorum inuideant splendori; sed spe certiorum, et nulli mutationi subiectorum honorum visa alterius se consolentur, et omnibus rebus terrenis neglectis, ad sempiterna et cœlestia tantum firma quadam fiducia, adspirens.

Carm. genus XV.

Audite 2 gentes, ortus & occidens
Advertite aures, & medio dies
Quos a torret axe, & qui b vitreum solum
Ponti nivali finditis orbitā.

Audite 3 sive ignotus, & infima
De plebe pauper, sive opibus potens,
Multaque fulgens plebe clientium,
Aurique c gazis ditibus incubas.

Fontes 4 recludam jam sapientiz,
Plenoque promam pectoris è penu
Prudentiam : 5 jam lingua recondita
Oracla gestit carmine pandere.

Cur 6 congerendis me cruciem bonis,
Famemque & acrem pauperiem timens ;
Ut vita curis anxia tristibus
Me tristiore trumat ad exitum?

Gemmis 7 & auro & murice divites
Superbientes adspice, qui sibi
Gaudent beato plaudere somnio,
Tutosque fluxis credere se bonis.

Germanus 8 auro non redimet suum
De morte fratrem : 9 nec precio Deum
Donisve d flectet fata retexere,
Ut membra liquit frigida spiritus.

Sed 10 nec perennes interitus moras
 Dives pacisci, nec potis est putres
 Ne solvat artus tempus edax, vetat
 Id lege dura fixa necessitas.

Mors 11 æqua stultis & sapientibus
 Intentat arcum; par manet exitus
 Vitæ hos & illos; occupat improbis
 Ignotus hæres parva laboribus.

Villæ 12 superbæ delicias breves,
 Luxuque structas regifico domos
 Linqunt, sepulcrique irremeabilis
 Tenebrosos sub latebris jacent.

Quid fama duris parva laboribus
 Prodest? inanis quid tituli decus?
 Quid aura blandæ laudis, & ambitus
 Nomen futuris prodere sæculis?

Quum 13 vani honoris ver breve floruit,
 Lethale spirans mortis hyems, viros
 Et bruta raptans interitu pari,
 Oblivionis nube pari premit.

Hæc 14 stulti jerunt: hanc malè providos
 Ducet nepotes error in orbitam,
 Quos 15 mors sepulchri sub scrobe conditos
 Depascet, imbelles ut oves lupus.

Æterna cœli temperies pios
 Manes fovebit lucis in aureæ
 Splendore, qualis malè fuit nitor
 Per prata vernis picta coloribus.

Stultis senectus robora deteret,
 Pro sumptuosis bustum erit ædibus.
 At 16 me benignus de cœ barathri cavo
 Specu remissum suscipiet Deus.

Ne 17 te cupido sauciet æmula,
 Stuporve, si quem videris impiâ
 De plebe fluxis conspicuum bonis,

Clarumque

Clarumque multâ f fulgere gloriâ.

Quum 18 dexteram g mors illacrymabilis
Injecit, ex tam divite copiâ
Secum sub umbras nil feret, & comes
Infida bustum gloria deferet.

Dum 19 comitantis pectora spiritus
Haustu calescunt, perfruitur bonis,
Seseque curat molliter, & monet
Omnes eundem pergere tramitem;

At 20 quum parentes cesserit ad suos,
Longum dolebit stultitiam brevem,
Ad regna tractus lucis egentia,
Quæ semper horror nubilus obsidet.

Rectrix 21 honoris ni sapientia
Accesserit, brutis homo bestiis
Nil interest, quos vita facit pares,
Expectat æquè inglorius exitus.

PSAL. L. Deus decrum Dominus, &c.

Doctrinam de veris Dei cultibus hic Psalmus continet; quæ ut plus ponderis habeat, ipsum Deum quasitorem & iudicem inducit, qui generatim, primò impiis omnibus penas comminatur: deinde sigillatim docet Iudeos, in frequentia sacrificiorum fiduciam suam collocantes, non tantâ eorum vim esse; alias enim à Deo victimas requiri, nimium vias preces, gratiarum actionem, nitentemque gratitudinem Dei bonitate & Christi meritis fidem. Hoc uno modo, non aliis, Deum placari. Præterea objurgat simulatores pietatis hypocritas, verbis adumbratâ specie, cum velo, regentes superbiam, maleficia, furta, adulteria fraudes, calumnias, obreclationes; putantes interim, Deum se icidem ut homines fallere et latere posse; sed id frustra; verè enim iudicium secuturum esse, in quo omnia, etiam occultissima, palàm sint futura. Dent igitur operam, ut veris illis victimis Deum sibi reconciliant, veræq; salutis participes reddantur.

Carm. genus Vi.

Qui 1 frangat æquis legibus arbiter
 Superba regum colla minacium,
 Vocabit in jus orbem ab ortu
 Solis ad Hesperium cubile.
 Vulcan a verendo tum facer ardua
 Pulchræ Sionis de speculâ loquens,
 Ad gentis humanæ coactum
 Concilium Deus ora solvet.
 Non 3 facta semper non sinet impia
 Impunè grassari; veniet Deus,
 Flamma vorax illum antecedit,
 Vis rapidis agitata ventis.
 Testes 4 vocabit, cum populo suo
 Acturus, a ignes, lumine conscio
 Qui cuncta despectant ab alto &
 Omniparæ b sola vasta terræ.
 Adeste c primùm gens mihi propria,
 Gens sancta, (dicet) cui super hostiis
 Legem dedi ritè offerendis,
 Perpetuum pepigique fœdus.
 Hic 6 æquitatem judicis igneus
 Miratus æther iustitiam Dei
 Annuntiabit; nam sedebit
 (Ne dubita) Deus ipse iudex.
 Audi 7 Abrahami progenies boni,
 Peculiaris gens mihi: te voco
 Testem benignitatis in te
 Perpetuæ, & solidi favoris.
 Non 8 arguam te, quòd mihi victimæ
 Cruore raro altaria sparseris,
 Aut parcus armenti cremâris
 Rara sacris c holocausta flammis.

Non

Non 9 taurum egens te de stabulis peto,
Hircumve cauli-370 omne pecus meum est

Quod montium anfractus pererrat,

Quod nemorum tegitur latebris;

Nec 11 me volucris rupis in edito

Uiquam recessu nidificans latet ;

Non ulla pecturato amictu

Ruris avis & genialis hospes,

Quid 12 si esurirem, scilicet ut petam

A te necesse est, arbiter ætheris,

Terræ fretique, & quicquid ingens

Orbis habet gremio capaci?

Taurine 13 vescor carnibus, aut bibo

Hirci cruorem? 14 pectore candido

Grates age, & quovis litabis

Ritè Deo sine cæde voto.

Tum 15 deprehensus rebus in asperis

Securus implora : auxilium feram,

Grates ut acceptâ salute

Lætus agas, Dominumque laudes.

At 16 impium sic alloquitur Deus,

Quâ fronte leges tu recitas meas :

Et ore sanctum impurus audes

Sacrilego memorare fœdus ?

Tu 17 legum habenis & impatiens regi,

Et institutis moribus & bonis

Juratus hostis, voce laudas,

Tecum animo mea verba rides.

Cum 18 ture furti consilium cois,

Mœchis adulter te socium applicas :

Ad 19 probra projectus, dolosa

Perniciem meditare linguâ.

Cum 20 fratre juncti vincula sanguinis

Oris procacis non rabiem premunt;

Infamiâ germanum eodem

Dedecoras utero creatum.

Et 21 arbitraris me similem tui,
Quod perpetrata hæc dissimulaverim?

Ne crede; tecum expostulabo,
Ante oculos tua facta ponam.

Considerate 22 hæc vos quibus excidit
De mente cæcâ mentio numinis;

Ne, quumprehendam, nemo sit qui
De manibus mihi prensâ tollat.

Si 23 victimam vis magnificam mihi
Mactare, laudes canta, age gratias;

Hæc itur ad certam salutem,
Hæc superos via pandit axes.

PSAL. Li. Miserere mei Deus secundum.

Psalmus hic quartus est inter eos qui pœnitentiales ab Ecclesiâ appellantur. Eo David à Nathane admonitus, culpam adulterij et homicidij coram Deo deprecaturus, peccatum suum ingenuè confitetur, et venens hoc infectæ naturæ pravitatem, et immudicabile illam delinquendi proclivitatem homini insitam, gemitundus describit; confugiens insuper ad solius Dei gratuitam bonitatem et meritum Christi, in quo uno veram munditiem & innocentiam quarit, seque invenire certiò confidit. Ne autem denuotanti pollueretur sceleribus, implorat duceum & rectorem actionum suarum Spiritum sanctum, cujus instinctu seipsum à lapsibus fore immunem, & alios quoque in viam revocaturum, Deique clementiam perpetuò celebraturum confirmat. Docet præterea, quæ sint sacrificia verè Deo grata, nimirum cor pœnitens & suorum peccatorum conscientiam præserturum, ita tamen, ut de Dei ignoscensiam non desperet. Sub finem, totius Ecclesiæ salutem et incrementa Deo commendat, verosque pietatis et fidei fructus illi promittit.

Carm.

Carm. genus V.

O Salus 3 rerum, lachrymis precantura
 Mollibus flecti facilis, rogantem
 Lenis exaudi, scelerumque tetras
 Ablus sordes.

Usque 4 peccati a lava & b usque labem,
 Dum repurgatum maculis pudendis
 Purius corpus niteat recocto
 Ignibus auro.

Nam 5 meam agnosco (pudet heu pigetque)
 Ah miser labem, vitiique fœda
 Mentis obversans oculis imago
 Semper oberrat.

Unus 6 arcani es mihi testis : unus
 Arbitr verax, temerario ausu
 Improbas linguas tua judicantur
 Facta refutas.

Quippe 7 jam primo scelus usque ab ortu
 Hæret, infectas vitians medullas:
 Deque conceptu genitricis hausi
 Semina labis.

At 8 tibi cordi est sine fraude veri
 Sim, licis candor, fideique certæ
 Puritas, nullo labe facta duri
 Turbinis ictu.

Hanc facis tanti, vitilis ut atris
 Oblito, legum sapientiaque
 Tu mihi arcanæ facilis beatum in-
 dulseris haustum.

Ergo 9 me hyssopi, sator alme, iustra
 Frondis aspersu: maculæque cedent,
 Membra candorem tibi lota vincunt
 Puranivalem.

Si 10 bonus latum placidusque mittas

Nuncium, tristem mihi recreabis

Gaudio mentem : stupidos recurret

Robur in artus.

Ne 11 meos lapsus oculis acutis

Semper observa, numerave labes,

Sed malæ culpæ nimium tenaces

Ablue sordes.

Cor 12 mihi rectum, scelerisque purum,

O potens rerum genitor, refinge :

Spiritum firmum renova novatâ

Cordis in aula.

Neu 13 mihi avertas faciem, tuoque

Arceas vultu procul, auferasque

Spiritum sanctum calidâ incitatus

Rursus ab ira.

Redde 14 speratæ solido ut salutis

Gaudio per te fruar, inquieti

Spiritu motus animi rebelles

Principe firma.

Tum 15 meo exemplo moniti scelesti,

Quos via flexit maiesuadus error,

Denuò legum duce me tuar. in

Iussa capessent.

Expia 16 noxâ mihi & sospitator

Cedis infandæ caput obligatum, ut

Te canam justum, pariterque lapsis

Parcere largum.

Tu 17 viam vocis mihi pande, mutum

Tu Deus linguæ moderare plectrum,

Tum feram latè tua magna gentes

Facta per omnes.

Victimæ 18 si te capèrent, dedissem

Victimam; sed te neque sanguis hirci

Fusus, aut sacris holocausta placant

Addita

Addita flammis.

Pœnitens 19 fraudum scelerumque pectus,
Spiritus fracti, mala cor perosum,
Hæc Deum placant; adhibe hæc, & absque
Thure litabis.

Gentis 20 humanæ bone dux Sionem
Quo soles vultu facilis tuere;
Pace florentes Solymæ beatæ
Protege turres.

Tum 21 tibi votis bona mens pudicis
Sacra persolver, sacer hircus ignes
Pascet, & sanguis vituli calentem
Imbuet aram.

PSAL. Lij. Quid gloriaris in malitiâ, &c.

Occasionem huic Psalmo dedit Diægas homo sceleratissimus, qui suis calumniis non solum internecionis sacerdotum innocentissimorum causa fuerat, verum insuper de eorum excidio triumphavit. Eum igitur contemnens alloquitur hoc Psalmo, ejusque malas artes et flagitia describit, & certissimam illi pœnam comminatur: pios autem innocentius oppressos consolatur, eosque viros, et olivæ instar florentes. suis oculis visuros hostium ingerit, prædicat, proque hac tantâ bonitate Deo se gratum fore pollicetur.

Carm. gen. no X.

Quid 3 gloriaris in te
Tyranne pravis artibus?

Innoxiiis clementia

Divina semper excubat.

Tua 4 lingua semper fraudibus

Intenta comminiscitur

Nefas, nitente cotibus

G 5

Acutior

Acutior novaculâ.

Te 5 prava rectis plus juvant,
Plus falia veris recreant :
Dolisque 6 pestilentibus
Libenter aurem commodas.

Ergo 7 Deus te conteret,
Hominumque contubernio
Eliminabit, ac domum
Evertet omnem funditus.

Justus 8 videbit, & gravem
Dei pavebit dexteram :
Vanâque dignos exitus
Ridebit impotentiâ.

En 9 ille gazis (inquiet)
Malisque fidens artibus,
Securus ille numinis,
Divinae opes nil indigens.

Ego ro. ceu virens olivula,
Domini in agello consista,
Florebo, spe fretus bonâ
Cœlestis indulgentiæ.

Te 11. semper in cœtu pio,
Fraudis sceleratæ vindicem
Canam, & tuæ clementiæ
Spe, data cuncta perferam.

PSAL. LIII. Dixit insipiens in corde, &c.

Psalmus quinquagesimus tertius idem argumentum habet cum decimoquarto. Impius enim & Epicureus omnia plana esse asseverat, eorumque sceleratas in perniciem piorum molitiones describit, certissimamque illi ruinam comminatur, pius autem saluam & opem cœlestem promittit.

Carm.

Carm. genus iij.

O Pinionum 1 fœda mentem toxico,
Corpusque scelerum sordibus
Contaminata turba, vela dum cupit
Suo furori ostendere,
Ferri ac referri sortis arbitro omnia
Humana comminiscitur.
Ergo 2 exsolutâ numinis formidine
Dat fræna turpitudini;
Scelestâ, fœda, abominanda excogitat,
Ecogitata preperat.
Ex 3 arce celsâ siderum deflexerat
Dominus in orbem lumina,
Si quem videret fortè non penitus malis.
Corruptant opinionibus,
Qui mentis oculis omnium fideliter
Rerum parentem quæretet.
Erroris 4 omnes nubili fallacibus
Fraus illigârat cassibus.
Se cuncti eisdem polluere sordibus,
Nec recta cuiquam curæ erant.
Ergo 5 ille mitis, ille munificus parens,
Irâ inciratus asperâ,
Gens (inquit) ista plena scelerum ac sordium,
Crudelis animo & impia,
Quæ panis instar devorat plebem meam,
Ecquando cognoscet Deum?
Ecquando mentis lumine in periculis
Agnoscat orbis arbitrum?
Certè 6 timebit non timenda, & conscius
Vexabit horror pectora.
Nam Dominus ossa conteretque, & hostium
Ausus retundet impios:

Vultum

Vultum pudoris turpibus sparget notis;
 Turbabit animum infamia.
 En 7 unquam Eoo Lucifer salutifer
 Ab axe promethunc diem?
 Ab arce Dominus quum Sionis arduâ
 Speratam opem feret suis,
 Patriæque vinclis liberos hostilibus
 Reddet nepotes Ifaci,
 Electa laudes illius gens ut canet
 Perfusa vero gaudio!

PSAL. LIV. Deus in nomine tuo, &c.

*Psalmus quinquagesimoquarto occasionem præbuerunt
 proditioes Siphæorû, & similitates Saulis, quæ descriptæ
 sunt I Sam. cap. 23. & 26. In magno ergo periculo con-
 stitutus David, indubitatâ quâdam fiducia Deo salutem
 suam commendat, hostibus penam prædicat, Deoque se, voti
 com, cætem, gratum fore spondet.*

Carm. genus X.

Rerum 3 parens, me protege
 Et sævo ab hoste libera;
 Non enim boni ut colant tuum,
 Et vim paveſcant impii.
 Audi 4 benignus supplicem,
 Nec duras aurem questibus
 Occlude : 5 vitæ nam meæ
 Crudelis hostis imminet.
 Infestius hostis imminet
 Vitæ meæ : nec vindicem
 Dei potentis dexteram
 Sibi imminentem respicit.
 Rerum 6 sed æquus arbiter

Opem

Opem feret : periculis
Me liberatum fulciet,
Et sospitem tuebitur.

Suis 7 peribit artibus
Scelesti fraus, & incident
In ipsa cæci retia,
Quæ clàm mihi tetenderant.

Liber 8 periculo, victimis
Te munerabor : te canam
Patrem, bonis placabilem,
Malisque formidabilem,
Qui 9 libero molestiis
Mihi dedisti gaudia
Haurire læto lumine
De clade gentis perfidæ.

PSAL. LV. Exaudi Deus orationem, &c.

*Precationem continet hic Psalmus plenam lamentationis
& querelarum, de dolori & periculis Davidis mag-
nitudine; de calumniatorum & maleficorum hominum vio-
lentiâ; deque inimi cujusdam & domestici amici perfidiâ.
Orat igitur, ut hi omnes, justis à Deo pœnis obruantur; cer-
tâ interim cum fiducia Deo se suaq; omnia commendans,
& spe non dubia liberationem expectando se confirmans.*

Carm. genus V.

CÆlitum 2 rector bone, mitis aurem
Admove in rebus trepidis vocanti,
Neu meos vultu retrico severus

Despice quæstus.

Adspice 3 attentus, mihi quo tumultu
Aëstuet pectus, gemitu dolores

Quo fremant, dum vis mihi frausque sævi
Imminet hostis.

Imminet 4 sævus capiti tyrannus,
Et meæ famæ meditatur atrox

Crimen,

Crimen, & secum furit impotenti
Turbidus irâ.

Cor 5 micat, nervis trepidaant solutis
Ossium nexus, 6 animus labascit,
Semper & pallens oculis oberrat
Mortis imago.

Ergo 7 sic mecum loquor, O quis altos
Nubium in tractus celeri columbæ
Me levet pennâ nemorum & remotis
Sistat in antris?

Ut 8 procul curâ trepidâ metuque,
Montium 9 solos habitem recessus,
Ocyor ventis ferar & corusci
Fulminis alis?

O 10 Deus linguas malè perde pravas,
Illitas linguas gelido veneno,
Quæ doliis, probris, rabidisque vexant
Lixibus urbem.

Sive 11 lux fundat radios micantes,
Sive nox fundat tenebras opacas,
Excubant muris, maledicta vicis
Omnibus errant.

Vis, 12 furor, fraudes, scelerum libido
Obsidet cunctos aditus viarum,
Et fames auri miseram trucidans
Fœnore plebem.

Si 13 palàm sævos inimicus enses
Stringeret; si clàm laqueos pararer,
Dente si famam peteret maligno,
Æquior essem.

Tu 14 mihi insultas comes & sodalis,
Testis 15 arcani taciturni, & auctor
Consilii, sacre totiesque junctus
Fœdere mensæ.

Gentis 16 humanæ moderator, orbem

Qui

Qui salutarî regis aequitate,
Fraudis auctores scelerumque vivos
Obrue terrâ.

At 17 mihi attentam dabis æquis aurem,
Sive 18 lux promat radios ab undis,
Sive lux condât radios sub undis,
Vespere sero.

Inter 19 hostiles dabis ut tumultus
Tutus evadam; mihi nam superbis
Viribus fretus numeroque savus
Imminet hostis.

O 20 potens rerum, sine fine poenis
Tu premes justis scelus impiorum,
Arrogans pectus quibus obstinatâ
Intumet irâ;

Pace 21 qui fictâ simulant amicæ
Mentis affectus, animoque virus
Occulunt, prisco neque facta curant
Fœdera ritu.

Lacteus 22 blando fluit ore rivus,
Bella cor spirat fera, suaviorque
Balsamo sermo secât instar ensis
Vulnere cæco.

Tu 23 tui curam Domino relinque,
Is tuos gressus reget, is dolores
Leniet, justumque ope sublevabit
Rebus in arctis.

Impio 24 fallaci avidoque cædis
Fila mors rumpet viridi in juvenia:
Me tui, rector bone, spes favoris
Certa fovebit.

*PSAL. LVI. Misere mei Deus, quoniam, &c.
Hoc etiam Psalmo Dei auxilium in maximis periculis,
quæ enumerantur, invocat David, Deumque spem et colu-*

men salutis sue iuvicū constituit; describis præterea calumnias & molitiones suorum hostium & contra eos Dei vindicæ u'tionem implorat: Dei quoque præsentiam, providentiā, bonitatem & veritatem fretus seipsū cum quādam fiducia consolatur; Deoque se gratum & obsequentem fore pronitit.

Carm. genus Vj.

ORbis 2 creator me bonus adspice,
 Injurioso quem pede prorutum
 Hostisque conculcat, premitque
 Assiduus agitans periculis.
 Conculcat 3 hostis me numero ferox,
 Et insolenti sævitiā premit;
 Nec liberas lūces laborum,
 Nec vacuas sinis ire noctes.
 seu 4 luce terror sollicitus mihi,
 Seu nocte circumstat, pater optime,
 Spes rebus in duris mihi una
 Et columen a superas salutis.
 Te 5 fretus uno, pollicitis tuis
 Innixus unis, nec metuum dolos
 Mortalium cæcos, minasque
 Terrificas & apertæ bella.
 Calumniantur 6 quæ loquor omnia,
 Prævaque carpunt facta libidine:
 Huc conferunt omnem laborem, ut
 Exitium mihi moliantur.
 Cœtusque 7 cogunt, & capiti meo
 Quæ fraude, qua vi jugiter imminet,
 Vestigia observant, nec horam
 Insidiis vacuam relinquunt.
 Imparè 8 tantum nequitiam ferent,
 Prævaque fructum consilii legent.

O arbiter mundi, nec illos
 Precipites agis in ruinam?
 Meæ 9 labores tu numeras fugæ,
 Urna repositas tu lacrymas meas
 Servas: apud te certa constat
 Usque mei ratio doloris.
 Aurem 10 vocanti tu faciliem mihi
 Das, atque inanes spes facis hostium,
 Et signa non obscura amici
 Das animi, & stabilis favoris.
 Te 11 tretus uno, pollicitis tuis
 Innixus unis, nil metuam dolos
 Mortalium cæcos, minasque
 Terrificas & aperta bella.
 Te 12 semper ergo carmine patrio
 Laudabo vitæ præsidium meæ;
 Ex 13 hostium ferro dolisque
 Incolumis tibi vota reddam.
 Te 14 liberatus vindice, te meum
 Firmante gressum, ne titubent pedes,
 Dum spiritus fovebit artus,
 Jussa sequar tua rector orbis.

PSAL. LVII. Misere mei Deus, &c.

Hic quoque Psalmus precationem continet, cum qua-
dam fiducia D. i compellansem, ejusque auxilium in re-
bus adversis et periculosis implorentem, hostibusque minan-
tem exitum. Huic in fine additur promissio actionis grati-
arum pro patrocínio et defensione, quasi ea jam sit im-
petrata.

Carm. genus II.

SAncte pater, miserere animæ pereuntis, & om-
 In te salutis quæ locavit spem suæ
 (nem
 Meque

Meque tuis alis rectum defende, procellæ
 Dum sævienti impetus a deferbeat.
Te 3 voco, te solum (in rebus quod restat egenis)
 Appello, supplex & tuam imploro fidem.
Te voco, qui cumulata mihi promissa refundes,
 Et cœpta duces prosperos ad exitus:
Qui a mihi subsidium è cœlo præbebis, & hostis
 Jamjam imminenti liberabis faucibus:
Qui dabis auxilium ex adyto sublimis è Olympi,
 Memorque fidei & pristinae clementiæ.
Inter 5 enim sævos habito feritate leones,
 Flammam vomentes versor inter belluas,
 Lingua quibus sævo proscindit acutis ense,
 Dentes sagittis lanceæque cuspidè.
O 6 Deus augustam celsò caput exere cœlo:
 Ostende terris gloriæ jubar tuæ,
Explicuere 7 meis pedibus sua retia, terræ
 Me sævus hostis penitus afflictum premit:
Et scrobibus fossis iter obsedere ipsi
 Mihi paratas in scrobes cæci ruent.
Mens è invidia malis, animi vigor integer, orbis
 Te voce rector, te celebrabit lyrâ.
Eia age depositis mens expergiscere curis,
 Et tu canora è barbitos cum nabliis.
Ocyus 9 auroræ quàm è lucifer excitet ignes,
 Aurora cantus quàm volucrum exuscitet,
Te 10 pater almecanâ, populos tua facta per omnes
 Quacunque tellus panditur, vates feram.
Nam 11 tua fiderei bonitas fastigia cœli
 Fidesque tractus nubium supervolat.
O 12 Deus augustum nitido caput exere cœlo,
 Ostende terris gloriæ jubar tuæ.

PSAL. LViii. Si verè utique iustitiam, &c. —

*Hoc Psalmo David indignabundus severe alloquitur
procures Saulis; eorumque nequitiam, dolos, calumnias, et
violensiam describit, graviterque accusat; Deique vindic-
tionem contra eos implorat, quam quidem brevi ipsos,
cum bonorum gaudio, oppressuram esse predicit, atque ira
futurum, ut Dei in defendendis pii bonitas, et in puniendis
impiis iustitia clarissime elucescat.*

Carm genus Vj.

Qui 1 jura celsò de folio datis,
Qui fræna legum flecitis, en 2 erit
De plebis ut causis egenæ
Judicio statuat is æquo
Quin 3 mente pravâ nequitiam & dolos
Versant, sub umbrâ justitiæ regunt
Injuriæ.: factis honesti
Obijciunt speciem pudendis.
Maternâ 4 ab alvo flagitii viam
Sensim sequuntur, perque suos gradus
Obliqua sectandi libido
Cum teneris adolescit ævis.
Lingua 5 venenum pestiferâ gerunt,
Auresque 6 claudunt consiliis, velut
Obthurat aures callida æ aspis,
Quæ magicos metuit susurros.
Confringe 7 malas, ô Deus 3 impudens
Os comminutis conterere dentibus :
Et risibus sævis hiantes
Hos inhihe catulos leonum.
Emissa 8 fractâ cuspide spicula
Intercidant, nec vulnera perferant :
Ipsique vaneant repente,

Per

Per bibulas velut unda arenas.
 Sensim 9 liquecant, b tardigradus velut
 c Limax ; acerbo funere deserant
 Vitale lumen more d fœtus
 Ante suum pereuntis ortum.
 Florentis 10 ævi in limine, turbinis
 Vis atra tollat progeniem, prius
 Quàm surculus spinas tenellus
 Extrat, & stimulis acutis
 Fœcunda 11 latè brachia porrigat.
 Justique pœnæ vindicis exitum
 Lati videbunt, impiique
 Sub pedibus fluvium cruoris.
 Vitæ 12 benè actæ gens hominum sciet
 Manere justos præmia, at impios
 Manere pœnas, arbitrumque
 Esse Deum sciet orbis æquum,

PSAL. LIX Eripe me de inimicis, &c.

*Hic quoque gravissimis periculis divexatum David, ad
 solius Dei auxiliũ confugit, certâq; fiduciâ stetit, brevi
 fore, ut & hostes acerbissimas pœnas luant ; eripiamur
 autem et prosegantur verè pñ. Pro eo igitur beneficio
 actionem gratiarum perpetuam Deo promissit.*

Carm. genus. X.

A B 2 hostis inclementia
 Me rector orbis asserere :
 Defende vi crudeliter
 Me semper oppugnantium.
 Ab 3 improbis me protege
 Lætis cruore innoxio,
 Mez 4 saluti per dolum

Qui

Qui cæca tendunt retia.

Ultrò 5 immerentis in caput
Consilia cuncta conferunt.
Exsurge 6, teque pessimis
Fer obviam conatibus,

O arbiter mortalium
Et agminum cœlestium,
Favore semper qui pios
Peculiari amplecteris,
Exsurge, pœnis impias
Compesce gentes, perfidis
Neu parce, qui sibi favent,
Nefanda quum pataverint.

A 7 sole Eoo ad Hesperum
Perambulabunt compita,
Et instar oblatrantium
Canum feroces obstrepent.

Nihil 8 nisi metum crepant,
Ferrum, cruorem, vulnera :
Et quæ loquuntur propalàm,
Clàm posse rentur obrui.

Mez 9 salutis tu Deus
Tutela præsens, irritas
Ridebis iras, & tuâ
Me dexterâ tueberis.

Tu 10 robur es meum, mez
Vires, & arx fiducia,
Ergo quieto pectore
Expecto spe tui auxili.

Discrimina 11 imminetia
Ope antevertes : & malis
Fractâ hostium superbiâ,
Latè fruar spectaculo.

Ne 12 prorsus impios tamen
Unâ ruinâ elimina,

Oblivioso

Oblivioso ne pii
 Torpore recta negligant:
 Sed error illos dissipet
 Vagos per orbis ultimas
 Oras : tuâque dexterâ
 Semen piorum protege.

Ob oris 13 arrogantiam,
 Virusque linguæ noxium,
 Mendacia & perjuriam,
 Consume semen impium:
 Evelle 14 stirpe ab ultima
 Justi furoris impetu,
 Ut nôrit orbis ultimus
 Deum bonorum vindicem.

A 15 sole Eöo ad Hesperum
 Perambulabunt compita,
 Et instar oblatrantium
 Canum procaces obstrepent,
 Passim 16 vagati, pauperem
 Victum ut parent, sub vesperem
 Serum petant cubilia,
 Victus egentes pauperis.

Ego 17 interim Deum canam
 Fortem bonumque in asperis
 Rebus suorum vindicem,
 Fidumque propugnaculum.

Deum canam, qui robore
 Me fulcit, auget viribus,
 Benignitate sublevar,
 Tuetur arx ut ænea.

PSAL. LX. Deus, repulisti nos, &c.

Conscripserunt hic Psalmus in calamitatibus & miseriis publicis bellorum contra Ammonitas, Idumæos &c.

Syros, quo tempore Deus aliquandiu gentem suam propter peccata videbatur deseruisse. Pro se igitur & suis orat David, & tanquam voti jam compos, certo secururus de hostibus suis victorias ordine commemorat; easque omnes, non propriis viribus, sed Deipotentia & bonitati refert accepias.

Carm. genus II.

SANCTE 1 parens, nostris vitis offensus, abactos,
 Pressosque duris dissipasti nos malis :
 Placatus 2 mitisque veni, jamque immemor iræ
 Salutis auctor ad tuos revertere:
 Omnis 3 ager rimis, te concutiente, a dehiscit :
 Committe rimas, refice quassatum solum.
 Dura 4 tuæ genti spectacula ferre dedisti
 Inebriatæ poculo formidinis :
 At 5 trepidos tandemque animi miseratus egenos,
 Signum salutis efferes : qui te colunt,
 Veridicis freti b oraculis formidine mersum
 Erigere rursus audeant ut verticem :
 Eripiasque 6 tuos gelidi formidine lethi
 Præiens, & opifer invocantes audias.
 Audiit, 7 ex adytoque Deus flammantis olympi
 Vocem rependit gaudii prænuntiaro,
 En 8 tibi frugiferos c Sichimæ dispertiar agros:
 Vallem d Suchoti metiar decempeda.
 Nonne 9 mihi parent Iacobi pignora, quisquis
 Vel pecore tondet arva, vel vomere secat ?
 Oppida 10 sub pedibus e Syriæ calcabo superbæ,
 f Moabum, g Idumen, & h Palæstinas domos,
 Quis 11 mihi pandet iter munitas ductor ad arces?
 Muros Idumæ divitis quis diruet ?
 Quis, 12 nisi tu nostræ gentis Deus unice tutor,
 Qui nos premendos hostibus reliqueras,
 Offensus vitis pravis : nec in arma ruentes

Nostros

Nostros præibas dux, ut antè, exercitus ?
 Nunc 13 pater auxilium rebus bonus adfer in arctis;
 Humana fallax credulos spes decipit.
 Te 14 duce, victrici decorati tempora lauro,
 Pedibus prememus hostis arrogantiam.

PSAL. LXI. Exaudi Deus deprecationem, &c.

Psalmus hoc David se et regni sui salutem Deo commendat, quem regna et constituere et stabilire, pioque reges defendere asseverat; proque eâ benignitate gratias Deo vovet sempiternas.

Carmen genus XV.

Audi a vocantem me bonus, & meis
 Intentus aurem da precibus Deus.
 Projectus 3 oris orbis in ultimis,
 Ad te recurram rebus in asperis.

Me siste rupis culmine in arduo
 Procul periculis, 4 semper enim tui
 Spe fretus, hostis tutus ab impetu,
 Munitus ut arcis præsidio fui.

Tentorio 5 fac semper ut in tuo
 Degam, sub alis protegar & tuis:
 Qui 6 lenis aurem das precibus meis,
 Qui vota latum ducis ad exitum.

Frangere sceperis te metuentium
 Hereditatem das mihi: regis
 Tu longa vitæ tempora porrigens,
 Nectes peractis sæcula sæculis.

Securus 8 ut te perpetuò colat
 Rex, liberalem porrige dexteram
 Fortunâ in omni: quâque soles fide
 Fac ut fruatur pollicitis tuis.

Ac 9 cum periculis liber ab asperis,
Te voce, dulci te citharâ canam
Pacti tenacem, & munificum tuis;
Et vota ad aras perpetuò feram.

PSAL. LXII. Nōne Deo subjecta eris, &c.

*Commemorat hoc Psalmo David fiduciam suam solius
Dei, in omnibus rebus adversis, presidio nitentem: et gra-
tissimè objurget homines improbos: eorumque calumnias,
fraudes et scelera describit. Deinde suo exemplo adhorta-
tur omnes pios, ut simili affectu soli Deo confidant; nihil
enim vanum esse regibus, principibus, robore, potentia, di-
vitiis & omnibus rebus humanis, cum solus Deus sit om-
nipotens, justus et bonus.*

Carm. genus iiii.

MENS 1 acquiescit unicè mea in Deo :
Hinc si es salutis ; arduis
In rebus arx hæc ; tutus 3 hoc munimine
Nullum tremiscam ad impetum.
Quousque 4 teâis fraudibus subvertere
Innoxium tentabitis ?
Pœnas daturi mox ipsi, improvidi
Iam jam imminentis exitus,
Præni in ruinam incumbitis, ceu mœnia
Saxis solutis putria :
Et 5 interim omnes corporisque & ingeni
Vires eò contenditis.
Vobis placetis fabulis vanis, gradu
Turbetis impii ut pium.
Clam devovetis corde tacito, propalâ
Laudatis ore subdolo.
At 6 tu acquiesce mens mea in Deo tamen :
Hinc spes salutis, arduis

H

In

In rebus arx hæc; tutus 7 hoc munimine,
 Nullum tremiscam ad impetum;
 Spes 8 inde vitæ & gloriæ pender meæ,
 Et roboris fiducia.
 Quocunque 9 cœli gens colis sub fidere,
 Huic crede rem, sobolem, domum:
 Omnes ad illum mentis ægritudines,
 Et lata defer & refer;
 Semperque præsens numen ejus omnibus
 Adesse cœptis senties.
 Ventosa 10 regum & principum potentia
 Est vanitate vanior,
 Adeoque fumo levior, ut, si principum
 Hac lance vires omnium,
 Inanitatem hac colloques, cunctis simul
 Inanitas præponderet.
 Ne 11 firma spera parta per vim: ne nimis
 Confide stultis viribus.
 Opes abundant affluenter, ne bonis
 Da rebus animum credulum.
 Semel 12 est professus, nec semel tantum Deum
 Id profitemem audivimus,
 Se posse solum cuncta, se solum bonum,
 Et arbitrum rerum unicum,
 Bonis 13 benignum semper & placabilem,
 Malisque formidabilem.

PSAL. LXIII. Deus Deus meus ad te, &c.

His verbis David exul ardentissimum in cœtum vera
 Ecclesiæ r. deundi desiderium testatum facit, simulque
 indicat, in ipso exilio Dei se laudibus, preconio & amori
 totum deditum esse, certoque credere, brevi futurum, ut
 hostibus sublati, ipse regno & patriæ restituatur.

Carm.

Carm. genus xviii.

DEUS 2 salutis auctor & custos meæ,
 Te veneror, roseus quum fugat astra dies.
 Te mens anhelat, membra sitiunt languida;
 Terra velut pluvias arida quærit aquas.
 Quamvis 3 aënas aridas æstu colam,
 Præsentem Dominum mens videt usque meum :
 Non aliter adyta arcana quàm si conspicer,
 Numinis adservant quæ monimenta tui.
 Nec 4 dulcis æquè est vita, quam benignitas,
 Quâ vitam munis prosequerisque meam.
 Ergo 5 remotis dissitus quamvis locis,
 Præsidio tutus te celebrabo tuo.
 Tui sonabunt nominis præconia
 Quæ dederis vite tēpora cunque meæ.
 Nec 6 victus æque recrear corpus, tua
 Excitat ut mentem laus celebrata meam.
 Tu 7 nocte carmen, manè tu carmen mihi es;
 Tu 8 trepido præsens fers mihi semper opem.
 Securis alis conquiesco sub tuis;
 Teque procul curis & tua facta canam.
 Te 9 quærit animus, te colit, te a deperit,
 Tu validâ fulcis me pater alme manu:
 At 10 qui laborant per nefas me perdere,
 Consiliis pravīs digna ruina premet.
 Ferro 11 profundent spiritum nefarium:
 Membra dabunt avidis dilanianda lupis.
 Rex 12 lætus autem vindicem agnoscat Deum,
 Et quicumque Dei numina ritè colunt.
 Metu stupentes conticescent impij,
 Spe stolidâ fluxis qui timuere bonis.

PSAL. LXIV. Exaudi Deus orationem.

Hic quoque Psalmus descriptionem continet malicie, calumniarum, & improbitatis virulente hostiū Ecclesie, quibus gravissimas pœnas, in summa hominum piorum exultatione & gaudio, comminatur.

Carm. genus viij.

Audi 2 sancte parens non tetricus preces
 Te poscentis opem rebus in asperis:
 Et fallacis ab hostis
 Vitam fraudibus eripe.
 Pravorum 3 tacitis factio me dolis
 Oppugnat; trucibus consiliis fremunt,
 Conspirantque scelesti;
 Tu me dux bonus eripe.
 Linguas 4 ceu gladios exacuunt suas:
 Oris pestiferi verba nefaria
 Intentant, medicata
 Tanquam spicula toxico,
 Ut 5 rectos animi ex insidiis petant.
 Et securi avida mente coquunt nefas:
 Nec quenquam malefacti
 Formidant fore vindicem.
 Designant 6 animis horrificum scelus,
 Et sevo laqueos consilio parant;
 Inter seque loquuntur,
 Nemo conscius hæc sciet.
 Cor, 7 mens, ingenium, consilium, labor,
 Huc tendunt, a facies ut scelerum novas
 Et fraudum meditentur;
 Hoc unum studium fuit.
 Ast 8 illos subiti cuspidē spiculi

Incautos

Incautos feriet magna Dei manus,
 Et lethalia certâ
 Figet vulnera dextera.
 Spectantes 9 gelidus corripiet timor,
 Auctori exitium quum videant suæ
 Dirum immitte: e b lingua
 Virosz mala toxica,
 Gens 10 humana tuæ robora dextera
 Agnoscat, meritis laudibus efferet:
 Et mirabitur altæ
 Lumen e perspicientiz.
 Iusti i r spes animos eriget, & Dei
 Tutus præsidio letitiâ fremet,
 Et gaudentia corda
 Vero simplice gestient.

PSAL. LXV. Te decet hymnus Deus, &c.

*Habet hic Psalmus commemorationem multiplicium
 Dei beneficiorum tam spiritualium quàm corporaliū,
 quæ omnia mirâ quadam verborum elegantia prædicat,
 proque iis gratias Deo immortales agit.*

Carm. g. nus v.

TE 2 manent laudes Deus in Sione;
 Hic tibi castis a operata sacris
 Vota gens solvet tua, victimisque
 Imbuet aras;
 Quique 3 tam præsens tibi supplicantium
 Exitus votis tribuas secundos,
 Te petent gentes sub utroque mundi
 Axe jacentes.
 Nostra 4 nunc iustis scelerata facta
 Nos premunt pœniss, facilis querelis

H 3

Tu

Tu tamen fecisti, mala servitutis
Vincula franges.

O 5 quater plusquam quater o beatos,
Quos leges, lectos facies amicos,
Ut colant puri tibi dedicati
Atria templi.

Illa lux felix, cumulata cunctis
Lux bonis, pectus satiabit ægrum
Gaudio, quæ nos reduces sacratâ
Sistet in æde.

Annuis 6 nostris facilis querelis
Finiam terræ Deus ultimorum
Spes, & extremas maris ambientis
Gurgite terras.

Tum stupor mentes quatiet tuentum
O Deus nostræ columen salutis,
Te malis durum, miseris benignum,
Omnibus æquum.

Tu 7 potens rerum, validisque pollens
Viribus, firmâ stabili catenâ
Montium tractus b jugaque inquietis
Tunsa procellis.

Tu 8 maris nigris agitata ventis
Terga componis: cohibes rebelles
Gentium motus, placidâque & mutas
Pace tumultus.

Ultimi 9 rerum tua signa nôrunt
Et pavent fines, quoties coruscis
Tingidum flammis fremuit sonoro
Murmure cœlum.

Quique Phœbeos habitant ad ortus,
Et quibus serâ face Phœbus undas
Tingit, auctorem te hilares fatentur
Lucis & umbræ.

Tu 10 solum terræ sitientis imbrem

Lætus

Latus invisis, gravidæque nobis
De sinu fundis genitale pigros
Semen in agros.

d Alveus pleno tibi semper amne
Turgidus lætâ novat arva fruge,
Floribus campos, nemorum virentes
Fronde recessus.

Rore 11 tu leni sola e contumacis
f Maceras terræ, subigisque glebas;
g Ebrios sulcos viridante hamictu
Messis inuix bras.

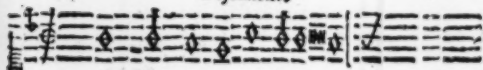
Qua 12 ferēs gressus, renovabis annum
Fertilem frugum: vegetansque foetus
Per cava valles riuosque saltus
Impluet humor.

Gestiet 13 pauper tuguri colonus,
Lacte distentas comitans capellas;
Mugient colles & amica fessis
Sylva iuvenis.

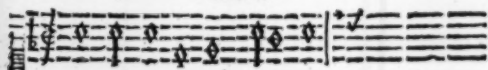
spes aratoris cupidas fovebit
Fluctuans letis seges alma campis;
Ut canat festâ tibi feriatus
Carmen in umbrâ.

PSAL. LXVI. *Jubilate D:o omnia
terra, &c.*

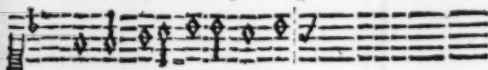
Psalmus hic cohortatur & excitat subinde omnes homines toto terrarum orbe habitantes, ut pro maximis & incredibilibus beneficijs Deo suo grâtiâs agant; quæ ipsa quoque beneficia tam vetera quàm recentia, commemorantur.

*Carm. genus xix.**Discantus.*

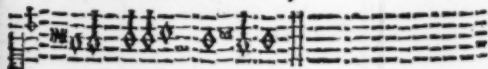
Incolæ terrarum, ab ortu

Altus.

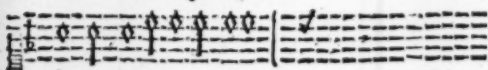
Incolæ terrarum, ab ortu

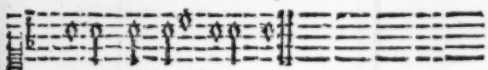
Solis ultimum ad cubile,

Eia Domino psallite.

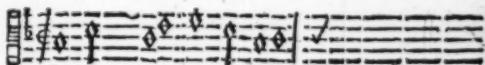

Solis ultimum ad cubile,

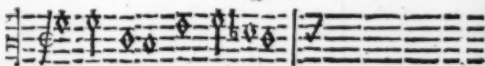

Eia Domino psallite.

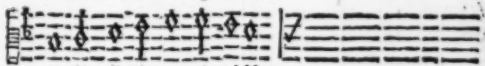
Eia 2 Domino jubilate :
 Nomen ejus, numen ejus
 Ferte in astra laudibus.
 Dicite 3 illi, Rector orbis
 Sancte, quàm stupenda rerum
 Est tuarum gloria !

Tenor.

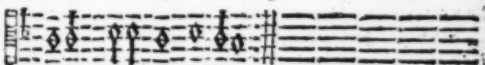
Incola terrarum, ab ortu

Bassus.

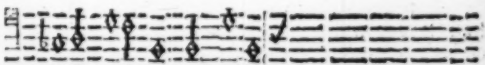
Incola terrarum, ab ortu

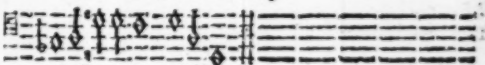
Solis ultimum ad cubile,

Eia Domino psallite,

Solis ultimum ad cubile,

Eia Domino psallite.

Quanta virtus, quā protervos,
 Mente fra^{ga}â, coges hostes
 Supplices procumbere !
 Te 4 parentem laeta honoret,
 Te potentem prona adoret
 Tota rerum machinæ.

H 5

Vocē

Voce blandâ te canamus,
Barbitō dulci sonemus,
Carminumque cantibus;
Eia 5 adeste, facta cunctis
Cernite admiranda sæclis:
Acriterque expendite
Facta providi parentis,
Facta Domini consulentis
Arte mirâ servulis.
Vertit 6 æquor æstuosum
Aridæ in campos arenæ;
Fluminis per alveum
Agmen ire gratulantem,
Ceu per arva sicca, fecit,
Stante fluctu languido.
Frænat 7 unus orbem habentis
Sempiternis: intuetur
Et pios & impios.
Nec finit sibi rebelles
Viribus fretos superbos
Improbis votis frui.
Laus 8 Deo nostro per omnes
Orbis oras; omnis unum
Laudet illum natio.
Morte 9 liberavit unus
Nos propinquâ; fulcit unus
Liberos firmo gradu.
Igne 10 ut aurum, examinasti
Nos periculis; 11 illigasti
Hostium nos cassibus.
Vincla 12 lumbis, fræna malis
Sub tyrannis induisti
Impotentis imperi;
Sed per ignes, sed per undas
Disstitis tamen dedisti.

a Uber agri exercitis.
 Ergo, 13 supplex introibo
 Tempia, victimasque cedam :
 Vota 14 supplex offeram,
 Vota duris in periculis
 Nuncupata; 15 pinguis agnus,
 Cornigerque agni parens,
 Bos & hircus sanguine aras
 Imbuent, nec thura deerunt
 De b Sabeo stipire.
 Dum 16 Dei benignitatem
 Explico in me, cuncti adeste
 Qui Deum veremini.
 Audiit 17 statim vocantem ;
 Nos vocantes audiente n
 Prosequamur laudibus.
 Conscios 18 sceleris nefandi
 Supplices rector orbis
 Aure surda respuit :
 At 19 mihi lenis bonusque
 Supplicanti semper aurem
 Non severam commodat.
 Gratias 20 ago parenti
 Optimo, qui se roganti
 Asperum non præbuit,
 Qui suâ benignitate
 Destitutum non reliquit
 Rebus unquam in asperis.

PSAL. Lxvij. Deus misereatur nostri &c.

Psalmo sexagesimo septimo continetur votum, ut Deus
 pro infinitâ bonitate et misericordiâ suâ, Ecclesiam omni-
 bus bonis tam æternis quàm præsensibus cumulet, eo quoq;
 nomine, ut ipse debito honore et præconiis ubique terrarum
 celebretur.

Carm.

Carm. genus v.

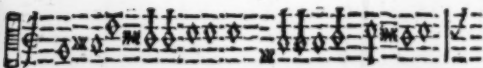
ARbiter 2 mundi, placidus bonusque
 Parce delictis, solito & favore
 Terra fac latis segetem, pecusque
 Nutriat arvis.

Nota 3 per terras bonitas ut omnes
 Sit tua, & nostræ studium salutis
 Mente quos curas patriâ, tegisque
 Rebus in arctis;

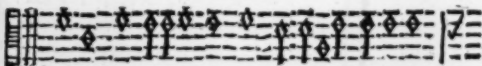
Ut 4 tuas laudes populi per omnes
 Prædicent terras, bonitatis usque ad
 Terminos rerum celebretur omnes
 Fama per urbes.

Omnis 5 exultet locus, omnis ætas
 Gestiat plausu & a fremitu secundo,
 Res quæd humanas moderetis æqui
 Juris habenis.

Ut 6 tuas laudes populi per omnes
 Prædicent terras; bonitatis usque ad

*Carm. genus XX.**Discantus*

O qui perpetuis orbem moderaris habenis,

Alms.

O qui perpetuis orbem moderaris habenis,

Terminos rerum celebretur omnes

Fama per urbes.

Si 7 tuæ genti faveas benignus,
Conditor mundi bone, mellis agros
Vestiet, vites oleæque colles,

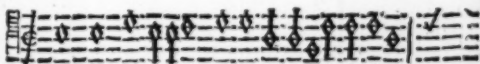
Gramina campos.

Si 8 tuæ genti faveas benignus,
Conditor mundi bone, te pavebunt
Et colent gentes sub utroque mundi
Axe jacentes.

PSAL. LXVIII. Exurgat Deus, &c.

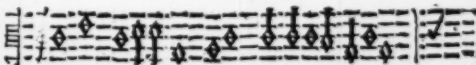
Psalmus hic splendidissimè celebrat Dei potentiam incredibilem, et bonitatem planè admirandam, eique pro varijs beneficijis et liberationibus, proq; victorijs multis et miraculosis, perpetuâq; ad eò præsentia suâ gratias agit immortales, inque Dei hac clementiâ, & benignitate cum sancta quadam superbiâ, mirificè gloriatur et exultat. Describit etiam magnificentissimam Dei de devictis hostibus pompâ triumphalè, qua Christi gloriosam in cælum ascensionè multis antea sacutis adumbravit. Sub finem omnes homines denuò ad gratiarum actionem suo exemplo cohortatur.

Tenor,

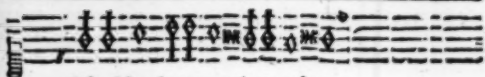
O qui perpetuis orbem moderaris habenis,

Bassus.

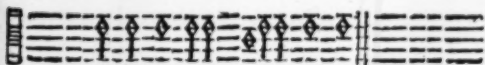

O qui perpetuis orbem moderaris habenis,

Placidos

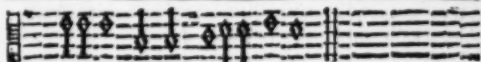
Placidos bonus exsere vultus :

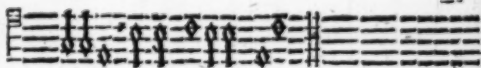
Placidos bonus exsere vultus :

Impietasque 2 exosa tuas, pater optime, leges,
 Tremefacta repente facesset,
 Ut 3 levis in tenues fumi vapor effugit auras,
 Ut cera liquescit ab igni.
 At 4 letis pia turba animis sua gaudia plausu
 Testabitur, & tibi, rerum
 Sancte 5, parens a paxana canet qui lucida cœli
 Vehenis super astra, nec avi
 Inclusus spatiis, æternis legibus orbem
 Æternus & ipse gubernas.
 Te 6 canimus lati & lætos renovamus honores,
 Qui celsi è vertice mundi
 Respicis humanas curas, & patribus orbos
 Pueros, viduasque maritis
 Prosequeris patrio affectu, 7 qui prole beatâ
 Steriles solare b hymenæos :
 Compeditibus victor solvis: populi arva rebellis
 Bibulis obducis arenis.
 8 Isacidæ Nilo quum te ductore relicto,
 Arabum per inhospita faxa
 Errarent, 9 tremuere soli pœntralia : cœsum
 Maduit sudoris anhelis
 Imbribus: à vultu Domini conterrita duræ
 Tremuere cacumina 4 Sinæ.
 Arva 10 sibi selecta bonus rigat imbre benigno;
 Et, quum labefacta fatiscunt,

Confirmat,

Placidus bonus exere vultus;

Placidus bonus exere vultus;

Confirmat, recreatque afflicta; 11 suoque fruenda
 Dat habere gregi; nec egenam
 Temporibus duris virtutem deserit. 12 Arma
 Trepidâ formidine belli
 Quum quatient animos, lætum celebrare triumphum
 Teneris dabit ille puellis;
 Sufficietque suas in laudes carmina. 13 reges
 Numerofo milite freti
 Terga dabunt, latebrasque petent; spoliisque fruetur
 Imbellis turba relictis.
 Vestra 14 licet somno sternantur corpora nigra
 Inter fuliginis ollas;
 Illa tamen vincent nitidam candore columbam
 Rutile cervicis honore,
 Quæ nunc argentum nitidum, nunc lumina blandam
 Radiantis provocat auri.
 Quum 15 Deus omnipotens traduceret agmina regū
 Longo spectanda triumpho:
 Squalida quæ luctu & tenebris Solyma antè jacebat,
 Niveâ tam luce refulsit;
 Ceu nive vicinos inter candentia colles
 Salmonis culmina fulgent.
 Usque 16 sibi Basan placeat, jactetque superbus
 Fastigia proxima cœlo;
 Ne 17 tamen herbiferos saltus, ne pascua sacro
 Ausit conferre Sioni;

Quam

Quam propriam pater omnipotens in sæcula sedem
 Legit, lætamque tuetur:
 Ille 18 pater, quem cœlitum tot millia currûm,
 Equitum tot millia stipant;
 Sive ille excelſe vehitur per culmina Sinæ,
 Sua ſeu ſacraria viſit:
 Seu 19 ſclerum vindex celebri petit aſtra triumpho,
 Captivæque colla catenis
 Vincita trahit; victæ paſſim donaria gentes
 Cumulant; paulò antè rebelles.
 Poplite nunc flexo venerantur templa Sionis,
 Igitur 20 celebramus honores
 Iure tuos, nullam nobis qui munere lucem
 Vacuam ſinis ire; 21 ſalutis
 Unica ſpes noſtræ; nempe unus frēna gubernas
 Vitę, 8 irremeabilis Orci
 Vnus clauſtra tenes, & nutum fata ſequuntur;
 Inimicos 22 vulnere certo
 Tu figis; longā ſclerum tu ſorde ſepulcris
 Lethali tempora plagā
 Dividis. 23 At caros ſic conſolaris amicos,
 Extremo à littore ponti,
 Vos ego crudeli incolumes ex hoſte reducam,
 Rubri ceu trans frera ductos
 Æquoris à ſævo incolumes ſervavimus h Ogo.
 Cæſorum 24 in ſanguine regum
 Tingent crura; canes hoſtilia vulnera lambent.
 Lætæ 25 ſpectacula pompæ
 Adſpicient, pater alme; tuo, pater alme, triumpho
 Plaudent tua templa petentes.
 Anteibunt, 26 qui voce canant, qui cymbala pulſent,
 Citharæ tuba juncta, tubæque
 Tibia, quæque tuas celebrent fortiffime laudes
 Doctę pulſare puellæ
 Tympana; 27 te populū cœtu fremituque ſecundo
 Et

Et plantū ad sidera tollent :
 Ifacidæque tuas in laudes ora resolvent ;
 Iuvenis 28 de stirpe creatus
 Benjaminī, Iudæque aderit generosa propago ;
 Neque clarus Zabulon deerit,
 Nephtalidæque duces : 29 Nam tu tua iussa sequutis
 Viresque animosque ministras ;
 Claraque victrici das tempora cingere lauro.
 Solymæ 30 victoria præpes
 Ex adytis volat, Ergo ferent tibi munera reges,
 Atque ad tua templa ferentes
 Munera, te super astra ferent. 31 Tu freta sagittis
 Lethalibus agmina fundis :
 Tu fortesq; domas dextras, animosque rebelles ;
 Humiles tibi pendere cogis
 Vectigal fractosque duces : avidique cruoris
 Vindex populi agmina perdis.
 Quique 32 bibunt Nilum, quā mergitur æquoris undis
 Quisque ipso fontis in ortu,
 Accurrent, pacemque petent, opulenta ferentes
 Tibi munera supplice dextrā,
 Regna 33 hominum celebrate Deum; date carmina
 Qui templa gubernat olympi, (Regi,
 Æterna æternus : 34 cujus mortalia cuncta
 Vocem tremefacta pavescunt.
 Hunc 35 fortem celebrate, unique accepta referte
 Bene gesti prospera belli.
 Cujus in Ifacidis resplendet gloria, cujus
 Testantur robora nubes :
 Cujus 36 ab arcano templo venerabilis horror
 Stupefacta in pectora manat.
 Ifacidū Deus ille, Detis qui robore nervos
 Animosque vigore suorum
 Implet, ei laudes Iacobi dicite proles ;
 Etenim Deus ille deorum est.

PSAL. LXIX. *Saluum me fac Deus, &c.*

Representat hoc Psalmus David magnâ ex parte personam Servatoris nostri Iesu Christi. Querelas enim & lamentationibus gravissimis suas angustias, dolores, multitudines hostium, auxilijque divini moram enumerat, sequae innocentem alienorum peccatorum penas luere, & in summis miserijs, non modò nulli, ne propinquo quidem, miserabilem esse; verùm ab ijs etiam, quorum causâ hac patitur, ludibrio haberi, sibi que pro cibo fel, pro potu acetum præberi conqueritur. Ad solus igitur Dei auxilium confugit, simulque pro vera Ecclesie membris orat, ne illa capiti deformitate offensa deficiant. Hostibus deinde, tanquam impotentibus et desperatis, mala presentia et æterna imprecatur: se autem Deo pro beneficijs, qua enumerat, gratias acturum, suoquo exemplo eodem alios perducendum esse, promittit.

Carm. genus ii.

SANCTE 2 parens, fer opem lasso: torrentibus undis
Panè obruerunt me malorum flumina.

PES 3 nequit in molli vestigia figere limo:
Pronumque inundans vertici fluctus rapit.

DUM 4 clamo, arentes urit sitis arida fauces;
Spectando lassa torquere lumina.

ME 5 vexant odiisque premant immanibus hostes
Plures, inumbrant quàm capilli tempora.

INQUE dies crescunt numero, &, ceu rapta rependam,
Bene parta per vim cogor illis reddere.

SIMPLICITAS 6 tibi nota mea est, bone conditor orbis,
Meque testis semper innocentis es.

FAC 7 pater alme, bonis ne sint mea damna pudori,
Dum te colentes clade cernunt opprimi.

Te 8 propter maledicta tuli & ludibria vulgi:

Te proter ora turpis infecit pudor;

Me 9 vitant fratres, & eadem è matre creati,

Me ceu scelestum abominantur filii.

Uror 10, & ira coquit pectus præcordia, leges

Tuosque ritus impii quum negligunt.

In tua quæ jactant probra & convicia sacra,

In me recurrunt, corque vulnerant meum.

Si 11 fleo jejunos, si macero pectora curis,

Rident, probrisque prosequuntur lacrymas.

Si 12 tegor incultos iaccis squalentibus artus,

Fio repentè fabula & ludibrium.

Me 13 salibus petita è portæ statione senectus;

Et ebriosa sum tabernæ cantio.

Interea 14 curis genitor, confectus acerbis

Ad te recurro; tu benignus respice.

O genitor sine fine bonus, sine fraude fidelis,

In rebus artus da salutarem manum.

Dirige 15 penè luto absorptum; da figere gressum;

Crudelis hostis me eripe impotentique.

Neu 16 rapiat torrentis aquæ violentia, neu me

Mergat ve gurges, aut vorago absorbeat.

Sancte 17 parens, nullos cujus clementia fines

Novit, vocantem & destitutum respice.

Ne 18 faciem seruo avertas, qui rebus egenis

Supplex opem orat; subit è miserum subleua,

Mitis 19 ade; serva hanc animam, ut pudor obruat

Qui ceu relictum me enecant conviciis. (hostes,

Tu 20 testis mihi probi ignominieque superbæ;

Tu testis, hostes quàm proterve illuserint.

For 21 dolor urebat; socius mihi nemo doloris;

Nemo dolorem qui levaret anxium;

Ulcia 22 felle mihi tinge bant fercula amaro;

Pro vino aceti porrigebant pocula.

Ergo 23 victum illis vitient à comita vicissim,

Mærorque.

Mœrorque læta obnubilet convivia.
 Unde sibi placidæ promittunt orla pacis,
 Hinc semen illis pullulet discordiæ,
 Caligent 24 oculi, & nuteant vestigia; vires
 Elumbe corpus deserant. 25 iram tuam
 Sic meritos effunde super; tuus hauriat illos
 Furor. 26 colonis tecta vidua mœreant;
 Qui deserta habitet tentoria nemo superfit,
 Quia 27 persequuntur dexterâ afflictos tuos;
 Afflictos miserosque procaciter insultantes,
 Verbis & acerbant vulnerantque injuriis.
 Tu 28 sine, peccatis cumulent peccata, nec unquam
 Dulcem equitatis sentiant fructum tuus;
 Impia 29 de tabulis viventum nomina dele;
 Tuos nec inter hos recense filios.
 Me 30 tenuem afflictumque tuus, pater optime, dextera
 Erige, locoque siste tutum in arduo.
 Hic 31 ego carminibus rerum super astra parentem
 Tollam, & celebri gratias in cœrni agam.
 Gratus 32 hoc illi est, quàm si cadat hostia ad aram.
 Vitulus tenellus jam & coniscans cornibus.
 Adspicient 33 mites, & pectore gaudia volvent,
 Deum colentum læta corda gestient.
 Audit 34 enim Dominus tenues, nec despicit ægros.
 Ob nomen ejus vinculis coercitos.
 Vnum 35 igitur tellus colat hunc, & pontus, & æther.
 Et quicquid æther, terra, pontus continet.
 Qui 36 facit incolumem pulchram florere Sionem,
 Urbesque Iudæ mœnibus circumgit novis;
 Metiturque 37 suis rura antè inculta colonis,
 Tenenda blandis quæ relinquant liberis;
 Quæ placidâ teneat series in pace nepotum,
 Quicumque Domini nomen & numen colunt.

PSAL. LXX. Deus in adiutorium meum.

Implorat hic Psalmum subitum Dei auxilium contra hostes; quos pessundari, cum summo piorum gaudio, Deiq; celebratione, optat; omnem interim spem et fiduciam vna et saluti suae in Deo positam asseverans.

Carm. genus xviij.

O 2 Deus, praesens ades, & periculis
Me praesentibus eripe;
O Deus duros propera labores
Confestim auxilio ut leves.
Qui 3 meam quærunt animam erubescant,
Foedam ignominiam ferant;
Et fugâ turpi doleant, malignis
Qui me consiliis petunt.
Terga 4 dent, fusus pudor ut perurat,
Qui ridet gemitus meos.
Teque 5 clementi & placido fruantur,
Qui gaudent placitis tuis.
Qui salutis spem posuere in uno
Te certam penitus Deo,
Gaudeant, semperque canant, Perennis
Majestas & honor Deo.
Sunt 6 meæ vires, & opes pusillæ;
Sed tu me Deus, adjuva.
Tu, meæ vires, mea spes, opesque,
Festinus, fer opem mihi.

PSAL. LXXI. In te Domine speravi, &c.

*Hoc quoque Psalmo David fiduciam suam ab incuncta
tate in solo Deo collocatam proficitur, perique ut in
senectute*

sententiae quoque suae à Deo non deferatur. Explicat autem suas miseras, et hostium scelera, usque exitium, quomodo meriti sint, imprecatur; se autem Deo pro perpetua bonitate et praesentia sua, tanquam voti jam compos sit gratias acturum, et alios quoque ad Dei huius agnitionem et celebrationem perducendum esse, cum pia quadam confidentia constanter pollicetur.

Carm. genus xv.

In te salutis spem posui meus,
Fac me perennis ne pudor obruat.
Audi 2 vocantem lenis, & eripe
Hostis cruentime violentiae.

Vitaeque 3 custos & columen meum,
Turrisque rebus semper in asperis,
Nunc turris esto et perfugium mihi,
Et 4 scævientum subtrahe dexteram.

A 5 vi scelestae subtrahe dexteram
Pendentem ab uno subsidio tuo:
Et qui juventutis tutor eras meus,
Orbam senectutem viribus asserere.

Tu 6 metuendum matris ab ubere a
Duxti: pependit matris ab ubere
Spes nostra de te; materies meis
Una est perennis laus tua cantibus.

7 Ceu a continenter prodigium malis
Natum ferendis, rideor impiis:
Sed me malorum fluctibus obrutum
Spes una fulcit praesidij tui.

Me 8 lux videbit, me tenebrae tuas
Laudes canentem; 9 jam senio gravem,
Fractisque lasso corpore viribus,
Ne me impiorum trade libidini.

Et 10 clam susurrant, & caput in meum

Occult

Occulta tendunt retia per scelus:
Et 1 dum scelestum propositum fremunt,
Ajunt, Ope illum destituit Deus.

Instate fracto, prendite, perditæ
Nudum salutis vindice. 12 Tu Deus
Ne linque fretum præsidio tuo,
Præsensque sevis hostibus eripe.

Pudore 13 vultus inficiat rubor
Hosti doloso, fraude nefaria
Qui me aucupatur; mœreat irrita
Conata, vanum lugeat exitum.

Liber 14 periculis, carmine te novo
Pangam 15 tenacem polliciti, & tuis
Promptum juvandis; & numeris meis
Aptabo laudes innumeras tuas.

Canam 16 potentem te dare prospera
Eventa, belli quum fremuit timor;
Canam fidem reddere foederum
Promissa largo non sine fœnore.

Ab usque 17 primo flore æpuertie
Laudum tuarum tu mihi carmina
Semper præisti. 18 ne senio gravem
Canumque nunc me spes mea desere;

Donec nepotum sæcula noverint
Me vate, quanto robore, quâ fide
Me liberâris. 19 justitiæ tuæ
Convexa 4 mundi gloria transvolat.

Rerum creator, quis sim lis tui?
Qui 20 me malorum gurgite merseras,
Mitisque vitâ rursus amabili,
Tractò è profundo gurgite, das fru;

Opeque 21 honoresque accumulâs bonus,
Irâ remissâ, & pectora turbida
Solaris. 22 ergo te cithera canam
Nablogue certâ conspicuum fide.

O sancte nostræ gentis ab ultimo
 Protector ortu, vox mea te canet :
 Te 23 spiritus, te vita, laboribus
 Exempta duris, laudibus efferet.

Lux 24 nulla solem proferet aureum,
 Quæ prædicantem justitiam tuam
 Non audiet me rex bone qui meis
 Rubore vultum offuderis hostibus.

[P S A L. LXXII. Deum judicium tuum, &c.

Psalmus septuagesimo secundo David filio et successori suo Salomoni opiat omnia ea, quæ ad boni regis officium, florentemque regni statum pertinent; qualia sunt sapientia, æquabilis in omnes justitia, clementia, æquitas, quies, pax, subditorum obedientia, vicinorum regum et populorum veneratio, victoria de hostibus, agrorum fertilitas, longa regis vita, bona et numerosa seholes, salus subditorum, sempiterna gloria, quibus omnibus multa imperantur, quæ non tam Salomonis quàm Christi regno spiritali et æterno congruunt, ideoque vaticinium de regno et beneficiis Christi, hunc Psalmum continere plerique asseverant. In fine pro his beneficiis ipse Deo gratias agit, et alios ad agendum cohortatur.

Carm. genus v.

DA 1 tuæ regi, Deus, equitatis
 Jus ad exemplum dare, filioque
 Regis, ut legum patriæ ad salutem
 Fleat habenas.

Ut 2 regat justis populum institutis,
 Pauperum questus facili tuorum
 Aure cognoscat, dirimatque lites
 Legibus æquis.

Pace 3 latentur juga montiumque
 Horridi saltus: genetrix quietis

Æquitas

Æquitas colles amet, asperosque

Ruris alumnos,

Jus 4 suum det pauperibus, potentum

Curet ut ne vi tenues premantur,

Destruat quisquis miseros dolosis

Litibus urget.

Ut 5 reformidet venientis ævi

Gens tuum nomen, sua sol diei

Donec effundet, sua luna donec

Lumina nocti.

Æquitas 6 & jus veniens olympo

Recreet terras, veluti sub ætu

Imber, & rores pluvii beatos

Ruris honores.

Floreat 7, rerum hoc moderante habenas,

Jus, bonæ paces vigeant, perenni

Luna dum cursu rediens novabit

Menstrua vultus.

Imperi 8 fines maris unda fluctu

Hinc & hinc claudat; spatiumque latis

Quod modum regnis faciat, sit idem

Terminus orbis.

Ad 9 pedes illi cadat advolutus

Æthiops: hostes veniam precati

Supplices, vultus humiles comamque in

Pulvere verrant.

Qui 10 tenent pontum refluque ponti

Insulas, regesque Arabum beati,

Thuris & dites venient Sabzi,

Dona ferentes.

Illum 11 adorabunt, mare quâ remotis

Obltrepit terris, metuentque reges:

Servient gentes sub utroque mundi

Axe jacentes.

Ille 12 desertos ope sublevabit

I

Eximet

Eximet curis querulos : 13 egeno &
 Pauperi dextram dabit: obrutosque
 Fœnore solvet.

Nec 14 velut vilem tenuis cruorem
 Plebis effundi finet: 15 ergo vivat,
 Deque thesauris Arabum beatis
 Munera sumat:

Ac suo regi bene conprecatus,
 Illius laudes canat, illum honoret,
 Largam opum dextram celebret, patremque
 Vulgus adoret.

Per 16 feros montes segetem refundat
 Terra, tam densis crepitans aristis,
 Quàm gravi cedros Libani flagellant
 Murmure venti.

Augeat prolem numero carentem
 Per vias urbis bona pax beatæ:
 Lata ceu campis riguis per imbrem
 Gramina surgunt.

Nomen 17 æterno juvenescat ævo,
 Filii nomen, jubar usque solis
 Dum vagæ fundet radiata terris
 Lumina flammæ.

Ille rex gentes faciet beatas,
 Quas sinu claudit refugio Amphitrite,
 Omnis hunc tellus canet Amphitrite
 Cincta beatum.

Isaci 18 gentis Domino Deoque
 Laus, honor, virtus: opis haud egenus,
 Illa quæ cuncti attoniti intuentur,
 Perficit unus.

Nomen 19 augustum canat omnis ætas,
 Ulla quod nunquam taceat vetustas,
 Nominis sancti penetret per omnes
 Gloria terras.

GEORCII BUCHANANI
Paraphrasis in tertium
Librum Psalmorum.

PSAL. Lxxiiij. Quàm bonus Israel, &c.

Psalmus septuagesimus tertius consolatur homines pios, felicitatem, honores & opulentiam impiorum cum indignatione admirantes, suamque infelicitatem et quotidianam miseria deplorantes. Ostendit igitur, quàm infelicem felicitas impiorum brevi habitura sit exitum, quamque beati securi sine Dei patrocinio fressi homines pios, qui in hoc mundo infelicissimi credebantur.

Carm. genus XV.

TELLUS 1 ut undis hospitium neget,
Undæque terras fluctibus obruant,
Aër coruscis fulminet ignibus,
Ruina mundi sidera misceat:

Dei potentis non bonitas tamen
In rebus arctis destituet pios,
Puræve mentes nequitia sinet
Mœroris æstu funditus opprimi.

Quàm 2 pænè lapsu pes mihi lubrico
Gressum fefellit, dum pede metior
Immensa parvo, dum trutinâ meâ
Expendo stultus iudicium Dei!

Fervebat 3 irâ pectus, & amulo
Livoris æstu, quum scelerum omnium
Contaminatos sordibus impios
Florere cunctis conspiceret bonis.

Sors 4 illa cunctis invida, mobilis,
Infida, servat perpetuâ fide
Istis tenorem, & robore vivido
Firmos senectam ducit ad ultimam.

Exempta 5 duris vita molestiis
Curisque (pectus quæ reliquis coquunt
Mortalibus) per lætitiâ fuit
Luxumque, & ægris pura laboribus.

Ergo 6 insolenti fœta superbiâ
Corda intumescunt: pectora spiritus
Ventosa tendunt: cæcus amor sui
Frænz impotenti dat violentiâ.

Testa 7 invidendas non capiunt opes;
Felicitem non animus suam:
Et vota vincens, spemque superfluous
Luxus fatigat, nec satiat tamen.

Verbis 8 minores terrificant feris
Et fastuosæ mole potentiæ:
Vultu procaci & vocibus improbis
Adblandiuntur nequitia suæ.

Nec 9 impudentis garrula vanitas
Contenta linguæ fundere toxica
Terras per omnes, astra laceßere
Audet, Deumque insana superbia.

Hæc 10 mente spectant attonitâ pii,
Et æstanti pectore fluctuant,
Secumque 11 mussant, Scilicet hæc Deus
Quum cernat, aeris abstinet ignibus?

Opes 12 abundè b suppeditant malis,
Crescitque nullo fine pecunia:
Secura pacis molliter otia

Quassante nullo turbine transigunt.

Frustra 13 ergo puro pectore vivitur :

Frustra innocentem contineo manum :

Frustra 14 labores perfero, torqueor

Dolore, nullis non crucior malis.

Rursum 15 verebar, ne temerario

Ausu improbarem consilium Dei,

Ac abitrarer fortè miserimos,

Selecta quos is pignora nuncupat.

Cautas 16 latentes dum sequor anxius,

Et pertinacis viribus ingent

Pugno, profundum se chaos ingerit,

Et nocte mentis lumen adobruit;

Labore 17 tandem fessus inutili

Ad te recurro, rex bone cœlitum,

Quietus expecto ex adytis tuis,

Quis hos & illos separet exitus.

Vidi 18 repentè quàm pede lubrico

Strarent superbi : quàm stabiles parum

Opes tenerent, quàm fragili loco

Fultos ruinâ præcipiti trahas.

Procellâ 19 vindex ut sonuit tua

Iræ, fugaces cum domino suo

Evanuerunt divitiæ, manet

Umbra invidendæ nulla potentia.

Sic 20 nocte mentes ludificans fugit

Imago somni, & quæ modò pectora

Sopita vano terruerat metu,

Risus per urbem mox ciet omnibus.

Donec 21 viderem hæc, mœror & anxia

Mentem obruebant sollicitudines,

Aut 22 hæsitantem, ceu stupidum pecus,

Torpor ligabat pectore marcido.

Arcana 23 sed vis interea tui

Me fulciebat numinis, ac manum

186 PSALMUS LXXIV.

Dextram regebas, 24. auspicio tuo
Ductuque clarus fulgeo gloria.

Quid 25. terra præter te mihi, quid polus
Offert colendum? 26. cor mihi tabuit,
Infracta mens desiderio tui.

Languebat, ægrum corpus inaruit;

Tu rursus artus robore vivido
Firmaſti, opimas ſuppeditaſti opes.

Qui 27. te relicto, ſpe ſtolidâ deos

Vanos adorant, claudibus obruis.

Te 28. ſector unum: tu ſuperas meis

Spes una rebus, præſidio tuo

Liber periclis, auctus honoribus,

Te ſempiternis laudibus efferam.

PSAL. Lxxiv. Ut quid Deus repuliſti.

Hoc Pſalmo Eccleſia deſerta, & omnibus humani præſidiis deſtituta, quin in ſuper ſubjecta crudelitati & libidini tyrannorum, graviter de ſuis miſeriis conqueritur; hoſtiū immanitatem accuſat, Deoque cum ſpe non dubiâ, præter antiqua beneficia, plane maxima & miraculoſa, etiam ſœdus cum Abrahamo, ejuſque poſteritate iriſiū, in memoriam revocat, atque ideo ſe jam quoque non deſeri, ſed tandem aſcendi liberarique poſſe.

Carm. genus iij.

CUR I nos relinquis penitus, ô rerum parens,
Hoſtique dedis impio?

Lupis vorandum eur gregem paſtor tuum
Irà obſtinatâ deſeris?

Memento 2. cœtus, ſervitute ob aſperâ

Quem vindicaſti, quem tibi
Æculiari ſorte, patrimonium

Ceu proprium receperas.

Colles Sionis, numinis sedem tui,

Bonus favensque respice;

Tandem 3 resurge, & hostium superbiam

Compesce : perde funditus

Hostes protervos, qui tuum sacrarium

Manu nefandâ polluant.

Clangunt 4 sonora buccinâ, non quæ tuas

Laudes canat, ludibrio

Sed festa acerbo quæ profanet; in tula

Vexilla figunt turribus.

Bacchatur 5 audax ira fratris libera :

Ædis ruentis it fragor:

Quales 6 sub altis murmurant quercus jugis,

Cessæ bisenni quum ruunt.

Demoliuntur 7 malleis & vectibus

Celata templi limina,

Populatur ignis adyta : nominis tui

Contaminant sacrarium,

Secumque 8 tacito comminatur pectore,

Se diruturos omnia :

Nec temerè flammis strata fumant omnia

Tuo dicata cultui

Loca; 9 signa nusquam, nulla jam miracula,

Propheta nullus perditos

Solatur, & spe quamlibet lentâ, tamen

Spondet malorum terminum,

Quousque 10 tandem nomini fines tuo

Hostem protervam illudere ?

Quousque acerbis facta dira & impia

Exasperabit jurgiis ?

Cur 11 otiosus retrahis manum ? exsere

Tandem potentem dexteram.

Tu 12 noster olim rector & custos Deus

Præcis ab usque sæculis.

Te vidit orbis vindicantem ab omni-
 bus Semper tuos periculis.
 Seceſſit 13 unda te jubente, & a vitreo
 Muro liquor coërcuit
 Curſum : ſeroceſ viribus ſuis duceſ
 Ponti recurſus obſtuit.
 Ipſum 14 marinis vaſtiorẽ belluiſ
 Hauſit tyrannum, & aſperis
 Afflicta ſaxis, fluctibus cadavera
 Ejecta vultur Æthiops
 Vor. vit. 15 inter aſta arenas torridaſ
 De b cote dura lymphi
 Fluxere rivi ; te imperante ſubſtitit
 Arente ſtumen alveo.
 Tuus 16 dieſ eſt ; nox tua eſt, ſoliſ jubar
 Radiiſ adornas aureiſ :
 Æquorque 17 claudiſ littorum repaguliſ,
 Terraſque cingiſ fluctibuſ :
 Æſtate leniſ friguiſ acre, frigoriſ
 Æſtum rigore temperaſ.
 Domine 18 iatuere probra, conumeliãſ,
 Et hoſtium ludibria,
 Qui te laceſſunt impiiſ conviciis,
 Moleſtiſ noiſ opprimunt.
 Ne 19 trade vitam turturiſ tui feriſ,
 Turbaſ tuorum pauperum
 Ne ſempiternã oblivione deſereſ ;
 Memor 20 tui ſiſ ſœderiſ.
 Nam nec tenebræ noiſ tegant, nec pellimuiſ
 Obſcuritate injuriaſ,
 Ope 21 deſtitutiſ, & omni-
 buſ fractiſ mal' ſ.
 Populi pudori conſule :
 Ut te merentem proſequantur laudibuſ
 Miſeri levati luctibuſ.
 Exurge 22 rector orbis optime, & tuam

Cauſam

Causam ruere; sis memor,
 Quæ probra passim nomini semper tuo
 Stulta ingerat procacitas.
 Voces 23 superbas & tumultus improbos
 Silentio ne supprime:
 Curamque rerum gerere te mortaliū,
 Qui negligunt te, sentiant.

PSAL. LXXV. Confitebimur tibi Deus, &c.

*Gratia hoc Psalmo aguntur Deo, quod perpetuo præsto
 sit suæ Ecclesiæ, eamque in omnibus periculis defendat;
 punit autem et penitus evertat ejus hostes impios et super-
 bos, ad quos ipsos orationem suam convertit, eosque monet,
 ne narium suæ potentia & divitiis confidant: Deū enim
 multo potentiorē, omni insolentia et injustitia vindic-
 sem & innocentia assertorem esse.*

Carm. genus Xij.

TE 2 nos carminibus, Rex bone, patriis
 Dicemus merito: te celebrabimus
 Præsentem miseris, & memorabimus
 Facta illustria posteris,
 Quum 3 plenis venient tempora seculis.
 Cogam, inquit Dominus, consilium meum:
 Justis suppliciis prosequar impios,
 Justis muneribus pios.
 Fundamenta 4 soli dissiliant licet,
 Turbetur trepidis gens hominum minis,
 Fundamenta soli fluxa & adamantinis
 Nectam rursus ego vinculis.
 O 5 stultos quoties admonui modum
 Vesanz impios ut facerent nequitia suæ!
 In coelum quoties admonui modum

Ne stultè arma capesserent?
 Quid 6 cœlum stolidâ voce lacescitis?
 Quâ spe sic furitis? spiritus arrogans
 Cujus præsidio fretus in æthera
 Cristas erigit impias?
 Eois 7 coëat viribus Occidens,
 Conjurent calidæ cum Boreâ plagæ,
 Frustra divitias, sceptrâ, potentiam
 Cuiquam conciliaverint.
 Unus 8 rex hominum, res hominum suo
 Versans arbitrio, præcipitem trahit
 Illum de solio, plebis ab infimæ
 Hunc fece ad solium erigit
 Nam 9 cratera mori purpurei Deus
 Jamb dextrâ tenet, & vindice pharmaco
 Undantem pateram temperat, & malis
 Justum supplicium parat.
 Illinc impietas undique ab ultimis
 Terrarum spatiis hauriet, & mero
 Consumpto, cupido gutture turbidâ
 De fece exitium bibet.
 At, 10 me vate, Dei, quem genus Isaci
 Et thure & precibus placat & hostiis,
 Omnis posteritas munificentiam
 Et vim numinis audier.
 Confringam 11 tumidæ tela superbiz
 Formidata bonis, cladibus obruta
 Emerget pietas, & super æthera
 Tolleat conspicuum caput.

PSAL. LXXVI. Notus in Iudæâ, &c.

Gratias hic Psalmus agit vero Deo qui solis Iudæis se
 patefecit pro præsentia sua et defensione Ecclesiæ in omni-
 bus periculis tumultuum & bellorum: ipsamque ad eum Dei
 viros

Victoriam & omnipotentiam verbi magnificè describit, & ad Deum laudandum celebrandumque omnes cohortatur.

Carm. genus Iij.

GENTES 2 profanz numinis loco colunt
 Sibi quisque quem finxit Deum :
 Judza verum novit & colit Deum,
 Laudatque festis cantibus
 Deum 3 Sionis incolam, Solymz sacris
 Cui templa fumant ignibus.
 Illic 4 minaces fregit arcus, lucida
 Fregit sagittz spicula.
 a Clypea sinistris rapuit, enses dexteris :
 Funesta bella sustulit.
 Tu 5 præpotentes fortior tyrannidas
 Virtute frangis, tu terem
 Compescuisti 6 fortium superbiam
 Regum potenti dexterâ.
 Fracta minacis spiritûs ferocia,
 Prædæ fuere, aut ferro
 Somno gravati condidere lumina.
 Obtorpuere 7 dextera
 Fortes virorum, vis equorum, & currum
 Elanguerunt impetus.
 Tuum 8 verendum nomen & numen, tua
 Quando æstus iræ incanduit,
 Quis obviam ausit ire? quis miserum caput
 Tuo furori objecerit?
 Quum 9 templa mundi fulminum quateret, fragor,
 Ut impiâ tyrannide
 Pœnis 10 repressâ supplicem modestiam
 E servitute abduceres,
 Attonita tellus siluit, imbellis pavor
 Mentis superbas percussit.

Ultricis

Ultricis 1 i ira scelera pœnis obrura
 Humana gens quum cerneret,
 Boni efferebant laudibus te, conscius
 Premebat horror impios.
 Vota 12 ergo Domino nuncupate & reddite :
 Domino verendo munera
 Ferte universi civitatis incolæ
 Sanctæ, Deumque agnoscite,
 Reges 13 superbi quem pavent, qui spiritus
 Feros retundit impiis.

PSAL. LXXVII. Voce meâ ad, & c.

Docet Propheta in hoc Psalmo homines verè pios, ut suo exemplo in omnibus angustiis & rebus adversis ad solum Deum confugiant, non immemores interim magnorum & multiplicium ejus in Ecclesiam collatorum beneficiorum : quorum recordatione motus, asseverat, ne nunc quidem preces ipsorum irritas, & fiduciam vanam esse futuram.

Carm. genus Vj.

TE 2 voce semper, te prece supplice
 Rerum invocabo conditor optime,
 Nam Ieris ac placatus aurem
 Das facilem miseris querelis.
 Ad 3 te refugi quum premerer malis,
 Ad te tetendi sollicitus manus
 Sub nocte solâ, donec atras
 Lux tenebras rediens fugaret.
 Mens 4 inquietis fracta doloribus,
 Surda abnuebat aure fidelium
 Voces amicorum, medelæ
 Impatiens, animusque solum
 Intentus in te, cum lacrymis preces

Misceas fremebat : pectora flebili
 Concuſſa ſingultu ſonabant,
 Cura animi cruciabat artus,
 Aëſtus 5 vetabat ſollicitudinum
 Dulcem ſoporem carpere lumina,
 Segnis ligabat membra torpor,
 Vocis iter dolor obſtruebat.
 Tum 6 mente verſa volvere ſecula
 Cœpi anteaſti temporis, ac Dei
 Numen bonis præſens, nec unquam
 Auxilii miſeris & avarum;
 Laudum 7 ſubibat, quas tibi carmine
 Lyre canebam ſuaviloque ad modos,
 Secumque veſtigabat ægra
 Mens vario labefacta motu.
 Num 8 me relicto in perpetuum Deus
 Opis benignam jam retrahit manum ?
 Nec 9 ampliùs ſuum tenebit
 Larga Dei bonitas tenorem ?
 Nec ore vatum leniet anxias
 Curas ſuorum ? 10 nec miſeris erit
 Placabilis ? nec ſiſtet ire
 Præcipitem bonitate curſum ?
 Tandem 11 remiſſo pectore, Quò dolor
 Impellis ? inquam, ſtant adamantinis
 Decreta cœli fixa vinclis,
 Nec dubio labefactis caſu ?
 Nec fracta vi, nec temporis invidiis
 Oblivioſi obnoxia dentibus ?
 Rurſus 12 tuæ mentem ſubibant,
 Sancte parens, monimenta dextræ :
 Qui templa picti ſideribus poli,
 Frugumque campos germine fertiles,
 Et cæcæ ſæcla tot noſtros ad uſus
 Condideris pecudum & ferarum.
 Quàm 13 ſæpe, pœnis dum premis improbor,
 Tutoque

Tutoque fulcis præsidio probos,
 Mortalibus clementiæque &
 Justitiæ specimen dedisti,
 Æterne 14 rerum conditor, omnia
 Consultæ cujus factaque sanctitas
 Illustrat: haud quidquam tibi ingens
 Orbis habet simile aut secundum.
 Mirante 15 mundo tu Deus unice
 Miræ dedisti signa potentæ,
 Ergastulis 16 quum liberaſti
 Abramidas & Pharii tyranni.
 Videre 17 fluctus te tumidi Deus,
 Videre fluctus, & trepido gradu
 Fugere; turbavit profundus
 Horror aquæ vitreæ lacunas.
 Fudere 18 aquosas imperio tuo
 Nubes procellas de gravido sinu,
 Sonore rauco: grandinisque
 Infremit lapidosus imber.
 Cœli 19 tonantis & vastificus fragor
 Implebat aures, lamina fulgurum
 Terrebat ardor, & pavore
 Attonitæ tremuere terræ.
 Sali 20 rubentis pervia vastitas
 Ductore te tot millibus obruit
 Vestigia, & fluctu reſuſo
 Clausit iter Phariis quadrigis.
 Moïſes 21 & Aron (ceu pecudum greges
 Pastor reducit) præſidio tuo
 Duxere tranquillæ per undas
 Incolumes populi catervas.

PSAL. LXXVIII. Attendite populi, &c.

Hic Psalmus primò celebrat magnitudinem bonitatis
 divini,

divine, quâ Deus posteros Abrahami præ omnibus aliis gentibus, tanquam patrimonium peculiare sibi elegeris; deinde eorundem incredulitatem, ingratitude, & contumaciam obstinatam accusat, qui neque miraculorum magnitudinem, neque beneficiorum multitudinem, nec suppliciorum gravitatem, quæ omnia magnâ ex parte commemorantur, adduci pertraxerint, ut vere & sincero corde Deo fiderent, ejusque mandatis obtemperarent. In fine tamen gratiam Dei bonitatem prædicat, qui in ipsâ ira memor sit misericordie & promissionis suæ. gentemque suam perire non sinas, sed eam manu victricis tueatur.

Carm. genus 1.

Audite 1 Isacidæ, & rerum pietate parentem
 Qui colitis purâ, huc animos advertite vestros.
 Mira 2 canam, sed vera canam: quæ longa vetustas
 Occulit arcanis oracula mersa tenebris,
 Evolam; priscis 3 accepta parentibus olim
 Veriloquis dictis 4, in secula sera neporum
 Transmittam, laudesque Dei, mirandaque facta
 Cognita de proavis discent me vate minores.

Namq; 5 parens mundi sancto quum fœdere gentem
 Jungeret Isacidum sibi, patres prodere natis
 Per seriem 6 & seris venientia sæcula sæclis,
 Et legum monitus & facta ingentia jussit.
 Scilicet 7 ut memori benefacta priora tenentes
 Pectore, consilium vitæ auxiliumque regendæ
 A Domino expectent, trepido turbante tumultu.
 Ne tam cæca animos condant oblivia, legum
 Irrita ventosis ut dent præscripta procellis.
 Neu 8 similes patrum, malè gratâ mente rebelles,
 Deficiant animi instabiles, dubioque labantes
 Pectore. 9 Cur a soboles Efræmi docta sagittis
 Figere vel jaculo quamvis distantia certo,

Terga

Terga dedit pœnè ante tubas latebrisque salutem
 (O pudor!) abiectis quæ sivit turpiter armis?
 Nempe 10 quodd averfos flexere per avia gressus,
 Obliti 11 legum & monitorum & fœderis icti,*
 Obliti 12 tantorum operum, quæ testibus olim
 Patribus, in Phariis Dominus patraverat oris.
 Quam 13 mare divisit sese cumulante profundo,
 Inter & aggestos undæ stagnantis acervos
 Incolum em eduxit populum, 14 duce nube, serenâ
 Luce, per obscuras flammâ præunte tenebras.
 Flumina 15 de solidi patefecit vulnere saxi,
 Damnatique 16 siti rivos donavit arenis :
 Nec 17 satiati undis linguas tenuère procaces
 Ausi 18 immane scelus ; deserta per avia rursus
 Tentavère Deum, & ventris stimulante voracis
 Ingluvie, petiere cibos, 19 ac talibus ora
 Solverunt, Silicis duræ qui flumina vénis
 Elicuit, subitoque sitim torrente levavit,
 Non 20 potis est panem, non lautæ fercula mensæ
 Addere? non epulis convivium larga profusis?
 Audiit 21 omnipotens, calidâque accensus ab irâ est,
 In Judæaque hausit flammato corde furorem.
 Et 22 populo tamen ingrato, totiesque salutis
 Immemori acceptæ, victum dedit b esse petiitum,
 Castra 23 super latè ætherei patefecit Olympi
 Horrea, 24 dein gravidæ cœlesti semine nubes
 Ambrosiæ largos super agmina solvit in imbres :
 Cœlestisque 25 cibi indulgit mortalibus usum.
 Cedere 26 tum jussu campis ex aëris Euro,
 Mox tepidis volucrum pulvias Notus attulit alis,
 Non 27 secus ac siccæ cumulos quum verrit arenæ,
 Pulvereamque trahit deserta per arida pallam.
 Castra 28 super, tensisque super tentoria velis
 Alituum tremulis resonabant agmina pennis,
 Et circum affusus cumulabant stragibus agros.

Jamque

Jamque 29 epulis exempta fames, 30 sed prava libido
 Non exempta tamen, sed adhuc sine fine petitæ
 Faucibus hærebant epulæ; 31 Deus ecce repente
 Ultor adest, latè subitò grassante ruina,
 Robora selectæ passim cecidère juventæ.
 Sed 32 neque tot pœnæ, neque tot benefacta rebelles
 Continvere animos, nec tot miracula, rerum
 Naturâ monstrante Deum, 33 Pater ergo procaces
 Calibus assiduus fregitque, & robore fracto,
 Ante diem tremulæ succidit fila senectæ.
 Vix 34 tandem morbis vexati, erroribus acti,
 Omnibus exhausti propè cladibus, omnium egeni,
 Agnovère Deum, 35 per tot discrimina recti
 Ereptique malis, sævoque ex hoste recepti,
 Verba 36 tamen blandis fundebant subdola linguis,
 Ore pii, mendaci animo, 37 neque fœderis istî
 Servavère fidem. 38 verâ clementior ille
 Sontibus ignovit, patriâ pietate remisit
 Offensas, meritamque ultrò compescuit iram (gacis
 Quippe 39 homines memor esse animi modò flabra tu.
 Quæ fragiles agitent morituri corporis artus.
 O 40 quoties in ær & viduas cultoris arenas,
 Inter laxa sibi squilenta, 41 numinis iram
 Languentem infans irriter querelis;
 Et sua divinas dimensi ad robora vires,
 Virtutem brevibus voluère includere metis,
 Quæ mare, quæ terras, quæ cœli continet orbes!
 Scilicet 42 obliti benefacta priora, salutem
 Acceptam, & duri nuper juga demta tyranni,
 Et 43 quæ per Pharias & miracula plurima gentes
 Edidit, in vitreos suffuso sanguine rivos,
 Damnatisque sibi laticum sine munere mensis.
 Et 44 modò pestiferæ per celsa palatia muscæ
 Spicula figebant liventi tincta veneno:
 Et 45 modò flumineis squalabant atria ranis,

Et 46 nunc * bruchus edax hominumque boumque
 Agmine nunc denso diem exedere locuta (labores,
 Grandinis 47 imbre hortos, lapidosâ grandine vites,
 Grandine silvarum Dominus decussit honorem:
 Grandine 48 prostrati fortes jacuere iuveni,
 Et segetum gravidos ruit igneus imber in agros.
 Ira 49 Dei, laxisque furor bacchatus habenis,
 & Eumenidumque faces, & conscius horror oberrans
 Pectora, turbabat stimulis precordia cæcis,
 Tum 50 letho patefacta via est: mors sava per omne
 Passim hominû pecudumque caput nulli aqua cucur-
 Primitias 51 sobolis, carissima pignora, florem (rit:
 Roboris, & seræ spem præsidiumque senectæ
 Prostravit, quâ Nilus aquâ se divite volvit,
 Et septemgeminis refluxum mare submovet undis.
 Interea 52 ceu pastor oves in pascua ducit,
 Ipse 53 suum Dominus populum deduxit, ab omni
 Vi procul & trepidâ formidine, fluctibus aquor:
 Obruit infestos in se redeuntibus hostes.

At 54 sancti tenuere patres loca sancta, Deique
 Parta manu, exclusit gentes prius unde orotanas,
 Aut prostravit humi victas, 55 & 8 jugera mensus
 Abramidi, habitare dedit; Nec 56 segnius illi
 Irritare Deum, & rerum tentare parentem,
 Fœdera negligere, 57 & patrum de more rebelles,
 Avertère suos recto de tramite gressus.
 Non secus ac arcus curvat se in cornua nervo
 Adducto, dextraque iterum nervoque remisso
 In faciem subito flectit se sponte priorem,
 Libera 58 sic iterum gens impia vindice pœnâ
 Ad sese rediit, cunctisque in collibus aras
 Erexit, finxitque sibi simulacra deorum,
 Ac 59 Dominum rerum meritas accendit in iras.
 Audiit 60 omnipotens pater impia vota precesque,
 Et sibi dlectam gentem contempsit, & aras

Ipse

Ipsæ suas, ac h. Sionis tentoria liquit,
Sola sibi è cunctis electa habitacula terris.
Deseruitque 61 sui monumentum fœderis arcam
Hostibus in prædam, monumentum roboris, unde
Clara Dei in cunctas splendebat gloria terras.
Hos 62 ferro, terræ iratus sibi nuper amare,
Objecit flammis alios, 63 cecidere cruento
Ente sacerdotes, 64 non connubialia festis
Carmina sunt cantata toris, carique mariti
In deploratis viduz jacuere sepulcris.

Ast 65 ubi jam pœnis meritam satiaverat iram,
Ceu crapulâ excussâ miles, lentoque sopore
Exitus, arma iterum fugientes vertit in hostes :
Tergaque 66 vulneribus figens imbellia cæcis,
Perpetuam adpersit ventura in secula labem.
Non 67 tamen Eframum præstantem fortibus armis
Elegit, cui sceptrâ daret, non ille Manassæ
Pignora, 68 sed Judam, sed celsæ tecta Sionis,
Templa 69 sibi & solido fundata sacraria saxo,
Cumque polo & stellis mansuram in sæcula sedem,
Quique 70 sequebatur pecudes in pascua David,
Sustulit 71 è caulis, charam & sibi pascere gentem,
Impositum solio, & sanctæ jus dicere terræ
Jussit, 72 & ille gregem studio curâque fideli
Rexit, & infestis defendit ab hostibus armis.

PSAL. Lxxix. Deus, venerunt gentes, &c.

Hoc Psalmo cum suspiriis et lacrymis Ecclesia crudelitate & libidine tyrannorum oppressa, & pendè à Deo deserta, de suis miseriis & angustis conqueritur, ardentique precatone à Deo petit, ut suos defendat, & hostes Ecclesia funditus evertat, pro quo suo auxilio, perpetuam Deo gratiarum actionem, & divinarum beneficiorum celebrationem pollicetur.

Carm.

Carm. genus 1ij.

Hæreditatem 1, rector orbis, cur tuam
 Invadit hostis impius?
 Ritu profano polluit sacraria
 Tuo dicata nomini:
 Soloque stratam funditus Solymam suæ
 Tegit ruinæ molibus.
 Truncata 2 ferro membra te colentium
 Passim per agros obiacent,
 Lanianda rostris vulturum, crudelibus
 Aut belluarum dentibus.
 Rivi 3 cruoris perluunt vias, velut
 Torrens adauctus imbribus,
 Nec usquam amicus ossa sparsa qui legat,
 Aut lecta tumulis obruat.
 Punctique 4 fato pariter & superstites
 Ludibrio accolis sumus.
 Parens 5 benigne, quem modum tandem tuæ
 Speremus iracundiæ?
 An continenter instar ignis omnia
 Vorantis in nos sæviet:
 Tui 6 furoris verte potius impetum
 In impiarum gentium
 Tot regnæ, nomen quæ tuum vel nesciunt,
 Vel, si icipiant, non invocant:
 Semen 7 plorum quæ laborant perdere
 Armis, & urbes ignibus.
 Revocando 8 vetera parce, genitor, crimina,
 Facis furori subdere.
 Sed penè cunctis obrutos malis, tuâ
 Nos præveni clementiâ,
 Offensionum 9 mitis obliviscere,
 Nostræ salutis anchora.
 Placatus adsis, splendor ut cunctis tuæ

Clareſcat oris gloria:

Os 10 obſtruatur impiis, quærentibus

Num noſter hic ceſſet Deus,

O juſte vindex impios exercitos

Pœnis viciliſim cernere

Fac nos, cruore qui piorum ſordidi

Nunc insolenter geſtiunt.

Audi 11 gementes carcerum qui vinculis

Marcent, potente dextera

De fauce mortis libera, quos ſedibus

Jamjam tyranni deſtinant.

Et 12 quam intulerunt contumeliam tibi,

Et quam tuis injuriam,

Multiplicatam redde noſtris accolis,

Rerum perennis arbiter.

Et 13 nos, ovilis grex tui, quem pabulo

Alis, tuercis numine:

Et poſteriorum poſteri laudes tuas

Cunctis canemus ſæculis.

PSAL. LXXX. Qui regis Iſraël, intende, &c.

Hic Pfalmus ejusdem ſer̃e eſt cum priori argumentis. Eccleſia enim hic quoque de ſummis ſuis miſeriis et anguſtiis conqueritur: & priora Dei clementiæ in Eccleſiam beneficia, ſub inſigni allegoriâ vitis et vineæ commemorat; ejusque auxilium, cum pollicitatione gratiarum actionis, ardenti precatione implorat.

Carm genus Xvj.

HEbraei 2 generis paſtor, uti gregem,

Blandè progeniem qui regis Iſaci,

Inter qui geminos aligeros tuo

Præſcribis populo jura ſalubria,

Selectæ

Selectæ 3 soboli da bonus ac favens
Lumen posse tuz cernere gloriæ,
Da vim posse tuz nosse potentia; :
Ac fessis properè porrige dexteram.

Tu 4 nos si placido a lumine videris,
Cedent continuò cætera prosperè,
O 5 rex armipotens, quem statues modum
Ira? quando humiles suscipies preces ?

Irroras 6 lachrymis fercula. lacrymis
Misces continuis pocula, 7 jurgia
Nostris finitimi de spoliis ferunt,
Et nostra exagitant ludibrio mala.

O 8 rex armipotens, agmina cœlitum
Cui parent, faciem cernere da tuam,
Tu nos si placido lumine videris,
Cedent continuò cætera prosperè.

Traduxti 9 Phariâ de scrobe vineam :
Pravarum expuleras semina gentium,
Ut 10 puro sereres purius hanc solo.
Jam radix teneras fuderat undique

Fibras, 11 jam tremulo frigore texerat
Montes, æqua cedris brachia sparserat,
Tangebant 12 teretes æquora palmites,
b Euphratem teneri germina surculi.

Nudatam 13 solitis cur modò sepibus
In prædam hospitibus deseris hanc vagis?
Cur 14 hanc sævus saper proterit, alites
Carpunt, omnigenæ depopulant fera ?

O 15 rex omnipotens, obsecro jam redi
Tandem, & sidereo prospice de throno:
Placatusque tuam respice vineam,
Plantâras propriâ quam tibi dexterâ.

Hunc 16 saltem placidus respice ramulum,
Cui cultu assiduo conciliaveras
Robur, clara tui gloria nominis

Terrarum populi nota sit omnium.

Illic 17 flamma vorat brachia vitium,
Hic convulsa gemunt : cæsa bipennibus
Hic duris resonant; omnia pessum eunt:
Ira justa tuz nos premit ultio.

Indulgens 18 genitor nunc ope subleva:
Firma præsidio nunc propius tuo
Hunc, vires & opes & decus antra
Affectu patrio cui cumulaveras.

Vitam 19 redde tuis, sancte parens, quibus
Semper mors avidis faucibus imminet.
At nos usque ducem te comitabimur
Præsentem miseris, te celebrabimus.

O 20 rex armipotens, agmina cœlitum
Cui parent, faciem cernere da tuam.
Tu nos si placido lumine videris,
Cedent continuo cætera prosperè.

PSAL. LXXXI. Exultare Deo
adjutori, &c.

*Hymnus hic videtur scriptus, ut decantaretur in festo
tabernaculorū, ad cuius celebrationem Propheta popu-
lum studiosè invitat, ipsumq; adeò Deū, multiplicia sua
beneficia commemorantem; sædus antiquū renovantem;
de gentis Iudaicæ ingratitude et contumaciā conqueren-
tem, pœnasque simul irrogantem inducit, ita tamen, ut
ipsum invitū punire, multoque benefaciendi quàm nocendi
cupidiorem esse et fuisse, ostendatur.*

Carm.

*Carm. genus X Xj.
Discantus.*

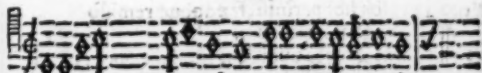
Alnus.

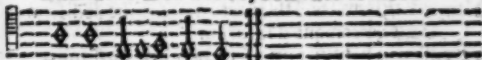
Isacidum 3 laudate Deum pzana carentes
Ad tympani dulces modos.
Nec 4 lyra, nec cessent genialia nabilia : festis
Tubâ calendis clangite.
Hunc 5 læti celebrate diem, stata sacra ferentes:
Nam sic statutum est patribus,
Sic 6 lex sancta jubet, sic sacri fœdera pacti
Percussa cum majoribus.
Hæc est illa dies ventura in sæcula testis
Memphiticæ tyrannidis :
Quum b Pelusiæ Hebri gens hospes in oris
Erraret, & linguæ sonum
Attonita ignotum audiret, nec nota vicissim
In verba frustra os solveret :
Quumque 7 humeros curvaret onus servile, manusque
Lassaret olla fictilis;

Excussit

Tenor.

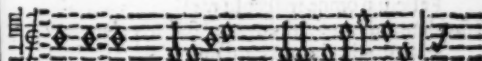

Exultate 1 Deo nostro; bona dicite verba

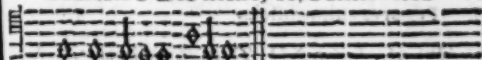

Nostræ salutis vindici;

Bassus.

Exultate 2 Deo nostro; bona dicite verba

Nostræ salutis vindici;

Excussi 8 manibusque ollas, humerosque levavi

Luto, inquit optimus parens;

Auxiliumque tuli poscenti in rebus egenis;

Et nube densa conditus

Intonui; Meribam propter, tua jurgia passus

Feci tui periculum,

Nunc 9 etiam selecta mihi gens auribus hauri,

Et quæ paciscor accipe;

Si 10 mea dicta vagis non tradas irrita ventis;

Nec alterum colas Deum,

Nec prostratus humi supplex nova numina adores;

Sed 11 unicum tibi me Deum

Esse velis, domini qui ruptâ de compede Nili,

Juris tui te reddidi;

Posce modò; spe plura feres, potiora petitis,

Majora votis auferes.

K

Hęc

Excussi

Hæc 12 neque dicta suas populus demisit in aures,
 Bene nec monenti paruit.
 Ergo 13 ipsos sibi permisi, frænoque remisso
 Solvi vagam libidinem.
 O 14 potiùs monita audissent mæ! me duce rectum
 Utinam institissent tramitem!
 Namque 15 humiles illis subito tractosque dedissem
 Hostes, meamque dexteram
 Vereissem in gentes, quæ 16 recta odere, profanast
 Et supplices mendacibus
 Vultibus Isacidum ambissent verbisque favorem,
 Felicium omne in sæculum
 Isacidum, quibus 17 almus ager fudisset abunde
 Frugum benignam copiam,
 Mellaque de duri fluxissent viscere saxi
 Per arva cultus inscia.

PSAL. LXXXII. Deus stetit in &c.

Psalmus hic primò docet, Deum omnibus regibus et iudicibus superiorem esse, eorumque actiones et sententias exactè nosse, rationesque aliquando reposciturum esse. Proinde accusat et objurgat magistratum injustitiam, eosque sui officij commones; et in quanta dignitate divinitus sint constituti, quantaque ipsorum sceleribus poena imminereant, ostendit. Tandem precatur, ut, quando nemo iudicium istius admonitionibus moveatur, ipse Deus justæ regis et iudicis officio inter homines fungatur.

Carm. genu vi.

Regum timendorum, in proprios greges,
 Reges in ipsos imperium est Iovæ,
 Qui iudicantum examinabit
 Nequitiam b trutinâ severâ.

Num

Num 2 fraudulentos semper & impios
 (Inquit) dolosâ lance fovebitis?
 Pauperque 3 pupillusque vestrum
 Ceu scopulum metuet tribunal?
 Quin 4 orbitatem cernitis anxiam?
 Aurem querelis quin inopum datis?
 Cur pauperes non à superbo
 Ludibrio asseritis potentum?
 Frustra 5 monemus : lumina cæcitas,
 Errorque mentes obsidet : ut neque
 Compaginem rerum solutam
 Justitiâ pereunte cernant.
 Deos 6 vocavi vos, dominos necia
 Viteque feci : sceptriferâ manu
 Pacem dedi tueri, & armis
 Lethiferum cohibere bellum.
 At 7 mors iniquâ justâ superbiz
 Ultrix honores detrahet, & pari
 Ignobili cum plebe fato
 Purpureos rapiet tyrannos.
 Exurge 8, legum fræna manu Deus
 Capesse, cunctis arbitrio tuo
 Qui regna dispensas, ut orbi
 Imperio domineris æquo.

PSAL. LXXXIII. Deus quis similis, &c.

Hoc quoque Psalmo Ecclesia in suis angustiis ad Deum
 confugit, ejusq; auxilium contra hostes suos multipliciter,
 qui enumerantur, invocât, eodemq; modo, quo Chananei
 olim à Baracho, & Midianitæ à Gedeone victi sunt, istos
 quoq; vinci & funditus everti postulat, idque ea potissi-
 mùm nomine, ut Dei omnipotentis majestas & præsentia
 clariùs apud gentes eluceſcat, et quàm laudissimè propagetur.

Hæc 12 neque dicta suas populus demisit in aures,
 Bene nec monenti paruit.
 Ergo 13 ipsos sibi permisi, frænoque remisso
 Solvi vagam libidinem.
 O 14 potius monita audissent mta! me duce rectum
 Utinam insitissent tramitem!
 Namque 15 humiles illis subito tractosque dedissem
 Hostes, meamque dexteram
 Verissem in gentes, quæ 16 recta odere, profanas;
 Et supplices mendacibus
 Vultibus Ifacidum ambissent verbisque favorem,
 Felicium omne in sæculum
 Ifacidum, quibus 17 almus ager fudisset abunde
 Frugum benignam copiam,
 Mellaque de duri fluxissent viscere saxi
 Per arva cultus inscia.

PSAL. LXXXII. Deus stetit in &c.

Psalmus hic primò docet, Deum omnibus regibus et iudicibus superiorem esse, eorumque actiones et sententias ex ætè nosse, rationesque aliquando repositurum esse. Proinde accusat et objurgat magistratum injustitiam, eosque sui officij commones; et in quanta dignitate divinitus sint constituti, quantaque ipsorum sceleribus poena imminet, ostendit. Tandem precatur, ut, quando nemo iudicem istum admonitionibus moveatur, ipse Deus justæ regis et iudicis officio inter homines fungatur.

Carm. genui vi.

Regum timendorum, in proprios greges,
 Reges in ipsos imperium est Iovæ,
 Qui iudicantum examinabit
 Nequitiam b trutinâ severâ.

Num

Num 2 fraudulentos semper & impios
(Inquit) dolosâ lance fovebitis?

Pauperque 3 pupillusque vestrum

Ceu scopulum metust tribunal?

Quin 4 orbitatem cernitis anxiam?

Aurem querelis quin inopum datis?

Cur pauperes non à superbo

Ludibrio asseritis potentum?

Frustra 5 monemus : lumina cæcitas,

Errorque mentes obsidet : ut neque

Compaginem rerum solutam

Justitiâ pereunte cernant.

Deos 6 vocavi vos, dominos necis

Viteque feci : sceptriferâ manu

Pacem dedi tueri, & armis

Lethiferam cohibere bellum.

At 7 mors iniquæ justa superbiz

Ultrix honores detrahet, & pari

Ignobili cum plebe fato

Purpureos rapiet tyrannos.

Exurge 8, legum fræna manu Deus

Capesse, cunctis arbitrio tuo

Qui regna dispensas, ut orbi

Imperio domineris æquo.

PSAL. LXXXIII. Deus quis similis, &c.

Hoc quoque Psalmo Ecclesia in suis angustiis ad Deum confugit, ejusq; auxilium contra hostes suos multiplices, qui enumerantur, invocat, eodemq; modo, quo Chananeï olim à Baracho, & Midianitæ à Gedeone victi sunt, istas quoq; vinci & funditus everti postulat, idque ea potissimum nomine, ut Dei omnipotentis majestas & præsentia clariùs apud gentes elucescat, et quàm lausissimè propagetur.

Carm. genus II.

NE ^a taceas, ne cuncteris, pater optime, néve
 Preces tuorum sperne duris auribus.
 Ecce ^g fremunt hostes circum, & miscere tumultu
 Sævo parati cuncta, cristas erigunt.
 Concilia ⁴ occultè coeunt, populoque minantur,
 Tu quem tuendum propriè susceperas.
 Eia ⁵ (ajunt) properate omnem succidite silvam :
 A stirpe sobolem deleamus Isaci.
 En ⁶ sceleri jurata manus coit omnis in unum;
 Tua institutâ ut deleant & fœdera.
 En ⁷ cum palmifera junctus ^a Nabathæus Idume,
 Soboles ⁸ Moabi, & ^b Agareni & ^c Gabala,
 Cumque Palæstinis Tyriisq; ^d Amalecus & ^e Ammon,
 Syrusque ⁹ jungit castra ^f Lothi posteris.
 At ¹⁰ tu sterne solo victos; ^g Madiana juvenus,
 Ut cæsa textit semitas te vindice,
^h Sisara ceu tumidus cecidit, milesque ⁱ labini,
^k Cissonis undas turbidas quum sanguine
 Tinxere, ¹¹ infletq; passim jacuere catervæ,
^l Latamen agris. ¹² nec fuga eripuit duces
^m Orebum & ⁿ Zebum, nec subtraxere latebræ
 A falce mortis ^o Zebeamque & ^p Salmanam,
 Dicere ¹³ non veritos animo votoque superbo,
 Dominos futuros se tui sacraii.
 At ¹⁴, tu sancte parens, sic hos vertigine torque,
 Ut rotula clivo, stipula vento volvitur :
 Flamma ¹⁵ velut sicca populatur brachia silvæ,
 Per alta stridens montium cacumina:
 Sic ¹⁶ urge attonitos, consternatosque procellâ
 Tui furoris dissipa sic turbine:
 Sic ¹⁷ animos dolor exurat, pudor ora coloret,
 Suis miseriis numen ut probent tuum:

Sic

Sic 18 ignominia fastum preme; damna timorque
 Sic continenter terribitos exerceant,
 Te 19 solum ut noscant dominum, rerumque potent-
 Quacunque terras ambit q axis igniter. (tem,

PSAL. LXXXIV. Quam dilecta, &c.

Docet hoc Psalmus Prophetam, summum in hac via felicitatis gradum esse, habitare in Tabernaculo Domini, id est, membrum esse verae Ecclesiae, pieque Deum invocare & colere. Ideoque tacite conqueritur de suis inimicis, quorum violentia e censu p.orum excludabatur, Deumq. orat, ut ardenti huic suo in templum redeundi desiderio, optata sui restitutione, tandem satisfaciat.

Carm. genus Viiij.

O 2 Rex a arripotens, qui b creperos tuo
 Bellorum arbitrio dividis exitus,

Ergo limina templi

Latus conspiciam tui.

Hic 3 cor laetitia palpitat, hic bonis

Languet e mens nimis ebria, gestiunt e

Artus, atria vivi

visuri propius Dei.

Hic 4 passer latebras invenit, hic locat

Nidum d veris avis nuncia. O atria

Regis bellipotentis,

Ut vos ad spiciam libens !

Felix 5 qui domui perpetuo tuz

Haerens te celebrat; qui penitus suam

In te spem posuerunt

Pelices ter & amplius.

Felices 6, studio qui properant pio

Templosacra tuo terre; 7 per aridas

Valles fontis amœni
 De rivis liquidis bibent.
 Nec deerit pluviz, quæ repleat cavas
 8 Fossas, & agmen aquarum, dum properat premens
 Turmam turma, parentum
 Ritu cadere victimas.
 O 9 rex armipotens, da placidum tuo
 Te regi, capitis cui decus inclytum
 1 Indulisti: bonus aurem
 Ne duram abhuc supplici.
 Tu 10 noster clypeus, rebus in asperis |
 Spes & presidium; 11 juxta adytum tuum
 Unius mora lucis
 Pro mille est mihi sæculis
 Sim custos potius liminis in tuo
 Templo, sancte parens, quàm Solyra procul
 Degam inter sceleratos
 Multis clarus honoribus.
 Tu 12 sol, tu clypeus, tu Dominus, tuis
 Tu das conspicuam fulgere gloriâ:
 Nec puro scelerum unquam
 Claudis munificam manum.
 O 13 rex armipotens, quem penes exitus
 Bellorum & positis enibus otia,
 O bis terque beatos,
 Qui te spe solidâ colunt.

PSAL. LXXXV. Benedixisti, &c.

Hic Psalmus in memoriam Deo revocat priorem suam
 placabilitatem et misericordiam, Patribus delinquentibus
 sæpi præstitam: atque ideo in præsentia quoque Ecclesiam
 non deferi, sed mitigari benignè calamitatibus recreari per
 nec petit solum; Verùm etiam animosâ quâdam fiducia
 statuit, voti se compotem fore: & quasi in re præsentem jam
 versatur

*versetur, novam Ecclesie felicitatem magnificè describis,
deque eâ illi cum gaudio gratulatur.*

Carm. genui.

NON 2 semper tumidis fervent vexata procellis
Æquora, nec gelidâ riget horrida terra pruina :
Inque vicem aponent venti, mare sternitur, aura
Ditior in florem torpentes evocat herbas.
Nec 3 semper, Deus, averdis moerentibus aurem
Durus, & indulgens iræ: quondamque favore
Sponsæ tuum amplexus populum es, vinclisq; solutis
Servitii, patrias duce te remeavit ad aras.
Oblitus 4 scelerum & violari fœderis, iram
Lenisti, & patriâ texisti crimina curâ.

Et 5 nos ergo parens, nostræ & spe; una salutis,
Respice placatus, facilisque, animumque benignum
Accipe; 6 perpetuæ néve implacabilis iræ
Sæviant in seros etiam vindicta nepotes.

Respice 7 nos melior tantùm, quodcumque misellæ
Spirat adhuc animæ, te respiciente vigore n.
Accipiet; populoque tuo, jam nube repulsâ
Tristitiæ, lætos hilirabunt gaudia vultus.

Alme 8 parens, bonitate tuâ complectere fessos,
Speratzque diu jam fructum ostende salutis.

Jam sudum 9 expecto, Dominus dum læta futuri
Signa det, arcano pulsans præcordia motu,
Et 10 dabit haud dubiè positâ placabilis irâ
Signa secunda; piis dabit omnia prospera, leges
Qui patriis & sacra colent, errore relicto.

Ecce 11 salus, ecce incultas bona copia terras
Incolet & læti renovatrix gloria sæcli.

En 12 bonitas, en alma fides feret obvia gressus;
Terra 13 fidem, cœlo terras ^b Astræa relicto
Sancta colet, comes Astræa bona copia cœlo

212 PSALMUS LXXXVI.

Appluet, & lutos decorabit fugibus agros.
Et 14 quacunq; feret Dominus vestigia gressus
Antè ferent ius fasque suos; lis, visque dolusque
Deseret affictas per tot jam sæcula terras.

PSAL. LXXXVI. Inclina Domine, &c.

*Psalmus hic ardentem precationem continet quã David
conscius suæ imbecillitati, à Deo se exaudiri, doceri regi,
& in visa innocentia confirmari, cum quadam fiducia
petit, simulque Dei omnipotentiam, maiestatem et clemen-
tiam mirificè prædicat.*

Carm. genus x.

DA 1 mitis aurem supplici
Deu; saluti consule
Ope destituti & pauperis,
Nec semper iræ vindicis.

Servum 2 tuum serva Deus,
Cui spes salutis unica es;
Serva 3 invocantem jugiter
A solis ortu ad vespem;

Depelle 4 mentis nubila
Pendentis à te servuli,
Blanda 5 parens clementiæ,
Promptus vocanti parcere,

Intentus 6 audi supplicem;
Nam 7 te vocamus ardu s
In rebus, invocantibus
Opem benignus quòd feras.

Nullus 8 decorum par tibi;
Nullus secundus; exeric
Nullu suam potentiam
Tam splendidis miraculis.

Rerum

Rerum 9 creator, ultimis
Ab orbis oris affluent,
Flexoque gentes poplite
Te prosequuntur laudibus.

Solus 10 nec avi termino
Inclusus aut potentia,
Deus deorum, gentibus
Miranda cunctis perpetras.

Legum 11 tuarum semitam
Fac ingredi me : pectoris
Compone fluctus turbidos,
Tranquilla mens ut te colat.

Ut 12 spiritus contagio
Emancipatus corporis,
Tuam celebret gloriam,
Dum vita voxque suppetet.

Vivo 13 tuâ clementiâ
De fauce mortis erutus,
Quum 14 virium fiducia
Sæviret hostis insolens :

Securus 15 quum vis numinis
Mihi immineret, tu Deus
Et lenis & placabilis,
Et pacta fidus reddere.

Mitis 16 bonique respice,
Qui pendet ex te, servulum;
Opem fer, & b vernaculum
Tuum periculis exime.

In 17 me favorem sentiant
Hostes tuum : ora decolor
Muret & pudor, quum viderint
Mihi te salutis vindicem.

PSAL. LXXXVII. Fundamenta ejus, &c.

Celebrat Propheta hoc Psalmo, perperuaq; se celebra-

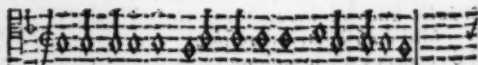
turum pollicetur laudes Sionis, seu vera Dei Ecclesia, quam comparatione aliarum urbium mirifice extollit, & in ejus societatem omnes toto terrarum orbe gentis prouturatas esse cum gaudio pradicis.

Carm. genus Iij.

A Bramidarum & ceteras urbes supra
 Dominus Sionis diligit
 Portas, Sionis, imminet quæ montium
 Fundata sanctis collibus.
O 3 prædicanda posteris sacris Sion,
 Beata & mater urbium:
 Tecumne ^b B. bylon se audeat componere?
 4 Tecumne ^c Memphis insolens?
 Ventura Babylon sub jugum Dei, Deo
 Flexura Memphis poplitem.
 Præclara quamvis & Palæstina & Tyros
 Jactet virorum robora;

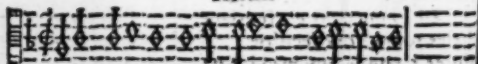
Carm. genus XXij.

Discantus.

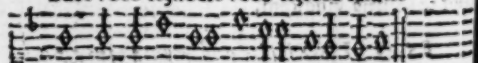

Luce voco te, nocte voco te, sola salutis

Altus.

Luce voco te, nocte voco te, sola salutis

Spes, columnen, vitæ præsidiumque meæ.

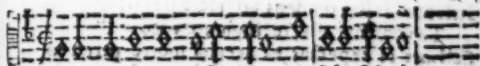
Nihil

Nihil 5 ad Sionem fortibus factam viris,
 Favore tutam numinis.
 Cenfore 6 Domino humana gens quum no ina
 Ad profitenda confluet,
 Quis non Sionis se feret civem & inseri
 Quis non colonus ambiet?
 Tum 7 vox Sionem carminum, tum vox lyra
 Canat Sionem & tibiæ:
 Et nostra si quid audiendum vox sonet,
 Laudem Sionis vox canet:
 Et siquid animus voce, dignum excogitet,
 Animus Sioni serviet,

PSAL. LXXXVIII. Domine Deus, &c.

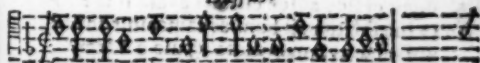
Miserabili' em hic Psalmus lamentationem continet hominis sensu in divina oppressi, et omnium humani praesidii destituti, eumque desperationis et morte aeterna luctantis. In qua ipse tamen aversum erigit, solusque Dei misericordia. a spem & fiduciam suam in ostendit.

Tenor.

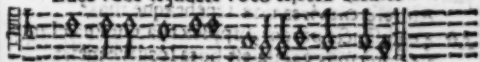

Luce voco te, nocte voco te, sola salutis

Bassus.

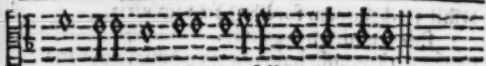

Luce voce te, nocte voco te, sola salutis

Spes, columnen, vite praesidiumque meum.

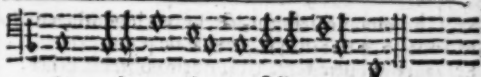
Spes,

Spes, columnen, virę praesidiumque meę.

Alme 3 parens, facilem ne vultum averte precanti,
 Néve humiles durá respue mente preces.
 Mens 4 hebetata malis torpet; confecta dolore
 Funereas spectat languida vita faces.
 Membra 5 vigor liquit, mors unguibus imminet atris,
 De tumulto tantum jam mihi cura meo est.
 Corpora 6 non aliter pallent sub mole sepulcri,
 Vulnere quę subito mors inopina tulit;
 Perperuis quę sub tenebris oblivia condunt
 Alta, salutiferam te retrahente manum.
 Carcere 7 ceu clausum, & ceca sub nocte sepulcrum,
 Me propę lethę gurgite mergis aquę.
 Usque 8 premis, stratumque urges, sup. que jacentem
 Accumulas irę flumina cuncta tur.
 Me 9 veluti scopulum fugiunt horrentque sodales,
 Quos portum afflicte spes erat esse rari;
 Affixusque toro jaceo, ceu compede victus:
 Languida 10 cesserunt lumina victa malis.
 Interea lassas tendens ad sidera palmas,
 Te veniente die, te fugiente voco.
 Scilicet 11 expectas, ut acerbę morte premito
 Ostentes vires me revocando tuas?
 An rediviva tuas in laudes ora resolvent,
 Quos gelido tellus claudet avara sinu?
 An 12 tua sub tumuli bonitas canebitur antro?
 Vulebuntve tuam muta sepulera fidem?
 Justitiám te 13 tuam taciturna silentia pandent?
 An referent vires nox tenebręque tuas?
 Ast 14 ego, sancte parens, supplex tua numina clamo,
 Nec precibus vacua est hora locũve meis:
 Sancte 15 parens animę auxiliũ cur subtrahis agrę?
 Cur surdā miseris respuis ante preces?

Me

Spes, columnen, vitæ præsidiumque meæ.

Me 16 dolor & primis labor anxius urit ab annis ;

Me trepidi exanimant corde micantē metus.

Me 17 furor exagitat tuus, opprimit undique terror,

Agmen 18 ut hibernæ quod fata mergit, aq.uz.

Æger, 19 inops, charis jaceo desertus amicis ;

Nec noti gremnis ingemere meis.

PSAL. LXXXIX. Misericordias Domini &c.

Hoc Psalmus Ecclesia in summas angustias et miseras conjecta, ita quidem, ut à Deo ipso deserta videri posset, magnifice Dei omnipotentiam & benignitatem prædicat, ejusque promissiones de futuro Messia Davidi factas, quarum Deus oblitus videbatur, commemorat : et etiam si ob moram auxilij facile in dubiū venire Dei misericordia & veritas posset : se tamen propterea de fide promissionum divinarum minimè dubitaturum, sed certò voti aliquando compotem, Dei bonitatem omnibus prædicaturum se asseverat.

Carm. genus. I.

TU 2 mihi carmen eris, rerum pater optime, semper,

Notaque erit populis bonitas, me vate, futuris,

Pollicitique immota fides, dum sidera mundo

Volventur tacito, 3 citius quoque sidera credam

In chaos antiquum lapso se condere mundo,

Irrita quàm sacri credam fore fœdera pacti,

His 4 concepta tuo quondam cum Davide verbis ;

Dum 5 mare, dum tellus staret, dum sidera cœli,

Davidici generis mansuram in sæcula prolem,

Et stabilem regni ventura in tempora sedem.

Te 6 pater, ætherei cœtus, te jure piorum

Secula

Sacra hominum celebrant, patrantem ingentia mundo
 Mirante, 7 & stabilis jus inviolabile pacti
 Servantem; quem terra tibi, quem conferet æther,
 Magne parens? 8 quem siderei tremunt omnis olympi
 Cœtus, & attoniti submissâ mente tyranni.
 Armorum 9 bellicque potens, quocunque moveris,
 Alma fides clarâ circum te luce refulget,
 10 in amaris irati furias compescis, & undæ
 Dejicis insanæ tumidos ad sidera fluctus.
 Tu 11 Pharon clatum lethali vulnere sternis,
 Et quicunque tuis miserum caput objicit armis.
 Tu 12 terræ cœlique opifex, quæcunque capaci
 Complexu facies mundi revolubilis ambit,
 Auctorem agnoscunt; 13 Aquilo tibi servit & Auster,
 & Thabor & Occiduum qui condit vertice solem,
 Quique rubet radiis e Hermon repesactus Eois,
 Latitâ exultant. 14 validæ tu robore dextræ
 Clara per immensum spargis miracula mundum.
 Ante 15 tuum solium tibi justum apparet & æquum:
 Ante oculos adstat bonitas, & nescia flecti
 Promissi sincera fides. 16 O terque quaterque
 Felices, quos festarum clangore tubarum
 Ad tua sacra vocas, 17 quos sacri lumine vultus
 Illustras, hilaresque tui sub numinis umbrâ
 Custodis, 18 bonitate tuâ super æthera vectis
 Das vires, decus, imperium: 19 das impia contra
 Agmina, ceu clypeum, per dura pericula regem.
 Tu 20 tibi dilectum secreto numine vatem
 Implêsti, ut sacris daret hæc responsa futuris.
 Ipse 21 mihi legi mediâ de plebe, meoque
 Imposui regem solio, qui præregat armis
 Is facias, pòpuloque meo qui jura ministret,
 Davidis & sacro perfudi tempora olivo,
 Huic 22 animum viresque dabo, præsensque tuus hor
 Perpetuò, 23 ne fraude scelus, ne robur aperte

Exitium

Exitium ferat: 24 ipse hostes, ipse impia sternet
 Agmina: 25 nulla meam verret sententia mentem:
 Auxiliumque feram bonus, & super ætheris axem
 Nominis auspicio nostri se gloria tollet.
 Jura 26 dabit terris, rapido quas gurgite claudit
 Hinc mare & Sidonio fecundum murice, & illinc
 Palmifer Euphrates; 27 supplex me in vota vocabit
 Ille patrem. Deus ille meus tu, (dicet) & unum
 Prælidium, una meæ custodia certa salutis.
 Hunc 28 ego præcipuo contra dignabor honore,
 Supra aliosque dabo rerum moderamina reges,
 Quicunque immensum populis dant jura per orbem.
 Nec 29 meus subsistet favor illi in sæcla, nec illi
 Jurata æterni solventur fœdera pacti.
 Quin 30 sobolem & sobolis seros in cuncta nepotes
 Sæcla dabo & stabilis sceptrum immutabile regni,
 Donec ab obscuris lucem sol divider umbris.
 Quod 31 si posteritas mea fœdera sancta profanet
 Immemor, 32 & legem spernat, jussamque recuset
 Ire viam; 33 domitos poenis duroque labore
 Compescam, & plagis usque exercebo rebelles.
 At 34 neque destituam regem bonitate perenni,
 Fœdera nec solvam, 35 nec quod semel ore profudi,
 Ulla immutabit venturi temporis ætas.
 Quippe 36 semel sancto firmavi fœdere, jurans
 Per me, Nulla dies inti cum Davide pacti
 Immemorem argueret. 37 soboles, dum sæcula mundus
 Volver, ei patrii sceptri moderamen habebit.
 Esto 38 mi sol testis ad hæc, & conscia luna,
 Cum quibus æquævum sceptrum Judæa tenebit.
 At 39 nunc sancte parens, tumida inflammatus ab ira
 Projicis electum regem, 40 rata fœdera pacti
 Negligis, & capiti sacrum diadema revulsum
 Sternis humi, & populis præbes calcare profanis!
 Nuda 41 patent hosti disjectis oppida muris:

Si qua manet, gelidâ formidine concutis arcem :
 Cunctis præda iūmus populis, 42 rapiuntque feruntq;
 Vicini, insultantque malis, miserisque protervis
 Vocibus illudunt. 43 hostis tu robore dextram
 Interea firmas, perfundis pectora dulci
 Lætitia 44 ac gladios hebetas in vulnere nostros ;
 Nec recreas fractos duro in discrimine belli.
 Jam 45 decus & regni splendor, jam proxima cœlo
 Majestas versa in tenebras, solique superbi
 Gloria strata jacet. 46 brevis immatura juventa
 Stamina præcidis; miseræ pars ultima vitæ
 In luctu, in squalore ignominiaque senescit.
 Quem 47 finem dabis ærumnis ? nunquâne tuorum
 Respicias clades vultu placatus amico ?
 An cœu flamma furens, semper tua sæviet ira ?
 Ipse 48 memor tecum reputa, quàm concita nostræ
 Tempora præterant vitæ; frustra ergo creâris
 Humani generis sobolem, 49 ut brevis exigit ævi
 Tempora, perpetuo curarum exercita fluctu,
 Dum fractam luctu & morbis seniove, sepulchri
 Clauserit obscuro mors illacrymabilis antro ?
 Heu 50 bonitas ubi prisca ? fides vbi pristina ? ubi illa
 Fœdera conceptis quondam cum Davide verbis
 Facta tibi ? 51 cerne opprobriis quibus impia servos
 Turba tuos premat insultans, quàm multa silenti
 Clausa sinu maledicta feram: dum turba profana,
 Dum 52 circum innumeræ gentes convicia fundunt,
 Nosque tui f. Christi verbis petulanter amaris
 Adventum sperare jubent. 53 At tu bone rerum
 Conditor, æterno verax celebraberis ævo.

GEORGII BUCHANANI
Paraphrasis in quartum
Librum Psalmorum.

PSAL. XC. Domine, refugium factus, &c.

Hoc Psalmo Moses insigni & pathetica descriptione
primò exprimit miseras, angustias, brevitatem & inanita-
tem vite humanae, mortisque et arumnarum omnium ve-
ram causam esse indicat peccatum, cui Deus irascens, eam
varijs hominem calamitatibus et moribus ipsam castiget. Post
deinde, ut Deus meditationem harum miseriorum quodidia-
nam in pectoribus humanis excises, atque ita ad veram sa-
pientiam eam perducas. Docet etiam, ubi horum malorum
remedia sint querenda; Deumque orat, ut pro infinita bo-
nitate sua hominibus adsit, cuiusque actiones ipsorum fe-
lici successu prosperet & fortunet.

Carm. genus v.

CÆlitum & rector bone, aab usque primis
Sæculis, mundi rudis & iuventâ,
Qui laborantes ope sublevasti
Semper amicos :
Antequam & tellus nova parturiret
Montium saltus, tegetetque montes
Lucidus cœli decor, ante metas
Lucis & umbræ,

Tu

Tu manes idem pater orbis, unns
 Nec vices rerum patiens, nec ævi
 Termino clausus brevis; unus expers
 Finis & ortus.

At 3 brevis nobis misereque vitæ
 Fila paulatim tenuas, senecta
 Donec in putrem cinerem caducos
 Solverit artus.

Tempus 4 annorum tibi mille lucis
 Instar hesternæ fluidique puncti,
 Nulle decursus quod, ubi recessit,
 Signa relinquit.

Nostra 5 vanescit tennes in auras
 Vita, per siccas velut unda arenas,
 Aut velut sensus per opaca ludens
 Noctis imago.

Herba 6 cœtu verno saturata rore
 Mox languet medio sub æstu,
 Mox humi b'comis jacet arefactis
 Vespere læto.

Præter 7 & vitæ mala tot fugacis,
 Quæ voluptates viciant amaro,
 Ira turbatis tua semper instans
 Pectora vexat.

Quicquid 8 erramus temerè aut malignè,
 Quæ timor celat te æbris pudorve,
 Tu vides, nec te latet inquieti
 Pectoris æstus.

Dum 9 tui pœnas meritas furoris
 Mens reformidat, propè cogitatu
 Ocyus vitæ spatium d' citatis
 Aufugit alis,

Septies 10 denos spatiosa in annos
 Vita procurrat; quibus est senecta
 Firmior, semè in decimum superant

Amplius annum.

Quid senectutis memorem labores?

Transvolat blanda breve & ver juventa,

Inquies curis miserisque morbis,

Ocyus Euro,

Deinde si quis iusta tolerabit ira

Impetum, si jam jubeas nocentes

Pro modo offensæ numeroque iustas

Pendere pœnas &

Sic 12 pater, sic ô numerare fluxu

Nos doce vitæ spatium, caducis

Mens ut à curis revocata, veri

Lumen honesti

Cernat. O 13 tandem placidus favenisque

Defin' irarum, propiusque servis

Semper assuetâ tibi lenitate

Consule fessis.

Fac 14 tuæ fructu bonitatis augi,

Gaudio tandem satiemur: agris

liberi ut curis reliquos agamus

Suaviter annos.

Cedat 15 & latis fugiens vicissim

luctus, exacto modus & labori

Par voluptatis subjens amarum

Mitiget ævum.

facta 16, majestas, opera, amplitudo

Nota sint servis tuæ, posterisque

Nota servorum, tuæ qui libenter

Iusta capebant.

ac 17 tuæ semper bonitatis ut nos

plendor illustret, bone rector orbis:

gratiæ adspirans favor actiones

Prosperet omnes.

PSAL. XCI. Qui habitat in adjutori, &c.

Docet hic Psal. mun quam felicitas et securitas sit eorū,
 qui se suarū omnia D'o commendant, et magnam in quā-
 dam spe et fiducia à solo Deo pendeant. Illis enim non vim,
 non fortunam adversam, non tumultus, non bēda, non infi-
 dias, non venena, non pestem, non diabolum, non denique
 mortem ipsam, sine Dei voluntate, nocere posse affirmat.
 Mirificē quoq; inter alia prædicas vigilantiam castorum
 angelorū, pro Ecclesia salute excubantiumq; sub finem,
 ipsum Deum, suam benevolentiam et protectionem homi-
 nibus piis pollicentem, inducit.

Carm. genus Vj.

SI 1 protegendam præsidio Dei
 Credas salutem, rem, sobolem, domum,
 Infana a quam fors intonabit,
 Si domini fugias sub umbram,
 Securus omnem fer violentiam
 Sortisque mortisque, & tetricas minas
 Contemne, securus tumultum
 Despicias creperi a duelli.
E 3 fraude cecā te Deus eximet,
 Frangerque casses insidiantium,
 Nec sapiens latē venenum
 Lethiferæ patiāre pestis.
Expādet 4 alas te super, & suis
 Pennis foveb. t rebus in asperis,
 Certusque promissæ salutis
 Sub clypei latitabis umbrā.
Noctis 5 per atrę cæca silentia
 Non 6 expavesces cæca pericula:
 Non luce grassantem timebis

Perniciem, nec aperta bella :
 Interque 7 strages mille cadaverum,
 Dextrâ, sinistrâ, mille cadavrum,
 Periculorum b exfors propinquam
 Incolumis fugies ruinam;
 Pœnam 8 luentes interea malos
 Latus videbis, 9 præsidio Dei
 Securus armorum & tumultus,
 Ceu validis tegerere muris.
 Nec 10 te, nec ædes vis propius tuas,
 Aut damna rangent. 11 nam Deus angelos
 Custodiæ tuæ salutis
 Præficient, vigilesque ad omnes
 Motus, viarum qui referent moras :
 Qui 12 per salebras te manibus ferant,
 Ne saucietur pes recussus
 Obicibus scopulorum acutis,
 Securus 13 attras inter & aspides
 Deges, ferarum & pignora tigridum :
 Tutusque calcabis dracones,
 Et e Libyæ catulos leonæ.
 Observat 14 (inquit) me Deus unicè, &
 Honore nomen prosequitur meum,
 Laboriosis hunc vicissim
 Incolumem eripiam periculis.
 Præfens 15 vocanti subsidium feram,
 Et imminenti rebus in asperis
 Fato eximam exemptoque honorum
 Eximium decus arrogabo.
 Faxo 16 virenti robore transigat
 Etz senectæ tempora suaviter :
 Meosque monstrabo beare
 Quâ soleam ratione amicos.

PSAL.

PSAL. XCII. Bonum est confiteri, &c.

Predicat hoc Psalmo perpetuæque predicaturū se pollicetur Propheta æternam Dei iustitiam & bonitatem, quæ impiorū felicitatem d'uturnam esse non sinat; pios autem in suis angustiis recreet & exhilaret, eosque ad extremam usq; senectam viuidos et florentes conseruet; id, eo maxime nomine ut Dei clementia ab eis celebrata omnibus gentibus innotescat.

Carm. genus III.

TE 2 prædicare, laudibus te prosequi,
 Rex alme cœlitum, decet.
 Seu 3 sol Eoā luce terras purpuret,
 Seu nox tenebris obruat,
 Lux prædicantem me tuam clementiam,
 Nox audiet constantiam:
 Nec 4 voce tantum, sed canorā barbitō,
 Sed cymbalo, sed nablio,
 Operum 5 tuorum tacita cogitatio
 Animum jacentem exuscitat.
 Quum facta reputo, gestiunt præcordia
 Perfusa dulci gaudio.
 O 6 opera! facta d magna verè! d sub cavā
 Consilia nube condita!
 Consilia cæcis mentibus mortalium
 Ignota: 7 qui non cogitant
 Florere prapos instar herbæ, quam fovet
 Sol lenis, humor educat:
 Mox 8 instar herbæ frigorū afflatu levi
 Marcentis evanescere.
 Tu 9 semper idem permanes, nec sentiens
 Rerū vices nec temporum:
 Sceleris 10 amicos ac tuos hostes præmet

Ruina inevitabilis;

At 11 me fovebis patriâ indulgentiâ

2 Crudo vigentem robore;

Et rore mitis balsami vultum imbues,

Rosgo juventæ lumine.

Oculis 12 malignis qui tuentur me hostiâ

Pescam ruinis lumina,

Et impiorum, qui creant molestiam

Mihi, letus excidium audiam.

6 Cen. 13 palma, justus germinabit interim,

Aut cedrus in 4 Libani jugo,

Quam non procellæ, non calor, non frigora

Honore nudant frondium.

Quæ 14 planta firmis hæserit radicibus

In æde Domini aut atrii,

Se flore ameno frondibusque vestiet,

Fluxique 15 lapsu temporis

Ægræ senectæ damna nulla sentiet,

Onerata largis fructibus :

Ut 16 nota cunctis gentibus sit equitas

Domini potentis : qui mex

Arx est salutis una, qui nunquam malæ

Affinis est injuriæ.

PSAL. XCIII. Dominus regnavit, &c.

Psalmus 93. Ecclesia ex angustiis suis tandem liberata,
iniquæ compos facta celebrat Deo omnipotentiam et vici-
torem, ejusque præstabilitam, insolentiam et minas hostium
cum quadam exultatione extremæ consummis.

Carm. genus ii.

Am 1 Dominus rerum imperitum suscepit, amictus

Decore multo & dignitate : robore

Ruinæ Jam

Jam sese accinxit Dominus, qui mœnia mundi
 Firnavit, ullo non movenda seculo;
 Cujus 2 ab æterno solium est immobile regni,
 Ut ipse, nullas temporum metuens vices,
 Flamina 3 præcipientes volvant cum murmure fluctus,
 Et æquor undis effluet minacibus;
 Compescit 4 Dominus gravidis turgentia nimbis
 Flumina, minacis sternit undas æquoris.
 Stat 5 fixum, & cunctis manet invariabile sæclis,
 Quodcumque Dominus ore sancto protulit.
 Quæque adæ exornant Domini sacra mystica, nulla
 Oblivionis damna seræ sentient.

PSAL. XCIV. Deus ultionum, &c.

Hic quoque Psalmus Dei auxilium implorat contra
 hypocritas et hostes piorum, qui impune à se innocentem
 opprimi sibi imaginabantur. Eos igitur docet, Deum in-
 spectorem et vindicem esse actionum omnium, eumque im-
 pios certè tandem punisurum, et periculum suis pios ereptu-
 rum esse. Hunc unum Deum salutis suæ autorem et vin-
 dicem agnoscit & proficitur.

Carm. genus xiv.

O 1 Fraudis ultor, sceleris 2 vindex Deus,
 Ostende numen impios contra tuum.
 O 2 juste iudex orbis, expurgiscere,
 Meritisque pœnis reprime arrogantiam.
 Quousque 3 tandem rector orbis optime;
 Sese superbe, jactabunt impii?
 Devota 4 sceleri factio in scelere suo
 Plaudit, sibi que fabulis stultis placet;
 Tuumque 5 populum pedibus interim premunt,
 Tuam protervè hereditatem proterunt;
 Viduam 6 trucidant advenamque, & omnibus

* Parente cæcos obruunt molestiis:
 Secumque 7 mullant, Hæc Deus non adspicit,
 Nec fanda prorsus & nefanda intelligit,
 Gens 8 ergo brutâ penitus ignorantia
 Obsessa pectus somnolentum; discute
 Animi b veternum & cogita tecum, Deus
 Qui 9 fecit aurem, surdus est? qui luminum
 Formavit orbem, ipse nil videt? 10 vagas
 Sine leges gentes recta qui sequi docet,
 Non ibi suorum punit scelera, quibus
 Oracula legum sacrosancta credidit?
 Arcana 11 nostri pectoris novit Deus,
 Consilia vana, spes inanes, turbidos
 Ætus. 12 Beatus ille demum, quem parens
 Erudit amore patrio, legis suæ
 Cui scita monstrat, 13 rebus in duris ager
 Securus ævum, dum paratur impio
 Massa, in lacunam incogitantem quæ trahat.
 Hereditatem 14 nec Dominus unquam suam
 Opæ destitutam negliget, nec impiis
 Prædæ relinquet; 15 sed tribunal iudicum
 Ad equitatis dirigit normam suæ;
 Vitamque ad illam dirigent boni suam.
 Contra 16 scelestos quis mihi auxilium feret?
 Mecum impiorum quis premet superbiam?
 Nam 17 jam sepulcri frigidus sub frigido
 Cumulo jacerem, 18 nisi Dominus opem mihi
 Præsens tulisset, & suâ clementiâ
 Firmasset animum, & jam vacillantem gradum
 Tulsisset; 19 & me penè submersum malis
 Volatus esset, anxietateque nubibus
 Turæ remotis reddidisset gaudium.
 Secum 20 loquebar, Quid scelestis cum Deo
 Commune? scelera legis umbrâ qui sua
 Tegunt, bonorum fraudulenta qui in caput

Concilia coeunt: 21 factione innoxium
 Premunt iniquisque obruunt sententiis.
 At 22 rector orbis me tuebitur, meæ
 Custos salutis, arx meæ fiducia,
 Pro 23 scelere pravis digna reddet præmia.
 Suis & ipsos artibus perfundabit
 Rerum creator dominus ac noster Deus.

PSAL. XCV. Venite, exultemus, &c.

*Psalmus xcv. primo vehementi quadam cohortatione
 David populum ad cultum Dei, celebrationemque potentia
 et misericordiae ipsius invitat: Deinde Deum ipsum indu-
 cens de pertinacia Iudeorum conquerentem, eosdem ab im-
 pietate et ingratitude deterret.*

Carm. genus ii.

Ela 1 alacres cuncti Domini celebremus honores:
 Salute partâ Domino agamus gratias,
 Eia 2 alacres rapiamus iter; mora segnis abesto;
 Dominum canorâ personemus barbitō.
 Magnus 4 enim Dominus Deus est: Rex magnus, &
 Longe universis est deis potentior. (orbis
 N
 Orb
 Ab u
 C
 Nom
 Et me
 Nost
 S
 Gente
 Stupo
 Perfut
 N
 Cuncti
 A
 Ille 4 manu tulsit vastæ penetralia terræ,
 Et nube cincta montium fastigia,
 Ille 5 vagum fecitque & factum temperat equor,
 Terramque falsis innatantem fluctibus.
 Eia 6 igitur genibus flexis manibusque supinis
 Dominoque nostro supplicemus & patri.
 Noster 7 enim Deus est, nos grex illius: ab uno
 Pendemus illo, spiritumque ducimus:
 Si modo non lentam verbis damus illius aurem,
 Nec respuamus monita pertinaciter:
 Nec 8, velut ad Meribam, me rixis, inquit, acerbis
 Et arroganti provocetis murmure;

Aut, Arabum veluti quondam per inhospita saxa,
Vires rebelli voce tentetis meas :

Quum 9 proavi vestri me exploravère, meamque
Didicère factis plurimis potentiam.

Illa 10 quater denis mihi natio restitit annis :

Dixique semper interim, Hæc gens desipit,
Et mea securas transmittit dicta per aures.

Irâ 11 ergo justâ in pertinaces concitus

Juravi, Terræ gens hæc ingrata beatæ

Promissa amicis commoda haud carpet meis.

PSAL. XCVI. Cantate Domino, &c.

*Hoc Psalmo David non solum populum Judaicū, ve-
rūm gentes quoque universo terrarum orbe dispersas, ad
agnitionem & celebrationem veri Dei, miris verborum
illecebris allicit, atq; ita de regno Christi, ex omnibus natio-
nibus in unitatem fidei colligendo, non obscure vaticinatur.*

Carm. genus X.

NON 1 usitato pangite
Orbis parentem carmine,

Orbis coloni, incognitis

Ab usque terræ finibus,

Cantate 2 Dominum, laudibus

Nomen beatum tollite,

Et mente gratâ agnoscite

Nostre salutis vindicem.

Sol 3 quâ recurrit, audiant

Gentes Dei potentiam,

Stuporque dulci gaudio

Perfusa oberret pectora.

Namque 4 unus est verè Deus,

Cunctisque major laudibus,

Et diis timendus ceteris,
Quos horret error credulus.

Vesana 5 gentes ceteræ
Pro diis colunt ludibria :
Dominus potenti dextrâ
Cælum solumque condidit.

Apparet 6 illi dignitas,
Auctoritas, potentia :
Ejusque templa siderum
Fulgore lucent gloria.

Tribuite 7 Domino gentium
Terras colentum sæcula,
Tribuite regi cælitum
Et robur & potentiam:

Tribuite 8 magnitudinem
Tanto decoram numini :
Augusta templi ad atria
Adferre prompti munera.

Adeste 9, pompam ad ducite,
Et supplices procumbite :
Omnesque rerum termini
Deum tremant, & diligant.

Narrate 10 cunctis gentibus
Regnare Dominum, qui ligat
Orbem catenâ immobili, &
Æquis gubernat legibus.

Lætetur 11 æther, gestiat
Tellus, fretum præ gaudio
Exultet, & quicquid freti
Salsas lacunas incolit.

Campi 12 virescant avii,
Se culturâ fruge vestiant,
Arrideantque floribus
Sylvæ, & graventur fructibus.

Natura 13 rerum gestiens

Cunctos per artus sentiat

Dei sui præsentiam,

Et prompta jussis pareat.

Jus namque veniet dicere,

A vi suos ut asserat,

Mundumque justis legibus

Et veritate temperet.

PSAL. XCVII Deus regnavit, &c.

Describit hic Psalmus majestatem et omnipotentiam veri Dei, vanitatemque idolorum detestandam exagitat, eo maxime nomine, ut abolita idololatria, soli Deo debiti honores et cultus præstentur; Ideoque sub finem omnes homines ad idipsum faciendum exhortatur, eosque in unum hunc verum Deum omnem fiduciam vitæ et salutis suæ vult collocare.

Carm. genus ij.

IPsè 1 sui dominus regni moderatur habenas,

Lætare tellus a continens, & insulæ,

Quas vagus Oceanus refluxis complectitur undis,

Quicumque cœli subjacetis b cardini.

Hunc 2 circum umbriferæ nubis prætexit amictus,

Pallensque multâ fusca nox caligine,

Apparent famulæ juxta, firmantque tribunal

Severitasque dura, mitisque equitas :

Antè 3 volant scævum rutilantes fulminis ignes,

Hostesque flammis obruunt sequacibus.

Fulguribusque 4 micat latè flagrantibus æther,

Attonita tellus intremiscit, 5 montium

Saxa fluunt, rapido ceu cera liquefcit ab igne ,

A sempiterni pavida vultu numinis.

Terra sui à vultu domini tremefacta liquefcit,

Et 6 æquitatem templa cœli prædicant.

Et quicumque habitant terras ubicumque remotas,
 Novere numen & Dei præsentiam.
 Illis 7 ora pudor turpis confundat, & inanes
 Quicumque mentis stipites pro diis colunt :
 Dumque sacris placant picti & ludibria trunci,
 Se gloriantur impio in scelere pios.
 Quicquid ubique Dei sub nomine credulus error
 Honorat, unum adoret, unum diligit.
 Leta 8 Sion tenebras errorum cernet abactas :
 Judæa dulci delibuta gaudio,
 Sacrilega adspiciet vani sacraria ritus
 & versa, pœnas luere meritas impios.
 Nam 9 procul astriferi trans ignea mœnia mundi
 Tu fræna rerum justus arbiter tenes :
 Teque deos infra longè premis altior omnes,
 Tuique obumbras numinis fastigio.
 Ergo 10 Deum quicumque pio complectere amore,
 A scelere mentem contine puram & manum,
 Nam Domino cordi est pietas, vitamque bonorum
 A vi tueretur impiæ tyrannidis :
 Et 11 letum offundit lumen cultoribus æqui,
 Et pura sceleris corda recreat gaudio.
 Vos 12, quibus est cordi reverentia juris & æqui,
 Gaudete, Domini spe favoris ac opis
 Securi, gratoque Deum super æthera cantu,
 Sanctumque nomen eius uique tollite.

PSAL. XCVIII, Cantate Domino, &c.

*Compellat hic Psalmus non homines solum, verum res
 quoque inanimatas, mare, terram, montes, flumina; que
 omnia Dei bonitatem, veritatem & justitiam celebrare,
 Dominumq; advenientem cum gaudio excipere jubet.*

Carm.

Carm. genus x.

NON 1 usitato carmine
 Rerum parentem pangite,
 Virtute qui victoriam
 Non usitatâ rettulit.

Sua ipse solus dexterâ,
 Externæ opis nil indigus,
 Nos liberando, posteris
 Miranda gessit sæculis.

Sensere 2 gentes impiæ
 Bello Dei potentiam;
 Pœnas luendo, judicem
 Sensere justum & vindicem.

Promissa 3 solvit optimâ
 Fide Isaci nepotibus,
 Partæ salutis testibus
 Totius orbis incolis.

Huic 4 ergo lati psallite
 Totius orbis incolæ:
 Hunc ferte in astra laudibus,
 Latis tubæ & clangoribus.

Laudate 5 Dominû barbitis,
 Nervisque cæcæm jungite;
 Lenisque 6 tibis modis
 Adsit sonora buccina.

Testetur 7 æquor gaudium,
 Et quicquid æquor occulit;
 Orbisque terræ gestiat,
 Et quicquid orbis educat.

Exultet 8 unda fluminum,
 Leni susurrans murmure;
 Montesque lati plausibus
 Deum venire gaudeant.

En 9 ipse Dominus advenit,
 Cunctis ut orbis incolis
 Det æqua justis præmia,
 Et facta plectat impia.

PSAL. XCIX. Dominus regnavit, &c.

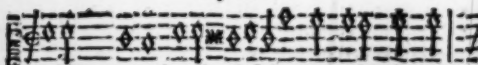
Prædicat hic Psalmus propria et peculiaris Dei beneficia, Abrahamo ejusque posteritati singulari quodam privilegio præstita, et ad eorum ipsiusque adeò Dei celebrationem Ecclesiam cohortatur.

Carm. genus. xiiij.

TAm 1 regnum Dominus, spirituum piis
Qui dat jura choris, suscipit: impiis
Horror & terrificet pectora gentibus;
 Tellurem quatiet tremor.
 Nec 2 tantum Solymæ vim Dominus sui
 Fecit conspicuum numinis; & suæ
 Majestatis opes cernere finibus
 Terrarum dedit ultimis.
 Ergo 3 te meritis tollat honoribus,
 Augustum celebret gens hominum tuum
 Nomen, qui salubri temperie modum
 Scepbris constituas tuis.
 Selectæ 4 sobo'i qui populi tui
 Jus nullis dederis mobile sæculis;

Carm. genus. 23.

Discantus

Orbis 1 omnes incolæ A sole Eo, ad Hesperum

Frangas iustitiæ qui moderamine

Æquali genus Isaci.

Sublimem 5 Dominum laudibus & Deum,

Solus qui liquido regnat in æthere,

Ferte, & scamna pedum (sanctus enim Deus

Est noster) veneramini.

Huic 6 Moses & Aron & Samuel bonus,

Docti legitimis tingere victimis

Aras, consilium quum peterent, data

Sæpe oracla petentibus.

De 7 pila b tereti nubis eis dabat

Responsa ambiguis sollicito metu,

Legum quod monitus pactaque fœdera

Servassent stabili fide.

Aurem 8 supplicibus tu facilem dabis,

O rerum generator maxime & optime,

Indulgensque bonis, & scelerum simul

Vindex, durus in impios.

Sublimem 9 Dominum tollite laudibus,

Solus qui liquido regnat in æthere, &

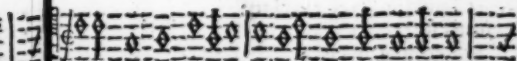
Montem quo colitur (sanctus enim Deus

Est noster) veneramini.

PSAL. C. Jubilate Deo omnis terra, &c.

*Psalmus C. hortatur omnes pios, ut Deum conditorem et
conservatorem suum in cœlis vera Ecclesiæ agnoscant;
ipsiusq; veritatem & misericordiam celebrent.*

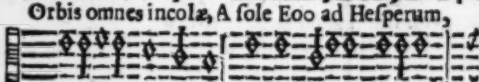
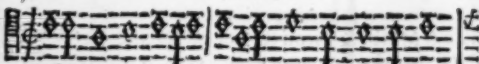
Tenor.

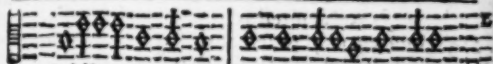
Orbis omnes incolæ A sole Eo ad Hesperum

L 5

Jubilat

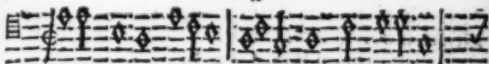
Altus.

Mente latâ, & ritibus
 Servite puris numini.
 Gestientes gaudio
 Adite sancta limina.
 Ille 3. noster est Deus,
 Noster parens & conditor.
 Non enim nos finximus
 Ipsi, sed illius sumus,
 Qui levi de pulvere
 Alit creatos & regit.
 Ad 4. fores ergo illius
 Adite læti, gratias
 Agite : festis laudibus
 Benignitatem pangite :
 Prædicate ceteris
 Nomen beatum genibus.
 Nam 5. benignitas Dei,
 Et in suos clementia,
 Clausa nullo est termino :
 Et firma stat pactis fides
 Posterorum posteris
 In sempiterna sæcula.

Iubilare, & optimo Rerum parenti plaudite

Bassm.

Orbis omnes incolæ, A sole Eoq ad Hesperum,

Iubilare, & optimo Rerum parenti plaudite.

PSAL. CI. Misericordiam & iudicium, &c.

Hoc Psalmus David seipsum constituit exemplum & specimen boni regis, qui Dei auxilio fretus, et ipse suo officio præclare fungi cupiat; suosq; domesticos ad id ipsum faciendum severâ disciplinâ adigas. Inquit enim, se nequam tolerare domi sua, sed gravissimis pœnis persequi omnes adulatores, sycophantas, mendaces, superbos, fraudulentos, impios; amare autem et complecti veraces, integros, iustos, pios. Hunc igitur Psalmum omnes reges et principes perpetuo in conspectu habere, & ad eum consilia & actiones suas conformare debebant.

Carm. genus v.

TE 2 salus rerum cano, qui precanti

Lenis irarum es facilisque flecti;

Impiorum idem tetricus rebellis

Frangere fastus.

Huc 2 meæ vires vigilant, labores

Huc ferent omnes, opis in tuæ spem

Semper ut castis domus institutis

Cultus

Culta niteſcat.

Si 3 ſalutarem mihi tu ſerenus
Porrige dextram, tibi corde puro
Serviam, fraudum ſclerisque pura
Serviet aula.

Nec mihi exemplum ſtatuam ſequendum,
Litibus ſi quis miſeros iniquis
Vexet, aut cauſam tenuis clientis
Prodidit hoſti.

Sponte 4 qui pravis ſtudiis inhzret,
Sit procul, ſævi ſcleris miniſter
Candidos nunquam mihi cenſeatur
Inter amicos.

Quiſquis 5 incautum lacerat ſodalem,
Clam venenato jaculatus icu,
Perſequar, plectam, penitusque ab imâ
Stirpe revellam.

Nec meæ menſæ dapibus fruetur
Mentis elatz tumor, arroganſque
Vultus, & cunctos veluti minores
Lumine ſpernens.

Veritas 6 ſimplex quibus eſt amor,
Hos amo, amplector, video libenter;
Hiſ mihi ſeros ſociis ſeneſcit
Impleat annos.

Integer vitæ mihi ſit miniſter;
Teſta 7 non intret mea fraudulentus;
Nemo mecum intra mea commoretur
Limina mendax.

Impios 8 longè (mora nulla) terræ
Finibus pellam; procul omne monſtrum
Civitas ſancta ut Domini releget
Flagitiorum.

PSAL:

PSAL. Cij. Domine exaudi orationem, &c.

Psalmus hic quintus est inter septem illos qui penitentes nominantur. In eo Propheta cum praevideret animo servitutem populi sui, quam apud Babylonios durissimam erant subituri, quasi unà illius particeps, Dei fidem implorat, suasque angustias lamentabili querimoniâ commemorans, carum causam esse, Dei peccatorum vindictam, non diffidetur: petit tamen ut Deus, memor promissionis suae, populum in integrum restituat, eo maxime nomine ut ipse celebretur, sine quo regni ejus quàm latissimè extendantur. Sub finem, vitæ brevitatem, Ecclesia miseria & imbecillitatem suam agnoscens, Deique aeternitatem & omnipotentiam predicans, in ea omnem spem suam posterorumque salutis positam esse asseverat.

Carm. genus Xij.

EXaudi 3 genitor sancte meas preces,
Clamorisque sonum percipe lugubris;
Neu 3 vultum misero subtrahe, cladibus
Omni ex parte prementibus.

Aures suppliciiis nunc adhibe meis;
Da votis facilem te pater opime,
Et prelo celerem porrige dexteram,

Et presenti ope subleva.

Ceu 4 fumi nebulae tempora transvolant,
Ut lentis coquitur torris ab ignibus,
Paulatim tacitus sic dolor aridis
Humorem ebibit artibus.

Dum 5 luctu crucio me dapis inmemor,
Ut secta è viridi gramina cespite
Arescunt nimio torrida sole, cor
Exsuccum mihi tabuit.

Crebra

Crebrò 6 sic remeans spiritus ilia
Tendit, sic gemitus pectora concueit
Mœstus continuò, tabida uti cutis
Iam vix hæreat ossibus.

Ut 7 saltus habitans æcuculus avios,
Aut tectis latitans noctua dirutis,
Aut 8 turtur viduus, solus, inops, dies
Et noctes vigiles gemo.

Dum 9 ceu ludibrium rideor improbis,
Irrisumque petunt fraude nefariâ,
Nec 10 panis cinere est gravior arido, &
Potum tempero fletibus.

Istis 11 ira malis me cumulat tua,
Qui me sustuleras ex humili loco,
Sublimi gravius rursus ut è gradu
Trajectum præcipitem dares.

Ut 12 sero in tenebras umbra crepusculo
Vanescit, celeres deproperant dies
In mortem; veluti sub medio die
Fœnum, corpus inaruit.

At 13 te perpetuis sæcula sæculis
Nescientem, volucris non fuga temporis
Carpit, nec memorem nominis obruet
Famam posteritas tui.

Tandem 14 surge pater, tecta Sionia
Jam lenis placido respice lumine.
Jam pleno redeunt tempora circulo,
Promissumque ferunt diem.

Jam 15 servi lapides respiciunt tui
Disiectos, faciles, sparsaque rudera,
Incultique soli jam miserabilem
Versâ mente dolent vicem.

Ut 16 vertat populos terror in exteros,
Ut nomen Domini sit celebre omnibus,
Et numen, trifidum quâ colitur solum

Formidabile regibus :

Versam 17 restituet quum Solymam, suæ
Majestatis opes quum dabit adspici :
Lugentum 18 miseris quum querimoniis.

Flectet se, & prece supplice:

Scribentur 19 tabulis ista fidelibus,
Seris ut Domini nota nepotibus
Sit laus, nec senium prodita posteris.

Nôrit gloria sæculis.

De 20 sanctis adytis æthereæ domus,
Templi sepositis de penetralibus
Cælestis Dominum non piguit soli

Curas respicere ad leves ;

Nexorum 21 ut gemitus audiat, & neci
Addictos tetricâ compede liberet,
Laudes 22 ut Solymæ templa Deo sonent,

Et nomen recinat Sion

In cætu celebri. 23 Tum procul ultimis
Terrarum populi finibus exciti
Illuc sacra ferent, & Domino dabunt
Reges munera supplices.

Quamvis 24 in medio curriculo meum
Robur comminuit, destituit manum,
Atque 25 spatiis tempora lubrici

Contraxit brevioribus :

Clamabo 25 ramen, O mi Deus unice,
In vitæ medio ne stadio brevem
Cursum siste rotæ : quantulum ad ultimam

Jam metam superest mihi ?

Te nunquam brevibus clausa recursibus
Astrorum senio conficiet dies :

Tu 26 terræ stabilis mole, volucris
Tu cæli prior ignibus.

Illis 27 interitus stant sua tempora : j
Tu nullo interitum tempore senties,

Annorum

Annorum series cetera deterit,
 Ut vestis teritur vetus,
 Ut detrita novis pallia vestibus
 Permutat locuples, sic abit & redit,
 Et mutat facies imperio tuo
 Mundi dædala machina.
 At 28 tu, qui fueras, semper es atque eris,
 In te ipsoque habitas; nec varias vices
 Decurso patiens tempore, permanes
 Metæ sæcula nescia.
 Sed 29 servi soboles & sobolis tui
 Servi posteritas per seriem tuis
 Tecum perpetuis æmula sæculis.
 Ævi tempora transigent.

PSAL. CIII. *Benedic anima mea, &c.*

*Hic incredibili suavitate & elegantia celebrat Prophe-
 ta multiplicia Dei in genus humanum beneficia, tam presen-
 tia quam æterna; aliosq; ad id ipsum faciendum cohortatur.
 In primis autem splendidissimis verbis & significantissimis
 similitudinibus amplificat infinitam Dei bonitatem et mise-
 ricordiam, qua ipse æternus, genus humanum fragile et ca-
 ducum complectatur. Proinde & angelos, et omnes res à
 Deo creatas, atq; aded animam suam exhortatur, ut pro
 tantis beneficiis immortales Deo gratias agant, eorumque
 nullo unquam tempore obliuiscantur.*

Carm. genus. V.

Sit i parens rerum mihi carmen, illum
 Vox canat, sensus petar, & remotis
 Quisquis est fibræ vigor, & sacratum
 Nomen honoret.
 Mens a Deo laudes cane, redde grate,
 Mens Deo, nullis benefacta sæclis

Excitant,

Excitant, & quæ tribuit benignâ
Munera dextrâ.

Qui 3 scelus tollit maculosum, & ægros
Sanat angores, 4 animoque vires
Reddit, & vitæ properante fato
Propagat annos.

Qui 5 manu largâ tibi plura donat,
Ore quàm poscas, animo vel optes:
Servat ac in morem aquilæ, virentem
Flore juventam.

Integer 6 iudex, scelerumque vindex
Tradidit sancto sua jura Mofi:
Isaci 7 prolem docuit piarum
Dogmata legum.

Lenis 8 & blandus dare dona largus,
Tardus irasci; 9 neque sempiternæ
Sivit offensæ memor, aut perennes
Ardet in iras.

Nec 10 modus pœnæ numerusve nostris
Æquus est culpis; 11 bonitas redundat
Latiùs, terræ plaga quàm remoto
Distat olympo.

Tam 12 procul nostri maculas removet
Criminis quàm se procul à cubili
13 Gaditano sol oriens Eois
Exerit undis.

Qualis 13 in natos placidi parentis
Lenitas, talis Domini benigni est,
Quisquis illius pietate verâ
Nomen adorât.

Tu 14 sinus mentis penitus repositos,
Tu pater nosti penitralis cordis;
Quippe nos terræ memor è rubenti
Pulvere factos.

Herba 15 cœu, lactens pueri venustas

Prodit

Prodit, occultoque adolescit ævo,
Donec ut fœnum cadat arefactum

Falce senectæ,

Instar 16 aut floris Tyrio comantis

Murice, ut vultu modicè sereno

Risit, afflatu tepidi tepente

Concidit Austri.

Sed 17 Dei æternâ bonitate in ævum

Tutus æternum remanet piorum

Coetus, & longâ serie propago

Sera nepotum;

Si 18 nec æternas violabit icli

Fœderis leges, memorique iussa

Mente servârit, referatque vitâ

Puriter actâ.

Ille 19 flammantis super alta cœli

Culmina immotum solium locavit,

Et suo nutu facile universum

Temperat orbem.

Angeli 20 jussis Domini ministri,

Sub jugum jus est quibus & potestas

Cuncta cogendi, Domino Deoque

Pangite laudes.

Quique 21 castrorum comites bmeretis.

Sub ducis tanti imperio, audientes

Sedulò dictis, Domino Deoque

Pangite laudes.

Quæque 22 per vastos ubicunque fines

Imperii pollens opifex creavit,

Plaudite, auctori Domino Deoque

Pangite laudes.

Mens Deo grates cans, redde grates

Mens Deo; hunc sensus petat, & remotis

Quisquis est fibris vigor, & beatum

Nomen honorer.

P S A L. CIV. Benedic anima mea, &c.

Psalmus hic incomparabili verborum splendore & elegantiâ celebrat omnipotentiam, sapientiam et bonitatem Dei, ex creatione, gubernatione et conservatione mundi rerumq; omnium in celo, terrâ, & mari elucentem. In primis autem prædicat ejusdem philanthropiam, gratiq; se anima hac beneficia Dei semper in ore habiturum esse pollicetur.

Carm. genus I.

TE 1 rerû Deus alme canâ Dominumq; patremq;
 Magne parens, sanetâ quàm majestate verendus,
 Ætheris æternas rector moliris habenas!
 Te 2 decor, auratis ambit te gloria pennis,
 Et circumfusum vestit pro tegmine lumen.
 Tu 3 tibi pro velo nitidi a tentoria cæli
 Et liquidas curvo suspendis fornice b lymphas,
 Et levibus ventorum alis per inania vectus,
 Frænas ceu celeres volitantia nubila currus.
 Apparent 4 accinctæ auræ flammæque ministræ,
 Ut jussa accipiant; 5 Stat nullo mobilis ævo
 Terra, super solidæ nitens fundamina molis,
 Pollenti stabilita manu. 6 terra obruta quondam
 Fluctibus, ut fuso super ardua culmina velo:
 Sed 7 simul increpuit tua vox, tonitruque tremendo
 Insonuere auræ, 8 paulatim ascendere montes
 Cernere erat, sensimque cavas subsidere valles,
 Inque cavas valles trepidas decurrere lymphas.
 Nêve 9 iterum immissâ tellus stagnaret abundâ,
 Limitibus compressa suis resonantia plangit
 Littora, præscriptas metuens transcendere metas.
 Tum 10 liquidi fontes imis de collibus augent
 Flumina, per virides undas volventia campos,

Unde

Unde 11 sitim sedent pecudes, quę pingua tondent
 Pascua, quique feris • onager saxa invia silvis
 Incolit, 12 hic levibus quę • tranant aëra pennis,
 Per virides passim ramos sua tecta volucres
 Concelebrant mulcentque vagis loca sola querelis.
 Tu 13 pater aëreos montes camposque jacentes
 Nectare caelesti saturas foecundaque rerum
 Semina vitales in luminis elicis oras :
 Unde 14 pecus carpat viridis nova pabula foeni,
 Unde olus humanos geniale assurgat in usus,
 Quęque novent fessas • cerealia munera vires,
 Quęque 15 hilarent mentes jucundi pocula vini,
 Quique hilaret vultus succus viridantis olivi.
 Nec 16 minùs arboribus succi • genitabilis humor
 Sufficitur, 17 cedro Libanum frondente coronas,
 & Alitibus nidos abies tibi consita surgit,
 Nutrit ubi implumes peregrina ciconia foetus.
 Tu 18 timidis montes damis, cava saxa dedisti,
 Tutus ut abstulsi, habitaret hechinus in antris,
 Tu 19 lunę incertos vultus per tempora certa
 Circumagis, puroque accensum lumine solem
 Ducis ad occiduas constanti tramite metas,
 Inde 20 superfusus cuncta involventibus umbris,
 Per tacitas spargis nocturna silentia terras.
 Tum 21 fera prorepat latebris, sylvisque relictis
 Prædator vacuis errare leunculus arvis
 Audet, & è cœlo mugitu pabula rauco
 Te patrem exposcit: 22 dein rursus sole renato
 Abditat occultis prædatrix turba cavernis,
 Inque 23 vicem subeunt hominumque bouumque labo.
 Donec sera rubens accendat lumina vesper. (res,
 Sic 24 pater in cunctos • didis te commodus usus.
 Nectantùm tellus, genitor, tua munera sentit,
 Tam variis foecunda bonis, 25 sed & æquora ponti
 Fluctibus immensas circumplectentia terras,

Tam

Tan
 Sq
 Exu
 Veli
 Effi
 Atq
 Edu
 Qua
 Te
 Om
 Te
 In c
 Illic
 Et d
 Sic
 Maj
 Serv
 Con
 Fun
 Hun
 Usq
 Acci
 At
 Radi
 Te re
 F
 boni
 poster
 prasti
 missa
 popul
 vici
 resur

Tam laxo spatiosa sinu : tot millia gentis
 Squamigeræ tremulâ per stagna liquentia caudâ
 Exultant: 26 tot monstra ingentia & horrida visu
 Veliferas circumnans puppes: grandia & cetæ
 Effingunt molles 1 vitreo sub marmore lusus,
 Atque 27 adeò quæ terra arvis, quæ fluctibus æquor
 Educat, à te uno pendent, pater optime, teque
 Quæque suo proprium poscunt in tempore victum.
 Te 28 magnam pandente manum, saturantur abundè
 Omnia, 29 te rursus vultum condente, fatiscunt:
 Te tollente animam, subitò exanimata recurrunt
 In cinerem; 30 inspirante animam te denuò, surgit
 Illico fœcundæ sobolis generosa propago,
 Et desolatæ gens incolit aurea terras.
 Sic 31 eat; ò nullo regnet cum fine per ævum
 Majestas divina : suumque in sæcula lætus
 Servet opus Deus, 32 ille Deus, quo territa tellus
 Concutiente tremit, montes tangente vaporant,
 Fumiferâ trepidum nebulâ testante pavorem.
 Hunc 33 ego, dum vivam, dū spiritus hos reget artus,
 Usq; colam, 34 tantùm ille meas facilisque bonusque
 Accipiat voces, nempe illo oblector in uno.
 At 35 verò impietas planè extirpetur ab imâ
 Radice, & scelerum stirps nulla repullulet: ac nos
 Te rerum Deus alme patrem Dominumque canemus.

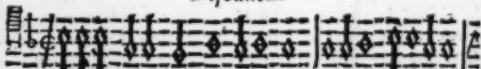
PSAL. CV. Confitemini Domino, &c.

Hic quoque Psalmus mirificè prædicat gratuitam Dei bonitatem et misericordiam, Abrahamo potissimum, eiusq; posteritati peculiariter ad id electa, sine ullâ intermissione, præstitam, eò usq; donec terram Chanaanensem toties promissam occuparet. Quod eo nomine factum esse asserit, ut populus magnitudine multiplicium Dei beneficiorum motus vicissim perpetuâ quâdam vitæ innocentia Deum veneretur, ipsiusq; legi summo studio obtemperaret.

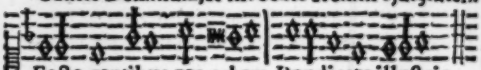
Carm.

Carmin genus XXiv.

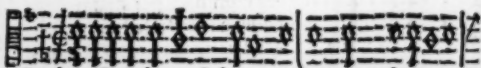
Recentiora exemplaria hic binos versus conjungunt; gen. Carminum 27.

Discantus

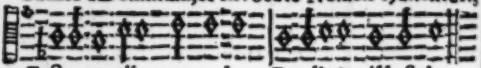
Canite Dominum, & invocate Nomen ejus; exteris

Facta gentibus per orbem Prædicare illustra.

Altus.

Canite Dominum, & invocate Nomen ejus; exteris

Facta gentibus per orbem Prædicare illustra.

Ille 2 sermo, carmen ille, &

Illius miracula;

Nomen 3 ejus, nomen ejus,

Una nobis gloria.

Hunc amantum & hunc petentum

Palpitet cor gaudio.

Robur 4 ejus, pignus ejus

Sacrosanctum roboris

Petite, vultum ejus beatum

Continenter querite;

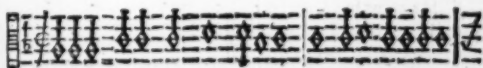
Subeat 5 animum, quanta nostris

Edidit majoribus

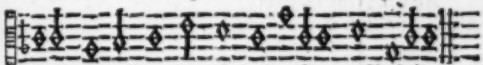
Signa, quæ portenta; legum

Scita

Tenor.

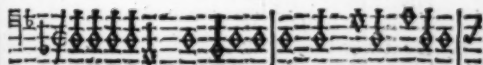

Canite Dominum, & invocate Nomen ejus: exteris

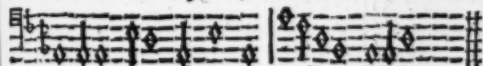

Facta gentibus per orbem Prædicate illustra.

Bassus.

Canite Dominum, & invocate Nomen ejus: exteris

Facta gentibus per orbem Prædicate illustra.

Scita quæ reliquerit,
 Vos 6 Abrami, vos Iacobi
 Posteris, servi Dei
 Separati, sorte lecta
 Natio, vos al loquor;
 Ille 7 rerum rector unus,
 Orbis unus arbiter,
 Pacta 8 nostris firma servat
 Facta cum majoribus:
 Verba meminit: mille sancta in
 Saecula nescit foedera
 Ista 9 prius cum Abramo,
 Deinde jurata Isaco;

Iscari

Isaci 10 sancita nato,
 Lege non mutabili;
Posterisque sempiterno
 Roborata vinculo;
Quum 11 tibi Chanana 2 (dixit)
 Arva sorte dividam.
Turba 12 numero parv aquamvis
 Ad vena illic deperet,
Aucta nondum stirpe longis
 Temporum decursibus,
Regna 13 quanquam & nationes
 Exul errans verteret;
Hos 14 tamen Dei benigna
 Fovit indulgentia;
Vinique duram prepotenti
 Dextra ab illis arcuit;
Et minis reges potentes
 Tetricis compescuit.
Ne 15 mihi (inquit) consecratos,
 Ne mihi unctos tangere:
A mps, moneo, prophetis
 Abstinetere injuriam.
Quum 16 famem voracem in orbem
 Contumacem induceret,
Gentibusque alimenta late
 Noxilis subduceret;
Prævium 17 misit ministrum
 Nili ad arva fertilis.
Filiū pulcræ Rachelis
 « Mango turpis vendidit:
Carceris 18 latuit tenebris,
 Crura vinctus compede:
Somnii 19 donec soluti
 Nota regi veritas
Crura 20 ferro liberavit,

Solvit animum crimine,
 Et 21 novā sortis benigna
 Jam vicissitudine,
 Regiorum servulorum
 Servus antè ignobilis,
 Frzra rerum tractat unus :
 Nuper 22 è custodia
 Missus, aulæ purpuratos
 Nunc coërcet vinculis:
 Et senum juvenis severæ
 Præsidet prudentiæ.
 Ifaci 23 tandem propago
 Cultra linquens patria,
 Pinguis ad fluentæ Nili
 Castra fixit advena.
 Ac 24 Deo fovente, lætā
 Stirpe sic reffloruit,
 Viribus brevi ut præiret
 Inquilinus incolæ.
 Tum 25 Phari rector superbe
 Mente versâ Abramidas
 Fraude molitus nefandâ
 Stirpitis revellere :
 Circulo 26 donec voluto
 Destinati temporis,
 Legifer cum fratre Moses
 Missus est divinitus.
 Ac 27 Phar'on Pharique regem
 Terruit miraculis.
 Ergo 28 natura, imperantis
 Non rebellis jussibus,
 Vestit polum tenebris,
 Et solum caligine
 Condidit, seu nocte cæcâ

M

Sole

Sole iusto cedere:
 Unda 29 decolor cruoris
 Tabē rivos polluit.
 Squameæque strage gentis
 Inquinavit littora.
 Terra 30 felix ante frugum,
 More nunc præpostero,
 Turpibus foecunda ranis
 Squaler: ipsa regia
 Foeta ranis, ipsa regum
 Foeta sunt cubilia:
 Fusâ 31 deinde nube densâ
 Musca Memphim occulit,
 Et pediculorum ubique
 Foeda erant examina.
 Instar 32 imbrium ruebat
 Mistra flamma grandini,
 Arbores 33 nudans comantes,
 Fronde, flore, fructibus.
 Quod 34 reliquit atra grando,
 Mox locusta perdidit:
 35 Bruchus abstulit, locustas
 Quod voraces fugerat.
 Tot malis subinde saevis
 Icta Nili regia,
 Quum ferox non mitigaret
 Contumaces spiritus,
 Dira populum mox in ipsum
 Versa poena sevit.
 Prima 36 pignorum repente
 Per penates omnium
 Occidere: cuncta planctu,
 Cuncta fletu personant.
 Rege 37 tandem pertinace

Cladibus

Cladibus perterrita,
Sancta Memphin gens reliquit
Jam tyranno libera,
Dives auro argenteisque
Barbarorum poculis,
Nec tot inter millia ullum
Languor antentaverat.
Ergo 38 Nili jam pavore
Liberata regia,
Voce, vultu, plausibusque
Præferebat gaudium.
At 39 parens memor benignus
Gentis electæ sibi,
Per siticulosæ arenæ
Vastitatem imperviam
Castra nubis texit umbrâ,
Luce : noctem luridam
Ignium latè corusco
Temperavit lumine.
Arva, 40 victum quum rogarent,
Texit simber alitum :
Panis impluit per auras
More densæ grandinis:
Petra 41 jussa fudit undas
Deque rupis viscere
Antè sicca solitudo
Flumen hausit. 42 Scilicet
Cederis parens benignus
Immemor nunquam sui,
Quod sibi caro cum Abramo
Sempiternum fecerat.
Ecce 43 parentum stirps piorum
Tuta ductu numinis,
Libus arva liquit fraudulenta

Perfidi 8 Pelasii ;
 Occupatis 4 æfferarum
 Nationum sedibus,
 Tradidit Deus labores,
 Impiorum eis carpere;
 Sanctiones 4 5 ut tenerent
 Sacrosancti fœderis,
 Et piarum ad iussa legum
 Facta cuncta fingerent.
 Laus, honor, decusque Regi
 Sempiterno cœlitum,

PSAL. CVI. Confuemini Domino &.

*Hoc Psalmo miracula & beneficia Dei multiplicia,
 ex antiquis historia sacra monumentis repetuntur & enu-
 merantur : ita ut simul Iudæi, ingenuâ confessione &
 suam et patrum suorum petulantiam et contumaciam, be-
 neficiorum divinorum immemorem, agnoscant, et deple-
 rent; et ad solius Dei bonitatem et misericordiam in ang-
 stijs suis confugiant.*

Carm. genus xiv.

L Audate 1 regem cœlitum, regem bonum,
 Suisque nullo non benignum tempore.
 Quis 2 facta verbis æquet ? eloquentiâ
 Quis assequetur illius potentiam ?
 O 3 ter beatos equi amantes, & tæx
 Præscripta legis qui tuentur 2 jugiter !
 Memento 4 nostri facilis & favens, tuum
 Prospicere populum quâ soles clementiâ;
 Et me revile lenis ac salutifer,
 Ut 5 separati tibi bonis populi fruar,

Carpamus

Carpatque lætus quo fruuntur gaudio,
 Hereditatque comes applaudam turæ.
 Scelestæ & proles cum scelestis patribus
 In te rebelles multa iniqua fecimus;
 Abominanda dira perpetravimus.
 Nam 7 nec tyranni Aegyptii ex ergastulo
 Nostri parentes liberi per te, tua
 Ostenta graviter ponderarunt, nec tuæ
 Meminere gratis mentibus clementiæ:
 Sed propter undas æquoris rubri, duces
 Adversus animis turba contumacibus
 Obmurmuravit: 8 At parens malis bonus
 Pœnas remittis, ut tuam clementiam
 Agnoscat orbis, & tremat potentiam.
 Nam 9 comminanti cessit unda fluctuum;
 Suspensa moles hinc & inde per bali
 Tranquilli arenas aridam dedit viam,
 Cui solida campis figerent vestigia:
 Donec 10 tyranno liberati & hostium
 Crudelitatem, tuta tui litora
 Tenuere. 11 at hostes vorticoso durgite
 Absorpsit unda cladis ut nec nuncius
 Superesset. 12 Illic tum salutis compotes
 Fidemque verbis præbuere, & cantibus
 Cecinere festis numinis potentiam
 Metu 13 repulso; protinus lascivia
 Animos rebelles perculit: nec amplius
 Meminere signa nec pericla pristina:
 Repente 14 pravâ perciti libidine
 Arsere, verbis & Deum procacibus
 Iræ impulerunt fræna iustæ solvere:
 Ac 15 flagitatos impiè dedit cibos,
 Justisque pœnis impios coërcuit.
 Nec 16 pœna mentes nec benignitas feras

Mollire potuit, quin procaciter ducem
 Ducisque fratrem peteret amulatio,
 Et frera studia semper ambitio malis.
 Sed 17 factiosos terra fasto condidit
 Sinu dehiscens, 18 flammeique gurgitis
 Torrens vorago devoravit impios.

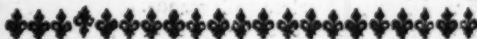
Nec 19 noxiorum monita tot poenis modum
 Gens prava sceleri fecit. • Horebi in jugo
 (Proh facinus!) ante imaginem bovis Dei
 Imago sese stravit, 20 & fronde saturi
 Simulacra tauri coluit instar numinis;
 Partz 21 salutis nuper ingrata, immemor
 Miraculorum in urbibus Niloticis,
 Et 22 fluctu eodem sospites se, subritos
 Hostes superbos vorticosis aestibus,
 Ergo 23 scelestus ira iusta perdere
 Ibat: furenti ni Deo carum caput
 Pro gente g Moses obtulisset, & prece
 Frznâsset iras. 24 nec tamen turbæ furor
 Illic quievit; expetitur tamdiu
 Uber feracis spreuit agris; nec fidem
 Moli docenti, pollicenti nec Deo
 Habuit; 25 tumultu castra complens respuit
 Imperia; 26 donec ille munifi us parens,
 Delere promptu inter invia montium
 Toties rebelles, extulit dextram, 27 & genus
 Per rationes impias disperdere
 Jam destinârat; 28 ante sculpta numina
 Iterum protervi procidere, & mortuis
 Diis thura, lectasque immolarunt hostias;
 Deum qsceleribus provocaverunt novis,
 Iramque rursus exasperârunt vindicem.
 Justâ incitatus 30 donec ira b Phineas
 Ferro scelestam puniit licentiam;

Et savientem dextram compescuit
 Domini, 31 sibi que peperit æternum decus,
 Quod nulla fileant posterorum sæcula.
 Nec 32 contumaces supplicia tot spiritus
 Coërcuerunt, 1 Meribæ ad undas quin Dei
 Rursus furorem accenderent; 33 nec publico
 Moses furore liber etiam incredulâ
 Oratione vertit iram numinis
 In se 34 Potiti deinde pactis finibus,
 Nec impiarum semen omne gentium
 Disperdiderunt funditus, nec iussibus
 Rectè monentis paruerunt numinis;
 Sed 35 se profanis nîscuere gentibus,
 Didicere ritus, serviere ludicris
 Diis: 36 ac eorum mancipati cultibus,
 Tenuere puras à scelere nullo manus.
 Quippe 37 immolârunt filios ac filias
 Ad dæmonum aras, 38 & suæ propaginis
 Tinxere sculptos sanguine innocuo deos,
 Terramque sanctam polluerunt cœdibus.
 In 39 scelera proni abominanda, dum suæ
 Manus adorant opera, 40 patrium deum
 Justas ad iras provocârunt, 41 ut suam
 Hereditatem abominatus impiis
 In servitutem manciparet hostibus:
 Quorum 42 severo penè contriti iugo,
 Posuere sævam spiritus ferociam.
 Ac 43 liberati sæpe Domino vindice,
 Rursus rebelles spiritus in vindicem
 Sumfere: rursus ob scelera pœnas sua
 Dedere; 44 mitis nec Dei bonitas tamen
 In rebus arctis innocentium à prece
 Avertit aurem: 45 fœderis memor sui
 Pœnas remisit lenis & placabilis.

Quin 46 & superba corda gentis barbaræ,
Cui serviebant diruta jam patriâ,
Lenivit, animos omnium ut perstringeret
Imago & sortis flebilis vel hostibus.

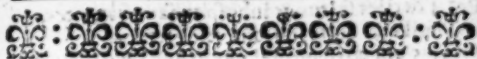
Tu 47 nos tuere, Domine noster & Deus,
Et è profanis gentibus recollige :
Ut te canamus, nomen ut sanctum tuum
Celebremus unum, 48 populus omnis ut simul
Dicat, Deo, quem posteri Abrami colunt,
Sit laus, honorque in sæculorum sæcula.

Amen, amen.

GEOR,

GEORGII BUCHANANI
Paraphrasis in quintum
Librum Psalmorum.

PSAL. CVII. Confitemini Domino, &c.

Psalmo CVII, hoc præcipue a iis Propheta, ut doceat omnes afflictiones et pœnas Dei voluntate irrogari et auferri ad quod ipsum demonstrandum adducit exempla exulorum, captivorum, aegrotorum, tempestatibus maris jactatorum, alijsque calamitatibus oppressorum; quorum et in angustiis suis preces, et in liberationibus actiones gratiarum commemorat; et generatim docet, omnia in hoc mundo divinâ providentiâ et nutu administrari, mutari, instaurari et conservari. Proinde hunc unum perpetuâ laudibus esse celebrandum.

Carm. genus i.

(tem?)

C Antemus 1 Dominumq; bonum facilemq; parentem
Cujus habet nullas sarga indulgentia metas.
Hunc 2 grato simul ore canant, quos dira tyrannis
Quum premeret, salvo incolumies ex hoste recepit,
Et jura captivo excussit servilia collo:
Perque 3 teras gentes sparsos, quâ surgit ab undis,
Et quâ diversas abjens se condit in undas
a Phœbus, ab arctoz camp's glacialibus uris
Collegit, tepidoque domum revocavit ab Austro.

Per 4 steriles saltus & inhospita saxa vagantes,
 Qui nulla ad cultas ducunt vestigia terras,
 Fraſti 5 animos mœrore, inopes undæque cibique
 Auxilium miseris imploravêre querelis.
 Audiit 6 orantes, & opis miseratus egenos,
 Omnibus exolvit mœrentia pectora curis,
 Montravitque 7 viam cultas quæ ferret ad urbes.
 Ergo 8 canant Dominumq; bonum, facilemq; paren-
 Et latè ignotis pandant facta inclyta terris: (tem,
 Quippe 9 sicim victuque famem compeſcuit egram,
 Reddidit & membris vires animoque vigorem.
 Quique 10 Dei monitis ingrata mente relictis,
 Carceris 11 in tenebris & cæcâ nocte jacebant,
 Quum 12 tremere gelidæ examines formidine mor-
 Afflicti 13 malis humiles fraſti 14 jacerent, (tis,
 Auxilium miseris imploravêre querelis:
 Audiit orantes, & opis miseratus egenos,
 Omnibus exolvit mœrentia pectora curis.
 Vincula 14 manu validâ rupit, mortisque timorem
 Reppulit, & tetrâ pavidos eduxit ab umbris.
 Ergo 15 canant Dominumq; bonum facilemq; paren-
 Et latè ignotis pandant facta inclyta terris; (tem,
 Liminaque 16 & portæ qui claustra refregit ahenæ.
 2 Deliciis 17 animi vires quum stulta libido
 Affligit, corpusque gravi languore solutum
 Stultitiæ pendit pœnas, 18 & morte propinquâ
 Rejiciunt omnem fastidia, marcida victum,
 Auxilium 19 miseris qui imploravêre querelis,
 Adspicit orantes, & opis miseratus egenos,
 Omnibus 20 exolvit mœrentia pectora curis:
 Ereptisque suo lethi de limine verbo,
 Restituit lætamque novat per membra vigorem.
 Ergo 21 canant Dominumq; bonum, facilemq; paren-
 Et latè ignotis pandant facta inclyta terris: (tem,
 Et 22 meritis cumulent memores altaria donis,

Et gratâ acceptam restentur voce salutem.
 Qui 23 mare fluctuumque sulcat, curvisque carinis
 Admoveret externas vaga per commercia gentes,
 Non 24 ignota illi divina potentia, nec quis
 Monstrat in immenso miracula sæpe profundo.
 Quum 25 jubet, irrumpunt venti stridentem procellâ,
 Et 26 mare nunc spumis canentibus astra lacessit,
 Et nunc tartæri subsidit ad ima barathri:
 Pallent 27 ora, metus trepidantia pectora pulsat,
 Et velut oppressis vino vestigia nutant,
 Callida nec cani juvat ars aut cura magistri;
 At 28 Dominum ut mœstis imploravere querelis,
 Exaudit trepidos, & opis miseratur egenos.
 29 Jam & venti ponunt, prætaque æqualiter undâ,
 Arrident taciti tranquilla silentia ponti.
 Jam 30 posita læti gaudent formidine naure,
 Cum laceræ optatum portum tetigere carinæ.
 Ergo 31 canant dominumque boni facilemque paren-
 Et latè ignotis pandant facta inclita terris. (rem,
 Hunc 32 populi cœtus laudent, sanctique senatus
 Concilium super astra ferat, 33 qui flumina siccat,
 Et riguos passim rivis bullantibus agros,
 Fontibus oclusis sitienti damnat arenâ:
 Et 34 fecunda, sui facta ob scelerata coloni,
 Arva jubet salvis subito sterilesce glebis.
 At 35 contrâ in sterili campo malè pinguis arenæ
 Stare lacus, pinguesque tacit stagnare paludes,
 Et fluviis siccos rivisque fugacibus agros
 Irrigat, 36 atque inopi transmittit habere colono,
 Quique novas sanctis moderetur legibus urbes,
 Et 37 serobibus credat vites, & semina sulcis,
 Unde legat dulces maturo in tempore fructus,
 Quos pater omnipotens alit, 38 & proventibus auget
 Alliduis pecorum fœtus. 9 Ubi nescia rursus
 Commoda fortunæ modicè mens ferre secunda,

Fræna dedit vitiiis, retrahit sua munera iustus
 Arbitr, 40 indomitos animos & corda superba
 Cladibus affligit: sævis punire tyrannis.
 Tradit, & ignavo petulans sub principe vulgus
 Contemptum, populis prædam jubet esse propinquis,
 Perque inopes victus terras traducit, ubi antè
 Nulla hominum tritum monstrant vestigia callem.
 Avertit 41 mala pauperibusque animique modestis,
 Atque hilares multâ foecundat prole penates.
 Hæc 42 spectant gaudentq; boni malè conscia mussat
 Turba metu. 43 Ast, animi quibus est solertia, curâ
 Assiduâ volvunt, memorique hæc mente recondunt,
 Luceat ut cunctis Domini clementia terris,

PSAL. CVIII. Paratum cor meum, &c.

Psalmus CVIII. primò extollit veritatem et misericordiam Dei, eundemque rogat, ut in presentibus quoq; periculis præsto sit, quod quidem Deus se facturum benigne pollicetur; illi igitur Propheta gratias agit omnemq; sue gubernationis felicitatem, & victoriarum splendorem, à solo Deo proficisci assevera.

Primi duodecim versus concludunt Psalmum LVII. sicuti viginti postremi, supra quoq; in fine Psalmi LX. positi, huc iterantur.

Carm. genus ij.

MENS 2 invicta malis, animi vigor integer, orbis
 Te voce, rector, te celebrabit lyrâ:

Eja 3 age, depositis mens expergiscere cutis:

Et tu canora barbitos cum nabliis,

Ocyûs auroræ quam lucifer excitet ignes,

Aurora cantus quàm volucrum exsuscitet,

Te pater alme canam; 4 populos tua facta per omnes;

Quacun-

Quacunque tellus panditur, vates feram,
 Nam 5 tua siderei bonitas fastigia cœli,
 Fidesque tractus nubium supervolat.
 O 6 Deus angustum nitido caput exere cœlo,
 Ostende terris gloriæ jubar tuæ;
 Eripiasque 7 tuos gelidi formidine lethi
 Præsens, & opifer invocantes audias.
 Audiit 8 ex adytoque Deus flammantis Olympi
 Vocem rependit gaudii prænuntiam.
 En tibi frugiteros Sichime dispartiar agros,
 Vallem Suchoti metiar a decempedâ.
 Nōne 9 mihi parent Jacobi pignora, quisquis
 Vel ^b pecore ronet arva, vel ^c vomere secat ?
 Oppida 10 ius pedibus Syriæ calcabo superbæ,
 Moabum, Idumen & Palæstinas domos,
 Quis 11 mihi pandet iter munus duxor ad arces ?
 Muros Idumes divitis quis diruet ?
 Quis, 12 nisi tu nostræ gentis Deus unice tutor ?
 Qui nos premendos hostibus reliqueras,
 Offensus vitis pravis, nec in arma ruentes
 Nostros præibas dux, ut antè, exercitus.
 Nunc 13 pater auxilium rebus bonus adfer in artibus,
 Humana fallax credulos spes decipit ;
 Te 14 duce, victrici decorati tempora lauro,
 Pedibus prememus hostis arrogantiam.

PSAL. CIX. Deus, laudem meam ne tacueris, & c.

Hoc Psalmus David, sustinens personam Christi pro
 nostris peccatis afflictus, & à Iuda proditus, gravi simè con-
 queritur de simulatorum amicorum ingratitude, perfidiâ,
 calumniis & injuriis, dirisq; multiplicibus quendam co-
 ram deo vates ; & Dei patrocinio & præsidio salutem suam
 commendat, atq; ideo quoq; voti huius sui compas fieri expe-
 tit, ut, inimici intelligant, Deo innocentiam suam curâ
 fuisse. Carm.

Carm genus ij.

N² fileas, ne dissimula mea gloria, néve
 Sine veritatem supprimi mendacio.
 Me scelerati oris fraus, & crudele venenum,
 Proterva fictis lingua me premit dolis.
 In 3 me odia occultis acuunt sermonibus iras,
 Et immerenti fabricant molestiam.
 Qui 4 mihi debebant fidum solamen amici,
 Probra ingerebant clanculum & convicia:
 Ast ego, secreta tibi qui penetralia mentis
 Cernis, dolente corde fundebam preces.
 Omnibus 5 officiis culti mihi damna rependunt,
 Remunerantur odio amorem simplicem.
 Tu 6 pater hunc sævo vexandum trade tyranno,
 Vastator illi ad dexteram adstet Angelus.
 Judicis 7 adstiterit quum sordidus ante tribunal,
 Damnatus & asperis exeat sententiis.
 Quum voler iratos. animos inflectere fando,
 Oratione iudices exasperet.
 Ante 8 diem fato pereat præreptus acerbo:
 Locumque vacuum dominus occupet novus.
 Orba 9 fleat soboles, vidua gemat uxor in aula,
 Ejecta 10 proles patrio exulet solo:
 Instabilis, mendica, vagis erroribus orbem
 Lustret, quietum reperiat nusquam locum.
 Conturbetque 11 domum miseram, inscribatq; pena-
 Scrutatus omnes frænerator arcus. (tes
 Ignotusque hæres longo congesta labore
 Rapiat, 12 opemque nemo poscenti ferat:
 Nullaque 13 progeniem miseratio sublevet orbam,
 Mors falce totam demetat semel domum:
 Proxima gentem omnem cum nomine deleat ætas;
 Apudq; 14 Dominum, patris erratum, ut recens,
 Ante

Ante 15 oculos interque manus versetur & erret;
 Nec vitæ matris tollat ulla oblivio.
 Urque 16 erat oblitus miserandi, oblivio gentem
 Ejus perenni supprimat silentio
 Qui dejectum, inopem, & curis mor dacibus ægrum
 Pertrahere mortis nixus est in retia,
 Semper 17 ei veluti fuerat maledictio cordi,
 Maledicta in illum & execratio cadent.
 Ac 18 veluti studio fugit benedicere pravo,
 Sic nullus illi cupiat aut dicat bene,
 Et velut obtegitur talari corpus amictu,
 Totus miseris ille sordeat obsitus.
 Sic in cuncta illi passim se viscera fundant,
 Ut oleum in ossa penetrat, unda in viscera.
 Hoc 19 ergo incedat semper vestitus amictu;
 Hæc zona lumbos cingat illi & illa.
 Ante 20 Deum tales pendat detraçtio pœnas,
 Et clam salutem quisquis oppugnat meam.
 Alme 21 pater, pater alme, tuâ me protege dextrâ,
 Et invidorum libera calumniis;
 Ut nomen lotus omne tuum telluris honoret,
 Et suavitatem sentiat clementiæ.
 Eripe me invidiâ; 22 sum pauper, egenus & bexpes;
 Animumque curæ turbidum urunt anxie.
 Non 23 aliter pereo species quàm futilis umbra,
 Pallent tenebris sera quum crepuscula;
 Aut ubi decussis solerti indagine ramis,
 Locusta credis pulsa frondis cadit.
 Genua 24 labant infirma; artus jejunia solvunt;
 Exangue siccis corpus aret ossibus.
 Me 25 tumidi probris hostes petiêre superbis;
 Me conspicati capita quassarunt sua.
 Adfer 26 opem, servumque tuum, pater optime, serva
 Pro lenitate semper assuetâ tibi.
 Agnoscantq; 27 tuam, rerum pater optime, dextram;
 Tuâque.

Tuaque saluum me sciant clementiâ.

Dum 28 maledicta voment hostes, dum probra loquen-
Bonusque placidusq; benedices tu mihi. (tur,

Dum confusa illis turpis pudor ora notabit,

Læticia servi pectus hilarabit tui.

Hos 29 pudor, ut talos à vertice vestis ad imos

Effusa latè corpus omne contegat;

Hos pudor, & mœrens turbato infamia vultu,

Qui me maligno dente rodunt, obruat.

Ast 30 ego tum Domino grates memor ore sonabo,

Cœtuque laudes in celebri concinam;

Qui 31 stetit auxilio dexter, cum paupere, vitamque

Eripuit ejus hostium ludibrio.

PSAL. CX. Dixit Dominus Domino, &c.

Psalmus CX. vaticinium habet illustre, de regno, sacerdotio; morte et resurrectione Christi, cujus quidem regnum in Sione exoritur, in omnem terram fines suos sit propagaturum, duraturumque donec hostes ejus universi sint subacti et pedibus hujus sui regis subiecti.

Carm. genus III.

SIO: i alloquutus Dominus est Dominum meum,

Affide dexteram ad meam,

Dum proterendos, cœu scabellum, sub pedes

Hostes tibi provolvero.

Ad 2 orbis oras ultimas fasces tuos

Alta ab Sione proferam :

Ut juris 2 qui vinculis coercetas

Fastus rebelles hostium.

Te 3 pompa lætis quàm reducet plausibus

Ad templa voti comporem,

Sancto decorus apparatu exercitus :

Lætum

Lætum celebrabit diem.
 Non toris imber ante lucem a argenteis
 Tot vestit arva gemmulis,
 Quàm multa cunctis gentium de finibus
 Ad te propago confluet.
 Juravit 4, & se adstrinxit immutabili
 Dominus b sacramento tibi,
 Tete futurum c, Melchisedecis sibi
 Ritu sacrorum d antistitem,
 Sol inquieto lucis orbe dum diem,
 Dum luna noctem illuminet,
 Ad 5 dexteram illi semper assistat tuam.
 Ferro tyrannos vindice
 Compescet; 6 iram commodans suam tibi,
 Gentes rebelles comprimet,
 Ducesque regnis imperantes diribus
 Sternet solo : 7 torrentibus
 E fortuitis, dum fugam premet, sitim
 Victor levabit igneam.
 Ergo subactis hostibus, calo caput
 Tolleat decorum gloriâ.

PSAL. CXI. Confitebor tibi Domine, &c.

*Celebrat hic Psalmus Dei Majestatem, justitiam, equi-
 tatem, misericordiam, veritatem & constantiam, simulq;
 docet, qua in re vera hominis sapientia & beatitudo consi-
 stat, nimirum in summi illius Dei timore, cultu & obser-
 vantia.*

Carm. genus IV.

Sive inter fidos tractem secreta sodales,
 Seu sancti stipante catervâ
 Me populi loquar, alme parens, te pectore toto
 Usque canam, tua munera grato

Ore

Ore feram. 2 magna æterna miracula dextra:

Magna quidem, sed & inclyta certè,
Et manifesta bonis, studio scrutante fideli.

Quicquid 3 enim gerit, omnia splendor,
Omnia divinâ majestas luce refulgens
Illustrat, dum sidera tetras

Igneâ lustrabunt, hunc justum semper & æquum
Sera agnoscent sæcla nepotum.

Nec 4 quæ primævi quondam stupuere parentes
Attoniti, mirandaque natis

Invida delebunt obliva; parcere largus
Nempe pareas, facilisque querelis

Flectere cor miseris, 5 spoliis ex hoste superbo
Direptis decoravit amicos.

Ne cum gente suâ percussî fœderis illum
Immemorem ulla redarguet ætas.

Ostenditque 6 suas per tacta illustria vires,
Quum populatus regna superba,

Dimensusque novis hostilia rura colonis,
Dilectæ dedit oppida genti.

Quicquid 7 agit loquiturque, fides immobilis æquus
Æqui & regula dirigit omnes.

Quæ jubet, æqua jubet, nulloque interlita furo,
Aut tacitam celantia fraudem,

Quæque 8 nec æterno volventia sæcula lapsu
Interimant, aut temore carpant,

Quippe adstans fidei firmæ constantia & æquum
Perpetuò rata jussa tuentur.

Quum premeret Pharii imperium crudele tyranni
Selecta de gente nepotes,

Excussitque jugum, & regis fera jussa superbi
Exiit : æternæque beatis

Libertate frui donarat; pignora sera
Si jurata parentibus olim

Intemerata piæ servassent fœdera legis,

Fœdera

Fœdera nullis irrita sæclis.

Quippe Dei sanctum est & formidabile nomen,

Ac sanctè sua pacta tuetur;

Exigit & duras violato fœdere pœnas.

Hunc rocolere ex animoque vereri,

Vivendi rectè fons & sapientia prima est;

Hanc cunctos qui dirigit actus

Ad metam, verè sapit; hunc ventura nepotum

Semper dicent sæcla beatum,

PSAL. CXII. Beatus vir qui timet, &c.

Docet Psalmus CXII. quibus in rebus consistat vera hominis beatitudo & felicitas in hac vita misera et arduosa; nimirum in eo, ut verà pietate Deum timeant & colant, & ad ipsius legem omnia consilia & actiones suas conformare, suâque beneficentiâ & misericordiâ ipsum Deum studeant imitari. In autem qui hoc faciunt, eorumque posteritati, reliqua etiam, quæ in hoc mundo habentur bona, licet impij invident & stomachentur, ostenditur non esse defutura.

Carm. genui III.

BEatus ille, qui Deum rerum patrem

Pietate non fictâ colit,

Deique gaudet legibus: mores suos

Formare ad illas nititur.

Latè 3 per urbes divites potentiam

Ejus propago proferet.

Polem piorum numinis benignitas

Largâ beabit dexterâ,

Res 3 affluenter suppetet semper domi

Illis; nec ætas longior

Obliterabit æquiritis gloriam

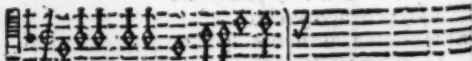
Fructumque. 4 Quam premee malos

Fortuna,

Fortuna, saevo gestiens ludibrio
 Mutare summis infima,
 Benignitatis tum suae iustis Deus
 Lucem in tenebris offeret;
 Clemens bonusque in omnibus periculis
 Stirpem piorum munit.
 Misertus inopis vir bonus, largâ manu
 Succurret indigentiae;
 Sic cuncta justo temperans examine,
 Nec verba temerè ut excidant.
 Non 6 turbo sortis cuncta quatientis loco
 Movebit illum, nec des
 Suprema famam condet ejus invidio
 Oblivii silentio.
 Non 7 livor illum falsa gaudens spargere
 Terrebit aut calumnia;
 Bellive rumor, aut egestas lurida,
 Frigorque lethi proximi;
 Sed mente firmâ provocat discrimina,
 Deoque solo nititur.
 Ceu 8 cana rupes murmurantis æquoris
 Spernit minaces impetus;
 Sic ille certa interritus fiducia

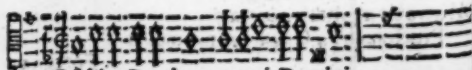
Carm. genu xxv.

Discantus.

Psallite Dominum pueri, Domini

Alm.

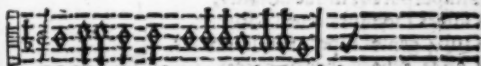
Psallite Dominum pueri, Domini

Sortis procellas sustinet;
 Ac sustinebit, dum ruinas hostium
 Salvus suorum adspexerit.
 Opes 9 volucris instar auræ mobiles
 Largitus est egenis;
 Sibi æquitatis gloriam superstitem
 Servavit, orbe gloriam
 Vivaciorem, ne senectus dentibus
 Ætuginosæ obnoxiam.
 Dum 10 laude clarum, reque lautum splendida
 Spectabit impius pium,
 Curæque mentem vellicabunt anxie
 Succumque carpent corporis;
 *Dentem fatigans dente ringeretur, lue
 Se macerabit tabidâ.
 Dominus malorum vota ridet irrita,
 Spes ut modestas promovet.

PSAL CXIII. Laudate pueri Dominum, &c.

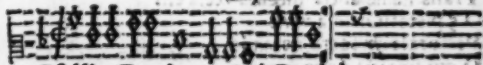
Invitat hic Psalmus pios ad celebrationem omnipotentie, majestatis, et providentie Dei, quibus omnia conservantur, et gubernantur, et imprimis humiles sublevantur, et steriles contemteque extollantur.

Tenor.

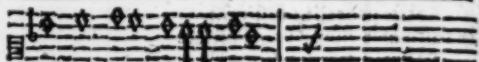
Psallite Dominum pueri, Domini

Bassus.

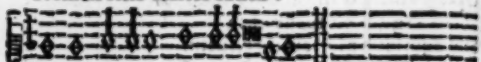

Psallite Dominum pueri, Domini

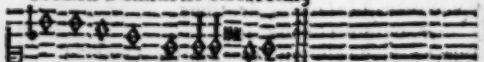
Nomen

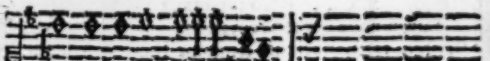
Nomen festo tollite cantu :

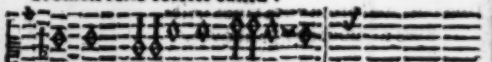
Nomen Domini sic celebretur,

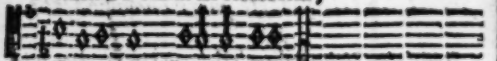
Ut seclorum in secula longi

Nomen festo tollite cantu :

Nomen 2 Domini sic celebretur,

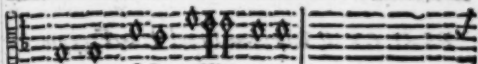

Ut seclorum in secula longi

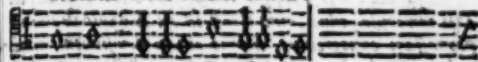
Nulla oblivia sentiat avi.
 Primo 3 à carcere Solis Eoi
 Ad purpureos usque occasus,
 Omnes Domini nomen adorent,
 Qui 4 gentes super arduus omnes
 Celsas ætheris incolit arces;
 Cujus longè gloria mundi
 Trans flammantia moenia vecta est.
 O 5 pietatis nescia verè
 Pectora! ritu sacra nefando
 O qui fingitis, ànne decorum
 Quæquam Domino similem nostro

Nostis ?

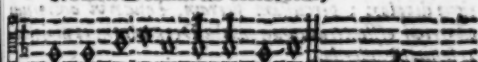
Not
Cul
Sub
Nih
Tra
Inop
Susc
Toll
Pop
Qui
Exor
Lara

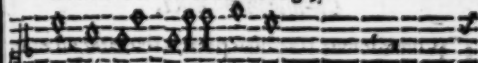
Nomen festo tollite cantu :

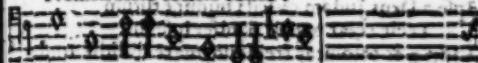
Nomen Domini sic celebretur,

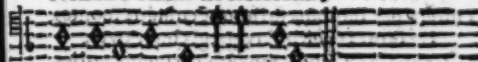
Ut saeculorum in saecula longi,

Nomen festo tollite cantu :

Nomen Domini sic celebretur,

Ut saeculorum in saecula longi

Noctis ? 6 quem super ardua coeli
Culmina possum nil latet imz
Sub cava clausum viscera terraz,
Nihil humano procul adpectu
Trans multiplices ætheris orbes :
Inopem 7 terrâ qui prostratum
Suscitat, & de pulvere egenum
Tollit, 8 ut alto positus solio
Populi primos carpat honores.
Qui 9 maternos sterili fructus
Exoratus donat, & orbos
Latâ renovat prole penates.

PSAL,

PSAL. CXIV. In exitu Israel de Ægypto.

Psalmus CXIV. insigni dialogismo celebrat præcipua Dei miracula, edita, cum Israelita ex Ægypto in terram promissam educerentur. Ponit autem divisionem mari rubri et Iordanis: tremores montium et collium in promulgatione decalogi: percussam petram, de qua rivus aquarum subterranei effluerunt, quæ omnia Dei potentia et maiestas subiisse adscribit.

Carm. genus XXI.

QUum idomus Isacidum patrias remearet ad ora,
 Barbaraque invise linqueret arva Phari;
 Ipse 2 Deus Judam cælesti numine tutum
 Fecit: erat populi signifer ipse sui.
 Vidit 3 & ætonitas trepidum mare diffudit undas,
 Jordanis refugas in caput egit aquas.
 Dura 4 per intonsos salierunt culmina montes,
 Ut saturas gestit dux gregis inter oves;
 Celsaque frondentes movere cacumina colles,
 Agnus ut in pratis luxuriare solet.
 Quid 5 mare vidisti, solito cur cesseris alveo?
 Cur fugis in fontes fluminis unda tuos?
 Cur 6 ita concusso saltisti vertice montes,
 Ut satur exsultat dux gregis inter oves?
 Cur ita frondenti saltisti vertice colles,
 Agnus ut in pratis luxuriare solet?
 Nempe 7 Dei trepidum præsentia terruit orbem,
 Cui cadit in Solymos victima multa focos.
 Qui 8 lapidum venas laticum laxavit in usum,
 Cui fluxit largo flumine dura silex.

PSAL. CXV. Non nobis Domine &c.

Psalmus hic primò docet, omnes victorias, et liberationes, non ad hominum, sed Dei gloriam referendas esse; & quidam veri & omnipotentis Dei, qui quantopere ab idolis et commentitijs numinibus differat, accuratè ostendit, & idololatris, ut similes fiant multis illis simulacris, imprecatur: Israelitas autem universos admonet, ut omnem spem salutis in hunc unum Deum collocent; de cuius beneficentia et misericordia illis gratulatur; et sciamus cum ipsis gratum Deo fore proficitur.

Carm. genus iij.

TE 1 magne rector orbis, haud victoriam

Ex hoste sævo poscimus,

Nos ut per omnes fama gentes differat,

Nec apparatu ut splendido

Per ora vulgi nos triumphus aureo

Curru superbos transferat;

Sed impiarum ut sæcla gentium sciant

Te largum opis cultoribus

Tuis, fideque semper immutabili

Promissa promptum solvere.

Ne 2 fortè rebus insolentes prosperis,

Ubi nunc Deus vester? rogent.

Deus 3 astra noster incolens, mortalium

Nutu suo res temperat.

At 4 impiarum finxit error gentium

Manu deos inutiles,

Aurum caminis excoquens, aut malleis

Massa è sequaci bracteas

Pucens, figurâ multiformi ludicra

Affixit aris numina.

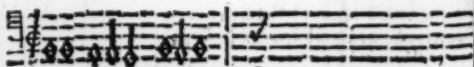
N

Inane

Inane 5 vocis os habent: oculos habent
 Orbes inanis luminis.
 Naribus 6 odores nec trahunt, nec auribus
 Surdis sonores hauriunt:
 Palpare 7 manibus non queunt, torpenti.
 Nec ingredi vestigiis: (bus
 Nec vox anhelis edita è pulmonibus,
 Cavo recurrit gutture.
 Quicumque 8 tales fingit aut colit deos,
 Diis ipse similis fit suis.
 At 9 tu Iacobi gens, loca fiduciam
 Omnem salutis in Deo:
 Qui te potenti sublevabit dexterâ,
 Et in periculis proteget.
 Et 10 vos Aronis posterî, spem ponite
 Omnem salutis in Deo,
 Qui vos potenti sublevabit dexterâ,
 Et in periculis proteget:
 Quicumque 11 cultores Dei, fiduciam
 Loca salutis in Deo,
 Qui te potenti sublevabit dexterâ,
 Et in periculis proteget;
 Qui 12 nos favore semper amplexus memor
 Fovit fovetque sedulô;
 Cunctos Iacobi qui fovebit posteros,

Carm. genus xxvi.

Discamus.

Toto pectore diligam

Aronis & sacrum genus :

Qui 13 se colentes sive juvenes, seu senes,
Fovebit & custodiet :

Qui 14 nosque donis semper argebit novis
Et liberorum liberos.

Nam 15 nos profanis segregavit gentibus
Cœli solique conditor :

Ca lum 16 sibi ipsi regiam fecit, solum
Sedem dedit mortalibus :

Remunerantes muneribus illum ut suis
Rerum parentem agnoscerent.

Neque 17 ora laudes in tuas solvent, pater,
Quos mors teget silentio.

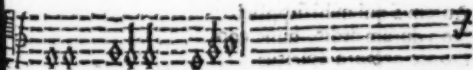
Nos 18 te parentem agnoscimus, qui spiritu
Vitalis auræ vescimur.

Te prosequemur laudibus, dum lucido
Sol axe terras ambiet.

PSAL. CXVI. Dilexi, quoniam, &c.

Hoc Psalmo Propheta regius extrema sua pericula & angustias commemorando amplificat : & ut Dei Servatoris bonitas et omnipotentia sit conspectior, seipsum quoque ad letandum cohortatur, et in compensationem beneficiorum divinarum perpetuo se illa pradicaturū et sacrificia laudis vovet oblaturum.

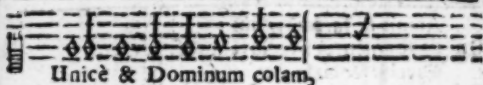
Tenr.

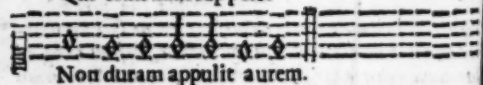
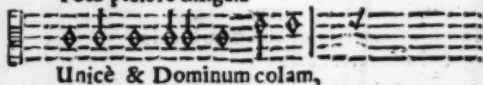
Toto pectore diligam

N 2

Unicè

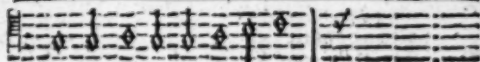

Alrus,

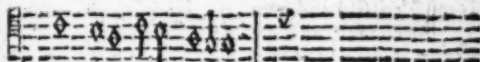

Aurem 2 qui mihi supplici
 Non duram dedit, hunc ego,
 Donec pectora spiritus
 Pulset, semper amabo.
 Jam 3 mors ante oculos erat,

Jam
 Bui
 Exp
 Ora

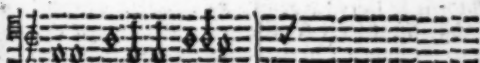

Unice & Dominum colam,

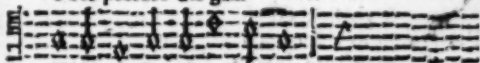

Qui lenis mihi supplici

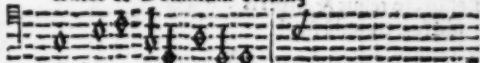
Bassus

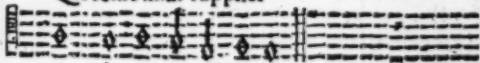
Toto pectore diligam

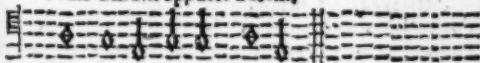
Unice & Dominum colam,

Qui lenis mihi supplici

Non duram appulit aurem,

Non duram appulit aurem.

Jam stabam super aggerem
 Busti, jam dolor anxius
 Omni ex parte premebat;
 Expe 4 tum prece supplice
 Oravi Dominum, Pater,

N 3

Quæso

Quæso, inquam, miserabili

Saltem consule vitæ.

O 5 justum Dominum & bonum,

Et primum veniæ ! 6 auxilii

Is me & consilii indigum

Sævo texit ab hoste.

Ergo 7 mens tibi reddita

Mœrorem cohibe : &, Deus

Quæ largâ tribuit manu,

Donis læta fruire.

Vitam 8 è faucibus eruit

Mortis, & lacrymas genis

Absterfit, stabili & pede

Firmavit tibi gressum.

Tutus 9 præsidio Dei

Degam, & polliciti fide

Fretus non dubiâ, canam

Grato pectore laudes.

Lassus, 10 rebus & asperis

Afflictus, trepidâ fugâ

Vitæ prospiciens meæ,

Sic mecum ipse loquebar :

Nulli 11 certa homini fides :

At rerum arbiter optimus

Unus a polliciti tenax,

Unus fallere nescit.

Tot 12 liber toties malis,

Tot auctus toties bonis,

Quo tandem officio tibi

Coner scilicet gratas ?

Te 13 festâ dape, te prece,

Te libamine prosequar,

Te vitæ columnen meæ

Grata voce fatebor;

Te 14 vitæ columnen meæ

In cætu populi tui
 Grata prosequar hostiã,
 ^b Damnatu tibi voti.
 Electos, 15 genitor tuo
 Custos præsidio tegis,
 Nec per vim pereuntium
 Manes linqvis inultos.
 Tu 16 servum Dominus tuum,
 Ancillæ sçbolem tuæ
 Me, minacibus hostium
 Vinclis eripuisti.
 Te 17 rerum pater optime,
 Semper laudibus efferam:
 Nomen in dubiis tuum
 Usurpa bo periclis.
 Te 18 voti reus, erutus
 Morti, prosequar hostiã
 Sacri 19 limen ad atrii,
 Sacra redditus urbi.

PSAL. CXVII. Laudate Dominum, &c.

*Omnes toto terrarum orbe homines exhortatur hic Psalmus ad celebrationem sempiternæ bonitatis et veritatis divi-
 vinitatis.*

Carm. genus x.

O Mnes i ubique gentium
 Quos Solis ambit orbita,
 Rerum parentis optimi
 Laudes libenter pangite.
 Agnoscite 2 indulgentiam
 Benignus nos in dies
 Fovetis, & constantiam
 Promissa certam reddere.

N 4

PSAL.

PSAL. CXVIII. Confitemini Domino, &c.

Hic Psalmus, quem Halleluja aureum dixerunt, in optimis & splendidissimis meritis suum quoque locum habet. Eo enim David, ab omnibus hostibus & rebus adversis liberatus, & ad fastigium regni Israelitici evectus, in caeteris sollemnibus publicis Deo gratias agit, magnaque animi ardore Dei bonitatem, toties jam sibi perspectam, laudat, sustinenti meriti non obscurat imaginem Iesu Christi, initio quidem abjecti et mortui, sed paulo post ad regni aeterni gubernacula resuscitati, quod ipsius hic David celebrat, proque eo gratias Deo agit.

Carm. genus II.

Eia 1 Deum laudate, Deum facilemque bonumque,
Largum benignum semper indulgentiam.

Eia 2 Dei, soboles Iacobi, dicite laudes,
Largum benigni semper indulgentiam.

Eia 3 Deum canat Aronis numerosa propago,
Largum benignum semper indulgentiam.

Eia 4 Dei pura cultor pietate, fatere
Largum benignum semper indulgentiam.

Audiit 5 orantem Dominus me rebus in arctis;
Ac liberavit illico ex angustiis.

Ille 6 mihi assistat solus: non arma, nec ulla
Humana mihi vis adferet formidinem.

Ille 7 mihi auxilio sit solus: lumina damnis
Explebo (nec me decipit spes) hostium.

Tutius 8 à rerum Domino est sperare salutem,
Confidere armis quam virorum fortium;

Tutius 9 à rerum Domino est sperare salutem,
Confidere opibus quam potentum principum.

In 10 me conjurent populi omni ex parte propinqui;
Dei faventis conteram cunctos ope:

Circumdent

Circumdant 11 omnique premant ex parte licebit,
Dei faventis conteram cunctos ope:
Circumdant 12 omnique premant ex parte licebit,
Quam nube dentâ vere se trahunt apes;
Non secus ac ticca signis violentia spinas,
Dei faventis conteram cunctos ope.
Improbe 13 quid frustra labefactum evertere tentas?
Dei potentis sustinet me dextera.
Ille 14 meæ vires: illum mea carmina pargent
Unum: salutis unus auctor est meæ.
Cunctaque 15 justorum pariter tentoria plaudent,
Meæ salutis pariter auctorem Deum
Laudabunt: cantuque ferent ad sidera dextram
Belli potentem, divitem victoriæ;
Dextram 16 armis, dextrâ præstantem robore, dextram
Belli potentem, divitem victoriæ.
Sæva 17 quid insultas mihi mors? tua tela reconde:
Frustra minaci territas me spiculo.
Vivo equidem, vivusque feram super æthera cantu
Raram benigni numinis clementiam.
Jure 18 parens bonus æumnâ me afflixit acerbâ,
At imminentem repulit mortem tamen.
Pandite 19 pontifices sacri mihi limina templi,
Salute partâ ut laude prosequar Deum.
Hæc 20 est illa Deo gratissima janua, justis
Votis aperta dehinc futura janua.
Te 21 meritò pater alme, canam; tu rebus in arctis
Aurem applicasti supplici placabilem:
Sospes, & infesto duce te sum tutus ab hoste.
Et 22 molientum tecta quem rejecerat
Artificum improbita lapidem, fastigia summi
Latè refulgens iam coronat anguli.
Scilicet 23 arcano factum est hoc numine, nostra
Attonita fæctum quod stupefunt lumina.
O 24 lux-festa, ô lux jucunda ad gaudia nata,

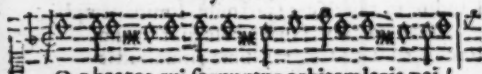
Celestis in nos lux favoris conscia !
 Usque 25 tave, custosque tui, pater optime, regis
 Sis, & secundos cœpta duc ad exitus.
 O 26 felix, iterum ô felix, quem rector olympi
 Populo salutis misit authorem suo.
 Nos, quibus est sacri custodia credita templi,
 Vobis precamur cuncta vertant prosperè.
 Unus 27 enim Dominus rerum moderatur babenas,
 Qui gratiæ in nos lumen effundit suæ.
 Lætitiæ celebrate diem, fœtusque bidentis
 Tenellus aræ vinctus adstet cornibus.
 Te 28 Dominum, te mente colam, te voce fatebor,
 Tuumque semper laude nomen prosequar.
 Fia 29 Deum laudate, Deum facilemque bonumque,
 Largâ benignum semper indulgentiâ.

PSAL. CXIX. Beati immaculati in via, &c.

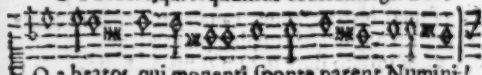
Psalmus hic, ut inter omnes prolixissimus, ita miro quoque artificio & ardore compositus est. In eo enim David

Carm. genus XXvij.

Discantus.

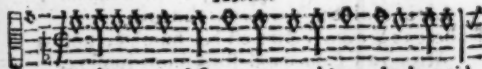

O 1 beatos, qui sequuntur orbitam legis dei !

O 2 beatos, qui monenti sponte parent Numini !

Altus.

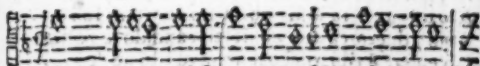

O 1 beatos, qui sequuntur orbitam legis dei !

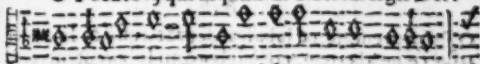
octonarijs viginti duobus, literis Hebraeorum totidem à fonte distinctu, ita se ipsam in celebratione et laudibus doctrinae caelestis, suoque in eam desiderio & affectione commemoranda oblectat et effundit, ut nullam ea in parte modum sentire potuisse videatur. Primo autem docet, quare consistat hominis integritas & perfectio, & quanto peius eiusdem ipse cupidus sit, ardentissimam et crebro repetendam auxilij divini imploratione ostendit, exuscitans interim alios quoque ad verbi divini amorem, nullam seditate aut fastidio languescentem; eosdemque monens, ut à dogmatibus impijs et venenariis sibi caveant. Præterea jam crucis & calamitatum utilitates recitat; jam preces effundit; jam lamentatur; jam gratias Deo agit; jam seipsum et alios consolatur; jam fidem suam cum quadam animi magnitudine proficitur; jam memoris gratique animi sollicitationes intermisit. In quibus omnibus cum pietatis Christianæ curriculum, et vera religionis exercitatio comineatur, dignus est hic Psalmus, qui quotidie in ore, cogitatione, et corde omnium piorum, sine ulla intermissione, versetur.

Alcph.

Tenor.

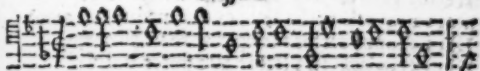

O 1 beatos, qui sequuntur orbitam legis Dei!

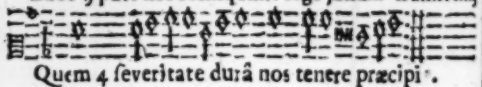
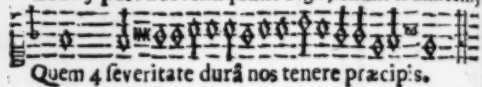
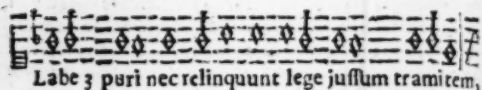
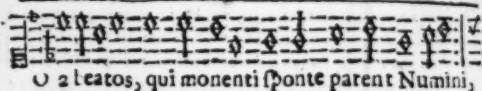
O 2 beatos, qui monenti sponte parent Numini!

Bassus.

O 1 beatos, qui sequuntur orbitam legis Dei!

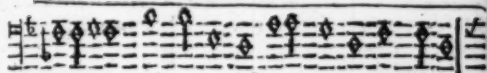
O

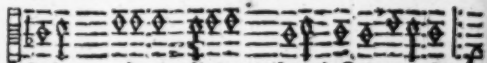
O 5 gradum regas labantem sic, monenti ut paream,
 A 6 tuis attentâ iussis nusquam ut errent lumina:
 Tum 7 ducem canam æquitatis candido te pectore.
 Obsequar 8 tibi: obsequentem tu tibi ne desere.

Bab.

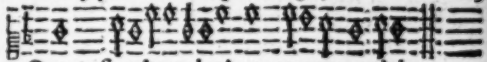
Quid 9 juventam, ne labascas, servat æquè ac lex tua?
 Hinc 10 ne aberrem, modò laboro: tu laborantem rege.
 Ne 11 vacillet pes, meo tua verba condo pectore.
 Rector 12 orbis, æquitatis regulam tuam doce
 Me, 13 tui oris verba semper ore mediter ut meo:
 Illa 14 longè cariора semper auro ut æstimem.
 Illa 15 cogitem, illa secer, illa mirer unicè;
 Illa 16 nulla è corde nostro deleant oblivia.

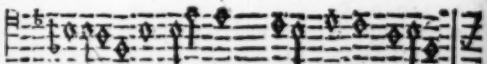
O 2 beatos qui monenti sponte parent Numini,

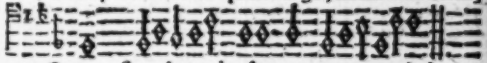
Labe 3 puri nec relinquunt lege jussum tramitem,

Quem 4 severitate durâ nos tenere præcipis,

Labe puri nec relinquunt lege jussum tramitem,

Quem 4 severitate durâ nos tenere præcipis.

Gimel.

Da 17 tuæ legi obsequenti vivere: ut 18 propius tui
 Conspicer pacti æquitatem, pande mentis lumina,
 Inquilinum 19 jussa legis ne tuæ celaveris.
 Fœderum 20 leges tuorum ægra mens desiderat.
 O, 21 tuæ legis superbum qui premis fastidium,
 22 Me tuæ legis sequacem vindica: 23 cui divites
 Arroganter obloquuntur jussa quod servem tua,
 24 E tuo sermone vitæ quod capeſſam formulam.

Daleth.

Æger 25 animus languet: ægrum recrea verbo tuo.
 Cordis 26 arcanas latebras prodidi tibi; 27 rudem
 Tu doce, præferque lucem, scita mediter ut tua;
 Et 28 cor anxium tui verbi erigas solatio.

Abſque

Abſque 29 fūco fac tuarum ſcita legum ut diligam.
 Recta 30 lēctor, iſtituta ſpecto ſemper ad tua; (ſere.
 Lex 31 tua animo ſculpta inheret; ſpem meam ne de-
 Pande 32 iter tuæ æquitatis; te comes lētus ſequar.

He.

Legum 33 iter monſtra tuarum; ſœdus erudi tuum,
 Fœdus 34 ut legemque totis imbibam præcordiis,
 Cuncta 35 ut iſtituta rectâ ſecter uſque ſemitâ.
 Sordidis averte curis juſſa pectus ad tua;
 Flecte lumina, impias ne vanitates hauriant;
 Languidum excita; fac ut te timeat animus ac amet.
 Libera probro à pudendo me benignus arbiter.
 Tua 40 ſtatuta diligenter ſervet æquitas tua.

Vau.

Me 41 bonus reſpice opiferque ſœderis memor tui,
 Ora 42 claudam ut exprobranti ſpem tuæ fiduciæ.
 Spes 43 ſalutis, veritatem ab ore ne tuam eripe:
 Semper 44 ut tuis ſtatutis audiens, 45 tuto gradu
 Ambulem. tua juſſa quæro ſola; 46 coram regibus
 Diſſeram (nec me pudebit) de tuis ſermonibus. (chia
 Hos 47 amavi, & hos amabo; 48 & obſequens his bra-
 Tollam, ut uſq; & uſq; volvam hos ore, mente cogitem.

Zain.

Sis 49 memor paci columna quæ meæ fiduciæ eſt; (pit.
 Quod 50 levat mœrentem, & ægrum è fauce mortis eri-
 Rideant 51 licet ſuperbi, te ſequar. 52 legem tuam
 Uſque repetam; in rebus arctis hoc erit ſolacium.
 Impios 53 quum legis hoſtes cerno, totus horreo.
 Carmen 54 hæc erit mihi, orbem donec hoſpes hunc
 colam.

Hanc 55 ſut obſervem, tenebræ me ſilentes admonent.
 Illa 56 mentem cura ſemper unicè exercet meam.

Heth.

Heb.

Obsequi 57 tibi mihi una est spes, opes, hereditas;
 Ut 58 bonus promissa præstes, unice unum id ambio.
 Actiones 59 vitæ ut omnes ad tuam componerem
 Legem, 60 ad hanc custodiendâ, quâ licet, me conféro,
 Impeditus 61 impiorum vinculis hanc cogito:
 Hujus 62 ergo nocte surgens prosequor te laudibus.
 Qui 63 verenter hanc, amicis utor. 64 hanc, parens
 Qui tuâ benignitate cuncta replet, edoce. (bone,

Teth.

Domine 65 ades, pollicita servo fac benignè appareât.
 In 66 tua lege acquiescam, me doce, legem tuam.
 Vix 67 malo coacta leges mens sequi didicit tuas.
 Scita, 68 fons benignitatis, tua benignè me doce.
 Me 69 superbi criminantur, corde toto ego te sequar.
 Jussa me juvant tua, 70 illis mens hebescit prosperis.
 Erudisti 71 me malis, ut legi adhæream tuæ.
 Hæream 72 ut legi, auri acervis gratiori ingentibus.

Jed.

Da 73 manu tuâ creato nosse vim legis tuæ.
 Me 74 pii læti obsequentem legibus spectant tuis.
 Justa 75 lex tua est: premis me jure justus arbiter.
 At 76 libenter audientem jussa me tua recrea,
 Tibi 77 libenter obsequentem præveni clementiâ:
 Servulum 78 tuum prementem compime arrogantis.
 Me 79 tuæ legi obsequentes obsequentem diligant;
 Nec 80 ferat tibi obsecundans pura mens infamiam.

Cahp.

Deficit 81 mens spe salutis, spes nec illam deficit.
 Lassa 82 languent lumina: utris corpus instar aridi
 Tabuit. 83 solare promissi in malis memorem tuâ.

Qui

Quis 84 ferendi finis? hostem quando punies meum?
 Mihi 85 tua legis superbus holtis effodit scrobem.
 Aequa lex; promissa certa sunt tua: hostes confice,
 Qui premunt me, quod te in uno colloquem fiduciam.
 Scita fac ut ad tua omnes actiones dirigam.

Lamed.

Certa eunt promissa, certa stat tuis verbis fides,
 Dum 90 polo stellæ micabunt. herba terras vestiet,
 Sempiterno quæ recursu legibus parent tuis.
 Obruissent me dolores, ni affuisset lex tua,
 Lex salubris, nulla nobis tollet hanc oblivio.
 Sum tuus, tua instituta diligentes diligo.
 Impii 95 mortem parabant scita mediranti tua.
 Ceteris est finis, illa sola semper permanent.

Mem.

O tuam quàm legem amavi! semper illam cogito.
 Hostibus prudentiorem me meis hæc reddidit.
 Factus huic fui obsequendo a doctior doctoribus.
 Huic quod audiam, senectâ astutior sum callidâ:
 Huic 100 ut obsequar. malorū flecto gressum à semi-
 Te docente non recedo paululum à verbis tuis, (tis.
 Faucibus meis cūavi melle suavioribus.
 Eruditus his, recto à semita mendacii.

Nun.

Sancta 105 lex, velut lucerna, dirigit pedes meos.
 Obstinavi animum, tuis ut obsequar sermonibus.
 Obrutum malis, tuorum foederum memor, leva.
 Edoce me iussa, & oris hanc bonus cape victimam;
 Iussa non rejecta, quamvis undique instarent mala:
 Hæc 110 nec abjeci impiorum penè clausus retibus.
 Hæc voluptas, hoc mihi unum gaudium, hæc hæreditas,
 Hic scopus mihi manebit, vivus aurâ dum fruor.

Sauvab

Samcb.

Diligo legem tuam, sicut malos abominor.
 Unica es spes, una verbis in tuis fiducia.
 Ut 115 Dei mandata servem, hinc impii facessire.
 Me tuo sermone fulci, ne sequar spes irritas.
 Te regente salvus usque iusta diligam tua.
 Perfugas calcas tuos, qui vana frustra cogitant.
 Legem amo tuam quod omes impios extermines.
 Corpus 120 horret, quum severum cogito te iudicem.

Ain.

Æqua ne me diligentem desere opprimentibus.
 Iusta fac amem superbo tutus à ludibrio.
 Dum salutem spero, scita spectro dum tua, lumina
 Lassa languent; tu 124 benignus edoce servum tua
 Placita, legum fac tuarum intelligat mysteria.
 Tempus instat puniendi legis adversarios.
 At tuum fœdus mihi auro est carius carissimos;
 Hoc amo, huc errore misso dirigo vitæ ordinem.

Ps.

Mira rituum tuorum mens colit mysteria.
 Verbi 130 pectori imperito luminis sunt janus;
 Faucibus tua verba apertis duco vitæ ut spiritum;
 Ceu soles te diligentes, intueri me bonus. (met
 Dirige 133 ad tua verba gressus; tum scelus non oppri-
 Me. 134 tuæ legi, impiorum liber à calumnia.
 Obsequar, 135 bonus intueri me, tuâ ut legem sequar.
 Si 136 quis hanc spernit, fluunt mihi more rivi lacry-
 mæ.

Sade.

Iustus 137 es creator orbis; iusta iusta sunt tua.
 Plena 138 lex est æquitatis; certa verbis veritas.
 Rumpor 139 irâ, quum sceleratis impiè contemnitur
 Sermo

Quis 84 ferendi finis? hostem quando punies meum?
 Mihi 85 tuæ legis superbus hostis effodit scrobem.
 Æqua lex; promissa certa sunt tuæ: hostes confice,
 Qui premunt me, quod te in uno colloquem fiduciam.
 Scita fac ut ad tua omnes actiones dirigam.

Lamed.

Certa eunt promissa, certa stat tuis verbis fides,
 Dum 90 polo stellæ micabunt herba terras vestiet,
 Sempiterno quæ recursu legibus parent tuis.
 Obruissent me dolores, ni affuisset lex tua,
 Lex salubris, nulla nobis tollet hanc oblivio:
 Sum tuus, tua instituta diligentes diligo.
 Impii 95 mortem parabant scita meditati tua.
 Ceteris est finis, illa sola semper permanent.

Mem.

O tuam quàm legem amavi! semper illam cogito.
 Hostibus prudentiorem me meis hæc reddidit.
 Factus huic fui obsequendo: doctior doctoribus.
 Huic quod audiam, senectâ astutior sum callidâ:
 Huic 100 ut obsequar. malorū flecto gressum à sem-
 Te docente non recedo paululum à verbis tuis, (tis.
 Faucibus meis suavi melle suavioribus.
 Eruditus his, recedo à semita mendacii.

Nun.

Sancta 105 lex, velut lucerna, dirigit pedes meos.
 Obstinavi animum, tuis ut obsequar sermonibus.
 Obrutum malis, tuorum foederum memor, leva.
 Edoce me iussa, & oris hanc bonus cape victimam;
 Iussa non rejecta, quamvis undique instarent mala:
 Hæc 110 nec abieci impiorum penè clausus retribus.
 Hæc voluptas, hoc mihi unum gaudium, hæc hæreditas,
 Hic scopus mihi manebit, vivus aurâ dum fruor.

Sauv.

Samelb.

Diligo legem tuam, sicut malos abominor.
 Unica es spes, una verbis in tuis fiducia.
 Ut 115 Dei mandata servem, hinc impii facessite.
 Me tuo sermone fulci, ne sequar spes irritas.
 Te regente salvus usque iusta diligam tua.
 Perfugas calcas tuos, qui vana frustra cogitant.
 Legem amo tuam quod omnes impios extermines.
 Corpus 120 horret, quum severum cogito te iudicem.

Ain.

Æqua ne me diligentem desere opprimentibus.
 Iusta fac amem superbo tutus à ludibrio.
 Dum salutem spero, scita spectro dum tua, lumina
 Lassa languent; tu 124 benignus edoce servum tua
 Placita, legum fac tuarum intelligat mysteria.
 Tempus instat puniendi legis adversarios.
 At tuum fœdus mihi auro est carius carissimòs
 Hoc amo, huc errore misso dirigo vitę ordinem.

Ps.

Mira rituum tuorum mens colit mysteria.
 Verbi 130 pectori imperito luminis sunt janus;
 Faucibus tua verba apertis duco vitę ut spiritum;
 Ceu soles te diligentes, Intuere me bonus. (met
 Dirige 133 ad tua verba gressus; tum scelus non oppri-
 Me. 134 tuę legi, impiorum liber à calumnia.
 Obsequar, 135 bonus Intuere me, tuā ut legem sequar.
 Si 135 quis hanc spernit, fluunt mihi more rivi lacry-
 mæ.

Sade.

Iustus 137 es creator orbis; iusta iusta sunt tua.
 Plena 138 lex est æquitatis; certa verbis veritas.
 Rumpor 139 irā, quum scelestis impię contemnitur
 Sermo

Sermo 140 purus instar ignis: servus hunc amat tuus.
 Impii spernant licebit me, tuam legem sequar.
 Iussa sunt tua sempiterna, nota nullo turbine;
 Turbidis mihi illa rebus anxium cor recreant.
 Scire legem da tuam: vitam mihi donaveris.

Coph.

Corde 145 toto audi vocantem, legi ut obsequar tua.
 Invoco, adjuva invocantem, torus ut colam tuum;
 Invoco te manè; verbis in tuis fiducia est.
 Nocte vigilans anteverto, verba mediter ut tua.
 Me benignè audi, ut soles, & fauce mortis eripe.
 Impii 150 me persequuntur, legis expertes tuæ.
 Tu propinqua Domine, iussa cujus omnia iusta sunt.
 Iussa firma sine nullo, firma nullo exordio.

Res.

Adspice afflictum: leva me, foederis memorem tui:
 Foederis memor meam vitam patronus asserere.
 Impii 155 male interibunt, iussa qui tua negligunt.
 O bonus, sine fine, robor, ut soles, vitam meam.
 Me prementum multitudo à lege non flectit tuâ.
 Mœret animus intuenso pacta qui spernunt tua.
 Tu bonus tua iussa amantem me vicissim recrea.
 Cuncta 160 promissa tua, nullum fixa norunt termi-
 num.

Sin.

Me premit tyrannis: at cor verba meditatatur tua,
 Verba graviora gazis aureis animo meo.
 Diligo legem tuam, ceu vanitatem abominor.
 Septies tuam æquiritatem me canentem lux videt.
 Legem 6 samantibus tuam pax multa, nulla offensio.
 Spectat à te mens salutem nixa promissis tuis.
 Mens amat promissiones unice & servat tuas.
 Servo tua pacta, ut vicissim tu vitam observas meam.

Thau.

Thau.

Invocanti da tuarum scire legum abscondita,
 Invocantem 170 libera me, foederis memor tui.
 Te 171 docente prædicabit os tuas laudes : tua
 Jussa 172 lingua nuntiabit, jussa longè æquissima.
 Dexterâ 173 tua obsequentem jussibus juva tuis.
 Abs 174 te opem spero, tuarum scita legum diligo.
 Hospita 175 me, ut prædicem te : lex juvabit me tua.
 Me 176 vagam ut pecudem, requirè foederis memo-
 rem tui.

PSAL. CXX. Ad Dominum cùm, &c.

*Querelam habet hic Psalmus non tam de externorum
 hostium vi, quàm de malevolorum calumniis fraudulentis
 & venenatis, cum quibus quàm grave sibi sit conversari
 indicat, Deiq; auxilium implorat.*

Carm genus iij.

Hinc : me obsidebant bella, & hinc calumnia;
 Livor faces admoverat:
 Ad te refugi destitutus omnibus,
 Rerum creator optime.
 Te voce supplex invocavi, tu meas
 Non lentus audisti preces.
 A fraudulentæ toxico linguæ Deus
 Me protege & mendacis.
 O lingua fraudis machinatrix impiæ,
 Qua spe meum oppugnas caput?
 Scythæ 4 ferocis lingua pestilentior
 Tinctis veneno spiculis,
 Ignis voracis lingua flammis acrior,
 Quum sylva flagrat arida:
 Heu 5 vita tristis, vita dura & anxia,

Per

Per invios erratica
 Montes, latrones inter atque inhoſpita
 Gentis feræ & mapalia,
 Mens 6 ægra vitæ carpitur faſtidio,
 Hoſtes quietis accolens;
 Hoſtes 7 quietis, blanda quos oratio
 Ferociores efficit;
 Quos innocentis mentio concordiz
 Ad bella ſæva exaſperat.

PSAL. CXXI Levavi oculos meos, &c.

*Teſtatu hoc Pſalmo David fiduciam ſe ſuam in om-
 nibus anguſtiis et periculis in ſolum Dei præſentia et benig-
 nitate feliciffimè collorare; idroque exemplum hoc ſum-
 mæ omnibus piis imitandum præponit.*

Carm. genus. XVij.

DUm 1 ferox armis inimicus iſtat,
 Ad montes vaga lumina
 Proximos circumfero, ſi quid illinc
 Fortè appareat auxill.
 At 2 mihi cœli Dominus ſolique
 Certam ſolus opem feret:
 Ille 3 (quid vano trepidans tumultu
 Cor pulſas mihi pectora?)
 Ille ſanctorum (mihi crede) cuſtos
 Noctes excubat & dies:
 Viſta 4 nec blandi illecebris ſoporis
 Unquam lumina dimover:
 Leniter 5 paſſis tibi ſemper alis
 Umbra more ſupervolat,
 Ne 6 cutem ſolis violentioris
 Urant ſpicula de die,

Nocte

Nocte ne lunæ nebulosioris
 Artus degravet halitus.
 Seu 8 domi clausus lateas, latentem
 Clausis servat in ædibus :
 Seu 9 foris pacis obeas amicæ,
 Seu belli fera munera,
 Sospitem è cunctis Dominus periclis
 Semper te bonus eruet.

PSAL. CXXII. Latatus sum in bl, &c.

*Gaudium et insulationem animi pñ, gestientis interesse
 concioni hominum piorum, hic Psalmus exprimit ; in qua
 ipso gaudet David, Hierosolymam præ aliis urbibus, tan-
 quam imaginem vera Ecclesia, cultibus divinis delectam
 destinataque esse, proq, illius incrementis et salute Deum
 orat.*

Carm. genus XVj.

O 1 Lux candida, lux mihi
 Læti conscia nuncii :
 Jam pleno stata tempora
 Reddit circulus anno :
 Jam festi revocant dies
 Augustam Domini ad domum:
 Jam 2 sacri pedibus premam
 Lætus limina templi.
 Jam 3 visam Solymæ edita
 Cælo culmina, & ædium
 Moles nobilium, & suo
 Augustam populo urbem :
 Urbem, 4 quam procul ultimis
 Terræ finibus exciti
 Petunt Isacidæ, ut Deum
 Placent more parentum:

Jussam

Iussam 5 calitus oppidis
 Urbem jus dare ceteris,
 Et sedem fore Davidis
 Cuncta in sæcula proli,
 Mater 6 nobilis urbium,
 Semper te bona pax amet,
 Et te semper amantibus
 Cedant omnia rectè.

Semper 7 pax tua mœnia
 Colat: semper in ædibus
 Tuis copia; dextera
 Larga munera fundar.
 Dulcis 8 Isacidum domus,
 Te pax incola sospitet:
 Sedes 9 Numinis, omnia
 Succedant tibi faustè.

PSAL. CXXIII. Ad te levavi oculos, &c.

*Precatio est, quâ homines verè pii, divitem superbi-
 rum, irrisorumq; contumelias et ludibria subiecti, ad Dei
 patrocinium confugiunt.*

Carm. genus Vj.

AD 1 te levavi, Rex, pater & Deus;
 Ad te levavi lumina, qui procul
 Contagio humano remotus,
 Tempa habitas radiata cœli.
 Ut 2 servus observat domini manus,
 Gestus & omnes lumine mobili,
 Arguta ceu nutus acutis
 Serva oculis dominæ tuetur:
 Te nostra spectant, te Domine & Deus,
 Intenta mentis lumina, dum graves

Iras

Iras remittas, servulisque
 Des veniam bonus atque pacem.
 Iam 3 lenis in nos respice; servulis
 Iam parce tandem, parce fidelibus,
 Quos hostis insultans superbo
 Ludificatque premitque vultu.
 Contentus 4 hosti ac opprobriū sumus,
 Vitæque tædet, ferre animus nequit
 Supercili fastum superbi,
 Ludibriumque opibus tumentum.

PSAL. CXXI⁷. Nisi qⁱ id Dominus &c.

*Agnoscat hoc Psalmo Ecclesia, se è maximū periculū
 & arummi, non suis viribus, sed bonitatis divinae auxilio
 evasisse. Cladium etiam, quæ imminebant, magnitudinem
 amplificat; & ad gratiarum actionem omnes cohortatur.*

Carm. genui xxvij.

NI 2 faventis affuisset numinis presentia,
 (Dicat Isaci propago) 2 Numinis præsentia
 Ni faventis affuisset, quum veniret perditum
 Nos superba multitudo, freta stultis viribus,
 Fortè 3 vivos devorassent, debilesque & pauculos;
 Ira fervidi furoris, avida nostri sanguinis,
 Obruiſſet 4 instar undæ nos procella cladium,
 Mors 5 torrentis nivali ab imbre turgidi, impetus
 Nos repenti sustulisset: usque ad animam gurgites,
 Usque ad animam transissent gurgites impervii.
 Sempiterna 6 laus Deo sit, qui suos non tradidit
 Dentibus prædam cruentis perfidarum gentium.
 Cassibus 7 fractis dolosis sospites evasimus;
 Capra veluti jam volueris rete fugit aucupis.
 In 8 Deo nostræ salutis spes reposita est unice;
 Qui solum cælumque fecit vi potentis dextere.

PSAL.

PSAL. CXXV. Qui confidunt in &c.

Docet hic Psalmus, quanta securitas & felicitas sit eorum, qui in omnibus adversis spem salutis suae in Deo habent collocatam; perpetuoque cogitant, momentaneas tantum vita huius miseras esse, si cum aeternis comparentur. Deinde contra impios pro piorum felicitate Dei benignitatem imploras.

Carm. genus vi.

SIONIS I arcem non Aquilo impotens
 Saxo sedentem perpetuo quatit,
 Nigrantibus non Auster alis
 Imbriferas glomerans procellas.
 Quicumque verè spem locat in Deo,
 Non hostis hunc vis, non quatiet dolus,
 Si fractus illabatur orbis,
 Incolumis fugiet ruinam,
 Ut 2 civitatem^m mœnia montium
 Sanctam tuentur, sic Dominus suos
 Vi cingit arcana, nec unquam
 Præsidio^e viduos relinquet.
 Nec 3 impiorum perpetuo iugo
 Sinet piorum progeniem premi,
 Ne turpibus contaminetur
 Flagitiis labefacta mentem.
 Ut 4 affluenter fac bona sint bonis,
 Ut continenter fac malè sit malis,
 De 5 calle quos recti illecebris
 Impietas male sana flexit.
 Fac sancte rerum conditor, ut domum
 Beata semper pax colat Isaci:
 Tranquillitas secura pulchræ
 Exhilararet Solymæ colonos.

PSAL.

PSAL. CXXVI. In convertendo, &c.

Indei ex vinculis Babylonici domum reversi, hoc carmine letitiam suam, cum gratulatione, testantur, orantque Deum, ut inceptam liberationem consummet & perficiat; indicantes inserim, quo durior fuerit afflictio, & cumulatorem insequentis gaudij ubertatem esse futuram.

Carm. genus iij.

Quum 1 pater omnipotens captam remeare Sionē,
Dulcemque jussit patriam revivere,
Attoniti stupere animi, nec opinaque secum
Metum libantes inter & spem gaudia,
Vixque sibi credunt; veluti qui noctis opacæ
Sopore pulso manè versat somnia.
Pro 2 lacrymis redeunt risu; sua gaudia quisque
Sermone celebrat patrium laudans Deum.
Nec minùs attonito stetit ad miracula vultu,
Sic barbarorum turba secum mustitans,
En pater ille deum quot signa ostendit amoris!
Hujus saluti gentis usque ut prospicit!
Nec 3 falso; nam signa Deus monstravit amoris
Præclara, nostræ dum saluti prospicit.
Ergo alacres læto testamur gaudia plausu;
At 4 tu benigne fac parens, ut cæteri
am redeant, plenisque viis sic agmen inundet,
Ut æstuosi quum fiat Austri spiritus,
Indignata suis cohiberi flumina ripis,
Vagâ per agros murmurant licentiâ.
Qui 5 male foecundæ commisit semina terra,
Et corde tristis multa volvit anxio,
Venit uberior seges imbribus aucta benignis,
Exultat hilari cor metentis gaudio.

Nos 6 quoque longa fugæ post tædia, postq; labores,
 Latè arva dulcis patriæ revisimus.
 Te patrium canimusque Deum, semperque canemus;
 Agimusque memores arque agemus gratias.

PSAL. CXXVII. Nisi Dominus, &c.

Docet hic Psalmus, civitatum & familiarum salutem, alimenta, et liberorum felicitatem, non humana industria, sapientia aut vigilantia opus esse; sed à solius Dei benivinitate et providentiâ omnia proficisci et conservari.

Carm genus ijs.

NI 1 cœpta Dominus juverit, frustra struis
 Moles superbas ædium;
 Ni Dominus urbem servet, incassum excubat
 Muris vigil custodia.
 Frustra 2 antevertis manè solem, & vespere
 Sero domum reverteris:
 Victum labore vix parabis anxio,
 Ni Dominus admorit manum.
 At ille artibus interim suis dabis
 Purum soporem somniis:
 Domumque dulci prole foetam liboram
 Præbebit. 3 Hæc hæreditas,
 Hæc illa merces, quâ beat caros tibi
 Rerum ille Dominus omnium.
 Non 4 sic timori est dexteram telis gravis
 Bellator hostis hostibus,
 Ut quem parentem masculæ propaginis
 Favor beavit ruminis.
 O 5 ter beatum & ampliùs, qui talibus
 Pharetram sagittis impleat!
 Non ad tribunal erubescat iurgia
 Procacis adversarii,

PSAL. CXXVIII. Beati omnes, &c.

Psalmus hic præmia, quibus p̃j et verè deum timentes in hac vita ornantur, enumerat: nimirum felicitatem in omnibus actionibus: optatum conjugium, probos et bene valentes liberos, benedictionem divinam, felicem statum patriæ, longam progeniem nepotum, pacem & tranquillitatem publicam.

Carm. genus XXV.

FELIX 1 & ter & amplius
Quem timor domini tenet,
Quem non illius à via

Flectit devius error, 7

Felix, 2 & tibi prosperè

Cedent omnia; nam tuo

Carpes dulcia fercula

Comparata labore:

Instar 3 palmitis uberi

Proventu gravidæ, & comæ

Cingentis viridi domum,

Te conjux hilarabit,

Ceu plantaria fertili

Pubescunt oleæ solo,

Jucundo tibi liberi

Cingent agmine mensam.

Quem 4 timor Domini tenet,

Inter talia commoda

Vita tempora transiget.

At 5 te ex arce Sionis

Dirabit domini manus

Larga, & conspicias bonis

Florentem Solymam, tibi

Donec vita manebit.
 Prolis 6 adspicies tuæ
 Longâ stirpe propaginem,
 Festâ semper & Isaci
 Latos pascit nepotes.

PSAL. CXXIX. Sape expugnaverunt.

Monet hic Psalmus Ecclesiam, ut memor multipliciū afflictionum et angustiarū, quibus ab impiis olim diuexata, et postea liberata a Deo fuerit, gaudeat et exultet, brevis futurum speret, ut hostium improbitas in ipso flore suo exprimatur.

Carm. genus XXiv.

Et hic binas conjungunt recentissima exemplaria strophas, ut in CV.

Iure 1 dicat grex bonorum,
 Mille me molestiis
 Factio pressit malorum :
 Prima 2 ab usque origine
 Factio pressit malorum
 Mille me molestiis;
 Nec tamen subvertere unquam
 Quivit ullis machinis.
 Terga 3 savis exaravit
 Verberum vibicibus,
 Terga longis secta a sulcis,
 b Hostis ad fastidium ;
 Sed 4 parens rerum benignus
 Vincla rupit impia,
 Meque c nervo liberavit
 Servitutis asperæ,

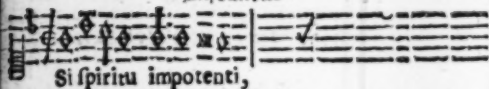
Qui 5 Sionis non amico
 Spectat arces lumine,
 Vota semper vana volvat,
 Spes inanes nutriat.
 Marceat 6, ceu sole marcet
 Herba languens torrido.
 Herba summis nata rectis,
 Quæ repentè corruiat,
 Ante falcis plagam acutæ,
 Sicca marcidis comis,
 Unde 7 nec sinum replevit,
 Qui manipulos colligit;
 Nec manum messor perustus
 Prata tondens floræ;
 Nec 8 viator ominatus
 Prospera est metentibus,
 Sic precatus, Arva læta, &
 Arva laeta & roscida,
 Hunc in annum, & usque in annos
 Hunc sequentes, numinis
 Vos favor semper benigni
 Servet, ornet, augeat.

PSAL. CXXX. De profunda clamavi.

Sextus hic est penitentialis, quo homo pius, multorumque
 peccatorum sibi conscius, ingenuè confitetur, se omnibus ho-
 mines ita peccati veneno imbutos esse, ut suis viribus &
 actionibus Deum placare non possint. Proinde divine
 veritatis promissionibus fretus, ardenti cum fiducia, ad
 solius Dei misericordiam confugit; atque uno hoc modo gra-
 tiam se peccatorum suorum condonationem consequi
 ostendit, omnesque pios ad id ipsum faciendum, suo exemplo
 cohortatur.

Carm. genus Viiij.

Curaram rapidis fluctibus obrutus,
 Arcanis animi de penetralibus,
 Audi 2 verba precantis.
 Clamavi, pater optime:
 Audi verba pater, quæ tibi supplices
 Multo cum gemitu fundimus: applica
 Intentam bonus aurem
 Tristes ad querimonias.
 Si 3 vindex tetricus facta nefariè
 Pœnis cuncta velis plædere, quis sibi
 Tam confidit, acerbum
 Ut non horreat exitum?
 At 4 tu non auriis tristis es asperis,
 Sed largus veniæ, & munificus parens,
 Ut te jure colamus,
 Legum & iussa salubria.
 Nam 5 spes polliciti me recreat tui,
 Promissique fides fallero nescii,

*Carm. genus XXViiij.**Discantus**Alus.*

Et fiducia certa

Mentem sustinet anxiam.

Non 6 sic præcipiti nocte vigil diem

Observat roseum, non roseum vigil

Phœbi sic avet ortum,

Ut flagrat mea mens Deum.

Securi 7 in Domino figite spem pii

Non duro veniam supplicibus dare;

Et prompto dare pressis

Duro servitio manum.

Electi 8 generis progeniem gravi

Pressam servitio ex hostibus asseret,

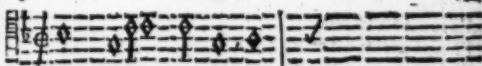
Et de morte redemptam

▷ Noxis eximet omnibus.

PSAL. CXXXI. Domine, non est, &c.

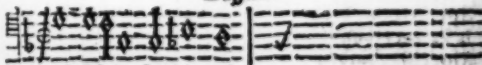
Describit hic Psalmus humilitatem & abjectionem hominis p̄i, non in propriis viribus, sed in solius Dei misericordiâ omnem fiduciam suam collocantis.

Tenor.

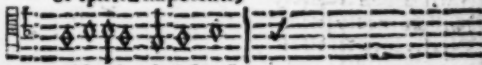

Si i spiritu impotenti,

Bassus.

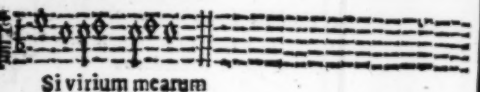
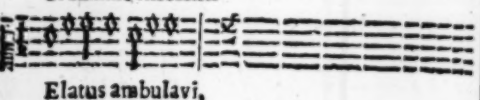
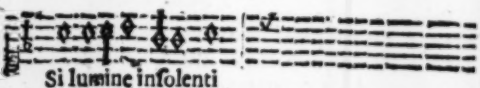
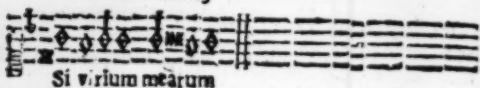
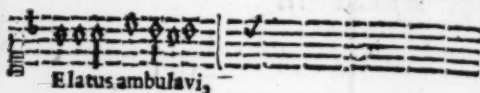
Si spiritu impotenti,

Si lumine insolenti

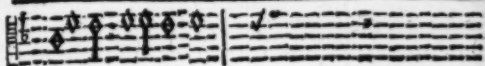
O 4

Elatus.

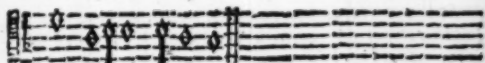

Fiducia ſuperbuſ
 Deſpexerim minoreſ;
 Si mentis arrogantis
 a Sublime vectuſ aliſ,
 Majora, quàm liceret
 Sperare, cogitavi;
 Nī 2 vota temperavi
 Modēſtiā ſalubri,
 Nil deprecor, rogōve,
 Nullam reſuſo pœnam.
 Qualis puer tenelluſ
 Vix lacte pulſuſ, unam
 Suſpirat in parentem;

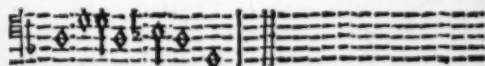
Hanc

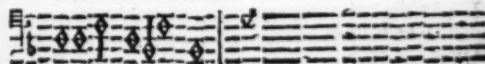
Elatus ambulavi,

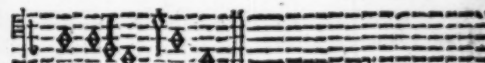
Si virium mearum

Si lumine insolenti

Elatus ambulavi,

Si virium mearum

Hanc spectat, hac ab una
 Dependet, ambit unam
 Aeternae rector orbis,
 Te mens mea intuetur
 Unum, uni adhæret, unum
 Te vindicem salutis
 Agnosce, 3. O piorum
 Propago sancta patrum,
 Unum Deum parentem
 Spectate, spes in uno
 Locate, cuncta ab uno
 Sperate, spem nec unquam
 Fovebitis caducam.

PSAL CXXXII. Memento Domine, &c.

Exprimitur hoc Psalmo desiderium Davidis, gesti-
 entis honori & cultibus divinis templum exstruere, & perci-
 pientis animo letitiam, tanquam ex edificatione ejus ab-
 soluta, compos ipse votorum suorum factus jam esset. Glo-
 riatur quoque David de regni sui aeternitate divinitus pro-
 missa, quod ipsum de regno Messie ex posteritate Davidis
 nascituro, intelligendum esse, patet ex secundo capite
 Añorum,

Carm. genus I.

Davidis 1 esto memor, genitor, memor esto laborum
 Quos tulit in rebus tua iussa sequutus egenis.
 Ille 2 tibi, Hebræe gentis deus unice, votis
 Obstrinxit caput, & promissis ora reclusit,
 Non 3 ades prius ingrediar, mollive reponam
 Membra toro, 4 aut oculis dulcē indulgebo soporē,
 Quam 5 fanum inveniam, & sacri fundamenta templi
 Designem, sanctisque locum dimetiar aris.
 Fama 6 licet patriæ multum promitteret ora,
 Inter saxa tamen sylvestribus obsita dumis
 Monstravit Deus ipse locum. Deus ipse perenne
 Hic templum, templique sacris sedem innuit aris.
 Ergo 7 alacres gratam Domino properemus ad eam;
 Scamna 8 pedum pronis veneremur vultibus: & tu
 Sancteparens, bonus ac placidus cape vota, tuamque
 Lætas adi sedem, non dedignare penates
 Qui memorem æterni servabunt fœderis arcam.
 Tempa 9 sacerdotes casti tueantur, & omnes
 Qui tua ritè piis venerantur numina sacris,
 Lætiā exultent. 10 Si David pectore puro
 Te coluit, ne Davidicæ nunc respue prolis
 Dona, tui populi cui fœna tenenda dedisti.

Davidi

Davidi 11 enim quondam (neque jam sententia vertet
 Ulla tuam mentem) jurasti, E stirpe propago
 Nata tua solium & sceptrum retinebit avitum.
 Quod 12 si posteritas seruet mea foedera, pactis
 Si steterit, leges si non temerarit avitas,
 Nulla dies, solio vis nulla extrudet avito
 Et natos natorum, & qui nascentur ab illis.
 Ipse 13 mihi sedem elegeri sine fine Sionem, (pras,
 Quam colerem; 14 hic mihi certa quies, hic certa volu-
 Hec mihi grata domus. 15 cæli indulgentia fruges
 Faxe alat, & duos largè saturabo colonos.
 Templâ 16 tuebuntur casti justique ministri,
 Lætitiâque piis perfundam pectora certa,
 Davidicoque 17 novum producam è semine germen,
 Quod latè in populos fundet sua brachia: stirpi
 Prospiciam seræ solium qui illustret avitum,
 Claraque per cunctas diffundat lumina terras.
 At 18 pudor & turpes maculas infamia spargens,
 Hostibus inficiet vultus. Jessea propago
 Florebit, cingetque sacrum diademate crinem,
 Transmittetque suam longæva in sæcula famam.

PSAL. CXXXIII Ecce quàm bonum.

Encomium est concordia, cujus utilitas, pulcritudo &
 ubertas, comparatur preciosissimis unguentis balsamis, &
 fecunditati rosis celestibus.

Carm. genus Iij.

Nil 1 caritate mutuâ fratrum, nihil
 Jucundius concordia;
 Non 2 aura suavis balsami, quam funditur
 Aronis in sacrum caput,
 Et imbre læto proluens barbam, & sinus

Limbum.

Limbum pererrat aureum;
 Non 3 ros tenella gemmulis argenteis.
 Pingens Sionis gramina,
 Aut verna dulci^a inebrians uligine
 Hermonis^b intonsi juga.
 Fraterna quam pax incolit domum, juvat
 Dominus benignâ dexterâ,
 Et opibus auget, filiorum & filios
 Multis propagat sæculis.

PSAL. CXXXIV. Ecce nunc benedicite.

Exhortatur Levitas, ut in suo officio sint vigilantes & seduli, iisque Deum propitium & beneficium promissis.

Carm. genus iii.

Domini & ministri, nocte qui custodiæ
 Sancti excubatis atrii,
 Laudate Dominum, laudibus donec sacro
 Nox annuit silentio;
 Interque 2 laudes mentibus puris manus
 Cælo supinas tollite;
 Et 3 vos beabit Dominus invicem omnia
 Cæli solique commodis;
 Dominus Sionem qui tuetur, unicus
 Cæli solique conditor.

PSAL. CXXXV. Laudate nomen Domini.

Hic quoque Psalmus exhortatur populum Hebræum ut celebres verum Deum, pro peculiaribus ab eo acceptis beneficijs, quorum complura recitantur; additâ ironiâ exagitatione idolorum gentilium.

Carm.

Carm-genus j.

VOs, a quibus est sacri custodia credita templi,
 Eia Deum laudate : Deum celebrate ministri,
 Qui sacra assiduâ vigilatis ad atria curâ.
 Eia Deum laudate bonum, nomenque beatum
 Tollite perpetuo vestro super æthera cantu,
 Quippe 4 Iacobum ultro legit lectumque dicavit
 Hunc sibi, seu a privam patrimoni in sæcula sortem.
 Nota 5 quidem Domini est immensâ potentia, notum
 Numen : quippe deos sub se premit alior omnes,
 Quos alii stolidâ placant ceu numina curâ,
 Versat 6 enim nutu czlo, terrâque marique,
 Aut si quod cæcis clausum est penetrare tenebris
 Naturæ, quodcunque liber 7 de viscere terre
 Evocat, & liq. jido suspendit in aëre nubes;
 Fulguribusque vagis venientes prævenit imbres,
 Deque suis promit ventorum flamina gazis.
 Ille 8 hominum primos fœtus pecudumque per arva
 Divitis Ægypti stravit : 9 regemque superbum,
 Et quicumque bibunt b. septem sua flumina Nili,
 Terruit ostentis; 10 validis ille oppida muris
 Turrita evertit; numerofo milite cinctos
 Cum stirpe extinxit violento funere reges;
 11 Stravit c. Amorrhæum validâ virtute d. Seonem,
 Quique Basan Ogus magnâ ditione tenebat,
 Regnaque non uni Cananzja subdita sepro;
 Atque 12 dejectis nuper viduata tyrannis,
 Accipere novos Iacobi e stirpe colonos.
 Sancte 13 parens rerum, qui justo examine nosti
 Parcere 14 subjectis, & debellare superbos,
 Posteritas te sera canet; tua splendida facta
 Nulla unquam ex animis tollent oblivia nostris.

At 15 tibi quæ variis finxit simulacra figuris
 Vana superstitio, calidis fornacibus aurum
 Argentumve liquans, nil sunt nisi ludicra dextræ
 Humanæ commenta. 16 illis os vocis inane,
 Lucis egent oculi : 17 surdas sonus advolat aures:
 Et patulas frustra nares jucundus odorum
 Halitus incurfat, calidus non pectora pulsât
 Spiritus. 18 O quisquis ludibria talia fingit,
 Aut colit, ipse suis similis diis exigit ævum,
 Mentis inops & lucis egens : non aure nec ore
 Accipiat reddâtve sonos, nec nare sagaci
 Sentiat halantes per prata nitentia flores.

Tu 19 verò, genus à magno Israël profectum,
 Et 20 domus Aronis, genitricæ sanguine Levi,
 Et quicumque pio rerum venerare parentem
 Obsequio ; 21 laudate Deum, qui tecta Sionis
 Ardua, qui sacram Solymæ bonus incolit ædem.

PSAL CXXXVI. Confitemini Domino &c.

Hoc quoq; Psalmo, celebratione divine potentiæ & bonitatis, tam ex ordine nature, quàm ex gubernatione Ecclesiæ elucens, omnes p̃j ad laudes Dei invitantur.

Carm. Genus Ij.

Ela 1 Deum laudate, Deum facilemque bonumque
 Largâ benignum semper indulgentiâ.
 Ela 2 Deum laudate : Deus namque ille deorum est,
 Largâ benignus semper indulgentiâ.
 Cui 3 domini rerum submitunt scepera tyranni,
 Largâ benigno semper indulgentiâ.
 Qui 4 facit attonito solus miracula mundo,
 Largâ benignus semper indulgentiâ.
 Qui 5 nitidos mirâ arte polum convolvit in orbes,
 Largâ

Largâ benignus semper indulgentiâ.

Qui 6 liquidis terras emergere iussit ab undis,

Largâ benignus semper indulgentiâ.

Qui 7 vitreo accendit flammantia lamina calo,

Largâ benignus semper indulgentiâ.

Qui 8 solem auricomum iussit dare jura diei,

Largâ benignus semper indulgentiâ.

Qui 9 lunam & stellas tenebras distinguere nostris

Iussit benignâ semper indulgentiâ.

Pignora 10 prima Phari qui fato exstinxit acerbo,

Largâ benignus semper indulgentiâ.

Isacidas 11 medio incolumes ex hoste recepit,

Largâ 12 benignus semper indulgentiâ.

Qui 13 rubri Oceani torpentes diffidit undas,

Largâ benignus semper indulgentiâ,

Perque 14 undas fissas sobolem traduxit Abrami,

Largâ benignus semper indulgentiâ.

Pharonem 15 & Pharios submersit gurgite currus,

Largâ benignus semper indulgentiâ.

Eduxitque 16 suos deserta per avia tutos,

Largâ benignus semper indulgentiâ.

Et 17 validos meritâ prostravit clade tyrannos,

Larga 18 benignus semper indulgentia,

Stravit 19 Amorrhæum validâ virtute Seonem,

Larga benignus semper indulgentia.

Stravit 20 & in cassum confisum viribus Ogum,

Larga benignus semper indulgentia.

Metatusque 21 novis agrum est utriusque colonis,

Larga benignus semper indulgentia.

Isacidis 22 habitare suis dedit hostica rura,

Larga benignus semper indulgentia.

Qui 23 nos in rebus miseros respexit egenis,

Larga benignus semper indulgentia.

Avertitque 24 ferum nostris cervicibus hostem,

Larga benignus semper indulgentia.

Qui

Qui 25 genti vitam humanæ victumque ministrat,
 Larga benignus semper indulgentia.
 Astrigeros 26 laudate Deum qui temperat orbes,
 Larga benignus semper indulgentia.

PSAL. CXXXVIIj. Super flumina Babylonis, &c

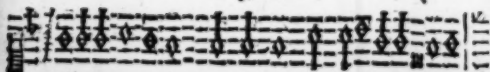
Lamentatio est populi Iudaici in vinculis Babyloniciis detenti, & miserabiliter de suis infortunis & hostium insolentiâ ac ludibrio conquerentis, unâ cum imprecatione & comminatione ultionis divinae.

Carm. genus XXij.

Dum 1 procul à patria mœsti Babylonis in oris,
 Fluminis ad liquidas fortè sedemus aquas;
 Illa animum subiit species miseranda Sionis,
 Et nunquam patrii tecta videnda soli.
 Flevimus, & gemitus luctantia verba repressit;
 Inque sinus liquidè decidit imber aquæ.
 Muta 2 super virides pendebant nabliâ ramos,
 Et salices tacitas sustinere lyras.
 Ecce 3 ferox dominus Solymæ populator opimæ
 Exigit in mediis carmina læta malis;
 Qui patriam exilio nobis mutavit acerbo,
 Nos jubet ad patrios verba referre modos;
 Quale canebamus, steterat dum celsa Sionis.

Carm. genus XXvij.

Discantus.

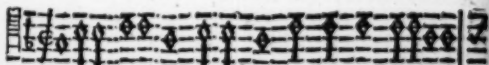
Rectore te grato Dominumque Deumque fatebor.

Regia, finitimis invidiosa locis.
 Siccine 4 divinos Babylon irrideat hymnos?
 Audiat & sanctos terra profana modos?
 O 5 Solymæ, & adyta, & sacri penetralia templi,
 Ullane vos animo delectat hora meo?
 Comprecor, antè meæ capiant me oblivæ dextræ,
 Nec memor argutz sit mea dextra lyra:
 Os 6 mihi destituat vox, arescente palato
 Hæreat ad fauces aspera lingua meas:
 Prima mihi vestræ ni sint præconia laudis;
 Hinc nisi lætitiæ surgat origo meæ.
 At 7 tu, quæ nostræ insultavit læta rapina,
 Gentis Idumææ tu memor esto pater.
 Diripite, ex imis & evertite fundamentis,
 Æquæque (clamabant) reddite testa solo.
 Tu 8 quoque crudeles Babylon dabis impia pœnas,
 Et rerum instabiles experiere vices.
 Felix 9 qui nostris accedet cladibus ultor,
 Reddat ad exemplum qui tibi damna tuum.
 Felix, qui tenero consperget saxa cerebro,
 Eripiens gremio pignora chara tuo.

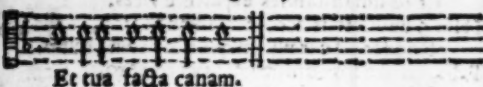
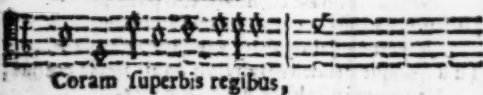
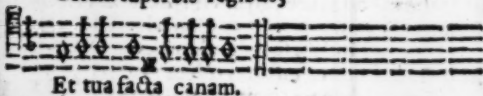
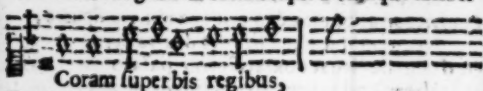
PSAL. CXXXVIIj. *Confuebor tibi Domine, &c.*

Prædicat Dei in se multiplicem benignitatem, & id ipsum alios quoque toto terrarum orbe reges ait facturum esse, nisi de gradu deſci malint. Deum enim favere humilibus, odiſſe superbos, ejusque præſidio deinceps quoque suum se fore confidit.

Tenor.

Pectore te grato Dominumque Deumque fatebor
Bass.

Altus.

Ad 1 tua templa oculis, animo ad tua numina spectas
Nomen celebrabo tuum, (ans

Perpetuamque fidem :

Qui 3 donis promissa novis cumulata rependis,
Audis vocantem, robora

Das animo trepido.

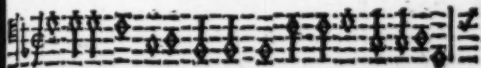
Te, 4 quacunque patet tellus circumflua ponto,
Reges fatebuntur Deum,

Quum sine labe fidem

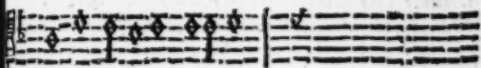
Audierint, 5 ritusque tuos super æthera cantu
Ferent, tuæque gloriæ

Ad jubar attoniti.

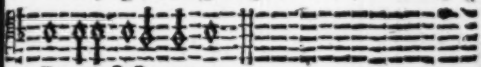
Nam 6 liquidi quanquam trans ignea moenia mundi

Bassm.

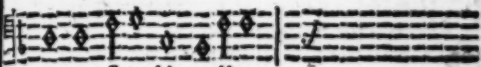
Pectore te grato dominumque deumque farebor

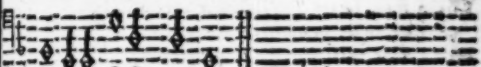
Coram superbis regibus,

Et tua facta canam.

Coram superbis regibus,

Et tua facta canam.

Beatus in te permanes:

Attamen haud humiles

Despicias, elatosque premis. 7 discrimina mille

Passim mihi circumstrepant,

Te duce tutus ero.

Tu validâ obsolesces dextra furialibus ausis,

Qui me lacesunt. hostium,

Incolumique 8 dabis.

Quod superest, si quid superest, bonitate perenni,

Quo coeperas gradu, tuę

Facta tuere manus.

PSAL

PSAL. CXXXIX. Domine probasti, & c.

Ex admirabili sapientia, elucente ex artificiosissima corporis humani fabrica, yssocinatur hic David, conditor operis tam mirandi, nihil actionum et cogitationum humanarum fallere aut laedere posse. Proinde seipsum et alios excitat, ut, tanquam in Dei conspectu et oculo versentur, omnia cogitent, dicant & agant sine hypocrisis. Tandem etiam splendide Dei providentiam pradicat, quantoque Dei amore, & hostium Dei odio flagret, testatur facit.

Carm. genus Ij.

Momenta vitæ nulla te latent mea,
 Rector benigne cælitum.
 Seu sedeo, sive surgo, seu quid cogito,
 Tu cuncta præsens adspicis.
 Lux sive curam, seu quietem nox tulit,
 Curam & quietem temperas.
 Nec te minutæ voculæ fugit sonus,
 Quam lingua temerè fuderit.
 Et os & humeros totiusque corporis
 Sic arte mirâ fabricam
 Finxisti, acumen nullum ut humani ingeni
 Ratiõe posset assequi.
 Quonam ergo vultum fugero tuum? quibus
 Clausus latebris occular?
 Petanne cælum? præstò es hic; ad inferos
 Demergar? illinc non abes.
 Aurora curru me volucris ut deferat
 Ad occidentis limitem;
 Hic deprehendes me, nec hic tutus tuæ
 Vitabo fulmen de xteræ.
 Incauta mens si fortè secum cogitet,

Nox

Nox me tenebris occulet ;
 Obscura tenebris nostra nox luce est tibi
 Meridianâ clarior :
 Tibi 12 nec tenebræ sunt tenebræ, nec tux
 Nox ulla providentiæ est :
 Arcana 13 mentis tu tenes, qui pectoris
 Arcana fabricatus es;
 Qui me parentis ventre conditum, cutis
 Tenello amictu involveras.
 Compago 14 mira corporis nostri, tux
 Miraculum est solertiæ ;
 Stupenda cuius opera nec nostra assequi,
 Sed nec negare mens potest,
 Nam 15 nulla nostri tam minuta est corporis
 Pars, ut tuam scientiam
 Fugiat, nec ulla claustra pectoris latent
 Te conditorem pectoris.
 Massæ 16 recentis rudia adhuc primordia,
 Rudisque massæ semina,
 Ceu scripta haberes, corporisque lineas,
 Motum statumque noveras.
 Et membra nondum quum forent, quid adderent
 Dies sciebas singuli.
 Hæc 17 mente tacitâ cogitanti mihi, stupor
 Torporque sensus alligat;
 Animus labascit, quum tuæ miracula
 Perpendo mecum dexteræ.
 Citius 18 inibo numerum, arenâ in littore
 Quot volvat æstus corpora;
 Quamvis ocellis pervigil nunquam meis
 Dulcem soporem indulsero.
 O 19 quando perdes impios, rerum parens ?
 O quando sanguinarios
 A me repelles, 20 qui scelesti nomini
 Et numini illudunt tuo ?

Te 21 quisquis odit, non ego odi? non tuos
 Hostes habebam pro hostibus?
 Odi 22 profectò, nec tuis ex hostibus
 Amicus est quisquam mihi.
 Revolve 23 mentis intimos sinus Deus,
 Latebrasque nostri pectoris,
 Nisi hic amorem videris tui, nisi
 Animum obsequi nunquam pigrum?
 Si 24 par scelestis scelere sum, vitæ parum
 Da cum scelestis exitum.

PSAL. CXL. Eripe me Domine, &c.

*David ab hominibus maledicis, fraudulentis et nefariis
 divexatus, Dei patrocinium invocat, usq; impii pernas, im-
 pii felicia quæq; pradicis, idq; non frustra à se fieri, certè
 cum fiducia statuit.*

Carm. genu Vj:

A Eterne 2 retum conditor, à malæ
 Lingue veneno me bonus asserere,
 Meamque perjuri tuere
 Hostis ab insidiis salutem,
 Qui 3 fraude rectâ bella nefaria
 Cies, 4 nec attris mitior anguibus
 Vibratque linguam virulentam, &
 Ore vomit rabido venenum.
 Averte 5 fraudem, & me violentiæ
 Hostis scelesti subtrahere, 6 qui mea
 Vestigia observat, scrobesque
 Objiciens, laqueosque tendens.
 At 7 tu, salutis præsidium meæ,
 Audi precantem, 8 tu Dominus mihi
 Deusque, tu me liberaisti

Incolumen

Incolumem crepero è duellor
 Idem 9 impiorum nunc bonus irrita
 Fac vota: scævam frange superbiam,
 Virusque 10 linguæ pestilentis
 In domini exitium refunde.
 Dejecta 11 cælo flammea perfidos
 Procella fundat præcipiti fugâ,
 Cæcosque propellat profundas
 Perpetui in barathri tenebras.
 12 Linguæ a loquacis perfida vanitas
 Nunquam quieto deget in otio:
 Sed impiè dignum patrat
 Exitium domino parabit.
 At 13 impiorum à vi dominus suos
 Et fraude vindex asseret, 14 ut pii
 Numen Dei præsens potensque
 Perpetuo celebrent honore.

PSAL CXLI Domine clamavi, &c.

*Orat, ut à Deo in lubricis hujus vite viis regatur et
 juvetur, ne in potentum gratiam aliquid impiè vel dicas
 vel faciat, sed potius amet conversationem hominum apertè
 veracium et piorum. Orat etiam, ut conatus impiorum
 dolosi vel reprimantur, vel in caput auctorum redundent.*

Carm. genus iij.

A Urem i vocanti da parens properè, meas
 Audi preces salutifer.
 Quum a verba fundo tristis, & puras manus
 Attollo: sic preces meas
 Manusque puras respice, ac si thureo
 a Odore manè te colam;
 Ac si colam te victimâ & b libamine

Sero rubente vespere,
 Frango 3 coërce linguam: ad oris januam
 Fac excubet custodia:
 Fac 4 mens sequatur recta; fac in lubricam
 Ne flectat erroris viam;
 Fac ne scelesto gaudeat cœtu, neque
 Mensa fruatur impiâ.
 Me 5 malo iustus increpet, me verberet,
 Quàm palpset impius, comam
 Quàm rore nardi spargat. 6 impij, precor,
 Et impiorum p̄sides,
 De rupis altæ quum ruent specula, sui
 Supplicia sceleris ut luant.
 Tum subeat animum consciâ, & salubriter
 Quòd me monentem spreverint.
 Sic 7 mortis horror ossium compagine
 Mihi laxat, ut cæsa jacent
 Pagi per arva fissa cuneis fragmina.
 Tu 8 sancte rector cœlitum,
 Spes una nobis es salutis, unicum
 Agnoscimus te vindicem.
 Vitam 9 tuere ab impiorum cassibus,
 A fraude quam struunt mihi;
 Compos 10 salutis impios fac in sua
 Cernam ruentes retia.

PSAL. CXLII. Voce mea ad Dominum, &c.

Exponit hic David, quodnam in summis suis angu-
 stijs et arumms, cum omni humano auxilio destitueretur
 habueris confugium, nimirum unum & solum Deum, cu-
 jus fidem in presentia quoque invocat, eundemque se cum
 tota Ecclesia celebraturum esse promittit.

Carm.

Carm. genus XXVij.

Invoco 2 supplex Dominum, manusque
 Tendo ad sidera supplices.
 Mentis 3 huic pando lacrymas, querelis
 Imploro miseris opem,
 Factus 4 afflictum dolor obruebat :
 Quamvis rex bone calitum
 Putiter vitæ mihi tu peractæ
 Esset arbiter optimus.
 Quum domo gressum tamen efferebam,
 Tendeabant mihi retia.
 Nec 5 mihi notus, nec amicus usquam,
 Quequò lumina verteram.
 Exitus nusquam, fuga nulla, nemo
 Qui me sospite plauderet.
 Ergo 6 te, rerum pater, invocavi,
 Unum præsidium in malis:
 Tu meæ vires, mea spes, opesque,
 Dum a sedes hominum colo.
 Da 7 meis aurem facilem querelis
 Fracti cladibus utimis.
 Assere à sævi manibus tyranni,
 Qui me fortior opprimit.
 Carceris 8 vitam rape de tenebris,
 Ut te laudibus efferaam:
 Teque conventus celebret piorum,
 Promptum ferre piis opem.

PSAL. CXLij. Domine exaudi, &c.

Septimus hic & ultimus est penitentialis, quo David
 servus Domini, secundum cor ipsum, ingenuè confitetur,
 neminem hominum, etiam innocentium, in se vivere, esse,
 P
 qui

qui ad Dei tribunal consistere, & iusto Dei iudicio absolvi possit. Ideoq; ad unicam solius Dei misericordiam gratuito peccatis ignoscentem, magno cum ardore & desiderio confugit, seq; à Deo in sui angustii recreari, doceri & regi petit.

Carm genus XV.

A Vdi i vocantem rebus in asperis,
Et lenis aurem da precibus meis,
Rerum creator : quaque soles fide
Et æquitate ex hostibus eripe.

Juris 2 severi ne trutinâ meam
Expende vitam: nemo hominum innocens
Sicest, tribunal possit ut ad tuum
Se profiteri crimine liberum.

En 3 hostis atrox imminet, & premit
Stratum : tenebris tristibus abditus,
Et a lucis exors dego, velut specu
Quos in sepulcri mors fera condidit.

Mens 4 penè curis obruta volvere
Priora cœpit tempora, 5 quum patres,
Spes quos fovebat præsidii tui,
De fauce lethi sæpe revelleres.

Hac 6 recreatus rursus imagine,
Imploro supplex auxilium tuum.
Intenta mens te respicit, arida
Tellus ut imbres sub b cane torrido.

Non 7 lentus audi: nam mihi spiritus
Vix tessâ pulsât pectora; si tui
Avertis oris lumen amabile,
Mors atra siccis faucibus imminet.

Spe 8 mens labores auxilii tui
Fert, spectat unum te, pater optime.
Audi precantem lenis, & exitum
Jam jam obruturis pande periculis.

Ab hoste fave protege me, meæ
Custos salutis, prava repellere
Mentem manumque & recta capessere
Doce, unicum te qui veneror Deum.

Arcana 10 fac vis numinis ut tui
Per plana gressum dirigat, ut tua
Mandata sector; neu malè credulum
Error malorum vertat in orbitam.

Ut 11 nulla numen non celebrat tuum
Et æquitatem natio, recrea
Me destitutum præsidio, & malis
Hostis scelesti libera ab artibus.

Favoris 12 umbrâ me solitâ tege,
Et qui me acerbis usque doloribus
Affligit, hostem perde nefarium,
Servumque serva perpetuò tuum.

PSAL. CXLIV. Benedictus Dominus &c.

Conficitur hic David fortitudinem suam bellicam, victorias, regnum & felices in regno successus, solius Dei munus esse. Pro ijs igitur Deo gratias agit ejusdemque princeps quoque patrociniū contra hostes suos expetit: ut in pace & tranquillitate publicâ, omnium rerum situndantia: in qua quidem partem aliquam felicitatis consistere non negat, sed beatitudinem longè potiorem esse in propitijs amore & paternam benevolentiam, idem asperat.

Carm. genus xiiij.

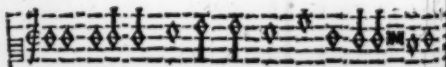
Quo 1 te rex hominum carmine prosequar?
Qui firmas animum robore, qui manum
bellare doces, & dubii regis
Per discrimina prælii.

Quod 2 vivo & valeo, tutus & hostium

A fraude, eximiâ fulgeo gloriâ:
 Quod latè validis impero gentibus,
 Totum muneris id tui est.
 O 3 rerum genitor, quantulus est homo,
 Hâc quem prosequor is munificentia,
 Et curas patriâ sollicitudine!
 Figmentum 4 fragilis luti,
 Quo nec bulla levis vanior est, neque
 Quæ mentes agitant somnia turbidas.
 Nec serum fugiens umbra crepusculum,
 Nec fumi volucris vapor,
 Cæli 5 pande fores, rex bone cælitum,
 Ac de sidereis labere sedibus:
 Montes nube operi; 6 per liquidi aëris
 Campos fulgura trajice.
 Turbatos trepidâ sparge fuga impios,
 Et sparsos a jaculis perde sequacibus:
 Porrectaque 7 manu me, pater optime,
 Sævis eripe fluctibus.
 Hostis 8 pelle malam vim bonus impii;
 Linguae vaniloquæ reprime toxica:
 Assuetæque dolis pestiferis manûs
 Vires conterere viribus;
 Ut 9 te nostra novo carmine barbitos
 Dicat, 10 subsidio qui recreas tuo
 Reges; qui gravibus sæpe periculis

Carm. genus xxx.

Discanus.

Te regem Dominumque canam, dum lucida vol

Vitam Davidis eripis.

Hostis 11 pelle malam vim procul impii;

Linguae vaniloquæ reprime toxica;

Assueteque dolis pestiferis manûs

Vires contere viribus.

Natorum 12 soboles crescat, ut ubere

Surgit silva solo laurea: virgines

Cultu sic niteant, ut b laquearibus

Templorum ætholus 4 aureis,

stipentur 13 gravidis horrea frugibus;

Pleno cuncta penu copia suggerat;

Fœcundi pecoris non capiant greges

Latis pascua saltibus.

Pingues 14 plaustra boves & nitidi trahant:

Nec tristi resonent compita classico,

Nec fletu plateæ; nec furor hosticus

Clausis affremat oppidis.

Felicem 15 populum inter bona talia

Qui vitam in tacto transigit otio.

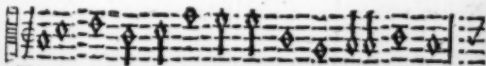
Felicem populum ter quater, omnium

Cui rerum pater est Deus.

PSAL. CXL⁷. Exaltabo te Deus, &c.

Psalmus hic verbis & sententijs splendidissimis patrum Dei misericordiam, beneficentiam, sapientiam, et opulentiam, toto terrarum orbe conspicuam. celebrat; proque ea maximas Deo gratias agit, & omnes ad id ipsum perpetuò faciendum cohortatur.

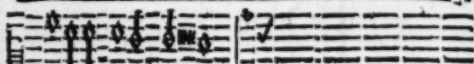
Tenor.

Te regem Dominumque canam, dum lucida volvet

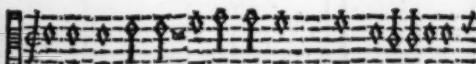
P 3

Lucidus

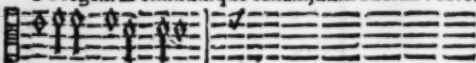

Lucidus astra polus,

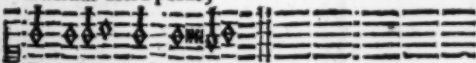
Altus.

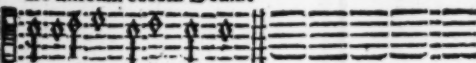
Te regem Dominumque canam, dum lucida volvet

Lucidus astra polus,

Et unicum colam Deum.

Et unicum colam Deum.

Luce 2 canam te, nocte canam te: nulla carebit

Laudibus hora tui,

Rerum creator & salus.

Magne 3 parens, nullo cui clausa potentia fine est,

Secula 4 cuncta tuas

Laudes sonabunt: & 5 patres

Longævi tua facta canent, seræque nepotum

Per seriem soboli

Prodent: nec æras gloriam

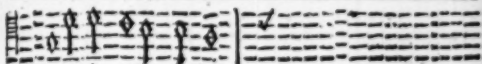
Nesciet ulla tuam: 6 mirandaque facta decusque

Ille memor referet:

Hic 7 magnitudinem canet.

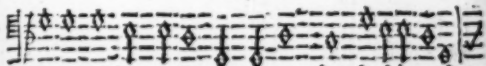
Ille 8 bonum feret & iustum, & placabilis iræ,

Et

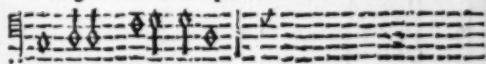

Lucidus astra polus,

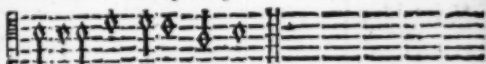
Bis.

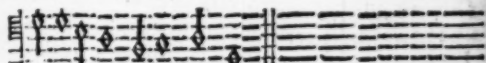
Te regem Dominumque canam, dum lucida volvet

Hucus astra polus,

Et unicum colam Deum.

Et unicum colam Deum.

Et veniæ facilem, &
 Largâ benignum dexterâ.
 Totque 9 inter decora & laudum præconia nullo
 Emoritura die,
 Nil clarius clementiâ.
 Ergo 10 parens rerum, stellantis machina cœli
 Cuncta suo gremio
 Complexa prædicat tuum
 Robur; 11 & intacti scelerum a contage nefandâ
 Te celebrant alacres,
 Tuque vires imperi
 Per 12 populos latè vulgant: ne nescia sceptri
 Terra sit ulla tui,

Et gloriæ & potentiz.

Imperium 13 sine fine tibi, nec legibus ævi

Subdita sceptrā tenes,

Aut clausa metis temporum.

Tu 14 lapsos rursum attollis, firmasque labantes

Incolumesque foves

Vitæ beatæ commodis.

Te 15 volucrum pecudumque genus, te sæva biferarum

Sæcula respiciunt

Unum, suoque tempore

Accipiunt victum; 16 tu dextram pandis, & omne

De locuplete penu

Animal benigne recreas.

Quicquid 17 agis, justeque & sanctè agis: 18 impiger

Supplicibus facilem

(aurem

Præbes, 19 opisque e compotes

Dimittis, puro d qui pectore cunque precantur,

Auxilioque piis

Præsens es, & periculis

Eruis 20 è cunctis, qui te venerantur amantque:

Cumque 21 suo scelere

A stirpe vellis impios.

Ergo 22 omnes te jure canent, nomenque tacebit

Natio nulla tuum

In sæculorum sæcula.

PSAL. CXLVI. *Lauda anima mea, &c.*

*Docet, omnem fiduciam salutis non in principibus et præ-
sidijs humanis, sed in solo D:o ponendam esse, qui solus sit
omnipotens, justus, verax, æternus, & in primis benefaciat
humilibus ab omnibus neglectis & contemnis.*

Carm

Carm. genus vi.

TE 1 magne rerum conditor, & tuas
 Sonabo laudes, 2 factaque posteris
 Miranda prodam, dum recurret
 Per calidos mihi sanguis ardens.
 Securitatem 3 ne stabilem tibi
 Promitte regum praesidio, neque
 De stirpe mortali & caduca
 Pone tibi columen salutis.
 Ut 4 membra liquit spiritus, in suam
 Terrena moles terram abit; & diu
 Consulta vanescunt, & auras
 Irrita per vacuas feruntur.
 O 5 ter beatum quem Deus aetheris
 Fido tuetur praesidio, suas
 Qui spes opesque omnes in uno
 Constituit Domino Deoque.
 Qui 6 terram & aequor condidit & polum,
 Et quicquid aequor terraque continet,
 Polusque; qui promissa praestat
 Perpetuo stabilis tenore:
 Qui 7 nec tyranni vi sinit opprimi
 Infirmiorem, aut a esurie premi;
 Qui carcerum exemptos tenebris
 Compedibus levat innocentes:
 Qui 8 nocte pulsa luminis aurei
 Caecis refundit luminibus jubar:
 Gressusque firmat claudicantes,
 Justitiamque amat aequus aequum:
 Curâ 9 fidei qui fovet advenam,
 Orbis marito qui viduae faver,
 Orbos puellulos qui tuetur,
 Et scelorum labefactat artes,

Rex 10 ergo habenas imperii tuus
 Sion tenebit, sidera dum polum
 Pingent, & obliquum per orbem
 Sol rutilos agitabit axes.

PSAL CXLVII. Laudate Dominum, &c.

*Enumeratio est multiplicium Dei beneficiorum, tam
 presentium quàm eternorum: quorum consideratione ac-
 curata impulsos omnes pios, perpetuis Deum laudibus cele-
 brare iubet.*

Carm. genus ii.

Eia 1 Deum laudate, Deo date carmina digna;
 Certè erudito dignus ille est carmine;
 Qui 2 Solymam instaurat rursus, passimque per orbē
 Sparfos reducit exules Abramidas;
 Qui 3 fractos animi levat, & corda anxia lenit;
 Mulcet dolores, mitigatque vulnera;
 Qui 4 numerat tacito labentia sidera mundo,
 Suisque quæque nuncupat vocabulis.
 Magna 5 Dei virtus, immensa potentia; nulla
 Quam lingua fari possit, aut mens cogitet.
 Qui 6 mite ingenium fovet, allevat, augeat honore;
 Humique sternit impiam superbiam.
 Eia 7 Deum cantate, Deo persolvite grates;
 Grato benignum canite patrem barbito;
 Qui 8 cælum obnubit tenebris, terram rigat imbre,
 Montesque lato vestit altos gramine;
 Qui 9 pecudum genti largâ dat pabula dextrâ,
 Corvoque victum se roganti sufficit.
 Quem 10 neque magnanimûm delectat robur equorû
 Nec vis ferocis aut lacertus militis;
 Sed 11 pietas animi simplex, & in illius unâ
 Quæ spem salutis collocet clementiâ;

Eia,

Eia, 12 Dei laudes Solymæ æ pangite turres :
 Benignitatem mons Sionis prædica :
 Qui 13 portarum aditus claustris firmavit bahenis,
 Civesque cunctis commodis auxit tuos.
 Qui 14 te pace beat læ æ, & defendit ab hoste :
 Et messe Havâ tritici campos regit :
 Cujus 15 ad imperium fundit sua munera tellus :
 Natura cujus prompta pareat jussibus.
 Qui 16 nivibus cellos operit, ceu vellere, montes :
 Densas pruinas cineris instar dejicit,
 17 Et e glacie lapsus solidarum frænâ aquarum,
 Cujus rigorem quis feret mortalium ?
 Quum 18 libuit, molles glacies tabescet in undas,
 Adspirat aura mitior, rivi fluunt :
 Ostenditque 19 suam per signa illustria mentem,
 Legesque Abrami tradidit nepotibus.
 Non 20 ita se populis aliis monstravit amicum,
 Qui scita legum nesciunt cælestium.

PSAL. CXLVIII. Laudate Dominum &c.

*Totam rerum Universitatem, inq̃ ea omnes restam
 cælestes quàm terrestres, tam animatas quàm inanimas,
 compellat hic Psalmus, invitâtq̃ ad eò, ut creatoris & con-
 servatoris sui sapientiam et benignitatem perpetuo prædi-
 cent.*

Carm. genus X.

Laudate 1 Dominum cælitum
 Chori beati, qui procul
 Contagio mortalium
 Templâ ætheris tæmini.
 Laudate 2 Dominum, quos sibi
 Adeste jussit angelos :
 Laudate Dominum exercitus

Parere prompti jussibus.

Laudate 3 Dominum, qui diem
Sol, luna noctem illuminas;
Laudate Dominum lucidis
Stellæ decoræ flammulis.

Laudate 4 cum a rotatiles
Tot orbium compagines,
Et unda longè celsior
Campis nitentis aëris.

Huic 5 cuncta laudes dicite,
Numenque cuncta pangite,
Quod cuncta nutu condidit,
Et cuncta nutu sustinet,

Finxitque 6 firmo cardine,
Ne vi senectæ corruant,
Certisque vinxit legibus,
Quas transgredi non audeant.

Laudate 7 Dominum sub specus
Terræ dracones abditæ,
Et b̄ vasta cete, quæ sinus
Ponti c̄ repostos finditis.

Ignes, 8 nives, & grandines,
Vaporque & aurę spiritus,
Ad jussa Domini mobiles
Circumrotantes turbines,

Colles 9 feraces, & feri
Montes, & omnes arbores,
Seu montibus rigescitis,
Seu cultibus mansuescitis:

Mites 10 feræque bestię,
Humique lentè reptiles,
Et quæ liquentes aëris
Campos volando carpitis:

Reges 11 & orbis præfides,
Et nationes liberæ,

Et

Et pauperi plebeculæ
Qui jus ab alto dicitis :

Et 12 vos juvena florea,
Læti puelli & virgines,
Senesque vitæ in ultimo.
Jam jam exituri limine.

Laudate 13 Dominum: numini:
Sit ejus uni gloria.
Unumque noscat omnium.
Cælum solumque principem.

Hunc 14 omne in ævum laudibus,
Propago tollat Isaci:
Sibi dica tam qui bonis
Gentem beavit omnibus.

PSAL. CXLIX. Cantate Domino, &c.

*Hic quoque Psalmus excitat Hebræos, ut Deum suum
pro præstitis beneficiis & victis hostibus celebrent, pluresq[ue]
illis victorias et triumphos pollicetur.*

Carm. genus X.

Cantate Domino canticum
Novum, sonet laus illius
Cætus per omnes, qui sacris
Non se prophanis polluant.

Oblectet 2 Isaci genus
Auctore se suo, suo
Regi a Sionis arduæ
Congratulentur filix :

Nomen 3 celebrent illius
Lætis choris & tympanis 3
Ejusque laudes accinant
Blandè canoro b pedine,

Gentem.

Gentem 4 bonus parens suam.
 Amore sancto amplectitur,
 Mitemque mansuetudinem
 Firmat salute immobili :

Cœtus 5 piorum ut gestiant
 Foris paratu splendido,
 Domique secum clanculum
 Latentur in cubilibus.

In 6 ore, rerum præsidis
 Laus continenter personet :
 Utrinque acuti in dexteris
 Vibrentur enses vindices,

In 7 se ferarum ut gentium
 Crudelitatem vindicent,
 Et in futurum iras, minas,
 Superbiamque compriment :

Reges 8 suorum ut hostium
 Artis catenis alligent ;
 Et ferreis coërceant

Vinclis feroces principes :

Pœnas 9 secundum calitus
 Præscripta ab iis ut exigant,
 Et laus piorum pervolet
 Omnes per orbis cardines.

PSAL. CL. Laudate Dominum in G c.

Ultimus etiam Psalmus omnes creaturas et voce & instrumentis musicis, Dei potentiam, fortitudinem et maiestatem predicare jubet.

Carm. genus. X.

Laudate 1 Dominum, lucidum
 Templum colentem siderum,

Qui

Qui vi suæ potentia
Firmavit orbis cardines.

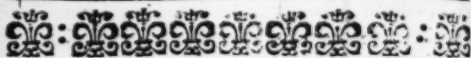
Laudate 2 Dominum fortiter
Ubique gestis inclytum,
Laudate magnitudinem
Captum supra mortaliū.

Laudate 3 Dominum bellicæ
Claræ tubæ clangoribus,
Laudate Dominum * nabliis,
Lyrisque blandè garrulis.

Laudate 4 Dominum tympanis,
Chorique festi cantibus,
Laudate Dominum fidibus, &
b Sonore dulci tibis.

Laudate 5 cum tinnitibus
Lætis canori * cymbali,
Hunc 6 cuncta laudent, quæ trahunt
Vitalis auræ spiritum.

EIUSDEM

EIVSDEM
 GEORGII BUCHANANI
 HYMNUS MATUTINUS
 AD CHRISTVM.

PRoles 1 parentis optimi,
 Et par parenti maxime,
 De luce verâ vera lux,
 Verusque de Deo Deus:
 En 2 nox recessit, jam nites
 Aurora luce prævia
 Cælum solumque purpurans,
 Et clausa tenebris desegens.
 Sed 3 fuscæ ignorantie
 Caligo nostra pectora,
 Et nubili erroribus
 Mens panè cedit obruta,
 Exurge 4 sol purissime,
 Diemque da mundo suum:
 Nostramque noctem illuminans
 Erroris umbram discute.
 Dissolve 5 frigus horridum,
 Arumque nostri pectoris
 Colore lampadis tue,
 Humore purga noxio:
 Ut 6 irrigetur calidus
 Roris beati nectare,
 Et centuplo cum fœnore
 Calidè semen proferas.

CARMINUM.

NI
S.

•

10

1

1

1

1

Eoutitur Pſal. 4. 111.

V. Dicolon tetraſtrophon. Verſus primus, ſecundus, tertius, Sapphicus hendecaſyllabus, Quartus, Adonicus, ut Horat. 1. Carm. 2. hoc modo.

· u · · · u u · u u

· u u · ·

Eoutitur Pſal. 5. 17. 51. 55. 65. 67. 72. 90. 101. 103

VI. Tricolon tetraſtrophon. Verſus 1. & 2. daſtylicus Alcaicus acatalectus; Tertius jambicus, Archilochius dimeter hypercatalect. 4. daſtylicus Alcaicus acatalect. ut Horat. 19. hoc modo;

· · · · · u u · u u

· · u · · · u u · u u

· · u · · · u · ·

· u u · u · u · u · u

Eoutitur Pſal. 7. 11. 15. 19. 30. 46. 50. 56. 58. 77. 81. 91. 123. 125. 140. 146.

VII. Dicolon diſtrophon. Verſus primus, Sapphicus; 2. jambicus dimeter acatalectus, hoc modo:

· u · · · u u · u · u

· · u · · · u u

Eoutitur Pſal. 8.

VIII. Tricolon tetraſtrophon. Verſus, 1. & 2. choriambicus Aſclepiadeus tetrameter: 3. Pherecratius heroicus trimeter acatalectus, 4 choriambicus Glyconius trimeter acatalectus, ut Horat. 1. Carm. 5. hoc modo:

· · u u · u u · u u

· · u u · u u · u u

· · u u · ·

· · u u · u u

Eoutitur, Pſal. 9. 61. 84. 130.

IX. Dicolon diſtrophon. Verſus primus Heroicus; Secundus, daſtylicus Archilochius dimeter hypercatalectus, ut Horat. 4. Carm. 7 hoc modo.

.VV---VV---VV--

..VV-VV-

Eo utitur Psal. 12.

X. Monocolon. Versus jambicus dimeter acatalectus.
ut Prudentius Cathem. hoc modo,

..V---V-

Eo utitur Psal. 13, 31, 37, 47, 53, 54, 59, 86, 96, 98,
117, 148, 149, 150.

XI. Dicolon distrophon. Versus 1. choriambicus.
dimeter Glyconius: Secundus, choriambicus Asclepiadius: ut Horat. 1. Carm 3 hoc modo:

--VV-VV

---VV--VV-VV

Eo utitur Psal 14, 35, 43.

XII Tricolon tristrophon, Versus primus, choriambicus trimeter: 2 tetrameter: 3 pentameter, ut Prudentius prologo Cathem. hoc modo:

--VV-VV

---VV-VV-VV

..VV-VV-VV-VV

Eo utitur Psal. 16.

XIII. Dicolon tetrastrophon, Versus 1. 2 3. choriambicus tetrameter Quartus, choriambicus trimeter, ut Horat 1. Carm 6, hoc modo:

-VV-VV-VV

---VV-VV

Eo utitur Psal. 23. 42. 75. 99 102 144.

XIV. Monocolon. Versus jambicus trimeter acatal.
ut Horat. lib. 5. Carm. ode 17 hoc modo:

--V---V-V-VV

Eo utitur Psal. 25. 94. 106.

XV. Monocolon. Versus dactylicus Alcaicus acatalectus. hoc modo:

..V-..VV-VV

Eo

342 CARMINUM GENERA

Eo utitur Psal. 26. 59. 32. 49. 61. 71. 73. 143.

XVI. Monocolon. Versus choriambicus Asclepiadeus tetrameter. ut Horat. 1. Carm. 1. hoc modo;

-- UU UU UU

Eo utitur Psal. 28 40. 80.

XVII. Dicolon distrophon. Versus primus Sapphicus; 2. Choriambicus trimeter, hoc modo;

-U---UU-U-U

-UU UU

Eo utitur Psal. 33. 70. 121. 142.

XVIII. Dicolon distrophon Versus 1. iambic. trimeter. 2. pentameter dactylicus, hoc modo;

U-U---UUUU-U-

UU---UU UU-

Eo utitur Psal. 36. 63.

XIX. Dicolon tristrophon. Versus primus & secundus, trochaicus dimeter acatalectic; Tertius, trochaicus catalectic; hoc modo,

-U--U-U

-U-U-U-U

-UUU-U-

Eo utitur Psal. 66.

XX. Dicolon distrophon. Versus prior, heroicus dactylicus; Secundus, anapaesticus dimeter catalectic; hoc modo:

---UU -UU-

UU-UU-UU--

Eo utitur Psal. 68.

XXI. Dicolon distrophon. Versus prior, heroicus hexameter. Posterior iambicus dimeter, ut Horat. lib. 5. Carm. ode 14. hoc modo:

-UU--UU UU--

---U--U

Eo utitur Psal. 81.

XXII. Dicolon distrophon. Versus prior, dactylicus hexameter

CARMINUM GENERA. 343

hexameter; Alter, pentameter, hoc modo omnibus noto;

-uu---uu- -uu-

-uu--- uu-uu-

Eo utitur Psal. 88. 114. 137.

XXIII. Dicolon. distrophon. Versus primus, trochaicus dimeter catalectic; Secundus, iambicus dimeter acatalectic, hoc modo;

-u.-.-u-

--u---uu

Fouritur Psal. 100.

XXIV. Dicolon distrophon. Versus 1. Troch. dim. Acat. alter Troch. dim. catal. hoc modo;

-u-u-u---u---uu

- u u

Eo utitur Psal. 105. 119. 124. 129.

XXV. Monocolon. Versus anapesticus Pindaricus dimeter acatal. ut Boeth. 1. 5. hoc modo;

-uuuu- -uuuu-

Eo utitur Psal. 113.

XXVI. Dicolon tetraastrophon. Versus, 1. 2. 3. choriambicus trimeter, quartus, dactylicus Pherecratius, hoc modo;

--uu-uu

--uu-u

Eo utitur Psal. 116. 122. 128..

XXVII. Monocolon. Versus trochaicus octonarius catalectic; qualis est Prudent. Cath. 9. hoc modo;

-u-u-u---u- -uuu

- u u

Eo utitur Psal. 119. 124.

XXVIII Monocolon. Versus iambicus Anacreontius dimeter catalect, ut Boeth. 3. 7. hoc modo;

--uu-

u-u-u---

344 CARMINUM GENERA.

XXIX. Tricolon tristrophon. Versus 1. heroicus, Secundus, iambicus dimeter, 3. dactyl. Archilochius dimeter, hypercatal. hoc modo.

— UU — — UU — — UU — —

— U — — U —

• UU — UU —

Eo utitur Psal. 136.

XXX. Tricolon tristrophon. Versus iidem, qui modo, nisi quod secundus in locum tertii migrarit, hoc modo,

— — UU — UU — — UU — —

• UU — UU —

U — U — U — U —

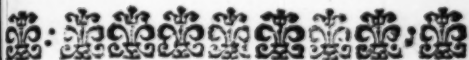
Eo utitur Psal. 145.

TYPO.

V

perio
vian
ocul
quog
vari
aper
Qua
nov
med
ab a
piu
Hab
stur
Tu
tibi
tem
ind

TPYOGRAPHUS

Lectori S.

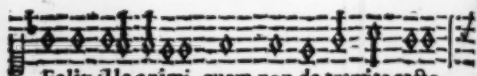
VEnimus, beneficio divino, Lector, ad stationem; iter non illud quidem usque adeo periculosum, sollicitè tamen emensi. Quare quod viatores faciunt, cursu peracto hoc illud hustrantes oculis, corpore tamen quieto; superesse nobis quoque video. Nam cum Flacco nostro latissimos variorum metrorum campos Musæ uæ sanctissimæ aperuerint; cuius athes illi sint, cognoscere jam licebit. Quam esse si putaveris molestiam aliquam, ei quoque novarum melodiarum huic libello convenientium medebuntur embammata. Separavimus autem has ab alteris, Collectaneorum libello contentis, minus pium rati, quicquam commune sacris miscere. Habebis verò illic Odis Horatianis, quarum structurâ noster non sit usus, convenientes harmonias. Tu his nostrâ qualicunque operâ, studio certè pio tibi oblati fruiere, & sicubi erravimus, cuius partem, ut speramus, multò maximam nostro ipsorum indicio vides, candidus emenda.

Carm.

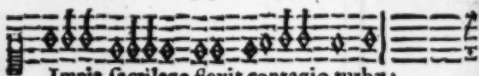

Carm. genus 1.

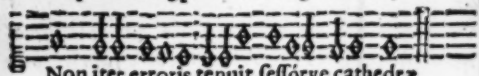
Distantus.

Felix ille animi, quem non de tramite recto

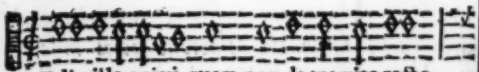

Impia sacrilege flexit contagio turbæ:

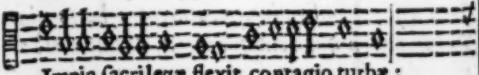

Non iter erroris tenuit, sessorve cathedræ

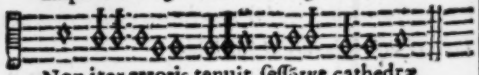
Alius.

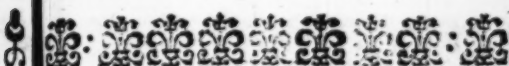
Felix ille animi, quem non de tramite recto

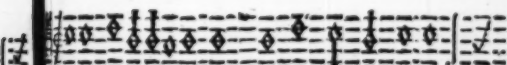
Impia sacrilege flexit contagio turbæ:

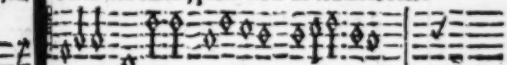
Non iter erroris tenuit, sessorve cathedræ

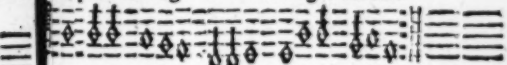
Tenor.

Felix ille animi, quem non de tramite recto

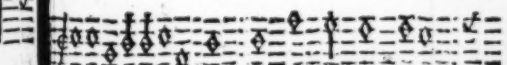

Impia sacrilegæ flexit contagio turbæ:

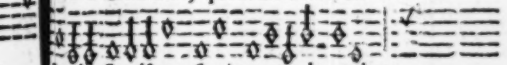

Non iter erroris tenuit, sessio: ve cathedræ

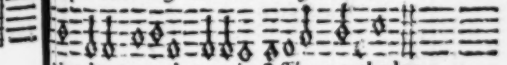
Bassus.

Felix ille animi, quem non de tramite recto

Impia sacrilegæ flexit contagio turbæ:

Non iter erroris tenuit, sessio: ve cathedræ

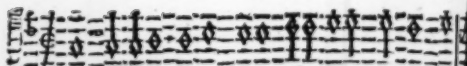
Q

Carm.

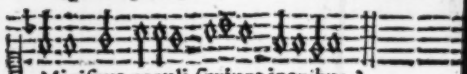

Carm. genus ij.

Discantus.

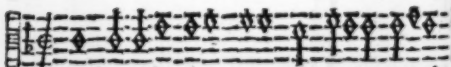
Quid trepidæ gentes vano fremuere tumultu?

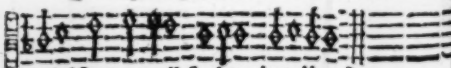
Minisque populi sæviunt inanibus?

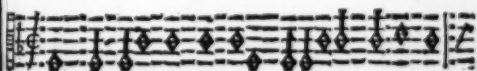
Alto.

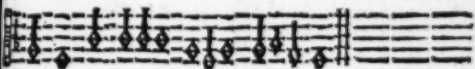
Quid trepidæ gentes vano fremuere tumultu?

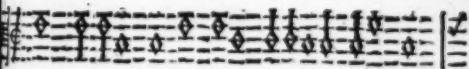
Minisque populi sæviunt inanibus?

Tenor.

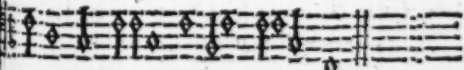
Quid trepidæ gentes vano fremuere tumultu?

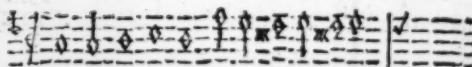
Minisque populi sæviunt inanibus?

Bassus.

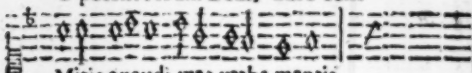
Quid trepidæ gentes vano fremuere tumultu?

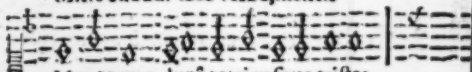
Minisque populi sæviunt inanibus?

*Carm. genus V.**Discantus.*

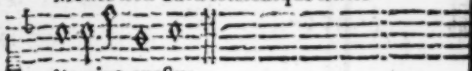
O potens rerum Deus, aure leni

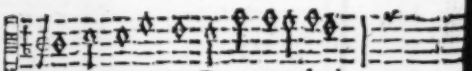
Mitis exaudi mea verba, mentis

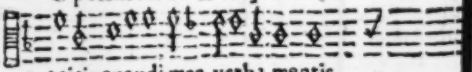
Mente non durâ tetricusque tristes

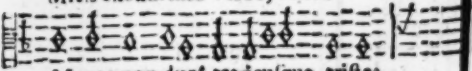
Percipe questus.

Alius.

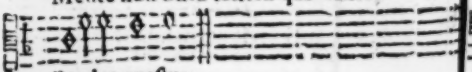
O potens rerum Deus, aure leni

Mitis exaudi mea verba, mentis

Mente non durâ tetricusque tristes

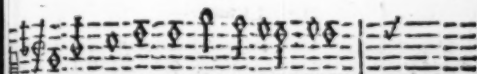
Percipe questus.

Tene

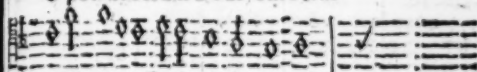
PSALMI V.

351

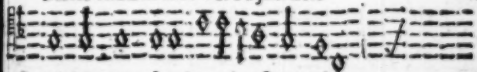
Tenor.

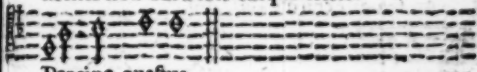
O potens rerum Deus aure leni

Mitis exaudi mea verba, mentis

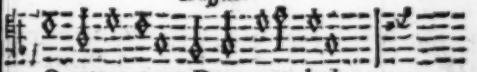

Mente non durâ tetricusque tristes

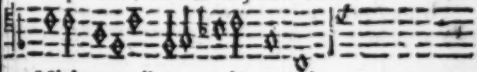

Percipe questus.

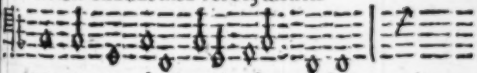
Bassus.

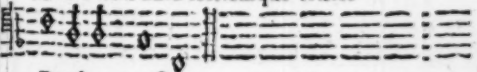
O potens rerum Deus, aure leni

Mitis exaudi mea verba, mentis

Mente non durâ tetricusque tristes

Percipe questus.

*Carm. genus X.**Discantus.*

quousque, rector unice,
Me destitutum negliges?
An sempiternâ me obrutum
Oblivione deferēs?

This block contains the first system of a musical score. It consists of four staves of music, each with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The notes are diamond-shaped, typical of older musical notation. The lyrics are written below each staff. The first staff ends with a double bar line. The second and third staves end with a fermata symbol. The fourth staff ends with a double bar line.

Alus

quousque, rector unice,
Me destitutum negliges?
An sempiternâ me obrutum
Oblivione deferēs?

This block contains the second system of a musical score, identical in notation and lyrics to the first system. It also consists of four staves of music with treble clefs and a key signature of one flat. The notes are diamond-shaped. The lyrics are written below each staff. The first staff ends with a double bar line. The second and third staves end with a fermata symbol. The fourth staff ends with a double bar line.

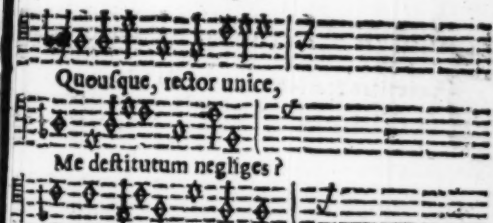
Tenor.

Tenor.

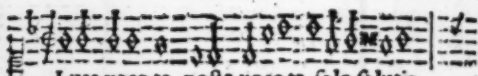

Quousque, rector unice,
 Me destitutum negliges?
 An sempiternâ me obrutum
 Oblivione deseres?

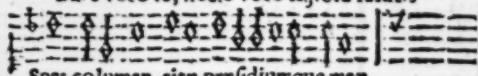
Bassus.

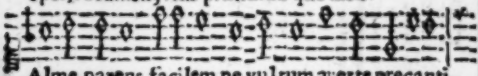
Quousque, rector unice,
 Me destitutum negliges?
 An sempiternâ me obrutum
 Oblivione deseres?

*Carm. genus XXII.**Discantus.*

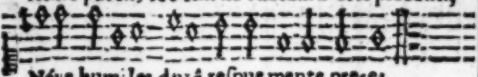
Luce voco te, nocte voco te, sola salutis

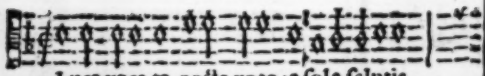
Spes, columen, vitæ præsidiumque meæ.

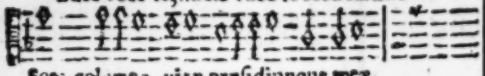
Alme parens facilem ne vultum averte precanti,

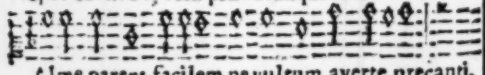
Néve humiles durâ respue mente preces.

Alius.

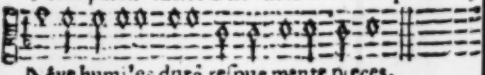
Luce voco te, nocte voco te sola salutis

Spes columen, vitæ præsidiumque meæ.

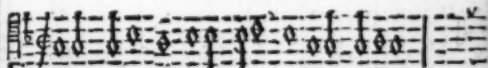

Alme parens facilem ne vultum averte precanti,

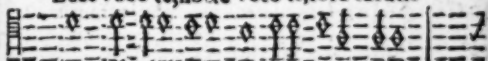

Néve humiles durâ respue mente preces.

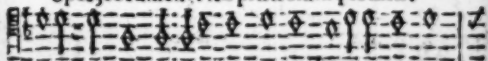
Tenor.

Tenor.

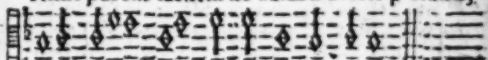
Luce voco te, nocte voco te, sola salutis

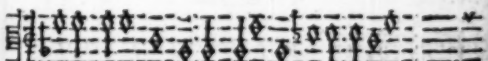
Spes, columnen, vitæ præsidiumque meæ.

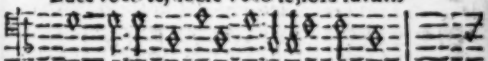
Alme parens facilem ne vultum averte precanti,

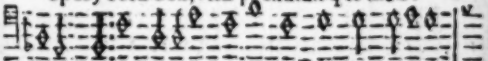
Neve humiles durâ respue mente preces.

Bassm.

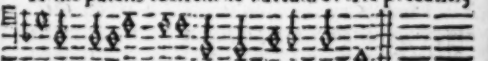
Luce voco te, nocte voco te, sola salutis

Spes, columnen, vitæ præsidiumque meæ.

Alme parens facilem ne vultum averte precanti,

Nè ve humiles durâ respue mente preces.

MARGARITÆ HENRICI GALLORUM REGIS SORORI.

M. ANTONIUS FLAMINIUS.

Cum Petrus Carnesecus, lectissimus & ornatissimus vir,
de sua singulari erga Deum pietate, & assiduo litera-
rum studio, ad me multa scripsisset, hortatusque esset, ne si
quid novi elucubratus essem, id ad te mitterem, quod tibi
scriptorum meorum lectionem non iniucundam esse solere
affirmaret; hoc tam præclaro de te testimonio commotus, &
cui hominis amicissimi auctoritate adductus, cum humani-
tate tua fretus, Carmina, quæ de rebus divinis proximè com-
posui, ad te mittere non sum veritus. In his ego à meo vixere
instituto discessi. Davidem enim, & ejus similes poetas imi-
tari malui, quàm Horatium, vel Catullum: propterea
quod in Descriptione rerum divinarum, ut munditiâ Latini
sermonis, & elegantiam adhibendam esse non nego, sic om-
nem orationis pompam & fucum, & calamistros removen-
dos censeo. Itaq; ut C. Lucilius poeta perantiquus dicere
solebas, se non Persis scribere, sed Siculis et Tarentinis,
sic ego quæcumq; de rebus divinis scripsero, ea solùm religi-
osis, et si. o. arum divinarum amatoribus me scribenturum
profiteor, quibus sine dubio longè gratius faciam, si stylum
ita temperavero quàm si orationem fucis et pigmentis illi-
nam. Tu verò Margarita, religionis specimen clarissimum,
hoc ab homine tibi deditissimo opusculum, quale id cunq; est,
habeto; quod si non ingratum tibi fuisse audiam, et hoc
mol. Et quartanæ morbo, quò jam multos manses confictor,
Dei benignitate convalesco, alia à me posthac hujus ge-
neris munera expectato, valde.

M. AN-

M. ANTONII FLAMINII
DE REBUS DIVINIS
CARMINA.

Precatio matutina.

I Am noctis umbras Lucifer
Almæ dei nuncius,
Terra poloque dimovet,
Simulque nos cubilibus
Monet relictis pectore
Preces ab imo fundere
Ad templa summa cœlitum.
Oremus ergo supplices
Fontem perennem luminum,
Ut sicut omnes aëris
Illustrat oras, vivo
Sic nostra corda repleat
Fulgore sancti Spiritus
Qui nos per hæc contagia
Puros ab omni crimine
Traducat ad cœlestium
Sedes beatas : illius
Nutu gerantur omnia.
Cibumque sive sumimus,
Seu quid negotii foris
Tractamus, aut domi, intima

Seu mente quid revolvimus,
 Id omne semper gloriam
 Spectet beati numinis.
 Rector supreme cœlitum,
 Quæ mente totâ poscimus,
 Hæc omnibus concedito,
 Qui corde puro te colunt,
 Et unum natum tuum,
 Cum sempiterno Spiritu.

Precatio meridiana.

Iam Sol citato fidere
 Supremi cœli culmina
 Percurrit, alma fervidis
 Tellus calefcit ignibus.
 At tu beato lumine
 Accende corda frigida
 Pater benigne: in omnibus
 Tantos piorum sensibus
 Ignes amoris excita:
 Ut quicquid orbis continet,
 Præ te sici I's sordidum;
 Nec ulla vis hunc fervidum
 Amoris æstus temperet:
 Sed usque crefcens, omnia
 Convexa cœli transvolet.
 Summoque Patri vinculo
 Nos jungat insolubili.
 Has nos ab imo petere
 Precatione miri nus,
 Tuas ad aures, maxime
 Terræ polique conditor:
 Tu vora nostra numine
 Dextro secunda, idque ad tuam
 Concede nobis gloriam.

Precatio

3

Precatio vespertina.

Iam vesper ortus incipit
 Diem tenebris condere;
 Ad nos parentem luminis
 Sancti precemur, ne sinat
 Noctem suorum mentibus
 Caliginosam irrepere;
 Seu dulcis almâ recreat
 Sopor quiete, languida
 Seu liquit ille lumina,
 Nunquam recedat à piis
 Lux sempiterna cordibus;
 Ut semper indies magis
 Magisque detur maximi
 Benignitatem numinis
 Videre mente lucida;
 Et hinc amoris optimi
 Ardere semper ignibus.
 Supreme coelitem Pater,
 Votis tuorum supplicum
 Aures benignas admove;
 Ut sensa cordis omnia,
 Et dicta, factaque ad tuam
 Sic dirigamus gloriam.

*Opem Christi in magna animi agitudine
 constitutus implorat.*

9

Iz s u benigne, fruidas
 Precationes, & mea
 Ne quæso vota despicere.
 Ut terra, solis ignibus
 Hiulca, sic animus meus
 Afflictus, æger, aridus,

Dulcissimum

Dulcissimum rorem tuum
 Expectat : & salus mea,
 Refrigerata mentem meam:
 Metus, dolores, lacrymas
 Muta perenni gaudio:
 Ut hæ querelæ flebiles
 Mutentur in laudes tuas,
 Et vox agentis gratias
 Noctes diesque personet.
 Ne quæso more iudicis,
 Quid egerim, quid dixerim,
 Quid cogitarim, pondera;
 Peccata sed mea omnia
 Tuo cruore deleas.
 Me vulnere sanet dolor
 Tuorum, amara mors tua
 Cordi meo dulcedinem
 Instillet, ut meam crucem
 Et fortis & libens feram.

*Quàm sine beati, qui sumptâ suâ cruce,
 Christum sequuntur.*

BEatus ille, qui suam
 Tollit crucem quotidie,
 Magnisque JESU passibus
 Sectatur : illum maximus
 Cœlestium pater sibi
 Adoptat ultro filium;
 Etque donat Spiritum
 Peccata delentem omnia,
 Hereditatis inclytæ
 Pignus beatum, is intimo
 In corde miros excitat
 Patris amores optimi;
 Hinc ille temnens omnia,

Quicumque

Quæcunque tellus, & maris
Arena dives continet,
Letatur unico Deo.
Hunc spem, salutem, gloriam
Suam, suumque gaudium,
Patrem, magistrum nominat,
Latusque semper dexterum
Sibi regentem conspiciet,
Per hujus ut vitæ vitas
Formidolosas ambulet
Securus, & cari patris
Benignitatem sentiat.
Ergo nec illum territat
Humana vis, nec inferum
Furor tremendus maximis
Periculorum casibus.
Ut dura rupes turgidi
Tunsa procellis Adriæ,
Immobilis semper manet,
Nec cessat ullo tempore
Hostes, Amicos, patriam
Juvare, negligens sui :
Sic ille vitam cœlitum
Colens, perenni gaudio
Triumphat; impius licet
Terræ, marisque sit potens,
Pulchrumque nomen occupet
Fœlicis, est semper miser.

6 *Comparat animum suum flori.*

UT flos tenellus in sinu
Telluris almæ lucidam
Formosus explicat comam,
Si ros & imber educat,
Illum: tenella mens mea

Sic floret, almi spiritus
 Dum rore dulci pascitur.
 Hoc illa si caret, statim
 Languescit ut flos arida
 Tellure natus, cum nisi
 Et ros & imber educat.

*Eos tamē beatos esse affirmat, qui ceteris
 omnibus relictis, Christo adherent.*

Quonſque vana ſomnia,
 Falſaſque rerum imagines
 O cæci amare pergitis?
 Non forma vincens Nirea,
 Non dives uſus purpure,
 Non mens peragrans ſidera,
 Camposque latos aëris,
 Mariſque, terrasque infimas,
 Reddunt beatos. Unica
 Felicitatis eſt via
 J e ſ u s benignus, omnium
 Dator bonorum, currite
 Omnes ad illum, currite
 Fidenter. ille deferens
 Amore noſtri co-litum
 Sedes beatas, pertulit
 Famem, ſitimque & vulnera,
 Mortemque diram; neminem
 Faſtidit ille: perditos,
 Ægros, malorum pondere
 Preſſos juvare diligit.
 Non ſic & optimum & unicum
 Amant parentes filium,
 Ut ille nos. & cencies
 Beatus ille; maxime
 J e ſ u, relictis omnibus,

Qui mente totâ se tibi
In servitutem dedicat.

*Prædicat beneficia à Christo in se & ceteros
mortales collata.*

Iesu beate, numinis
Æterna proles maximi,
Quibus tuam clementiam
Efferre possim laudibus?
Tu pulchra linquens sidera,
Formata dextera tua,
Mortale corpus induis:
Ut ipse terram deferens,
Suprema cœli culmina
Conscendam, acerba vulnera
Crucisque dira sustines
Tormenta, ut ipse callidi
Serpentis ore saucius,
Mortisque certus, gaudeam
Vitâ potitus cœlitum,
Tuoque factus munere
Tuus cohæres. Pac precor
Iesu benigne, cogitem
Hæc semper, ut semper tibi,
Summoque patri gratias
Agam, pie que vos colam,
Totaque mente diligam.

*Quid servandum sit amatoribus
Christi.*

Quicunque IESUM diligit,
Humana disceat omnia
Nil æstimare; diligens
Opes, honores, gloriam,
Amare IESUM puriter

Nequit.

Nequit. relinque cætera,
 Unumque Iesus posside.
 Nam quicquid est usquã boni,
 Sic possidebis; lacrymas,
 Metus, dolores pectore
 Tuo fugabis; dulcia
 Semper morantur gaudia,
 Ubi moratur candidus
 Iesus. voluptas unica
 Est ille amantium sui.
 Quin mater, & pater tuus
 Te derelinquent, optimus
 A dextra nunquam tua
 Iesus recedet, omnium
 Fidus comes discriminum:
 Et cùm suprema venerit
 Tibi dies, te transferet
 In sancta regna cœlitum,
 Fruaris ut vitã simul,
 Et sempiterno gaudio,

*Exprimis ardorem amoris sui erga
 Christum.*

o Te sancte Iesu mens mea,
 Amoris ista vulnere,
 Suspirat, & salus mea,
 Me solve tandem vinculis
 Istis, ut evolem tuam
 Beatus ad præsentiam.
 Fac interim magis, magis
 Amore totus ardeam,
 Ut pura mens à corporis
 Contagione, complexibus
 Evadat aptior tuis.
 Tu spes, voluptas, unicum

Cordis mei sis gaudium.
 Benigne J e s u, da precor
 Humana cuncta spernere
 Te propter, omnia fac mihi
 Te propter unum sordeant,
 Seu pulcher oras ætheris
 Sol lustrat almo lumine,
 Seu nox benigno languida
 Rigat sopore corpora,
 Domi, forisque mens mea
 Te quarat, invocet, canat,
 Solumque felix in tuo
 Dulci acquiescat nomine.

Hymnus in Christum.

J E S U M pudicæ virgines,
 J E S U M juvenus integra,
 J E S U M viri, senes, anus
 Cantemus : in cujus fide
 Letamur esse patrio
 Qui nos amore diligit,
 Fovetque. Summi numinis
 Æterne fili, siderum,
 Terræ, marisque conditor,
 Nil vasta cœli immensitas,
 Nil magnus orbis continet,
 Non dexterâ factum tuâ.
 Tu patris in sinu sedens,
 Alis, gubernas omnia.
 Tu charitate maximâ
 Nostræ misertus miserię,
 Mortale corpus induis,
 Diręque suffixus cruci,
 Nos morte vindicas tuâ
 A sempiternis ignibus.

Tu morte victâ, regiam
 Reversus ad tuam, simul
 Tui colentes aureâ
 In parte cœli collocas.
 Te cœtus omnis cœlitum
 Noctes diesque concinit,
 Te sempiternus Spiritus,
 Salutis authorem unicum
 Testatur esse; tu quies,
 Lumen, voluptas mentium;
 Tu pastor, agnus omnia
 Peccata tollens, pontifex
 Æternus, iram maximi
 Sedare præsens numinis,
 Clemens, suavis, optime
 JESU, tuorum prospera
 Cursum benignus, ut soles,
 Piasque laudes suscipe,
 Quas ore puro fundimus.

*Christum invocat magnitudine morbi se
 jam oppressi sentiens.*

JAM quinta lunæ cornua
 Seluce complent horrida,
 Cùm febre membra tabida
 Depascor, ossa frigore
 Tremor furente concutit,
 Dein æstus acer intrinas
 Urit medullas, ut faces
 Absumit ignis aridas.
 Jam corpus anisi mei
 Vix umbra jam superat levis.
 Ut flos gravatus imbris,
 Caput tenellum dejecit:
 Sic mens misella perdita,

Cedit

Cedit malorum ponderi.
 J e s u benigne respice
 Meos labores, dexterâ
 Tua cadentem subleua.
 Non illud ipse jam precor,
 Meo recedat corpore
 Hac pestis; unum id omnibus
 Votis requiro & obsecro,
 Ut robur & constantiam
 Mihi ministres; languidos
 Artus, medullas, omnia
 Hic ignis ossa devoret,
 Dum mens refecta, vivida,
 Tuoque fortis spiritu,
 Resistat, & semper tibi
 Jucunda laudes concinat.
 J e s u s benignus, optimus,
 Horrenda passus vulnera,
 Dolentibus succurrere
 Est promptus. ægrimoniam,
 Metus, querelas abjice
 Fidenter, ô anima mea,
 Quiesce, nomen invoca
 Dulcissimum regis tui.
 Est ille munitissima
 Arx invocantibus eum.

*Dolet se jam senem fieri, neque tamen adhuc
 cepisse Deo ex animo servire.*

F Heu senectâ crinibus
 Jam sparsa canet, labitur
 Ætas, ut unda fluminis.
 Antequam vellens pallida
 Mors admonet: Miser ah miser,
 Quousque pergis somnia,

Umbrasque

Umbrasque vanas persequit
 Jamjam supremi judicis
 Tribunal ad justissimum
 Sistere, cordis intima
 Quæ sensa, qui dicta omnium,
 Quæ facta novit omnia.
 Hac vera, certa judicat
 Mens, & relictis omnibus,
 Summo beato numini
 Servire totis viribus
 Exoptat, ardet, nititur.
 Sed heu misella, sordidæ
 Affixa terræ, inaniter
 Laborat. Eja agè subveni
 Jæsu benigne, subveni,
 Tuamque dextram porrige.
 Tu morte mortuum tuâ
 Olim evocasti ex inferis,
 Nunc vita me vivum tua
 Perire ne rursus sinat
 Humana fac spernam omnia,
 Nudumque te nudus sequar,
 Et ponderosi corporis
 Me solve tandem nexibus,
 Ut pura mens, & integra,
 Ævo potira cœlitum,
 Te sancte, & opimum Patrem,
 Et sempiternum Spiritum,
 Laudare nunquam desinat.
 Jæsus suorum supplicum
 Tutela, portus, gaudium,
 Quæ tota mente deprecor,
 Concedet; ipse gratias
 Agam benigno numini,
 Ejusque laudes pectore
 Latante semper concinam.

Quam

*Quam sit dulcis & salutaris vulnere, & cor-
mentorum Christi assidua
meditatio.*

Esu tuorum vulnere
Cruore sancto pascere
Me quæso nunquam desinas.
Me sanguis iste roborat,
Dulci que replet gaudio:
Hoc est amoris poculum
Cœlestis, omnes sordidos
Pellens amores: ebria
Hac porione mens, sui
Et omnium sit immemor,
Quæcunque mundus continet,
Deumque solum cogitat,
Tuumque amorem, fervide,
Immente, nulli effabilis
Amor, beatis sedibus
Tu maximi natum Dei
Deducis, ipsique induis
Mortale corpus: asperum
Dein tollis illud in crucem.
Amabilis, dulcissime
Amor, meis in sensibus
Tantas amoris excita
Flammas, ut utris nexibus
His ponderosi corporis,
Alis tuis ad optimum
Iesum beatus advolem.

*Orat ut Christi benignitate sibi liceat pia
sanctæque vitam agere.*

Tutela præsens omnium,
Qui purâ mente te colunt,

Da quaeso, nil ut cogitem,
 Agam, loquar, quod numini
 Tuo placere non queat.
 Comis, benignus in bonos,
 Malosque sim, ne degener
 Sim natus oprimi patris,
 Qui solis almo lumine
 Illustrat omnes, omnibus
 Potum cibumque sufficit.
 Legum tuarum per vias
 Me continenter dirige:
 Bonique quicquid egero,
 Id esse totum muneris
 Tui sciamque, & praedicem.
 Seu febris artus pascitur,
 Seu miles urit impius
 Domum paternam, dicere
 Laudes tibi ne desinam:
 Sed cuncta numinis tui
 Nutu regi nil ambigens,
 Vivam quietus. Filios
 Duri secunda & aspera
 Juvenit oportet: gloriam
 Tuam, Patrisque maximi,
 Meæ saluti præferam,
 Nec ulla res optatior
 Queat mihi contingere,
 Quam contumelias pati
 Te propter: ipsa carior
 Sit luce mors: ut corpore
 Exutus, ad tui volen
 Regni beata gaudia.

Gratias

*Gratias agit Christo, cujus beneficio è maximis
periculis sis ereptus, & ad viam salutis
revocatus.*

O Lux beata cœlitum,
Mortalium fidissima
Tutela, quas agam tibi
Ius u benigne gratias !
Ut olim aberrans à grege
Ovis misella, saltibus
Formidolosis delitet,
Voranda mox rapacibus
Peris : miserrimus omnium
Sic ipse, per mala omnia
Cæcus ruebam, candida
Cum lux beati Spiritus
Tui refulsit, & viam,
Quæ ducit ad fœlicium
Æterna regna cœlitum,
Monstravit; ista lux meæ
Tenebras dispulit;
Cordi meo dulcissimi
Socius amoris ista lux
Infudit. illo ex tempore
Et sancte totus ardeo,
Et quo æro amore saucius.
Videre vultum candidum,
Suis frui complexibus
Totus ardet, ipsa jam nihil
Præter unum cogitat.
Non sic decentem virginem
Særens amator depêrit :
Non sic tenellum filium
Særens uterque diligit.
Amoris æstu liquitur

R

Cor

Cor molle, ut olim fervidis
 Percussa cera Solibus.
 O flamma mentem frigerans,
 Omnesque labes excoquens,
 Me semper indies magis
 Incende, perge adurere,
 Consume, totum verteris
 Me donec in facts tuas.

*Queritur magnam hominum partem, relicto
 Christo, rebus inanibus studere.*

17

IE s u beate, si tuo
 Amore sancto perfrui
 Quàm dulce sit cognoscerent,
 Qui res inanes diligunt,
 O quàm suæ dementiæ
 Tæderet ipsos ! Vulnere
 Acerba corporis tui
 Tanta fluunt dulcedine,
 Ut quisquis illa suxerit,
 Opes, honores, omnia
 Amata jam fastidiat,
 Deique sola gloria
 Latetur, oblitus sui.
 Sed cæca gens his fontibus
 Præfert lacunas putidas
 Et pestilentes. Gratia
 Magna tibi I s u maxime,
 Qui me tuo purissimo
 Lavas, aliisque sanguine.

*Predicat se sine tutela Christi in mala omnia
 præcipitem ruere.*

18

TE sancte I s u supplici
 Adoro corde : cor tibi

Meamque

Meamque mentem dedico.
Ut bimulus puer, sua
Custode si caret, sibi
Magna creat pericula :
Sic ipse, si desit tui
Tutela praesens Spiritus,
In cuncta praecipitem mala.
Dulcis, benigne Spiritus,
Me quæso totum posside,
Tuque flamma incendito
Amore cor, illumina
Mentis tenebras, excoque
Quodcunque inhæret noxii,
Fac semper in te gaudeam :
Opes, honores sordeant,
Summique Patris gloria
Sit luce clarior mihi,
Seu pascit hortus lumina
Florum colore gemmeo.
Seu fons susurrans vitreis
Delectat undis, illiæo
Vox surgat in laudes D N I.
Sol, luna, fulgor siderum,
Lapideus perennes amniæ,
Formosa sylva, frugibus
Ager redundans, omnia
Quæcunque cerno, maximam
Sancti & beati numinis
Benignitatem cernere,
Manuque tractare imperant.
Hinc ipse dicam, comiter
Omnes juvare, nemini
Nocere : purus, integer,
Deoque carus exigam,
Quod restat ævi ; transvolans

Dein summa cœli sidera,
Fruar perenni gaudio.

19 *De ardenti amore suo erga Christum.*

Amore totus languco,
Nec ulla jam datur quies:
Iesu benigne jam meam
Solare mentem, candidos
Ostende vultus, lumine
Tuo beata lumina
Fac mea, nec osculum precor
Amans amanti denega.
Tu sponsus animæ meæ,
Te querit illa, lacrymis
Te continenter invocat.
Tu sancte, mortis è manu
Tuo redemptam sanguine,
Tuique amore lauciam
Odisse certè non potes.
Ergò misella cur tuæ
Dulcedinem præsentis
Non sentit? ah cur supplices
Venti querelas dissipant?
Sed tu licebit anxio
Amantem amore torqueas,
Non illa amare desinet.
Iesu tui tabescere
Amore, res dulcissima est.

*Commendat animum suum Deo, magnitudine
mo bi in extremum vitæ periculum
adductus.*

20

Rector beate cœlitum,
qui sic amas mortalium
Salutem, ut almi filii

Cruore

Cruore sancto laveris
 Peccata eorum: suscipe
 Servi precantis spiritum,
 Qui fretus unica tua
 Benignitate, languidos
 Artus libenter deserit,
 Ut alta cœli sidera
 Petens, fruatur, optime
 Pater, tua præsentia,
 Et sempiterno gaudio.

*Ad Margaritam Henrica Gallorum Regis
 sororem.*

21

PUDICA virgo, regiae
 Stirpis propago nobilis,
 Ornata sanctis moribus,
 Et literis, & ingeni
 Decore fulgens, scripsimus
 Hæc, insideret aridis
 Cum longa febris artibus:
 Iis addituri plurima,
 Ni mens gravata corporis
 Laboribus languesceret.
 Sed tu puella candida,
 Cœlestis ardens ignibus
 Amoris, ut mens augurat,
 Hunc perleges libentiùs
 Parvum libellum, sed pium,
 Quàm prisca vatum carmina,
 Nugis referta inanibus,

FINIS.

R 3

O
P

O
lo

In
u

I N
GEORGII BUCHANANI
PARAPHRASIN
PSALMORUM.

Collectanea.

NATHANIS CHYTRÆI.

Quibus vocabula, & modi
loquendi tam poëtici, quàm
aliàs difficiliiores, & minùs vulgo
obvii, perspicuè explicantur :

In gratiam eorum, quibus huiusmodi,
ut videntur, minuta investigare aut
non liber, aut non vacat.

LONDINI,
Apud EDVV. GRIFFINUM.

1 6 4 7.

NOBILISSIMO
FORTISSIMO Q. VIRO
D. IOACHIMO VAN DER LVHE
Domino hæreditario in Illoy,
Confiliario & Marscalco Megapo-
litano, & territorii Dobertinenſis
praefecto, Domino & patrono suo
colendo S. D.

Hæſtus ante alias Biscanani buccina vati
Præcipuis placuit nobilitata viri :
Es merito; quid enim gravius, quid dignius illa
Davidica Anſoni's pleſtra ciere modus?
Sed tamen interdum ſtudioſum cuſumq; legentiſ.
Obſtruſtu quedam ſunt remorata viſi:
Illorum imprimis, quos magna negotia rebis
Non adeò obſcuris ſepe vacare ſinunt.
Hæc ego lectori, ſi poſſim, obſtacula conor
Demere, & appoſitu pandere clauiſa notis.
Adde etiam diverſa meſe; quibus ora reſolvat
Unius in laudes obſequiumq; Dei,
Davidis exemplo; conſtans cui ſorte ſecundâ:
Adverſaq; habos iſta ſonare ſuſt:
Tapæria decus, & noſtrum patrone Camæni,
Hæc placidâ accipio dona puſilla manu;
Dona puſilla quidem, charæ ſi pondera libris,
Sed tamen æternæ maxima laude Dei:

Nathan Chytræus.

LECTORI

LECTORI CANDIDO

NATHAN CHYTRÆUS

S. D.

CUm ante quinquennium de lectionibus et exercitiis Scholę nostrę puerilis deliberationes instituerentur, inter alia etiam placuit prudentissimis Scholarchis, ut Paraphrasis Psalmorum Buchanani in prima classe proponeretur: ut nimirum ex ea pueri nostri, præter veram pietatem, et linguę Romanę puritatem, varias etiam carminum, maxime Lyricorum, dimensiones animo paulatim comprehenderent. Mihi verò sententiã illã Scholarcharum nihil tum fuit acceptius, nihil jucundius. Jampridem enim sacratissimum illud, quod vocant, Spiritus sancti Enchiridion, unã cum omnibus piis, & ipse maximifeceram, & aliis quoque meę fidei commissis & commendaveram, & nonnunquam etiam privatim domi meę hisdem explicueram: ut eo quoque nomine facilius mihi esset, voluntati illorum laudatissimę morem gerere. Id quod etiam sub ipsa Scholę primordia statim sum aggressus. Primò autem in ea tractatione hoc potissimum egi, ut auditores meï post breve Psalmi cujusslibet argumentum verba & phrasę Poëtę, grãmaticę à me explicatas, rectè intelligerent; & metaphorarum, aliorumque ornamentorum poëticorum rationem, rudi, ut ajunt, Minervã expositam utcunque viderent. Existimabam enim, verborum vi rectè perceptã, ad rerum quoque & sententiarum cognitionem aditum illis fore faciliorem: et tum quoque

quoque illos eo majore cum fructu ad modulationem eorundem Psalmorum, quam à psittacorum cantu discrepare omnino oportet, esse accessuros. Et hinc quidem nata sunt primò argumenta hac editione in ipso Buchanano singulis Psalmis præfixa: deinde collectanea illa qualiacunque, quæ bono typographi consilio, in hunc peculiarem libellum congesta sunt, ut, qui vellent, seorsim etiam ea sibi comparare possent. Interea, ut laudem quoque divinarum nunquam nobis aut materia aut opportunità paulò post deesset, egi cum primario Scholæ nostræ Cantore, M. Statio Olthovio Osnaburgensi: ut triginta diversis, quæ in Buchanano continentur, carminum generibus, melodias certas, partim jam olim ab aliis usurpatas, nonnullas etiam à seipso modulatas, adjungeret. In quo quidem ille mihi, & scholasticæ juventuti, non solum gratificatus est libentissimè, verum etiam fide & industriâ suâ effecit, ut brevi admodum tempore auditores nostri illas ipsas melodias quatuor vocibus expeditè cantitare possent. Unde etiam illud est consecutum, ut singulis horis, sub initia & finem exercitiorum scholasticorum, primarii nostri ipsi inter se Psalmum aliquem quatuor vocibus, sine notis, quas vocant, Musicis canendo, aliquoties totum Psalterium jam absolverint; atque i'a (quod mihi certè auditu jucundissimum est) laudibus & celebrationibus nominis divini multoties quotidie repetitis, locus gymnasio & domicilio nostro assignatus undique resonet. Quinetiam crebrâ illâ eorundem Psalmorum iteratione factum est, ut, cæteris ingeniosiores qui sunt, bonam Psalmorum præcipuorum partem memoriâ circumferant: eosque si opus sit, sine libro recitare queant. Cùm autem multi pii & eruditi morem hunc nostrum magnopere probarent, existimarentque, alias quoque, si quæ vellent, Scholas hujus boni participi

participes esse faciendas : non equidem invitus concessi, ut tam collectanea hæc mea, quàm Melodiæ ipsi Psalterio Buchanani passim insertæ, cum pluribus communicarentur : atque ita aliis quoque, non solum exercitiorum verè pietatis et Musicæ religiosæ, verùm etiam linguæ Latinæ plenius intelligendæ hoc modo præberetur occasio. Cum quovis enim veterum puritate & elegantia hoc poemâ certare posses, cum inter eruditissimos ferè in confesso sit, verbosius id hoc loco demonstrare non est opus : Sicuti etiam de præstantia Psalmorum Davidicorum pluribus hic, in re scilicet omnibus verè piis notissimâ, non libet differere. Unum hoc addo, me in gratiam & usum auditorum quoque meorum Academicorum, quibus hoc tempore Odas Horatii explico, curasse, ut eorum etiam carminum Horatianorum genera, quibus non est usus Buchanani, melodiæ certæ aliis subjungerentur, unâ cum carminis Phalæcii, aliâs quidem usitatissimi, sed tamen neque à Buchanano, neque ab Horatio usurpati, harmonia. Poterunt igitur hujus qualiscunque editionis adminiculo, qui volent, & Buchanani, & Horatii, ut alios interim taceam, Odas omnes, quatuor vocibus decantatas, eò facilius familiariter sibi notas facere, & totas etiam memoriâ paulatim complecti. Utrumque autem horum poematum eo honore & opera verè dignissimum esse, oro ut juvenus ingeniosa certò sibi persuadeat. Nam de Buchanano nemo, modò verè pius & mediocriter eruditus sit, unquam dubitabit. De Horatianis quoque plerisque aliter judicare non poterunt, quicunque unius aut alterius saltem Odæ, tum in sententiis & rebus ipsis, quas tractat, multiplicibus, gravitatem & dignitatem, tum in verbis quoque, quibus utitur, lectissimis, venustatem, gratiam, & acumen utcunque perpenderit. Rei enim ignotæ, aut non satis intellectæ, nullum desiderium

derium esse, nec mirum est, nec novum. Sed de his sedulos Horatii auditores admoneri minimè opus est, Qui sine ullo dubio ex singulis nostris prælectionibus hoc unum (ut alias ejus laudes alibi uberius expositas hic præteream) quod de Thucydide prædicat Cicero, de Horatio quoque non minùs verè usurpari posse animadvertère, eum scilicet argutè dicendi artificio facilè omnes vincere, qui ita creber sit rerum frequentia, ut verborum prope numerum sententiarum numero consequatur. Quod quidem ipsum descriptionis genus minimè vulgare, aut a quibuslibet communis notæ scriptoribus adhibitum esse, vel adhiberi etiam potuisse, res ipsa intelligentibus satis loquitur. Bene igitur studiis suis consulent adolescentæ ingenui, qui hoc quoque auctoris optimi penitus addiscendi, & memoriæ infigendi adjumentum, & id quidem non solum nulla cum molestia, sed etiam jucundissima cum voluptate conjunctum, non aspernabuntur. Ad collectanea verò hæc nostra quantum spectat, non deerunt fortasse, qui illa tanquam puerilia prorsus fastidiant: sicuti ego ipse quoque puerilia ea esse, & pueris potius quàm criticis illis serpente Epidaurio oculatioribus à me scripta, sed potius collecta, palàm fateor, & præ me fero. Quanquam idem ego non dubitem, adultiores quoque nonnulla cognitu sibi non inutilia hic inventuros esse. Imprimis verò labor singula inquirendi minuetur iis, quibus gravissimis Reipub. maximè negotii, implicitis, hujusmodi minutiis tempus impendere nec vacat nec licet. Illorum igitur post auditores nostros commodis potissimum me hic inservire, & occupationibus gratificari voluisse, censes illi sciant: & si ipsis hæc opellâ opus non est, eadem tamen à lios non nullo cum emolumento suo frui non iniquè ferant. Ad symphonias quoque istas faciles & simplices quod attinet

attinet, Momi itidem fortè non pauci, qui scilicet in Musica tantùm pruritus aurium rationem putant habendam, se offerent, qui multa in iis carpent, multa reprehendent, multa etiam extremè deridebunt, sicuti hoc præsertim sæculo, & his moribus, rideri carpique etiam rectissima possunt. Iis autem ego responsum volo, non nos ideo hæc in publicum emittere, ut omnibus ea obtrudamus. Esset enim hoc iniquissimum: neque nobis ab aliis hoc jugum imponi patienter ferremus. Liberum igitur hic esto suum cuique judicium; potestas quoque his ipsis vel utendi, vel non utendi, vel meliora etiam in eorum locum substituendi planè liberrima: ita tamen ut illis, qui melioribus destituuntur, unà nobiscum his utendi facultas minimè sit interclusa, donec limatiora & perfectiora illa ab aliis proferantur. Bene valè lector candide, & puerilia ac minuta hæc boni consule, donec cum alia nonnulla, cum imprimis libros xii Fastorum Ecclesiæ Christianæ, jam pridem quidem non sine magno diuturnoque labore à me absolutos, & sparsim quoque hic & alibi meis ferè impensis impressos; sed tamen idoneo typographo, qui uno volumine eos conjungeret, huc usque destitutos, communicare tecum aliquando possim. Quod quidem quando futurum sit, is, cui omnia nota sunt, novit. Valè iterum. Rostochio Idib. Novemb. Anno 1584.

S

GEOR.

GEORGI BUCHANANI Vita.

Georgius Buchananus in *Levinia Scotia* provincia natus est ad *Blavum amnem*, Anno salutis Christianae M.D.VI. circa Calend. Febr. in villa rustica, familiâ vetustâ magis, quàm opulentâ. Patre in iuventa robore ex dolore calculi extincto, atque adhuc vivo decoctore, familia antè tenuis penè ad extremam inopiam est redacta. Matris tamen Agnetis Heriotae diligentia, liberi quinque, mares, & tres puellae ad matram aetatem pervenerunt. Ex iis Georgiû, avunculus Jacobus Heriotus, cum in scholis patris spem de ingenio ejus concepisset, *Lueteriam* amandavit. Ibi cum studiis literarum, maximè carminibus scribendis, operam dedisset, parum naturae impulsu, parum necessitate (quod hoc unius studiorum genus adolescentia proponebatur) intra l. annum avunculo mortuo, & ipse gravi morbo correptus, ac undique inopiâ circumventus, redire ad suos est coactum. Cum in patria valetudini curandae propè annum dedisset, cum auxilijs Gallorû, qui tum in Scotiam appulerant, studio rei militaris cognoscendae in castra est profectus. Sed cum eâ expeditione propè inutili hyeme asperriam per altissimas nives reduceretur exercitus, rursus in valetudinem adversam incidit, quae totâ illâ hyeme, lecto affixum tenuit. Nunc in Galliam estate proximâ An. 1535. Reversus in flammâ Lutherana secta, tam latè se spargentem, incidit.

ac biennium ferè cuius iniquitate fortuna coluētatur, tandem in collegium Barbararum accitus, prope triennium classi Grammaticam discensium præsuit. Interea cum Gilbertus Kennedus Cessilissæ Comes, adolescens nobilis, in ea vicinia diversaetur, atque ingenio & consuetudine ojus oblectaretur, eum quinquennium secum retinuit, atque in Scotiam unà reduxit. Inde cum in Galliam ad pristinam studia redire cogitaret, à Rege est retentus, ac Iacobo filio notho erudiendo præpositus. Interea pervenit ad Franciscanos Eligidion per osium ab eorum, in quo se scribit à Divo Francisco sollicitari, ut eius ordini se adiungat. In eo cum unum aut alterum verbum liberum in eos emissum esset, tulerunt id homines mansuetudinem professi, aliquantè asperius quàm patris, tam vulgi opinione pios, ob leviculam culpam decore videbatur. Et cum non satis iustas iræ suæ immodice causas invenirent, ad commune religionis crimen, quod omnibus, quibus malè propitij erant, intentabant, decurrunt, & dum impotentie suæ indulgent, illum sponte suâ sacerdotum licentiæ insensum acridè incendunt, & Liberana causæ minis inquam reddunt. Interea Rex è Gallia cum Magdalena uxore venit, nec sine sacrificulorum metu, qui timebant ne puella regia sub amicitia Regine Navarre disciplinâ educata nonnihil in Regis innotaret. Sed hic timer brevi sequuto eius decessu evanuit.

Subsecutæ sunt in aula suspiciones adversus quosdam è nobilitate, qui contra Regem coniurasse dicebantur. In ea causa cum regi fuisset persuasum non satis sincerè versatos Franciscanos, Rex Buchananum fortè tum in aula agentem, ad se advocat & ignarus offensionis, quæ ei cum Franciscanis esset, iubet adversus eos carmen scribere. Ille virosque iuxta metuens offendere, carmen quidem scripsit & breve, & quod aliquam in se precationem susciperes. Sed nec Regi satisfecit, qui acre & aculeatum poscebat; illi capitale visum est quumquam ipsos visi honorificè artin-

gere. Igitur acriter iussus in eos scribere; eam sylvam, qua nunc sub titulo Franciscani est edita, in hostiam Regi tradidit; ut brevis post, per amicos ex aula certior se peti, & Cardinalem Betonium, à Rege pecuniâ visâ ejus mercari, censis custodibus, in Angliam condisset. Sed ibi tum (1540) omnia ad eò erant incerta, ut eodem die, ac eod. m. igne, utriusque factionis homines cremarentur; Henrico octavo jam seniore, sua magis securitati, quàm religionis puritati intento.

Hæc rerum Anglicarum incertitudo, & vetus cum Gallia consuetudo, & summa gentis humanitas, Buchanani ad se traxerunt. Ut Lusitiam venit, Cardinalem Betonium pessime erga se animatum ibi legatione fungi compertit. Atque ejus ira se subtraxit. Burdegalam invitante Andream Goveano, profectus ibi in scholam, quæ tum summo publico erigebantur, triennium docuit, quo tempore quatuor scripsit Tragedias, quæ postea per occasiones fuerunt evulgatæ. Sed quæ prima omnium fuerat conscripta (cui nomen est Baptista) ultima fuit edita. Ac deinde Medea Euripidis. Eas enim, ut consuetudini scholæ satisfacere, quæ per annos singulos, singulas postebat fabulas, conscripserat, ut earum actione, juventutem ab allegarij, quibus tum Gallia vehementer se oblectabat, ad imitationem veterum, quâ posset, retraheret. Id cum ei protè ultra spem successisset, reliquas, Iephtham & Alcestin paulò diligentius, eaque lucem & hominum conspectum laturas, elaboravit.

Sed nec id temporis omnino ei fuit exors sollicitudinis inter Cardinalem & Franciscanorum minas. Cardinalis etiam de eo comprehendendo ad Archiepiscopum Burdegalem litteras misit: sed eas forte fortuna Buchanani amantissimis dederat. Sed hunc metum Regis Scotorum mors, & festus per Aquitaniam secessum graßata, sedavit, v. B543.

Litteræ literæ a Rege Lusitanie supervenerunt, quæ Goveanum

Goveanum iuberent, ut homines Græci & Latini literis eruditi secū ad lucerent, qui in scholā, quas ille cum magnā curā & impensis moliebatur, literas humaniores, & Philosophia Aristotelica rudimenta interpretarentur. Ea de re conventus Buchananus facile est assensus. Nam eū totam iam Europam bellū domesticū ac externū, aut jam flag autem aut mox confligatorum videres, illam unum videbas angulum & tumultibus liberum futurum, & in eo ceteri qui eam profectiōnem susceperant, non tam peregrinari, quā inter propinquos & famulantes agere exstimaretur. Erant enim plerique per multos annos summa benevolentia conjuncti, ut qui ex suū monumentū orbi clauerunt, Nicolaus Græchus, Gulielmus Garanicus, Iacobus Tevius & Helas Vinetus. Itaque non solum se committere libenter dedit, sed & Patrio fratri persuasit, ut se tam præclaro ceteri coniungeret. Es principid quidem reā præclare successis donec in medio velut cursu Andræ Goveanus morie ipsi quidem non immaturā, comitibus ejus acerbā, præceptū est. Omnes enim ejus inimici & amici in eū primū ex infidijs, deinde palam animo planè gladiatorio incurrebant: & cum per homines rursū inimicissimos questionem clam exercuerant, res arripuerunt, quos post longam carceris squalorem in judiciū productos multū per eos dies corvicijs exagitzatos rursū in custodiā abderunt. Accusatores autem ne adhuc quidem nominarunt. In Buchananum cerē acerbissimè insultabant, id qui peregrinus esset & qui minime multos illic haberet, qui ejus incozumit se gauderent, aut dolori ingemiscerent, aut iniuriā ulcisci conarentur. Obijciatur e carmen in Franciscanos scriptum, quod ipse antequam è Gallijs exisset, apud Lusitanie regem excusandum curavit; nec accusatores quale esset sciebant. Unū enim ejus exemplar Regi Scottorū, qui scribendi auctor fuerat, erat datam. Crimini dicitur carniū esus in quadragesima, à qua nomen in tota Hispania est qui abstineat. Dicta quadam oblique in Mo-

machos objecta, quæ apud neminem nisi Monachum, criminose videri poterant. Item gravissimè acceptum quòd in quodam sermone familiari, inter aliquos adolescentes Lusitanos cùm fuisset orta mentio de Eucharistia, sibi videri dixit, Augustinum in partem ab Ecclesiâ Romana damnatum, multò esse prouorem. Atq; duo testes Ioannes Tolpinus Normannus, & Ioannes Ferrerius de Subalpina Liguria, (ut post aliquot annos comperis) pro testimonio dixerunt, se ex compluribus hominibus fide dignis audivisse, Buchananum de Romanâ religione perperam sentire. Ut ad rem redeam, cùm quaestores propè sesquiannum & se & illum sui assent, tandem ne frustra hominem, non ignotum vexasse crederentur, eum in monasterium ad aliquos viros secludunt, in exactâ erudiretur à monachis, hominibus quidem aliqui nec inhumanis, nec malis, sed omni religionis ignavis. Hoc maxime tempore Psalmorum Dav dicorum complures vario carminû genere in numeros redegit. Tandem libertati redditus, cùm à Rege comitatum redeundi in Gallias peteret, ab eo rogatus ut illic maneret, pecuniolâ interim acceptâ in sumtum quoridarium, donec de conditione aliquâ honestâ prospiceretur. Sed cùm procrastinationis, nec in certam spem nec in certum tempus, caderet, navem Cretensem in portu Orlip penensî nactus, in ea in Angliam navigavit. Nec hic tamen substitit, quâvis honestis conditionibus invitaretur. Erant enim illic adhuc omnia turbida sub rege adolescente, proceribus discordibus, & populi adhuc animis tamescentibus à recenti motu civili, (anno 1551. & 1553. in unie.) Igitur in Galliam transiit, & ibidem ferè dieb. quibus urbis Mediomatricæ obsidio fuit soluta. Coactus est ibi per amicos ea de obsidione carmen scribere; idque eo magis invitatus, quòd non libenter in contentionem & entre & cum alijs plerisque necessarijs, & imprimi cum Mellino Sangelasio, cuius carmen crudum & elegans ea de re, circumferebatur. Inde evocatus in Italiam à Carolo Cossæ Brixiatensi

qui tum secundâ famâ res in Ligustico & Gallico circa
 radiâ agro, gerebat, nunc in Italia, nunc in Gallia, cum
 filio ejus Timoleonte, quinquennium hæsit usq; ad Ann.
 1560. quod tempus maxima ex parte dedit sacrarû literarû
 studio, ut de controversiâ, quæ tum majorem hominum
 partem exercebant, exactius il Judicare posset, quæ tum
 domi conquiescere cœperant. Scotis à tyrannide Guisiana
 liberatis, eò reuersus nomen Ecclesiæ Scotorum dedit. E
 superiorum autem temporum scriptis quadam velut à
 naufragio recollecta edidit. Cetera verò quæ adhuc apud
 amicos peregrinantur, fortissè in buir'o cõmisit. In presen-
 tia 74. annum agens, apud Jacobum Sextum Scotorum
 Regem, cui erudiendo erat præfectus, senectutis suæ malis
 fracta portum exoptans agit (An. 1580)

Hæc de se Buchananus, amicorum rogatu.

Obiit Edinburgi, paulò post horam quintam matu-
 tinam die Veneris, xxviii. Septembris, Anno
 M. D. xxcii.

S 4

IN

hâc stellâ cum sole oriente, æstus vehementissimè ferè augeantur, & canes quoque nonnunquam rabie corripiantur.

^e *Impietas*] Abstractum pro concreto, seu impietas pro hominibus impiis. Orationis autem granditati servit hæc figura, qua res pro personis accipiuntur; ita alibi Vanitas, pro hominibus vanis.

^f *Anfractus*] Sunt obliqui & sinuosi flexus viarum, in quibus circuitione opus est: dicti ab ambitu, & frangendo. Varro in neutro quoque genere usurpavit; *Irrigavit cavata aurium anfracta* Utitur eadem voce Psal. 25.

PSALM. II.

^a *Diadema*] Vox Græca à verbo *diadema*, id est circumligo, aut coronò. Olim fascia fuit linea, purpurâ intertexta & gemmis obsita, gestamen regibus tantum propriû. Unde & pro corona ferè accipitur. cñ *utrinband*.

^b *Callû*] Propriè est via bene trita & quasi callo pedum durata.

PSALM. IV.

^a *Fibra*] In radicibus plantarum sunt tenuia quædam & minuta filamenta, ipsæque adeò radices extremæ, quomodo utitur Psal 80 *Jam radix teneras fuderat undiq; Fibras*. In corporibus verò animantium sunt epatis & pulmonum extremæ res prominentiores. *Neque enim mihi cornea fibra est*: Persius, hic pro ipsi visceribus accipiuntur.

^b *Litera*] Inter sacrificare & litare hoc interest, inquit Nonius: *sacrificare* est veniam petere; *litare* est propitiare & votum impetrare. Virg. 4. *Æn. Tu modò posce deos veniam, Jacrisque litas*, id est impetratis. Plaut. Penulo: *Si hercld istuc nunquam factum est, cum*

me Iupiter faciat in semper sacrificem, neque unquam litem. Sic Suetonius in Nerone: *Ascendit & extispicio nec unquam litavit.* Hinc verbum *perlitare* quo utitur Psalm. 20. quod est perfectè litare, & sacrificio facto Deum placare, votique sui compotem fieri. Gel. l. i. c. 7 *Si hæc res divina facta, ritque per litate essent; aruspices dixerunt, omnia ex sententia processura.* Græcis est, *κατασπίομαι*, i. utor numine propitio, sacra facio feliciter.

PSALM. V.

Questus] Sine diphthongo querela est, sive quæmonia, à quætor questus sum, unde conqueror. Questus cum diphthongo emolumentum & lucrum est à quæro quæsi. Unde conquiror.

Eos] *ἠώς*, Græcis aurora est, unde Eos apud poëtas significat aliquid quod est matutinum aut versus orientem. *ἠώς ἀλέκτωρ.* Variatur autem primæ syllabæ quantitas, quandoquidem, apud Græcos, & *ἠώς* & *ἠὺς* pro eodem ferè accipiuntur. Virg. 1. Geor. *Autè tibi Eos Atlantides abscondantur,* & 11. *Æn. Vota deum primo visitor soluebat Eo.* Ita Propert. *Sive illam Hesperia, sive illam ostendes Eo.* Quod nolier est imitatus hic & Psalm. 29. *Radix Hermon repescit Eo.*

Cicbo] à cieo, civi, citum penult. brevi, ciere, id est, movere, ut *fontes & stagna ciere* dicuntur rante apud Ciceronem de Divinat. Hinc excito, concito, item percitus, excitus, concitus penult. brevi. Alterum ejusdem ferè significationis est, cio civi citum penult. longâ; cire, id est, vocare, unde accitus, excitus; penult. itidem longâ pro advocato aut evocato.

Audacem simulare,] id est, insimulando. Sicut Horat. dixit: *Audax omnia perpeti,* Sufficiat autem semel indicasse hunc Græcismum, qui ut apud Hora-

tium, ita in hoc quoque poemate creberrimus est. Eodem enim modo Græci dicunt, *ἰκαρὸς ποιῆν, ἀδ' ἰδ' ἀνδ' οὐκ* *πλοχέιν*: quod Flaccus est indocilis pati; ad cuius imitationem Psam. 15. canit, *fidemque indocili temerare psalm.*

« Bustum » propriè locus est, ubi cadaver alicujus combustum & sepultum est. Unde Statius dixit *funantia busta*. Accipitur ferè pro ipso sepulcro, Cic. 2^a de leg. *Bustum aut tymbon utolare.*

PSALM. VII.

« Servator orbis » Ita Dominum Deum conditorem & conservatorem rerum omnium nominat. Aliàs nomen hoc propriè tribuitur *ἀνδρῶπιον σωτήρι*, sive Salvatori nostro Jesu Christo. Apud Propert. lib. 4. eleg. 6. eundem titulum Apollo tribuit Augusto Imp. hoc disticho :

Mox ait, O longa mundi servator ab Alba

Auguste, Heclores cognite major avu.

Gentibus quoq; celebri fuit *Ζεὺς σωτήρ* quæ Herculi quoque idem nomen tribuere.

« Leo crudus » Pro crudeli aut cruento. Crudum enim à cruore dictum volunt. Aliàs crudam dicitur quod incoctum est. Unde medicis cruditas est, quam Græci *ἀπὸ ψιᾶς* vocant.

« Siciens cruoris » Elegans metaphora, vehementer rei cujuscunque aviditatem exprimens. Unde Cic. dixit, *siciens voluptates*, item *siciens virtutes*. Et apud Horat. est, *sitis argenti*, apud Juvenal. *sitis fama*. apud Claudianum, *sine preda*. Cyrus quoque apud Xenophontem ardentissimam suam alii benefaciendi cupiditatem volens indicare, dicit, *διψῶ χαλεπὸν* id est, sitio aliis gratificari.

« Crimina texuit » Id est, calumnias & mendacia concinnavit. More Græco. Hom. Iliad. 3. *δόλοισιν ἀνέειπεν*

ὑφαίνατο

ὕψινοι, id est, *πλίην*. ita Propert. *Et catasas texere leshi*. Cic. *texere opus, texere epistolam*.

e Me persequatur] Bellam hi versus gradationem (quod in Rhetoricis Aristoteli est *ἰσοκοσμήειν*) seu *πλίμνη* continent, qui hoc modo solutâ oratione expressus fiet conspectior; Judex persequens me capiat, captum sternat, stratum proterat, protritum conculcet, conculcatû sepulchro inferat In Heroico dixisset. *Me capiat, captumq; necet, tumuleq; necatum*.

f Ferales] Primâ longâ, est quicquid funestum, durum, & cum exitio & abominatione conjunctum est.

g Lethiferas sagittas] Id est, mortiferas & veneno illicitas. Lethum enim Poëtis mors est, ab oblivione, quam Græce vocant *λήθω*, quia mors omnium reiâ oblivionem inducit. Alii sine aspiratione scribunt, & deducunt à deleo, unde letum quasi deletum, quod omnia debeat.

h Pariet] Indicat *δοπίπυγμα* quod Germanis est *ein fehl*, sicut Esaias cap. 33. *Concipietis fœnum, & parietû stipulam*.

i Scrobem] sic *σάμ*. Scrobs propriè fovea in terra effossa, ad arbores conferendas aut depangendas.

k Expeditus] Liberatus, à pedibus animalium qui tûm stupa, aut lino, aut quocunque alio filamento implicantur, dicuntur impediti. Id autem si inde tollatur, et pedes liberi fiant, dicuntur propriè expediti.

PSALM. VIII.

GEnti humana] Versus Horatii lib. I. Od. 12.

b Lactens] à lacteo, es, lactère, penultimâ longâ, quod est lac sugere, & proprium est infans, ut catuli ab uberib; pendentes, *lacten*. Aliud lacto, are, quod est lac præbere, *sugen*, & proprium est matris, Psal. 103. dixit. *Lactens pueri venustas*.

c Pollentis]

Pollentia] validæ, potentis. *Auster fulmine pollens* & *pollens opibus* est apud Lucretium. *Hostis equo pollens*, apud C. v. d. um.

d *Hauſtus aura vitalis*] Poëticè accipitur pro ipsa vita, quæ tamdiu inesse corpori creditur, quamdiu vitali vescitur aurâ, seu quamdiu spiritum ducit.

e *Alas*] In auguriis veterum aliæ volucres vocabantur oscines, quæ voce & cantu; aliæ alites seu præpetes, quæ volatu aliquid prænunciare putabâtur. Utrumque complexus est Virgil. de augure loquens: *Qui volucrium linguas, qui præpetis omina penna* &c. Hic poëticè pro quavis ave usurpatur.

f *Pinnarum*] Pinna vocabulum est homonymum. Sunt enim etiam pinne ædificiorum & murorum partes, ad modum fastigii acuminatæ. Hic autem sunt *πίπυγας*, seu pennæ piscium, *fischfedeln*:

P S A L M, IX.

a *Æternum aetheris arbitrium*] Periphrasis Dei, cujus arbitrio cælum & terra condita sunt & conservantur.

b *Pessum abis*] Pessum adverbium idem significans, quod Græcis κατω, id est, deorsum, & quasi sub pedes depressum. Lucret. 6. *Pessum subsedère suis pariter cum civibus urbes*, loquens de terræ motu. Columel. lib. 12. c. 6. *Est aliud muræ maturæ experimentum. Nam ubi dulcem caseum demiseris in eam, si pessum ibis, scias esse adhuc crudam, si innatabis, maturam*. Hinc *dare pessum* & *pessundare*, item, *ire pessum*, sicuti, *dare veni* & *venundare*; item, *ire venum* seu *venire*, id est, venalem esse.

c *Condis nube silenti*] Bella translatio. Sicut enim nubes splendorem radiorum solarium ad spectui nostro aufert, ita silentium & hominis & rerum ab ipso gestarum memoriam abolet, earumque oblivionem inducit.

inducit. Sicuti ex adverso multorum vox & celebratio nominis claritatem efficit & conservat. Hinc Pin-darus alicubi de re eadem loquens, *λήθας νέπες*, id est, oblivionis nubem dixit.

d *Via facta superbia*] Fœtus, substantivè aliàs *γένιμος*, est rerum tam animatarum quàm inanimatorum. Georg. *Nec fœtus nixibus edunt*. Ovid. 4. *Metam. Arborei fœtus*, Et Virg. 2. Georg. *Fœtus nemorū*, & *largo pubescit vinea fœtu*. Hic adjectivè idem significat cum gravido aut pleno. Fœtum enim dicitur animal prægnans antè & paulò post partum. Eleganti igitur translatione vim superbiæ fœtam, id est, prægnantem & gravidam superbiâ dixit. Violentia enim plerumque cum superbia conjuncta est, quod vernaculo sermone diceremus, *gewalt gethet mit hoffart schwanger*. Virg. *Loca fœta furentibus Aus-triis*, Et, *Non insueta graves sentabunt pabula fœtu*. Horat. *vulpes fœta*. Et hic noster infra Psalmo 105. *Regia fœta vanis*.

e *Asyli arcem pandi*] Σύλα Græcis præda seu rapina est, inde *συλαίω*, *συλέω* vel *συλεύω*, est spolio vel aufero. Hinc *ασυλον*, *αρχ*, templum, statua principis, vel area sacra dicta est, in quam fontibus tutus erat receptus, unde nefas esset quempiam extrahere vel abripere. Aliàs Græcis *αποσπύζαν*. Virg. 8. *Æn. Hinc lucū ingētem, quem Romulus acer asylum Restulit*. Hinc *ασυλία* pro eo jure libertatis venit.

f *Dominū pangite*] Propriè pangi dicuntur plantæ, quæ in scrobes defiguntur. Hinc versus quoq; pangi, id est stylo in tabellam ceream impresso quasi exarari videntur. Cicero Tironi, *An pangi aliquid Sophocleum?* Horat. *Ego mira poë nata pango*.

g *Plagū irretire*.] Plaga quoque verbum est homonymon, quod primâ brevi, ut hic, significat retia rariora ad capiendas feras, quod scilicet, ut non nulli volunt

volunt, plagis, id est, foraminibus plenæ sint, unde Horat. *Trudere apros in obstantes plagas*. Et per metaphoram *plage amoris*, apud Lucretium. Eadem vox primâ brevi significat spatia vel tractus cœli & terræ amplissimos. hinc *plaga orientalis* aut *occidentalis*. Eadem denique primâ longâ significat verbera, Græcis *πλῆγαι*. Hinc *plagas adhibere*; *Phryx plagis sit melior*. Unde *plagosus Orbis*, qui plagis interendis delectaretur.

Q res pectoris altis condendæ in penetratibus] Expressit Paraphrastes his verbis vim vocis Ebraicæ *Selah*.

PSALM. X.

Vergas in caput] Id est, recidat, ut quod sequitur, suis pereat artibus, juxta illud Salomonis: *Dolus recidit in cor fabricantium malum: In consiliarios autem pacis latetia*. Est autem *vergere*, leniter inclinare, demittere, aut etiam se extendere. Hinc *vergere in meridiem* aut *septentrionem*. *Dies vergens in noctem*. *Invergere* verò idem quod *infundere* est Virg. *Frontiq; invergit vincta sacerdos*.

Compita] Loca ubi plures viæ seu itinera competunt, et in *sceniz* Virg. *Ovid. In ternis compita secta vias*.

Involes innocentem] Quasi volâ iniectâ comprehendat & constringat. Non enim componitur à verbo *volo*, as, are; ed a nomine *vola*, que propriè est *cavum* illud in media manu vel pede, et igitur hic *involare* quasi in *volam* capere.

Spelæa] *σπηλαιον*, vel *σπήλυξ*, Latinis *antrum*, *spelunca* vel *caverna*, unde *spelæum ferarum*, pro antro feris latibulum præbente. Virg. *in sylvâ inter spelæa ferarum*.

Multimodis] Legendum *multinodû*, *πολυπλόκος*, ut penultima sit longa; à nexu multorum nodorum. Ita Lucretius dixit: *Multangulus*, Plin. *Multicaulis*, Ovid. *Multiferus*, Varro *Multinodum*: ad quorum similitudinem.

similitudinem eleganter vocabulum hoc *παραμυθιον* conformavit.

f Nassa] Nassa propriè textum vimineum in quod escà imposità pisces alliciuntur, ita ut ingressis non pateat exitus. Hic metaphoricè accipitur pro dolis & machinationibus fraudulentis.

g Librata vulnera] Id est, tela j ampridem librata tandem ejaculari, & hostem vulnerare *Librare* enim de telis dicitur, cum iis ictum alicui intentamus Virgil. 9. *Æn.* *Ecce aliud summa telus a librat ab aura.* Quo exprimitur gestus hactile vibrantium.

h Pervicax] Quasi per vim perseverans, nulli cedens, Græcè *συνπαύχλω ἰχθυογενέτωρ*.

i Vesania] *παρρηγορεύων*, ieu potius *παρρηγία* & vecordia crudelis & furiosa. Ita Catullus vocat ventum *vesanientem*.

k Eliminatur] Quasi extra limen ejiciatur. Est enim *eliminare* extra limen efferre. Horat. *ne fidos inser amicos* Sic qui dicta foras eliminat.

l Imperi] Pro imperii, apocope poetis usitata. Virg. *Tuguri congestum cecisse culmen.* Ita Psal. 13. *dixit auxilii*, pro auxilii. Psal. 55. *Confiliis*, pro consilii, Et alibi *Ingenis*, pro ingenii.

PSALM. XI.

a Nervus sagittas admover] Quasi de arcu Scy hico (*stillschbogen*) loquatur, cujus nervo crena seu incisura sagittæ immittitur à sagittario, priusquam arcum tendat.

b Speculatur] Quasi è specula cæli intuetur. Eodem patè verbo utitur Prudentius, in versibus omnium piorum observatione dignissimis, & cum hoc quoque Psalmi loco planè congruentibus:

*Speculator adstat de super,
Qui nos de cæli cernit omnes*

Adversus

*Actusq; nostros prospicit,
 A luce prima in vesperem.
 Hic testis, hic est arbiter,
 Hic insuetur quidquid est,
 Humana quod mens concipit.
 Hunc nemo fallis iudicem.*

*e Remisso] Pro misto. Compositum pro simplici,
 Horatius arte Poët. Sic vari falsa remissos, pro miscet.*

PSALM. XII.

*R Epagula] Repagulum propriè in circo illud
 quali obstaculum erat, quo demisso, equi cur-
 sores ab excurrendi libertate cohibebantur; eodemque
 sublato, ad cursum mittebantur, ein furtwurf,
 schlagbaum. Accipitur etiam pro obice, seu pessulo
 quo fores muniuntur, ein rigel oder grindel.
 Utrumque Plautus Cistellariâ conjungit: *Oculis
 ades pessulis, repagulis.* Nonnullis etiam idem significat
 quod Græcis καλύπτρις, seu operculum.*

*b Planctus] Propriè ejulatus cum pectoris percus-
 sione.*

c Aure trahens] Poëticè, pro, exaudiens.

*d Toxica] Toxicum pro veneno accipitur, teste
 Plinio; dictum à taxo arbore venenata: vel quòd τοξί-
 τος, id est, sagittis illineretur. Dioscorides enim
 lib. 6. scribit. Toxicum dici ἐκ τῆς τοξότης ἢ βαρπρον
 ἢ αὐτῆς χολήσας Alii à τοξικός, id est, jaculator, dedu-
 cunt quòd venenum in imas corporis partes penetrat.
 Utuntur eo Plautus, Horatius, Propertius, & alii.
 Vide Plin. lib. 16 cap. 10.*

PSALM XIII.

*M Eo dolore gaudeant] significat ὁ πᾶς χαίρειν αὐτοῦ, qui
 Germanis est ein schadenfro, vitium proprium
 diabolo & hominibus prorsus malis.*

PSALM.

PSALM. XVI.

^a **A** *Fsatim*] Abundanter, ad s^us Cic. *Puto me Dic-
archo affatim satisfecisse.*

^b *Agricolatio*] Pro agricultura, vox Columellæ.

^c *Stimulor pectora*] Græcismus, pro, pectus mihi
stimulatur, Ita Horatius dixit, *Purgo bilem*, id est,
bilis mihi expurgatur. Eurip. *Hecub.* τὸ πλάσμα
τοῦ σπινθῆρος.

^d *Tartari*] Pro inferno, Virgil.

— — — — — *zum Tartarus ipse*

*Bis patet in præceptis tantum tenditq; profundum,
Quantus ad æthereum cæli suspensus Olympus.*

PSALM XVII.

^a **C** *Cognitorem*] Quis propriè dicatur cognitor, op-
timè patet ex commentatione Asconii in illud
Ciceronis primâ Verbinâ : *Me defensorem calamitatu
suarum, me ultorem injuriarum, me cognitorem juris sui,
me actorem causa totius esse voluerunt.* Sic enim ibi
Asconius, *Qui defendit alterum in iudicio, Aut patronus
dicitur, si orator est: Aut advocatus, si aut ius suggerit,
aut presentiam suam commodat amico: Aut procurator,
si negotium suscipit: Aut cognitor, si presentis causam no-
vit, & sic tractat ut suam.* Ergo cognitorem dixit modò
familiarissimum defensorem.

^b *Cogitatus arcanos*] Pro arcanis cogitationibus
dixit.

^c *Orbitam legi*] Elegans metaphora, aliàs *orbis* ta
propriè est ἀρμετροποξία, seu vestigium rotæ in via
decurrentis. *Ein wagenspur.* 3. Georg. *Cæsaliam*
molis divertitur orbita clivo. unde verbum *exorbitare*,
utitur eadem voce, Psal. 32.

^d *Impotentium*] Impotens hic non significat inva-
lidum, sed cum qui iræ aut aliis suis cupiditatibus
moderari

moderari non potest. Homo impotens, Germanicè est
ein ungehaltener Mensch, quales ferè sunt divites
fastuosi.

[*Sufficiù veniri*] Id est, suppeditas.

[*Hilaras*] Ab hilaro, quod est exhilaro, seu jucun-
ditatem affero. Ovid. *Hos ubi facundo tua vox hilara-*
verit ore. Verbum à Cicerone quoque usurpatum.

[*Tueri*] Pro intueri. Sicut Ovidius. *Os homini sublimè*
edit, cælumque tueri Insist.

PSALM. XVIII.

[*Torrentibus aquis*] Torrens aliàs substantive flu-
vium significat, non vivâ aquâ, sed pluviis cres-
centem, quî Græcis est χαράδρην ἢ ποταμὸς χαράδρην
Hic tanquam participio usus est, ad imitationem Vir-
gilii cujus Eclog. 7. hî sunt versus:

Hic tantum Borea curamus frigora, quantum
Aur numerum lupus, aut torrensia flumina ripas.

Et Georg. 2. *Torrentem undam levâ innatat alvus.*

[*Olympi*] Olympus dictus est, Theone interprete
Arati teste, quasi ὀλόλαμπος, quòd totus luceat.
Quamvis Cæsar Scaliger putet dictum, quasi ὀλύμπια
πόδεις. Ut esset monti nomen ob altitudinem, quem
cùm ascenderent, interrogati quò irent, dicebant, in
cælum. Unde cælo communicato vox. Aristoteles
tamen aut quisquis est auctor libri de mundo, usita-
tum etymon ipse quoque probat his verbis, interprete
Budæo: *Deus in excelsis situs est, purus ipse, in puro loco.*
Quem locum cum ὀρὸν ab origine vocis dicimus, quasi
terminum extremum supremorum corporum; (ut dictus sit
ἐπὶ τοὺς quasi ὅρος τῆς αἰῶν: tum etiam Olympum, ut usque-
quaque lucidum, ab omni caligine secretum, motuque
omni incondito, cujusmodi sunt qui apud nos venti fiunt
& tempestates. Id quod hîc verbus significat Homerus:

*Esse solum divi subnixum semper Olympum
Fama est, haud ventis tremefactum, haud imbribus udum
Ac procul a nivibus subductum: nubibus illinc
Splendida summotu candensque expanditur aëbra.*

Hujus autem rei eligendum est mortalium consensum, regem mundi summam non dubie Deo tribuimus. Quam ob causam ipsi manus tollimus sursum, inter vota concipienda. Hæc ibi Aristoteles. Locum autem Homerique quem citat, respexisse videretur & Solinus cap. 13. cum ait, Olympum ab Homero non per audaciam celebratum, docent quæ in eo videntur. Primi excellenti vertice tantum attollitur, ut summa ejus cælum accola vocent. Atque est in cacumine Iovi dicata, cujus altaribus si quæ de exiis inferuntur, nec diffunduntur ventosis spiritibus nec pluvias diluantur, sed volvente altero anno cujusmodi reliqua fuerint, ejusmodi reperiantur. Et omnibus tempestatibus a corruptelis aurarum vindicatur, quæquid sibi semel est Deo consecratum. Litteræ in cinere scriptæ, usque ad alteram anni ceremoniam permanent. Hæc Polyhistor. Olympi altitudinem Xenagoram invenisse scribit Plutarchus in vita Æmilii, atque ideo erecto in montis vertice monumento, & addito carmine, rem posteritati testatum esse. Diodoru quoque Siculus lib. 5. in descriptione Panchæ seu Arabiæ felicis, de Olympo scribit, quod sit mons excelsus, dicatus diis, & cæli quoque sedes dictus, & Olympus triphylius. In fabulis enim esse antiquum illum Cælum Terræ imperantem, familiariter in hoc loco versatum, & ex ejus altitudine cælum ejusque sidera esse contemplatum. Homerus quidem primo Iliados Olympum Ὀλύμπιον appellat, q. d. valde nivibus conspersum. Sed interpretes referunt hoc ad partes Olympi, quæ sunt ὑπὸ πτερίσσι. τὰ δὲ ἄκρα τῷ Ὀλύμπῳ οἱ ὑπερφύλακες ὀνομάζονται, ἔτι νύμφη, ἔτι κατὰ ἑρμῆν. Ubi etiam adducit versus, quos paulo antè à Budæo latinitate donatos

donatos ex Aristotele adducebamus:

Οὐλυμποῦ θ' ὅν φασὶ θεῶν ἰσθ' εἰς ἀσφαλὶς αἰεὶ
 ἔμμεναι, ὅτ' ἀνέμοισι πλάσσειται, ὅτε πύλ' ὀμβρῶν
 αὐστειν' ἔτα χιὼν' ὀππὶ λικταί, ἀλλὰ μέλ' αἴθρῃ
 Πύπταται ἀνέφελος, λελυκὴ δ' ὅππ' ἰδ' ὀσμὴν αἴγλη.

[De nativitat] αἴθρῃ ποταμῶς. Cum enim scriptura
 Deo adscribit os, oculos, aures, manus, pedes, & si-
 milia, non propterea Deum corporeum debemus
 imaginari, quod olim fecerunt Anthropomorphitzæ.
 Tales enim loquendi formæ non tam exprimunt,
 qualis sit Deus, quàm ejus notitiam incomprehen-
 sibilem tenuitati nostræ accommodant. Iis enim, veluti
 nutrices cum infantibus solent, balbutire nobiscum
 Dominus voluit, ut, cum naturam ejus intelligere
 nequeamus, quasdam suas proprietates membrorum
 nomine nobis adumbraret, ut providentiam oculis,
 fortitudinem brachio, iram naribus, atque ita de reli-
 quis.

[Favilla] Cinis est calidus, sub quo ignis abstrusus
 latitat & fovetur, de quo Horatius, *Incedis per ignes
 suppositos cineri doloso*. Saxones vocant *amer*.

[Fusca] Color fuscus subniger est, ex rubro in
 nigrum degenerans. Βρουν.

[Adremigas] Quid sit remex & remigium in re nau-
 tica, notum est. Quia autem volantibus eundem usum
 in cære præbent alæ quem naviculariis in aqua remi:
 eleganti metaphorâ, id quod de navigio propriè di-
 citur, transfertur ad volatum. Ita Virgilius *remigium
 alarum* dixit.

[Furvus] Color furvus est idem cum atro, seu an-
 thracino, id est, carbonis instar nigrum.

[Ex oculis vibrata spicula flamma] Talis enim est
 vultus iratorum. Ita Virgilius de Turno irato:

— totoque loquentis ab ore

Scintilla abissunt, oculis micæ actibus ignis.

[Sinuosa]

¹ *Sinuosa*] Sinus in corpore humano ea pars dicitur, quæ est intra pectoris brachiorumque complexum, ad ipsa præcordia. Terent. *Hiccinne non gestandus in sinu est?* Hinc sinus vestium appellarunt plicas seu plicaturas vulgo dictas. Virg. *Nodoque sinus collecti fluentes.* Item sinus maris, seu partes litorum, propter excursus maris incurvos, qui si majores sint, à nostris nautis nominantur *etw wick*. Græcis κόλπος. Hinc quicquid incurvum est, & multos sinus habet, dicitur sinuosum, ut mare, vela, cauda serpentis, vestes & alia.

^k *Inane*] More Lucretii, pro vacuo, vel ipso aëre, quod Horatio est, *per purum*; Plerumque *per purum* tonantes Egit equos volucrumque curram. Per purum, id est, aëra, quod Græci dicunt, *δι αἰθέρος*, per æthram.

^l *Laticam*] Latex Lucretio est omnis humor aut liquor, qui in re aliqua latet, ut latex absinthii, pro succo de absinthio expresso. Item liquoris *viridem laticem* nominavit vinum. Ovid. *Palladios latices*, pro oleo. Hic simpliciter accipitur pro aqua.

^m *Hians tellus*] His & sequentibus terræ motus indicatur, quo terra aut egeritur, aut complanatur, aut in voragines dehiscit.

ⁿ *Chaos*] Vox Græcis & Latinis poetis usurpata significat rudem indigestamque molem, seu confusioem & congeriem rerum omnium informem: ex qua mundum & reliqua in mundo creata esse Poëtæ fabulantur. Ovid. *Metam.*

^o *Cæca fraus arte*] Cæcam hic est occultum, clandestinum sive *ἀέφανν*, quod sub aspectum non cadit, ita Psal. 27. *Fraus cæca sit formidini.*

^p *Celebri me in luce*] Ita Cicero ad Q. Frat. inquit. *Eius virtutem non latere, sed in luce Afrix, in oculis clarissime provincie esse positam.*

^q *Florentes ære phalanges*] Id est, splendentes. Arma enim

enim
& è
Para
Poët
varii
crem
na &
flore
simè
minu
res t
stell
Man

S
Æsc
Virg
cum
lis si
e

quad
pes
nihil
scrib
f
For
ut,
abdr
vel
proff
quæ
e
quo

enim

enim exercitus, præsertim sole lucente, latè micant;
& è longinquo conspicua sunt. Respexit autem hic
Paraphrastes ad vetus illud, *florantes are catervas*.
Poëtæ verò epici, Servio etiam teste, verbo *florendi*
variis omnino in rebus passim usi sunt, ut apud Lu-
cretium sunt *florensia lumina flammis*, id est, splenden-
tia & latè lucentia, Eidem *mare navibus, urbes pueris*
florere. M. Manilius quoque nomen *floris* elegantis-
simè ad stellas transtulit. Sicuti Columella non
minùs eleganter nomen stellarum & siderum ad flo-
res transtulit terrestres. Quod enim in cælo sunt
stellæ, id in terra sunt flores, & è contrario. Versus
Manilii libr. 5. Astronomi hi sunt, præne in extremo:

Tunc conferta licet celi fulgensia templa

Cernere seminibus densis, totisq; micare

Floribus, ut sicca currunt per litus arena.

Si αἰθερ quoque usurpant poëtæ Græci. Sic
Æschylus αἰθερ, Homerus οὐρανὸν περὶ dixit. Et
Virg. *semina flammæ*, alii *florem ignis* dixere, ut ad lo-
cum illum Manilii monet incomparabili patri simi-
lis filius Josephus Scaliger.

[*Phalanges*] Phalanx propriè acies Macedonum
quadrata, octonis peditum millibus constans, in qua
pes pedi, clypeus clypeo, vir viro confertus erat: quâ
nihil apud Macedonas validius, ut lib. 3. Q. Curtius
scribit.

[*Obsessa viarum*] Pro viis insidiis & obsessis.
Forma loquendi poëtis & historicis non infrequens,
ut, *Ardua terrarum, opaca locorum, angusta viarum,*
abditia lituum, cava saxorum, devia sylvarum, summa
vel invia montium, lata camporum, &c. Ita Pl. 69. dixit,
prospera bellorum, sicuti Horatius. *peracta bella*, dixit,
quæ Græcè diceret, τὰ τῷ πλείω θενά.

[*Armis reparare vinas*] Hoc Græcis est ἀναμύχαι
quod in extremis periculis propter desperationem
sæpe

sæpe saluti fuit, cum aut vincere aut mori pugnanti-
bus est propositum. Ita autem affecti maximè sunt
formidabiles. Huc illud Virgilianum,

Una salus viētis in nullam sperare salutem.

^a *Borea violenta*] Pro ipso Borea violento, poetice.
Ita Horat. *Virgēs Scipiada et mitis sapientia Lali*, pro
ipso Scipione & Lelio. Vide Psal. 1. *impietas*.

^x *Parere Volentes*] ἰκονοῖους ἢ ἰκονοῖν νόον, ut Prin-
darus loquitur. Obedientia enim voluntaria regibus
maximè optanda est. Ut enim apud Sallustiū loqui-
tur Sylla, *Tuisus est volentibus quam coactis imperitare*.
Ita Virg. de suo Augusto, *Iura volens Dat populo*. In-
vitis enim imperare, admodum grave & periculosum
est. Apud Pindarum est, ἰθὺλον τὰ ἐπορίλκειν, Olymp.
Ode. 6.

PSALM. XIX.

^a *Insaniens sapientia*] Ita Horat. Ode. 34. lib. 1.
I vocat philosophiam Epicuri, speciem quidem
sapientie habentem, sed quæ penitus introspecta
mera esset infania. Figura quam Rhetores vocant
ὀξύμωρον q. d. acutifatum. Est enim, ut Quintilianus
ait, *sententia ex periculo petita, seu ita affectatè &*
acutè enunciata, ut primo intuitu falsa videatur: sed
tamen postea peculiari cum acumine conjuncta deprehen-
datur. Ita Cic. *Sit acent, satis dicunt*. Et alibi Horatius,
Srenua nos exercet inertia. Item, *Concordia discors Fides*
perjura. *Ebrietas sobria*. Talia Græcis sunt *Ῥοῖα ἄσοπος*,
βίος ἀσιότης, ὑπνός ἀπνός, γάμος ἀγάμος &c.

^b *Fornice flammeo*] Quid fornix in ædificiis sit no-
vum est. Hic accipitur pro concavitate cæli stellis
exornati & distincti.

^c *Pelagi arcum*] Indicat maris quasi globum, Mare
enim cum terra integrum globum constituit.

^d *Fortuito*]

d Forisio] Penultima longâ ad imitationem illius Horatiani, *Nec forisium spernere cessissem leges sinebant.* Ode 15. lib. 2. Et ita etiam *to Gratuitum* & similia pronuntianda esse confirmat genere & doctrina clarissimus ille Janns Doufa lib. 11. Præcidan. ad Petron. Arbitrum.

e Sidera obliqua] Intelligit duodecim signa Zodiaci, quæ sol motu proprio quotannis semel peragrat.

f Jugiter] Juge est, quod perpetuum aut continuum est. Horatius: *fluvium perennis jugis aquæ.* Et Serm. 2. Sa. 6 *Tecto vicinus jugis aquæ fons,* id est, perenni scaturigine fluens. Hinc *jugiter.*

g Sinuosus error] Simplex enim est veritatis oratio, sed mendacia, perplexa & intricata cum sint, multis involucris indigent. Rationem metaphoræ vide Ps 181.

PSALM. XX.

a Adyto] Intelligit partem templi intimam & sanctissimam, quam phrasi Ebræâ, *Sanctus sanctorum* appellabant: unde responsa et oracula olim reddebantur. 2. *Æneid. Isq; adytis hæc tristia dicta reportat.* *Adyto* id est, ingredior: Hinc *adyton* locus inaccessus: aut, si de templo Hierosolymitano loquamur, nemini patens, præterquam summo sacerdoti. Hinc Lucretius per metaph. eleganter dixit, *adytum cordis.* Et ipse paraphrastes Psal. 17. hanc vocem ad cælum, quod adyto templi significabatur, transtulit.

b Axes asperare falcibus] Indicat currus *δρεπανιφό-* *pus*, seu falcatos, quorum in bellis veterum usus erat. E curribus enim veteres pugnasse, vel ex Homero notum est. Idem in libro Josue nominantur *curru ferrei.* Lucretius vocat *falciferos.* Xenophon *ἀπὸ πύργου δρεπανιφόροι.* Livius *quadrigas falcatas*: qui etiam Decad. 4 lib. 7. in descriptione pugne, qua Romani Antiochum superarunt, quadrigas illas sic describit:

T

Armatus

Armata, inquit, in hunc maximè modum erant. Cuspides circa temonem à jugo decem cubita extantes, velut cornua habebant, quibus, quicquid obvium daretur, transfigerent: & in extremis jugis binę circà eminebant falces, altera æquata jugo, altera inferior in terram devexa, illa ut quicquid ab latere objiceretur, abscinderet, hæc ut prolapsos subeuntesque contingeret. Item ab axibus rotarum utrinque binę eodem modo diversæ deligabantur falces, &c. Earundem meminit Q. Curtius in pugna Alexandri & Darii.

c *Hostica*] Pro hostilia, more Horatiano, *illum ex moribus hosticis*. Item, *Cades & rabiem tollere civicam*, pro civilem.

PSALM. XXI.

a *Mensura voti*] Accipitur pro quadam impletione & satietate rei alicujus perfecta, quā majus aut melius optari nihil possit.

b *Perduelles*] Qui Græcis sunt πολέμιοι, seu hostes quodammodo ἀσπονδοί, & pervicaces.

c *Sylvæ brachia*] Ita vocat ramos arborum poëticè,

d *Demetes*] à demeto, demessui.

e *Inhonesta vulnera*] Inhonestatis enim seu turpitudinis & fugæ infamis signum est, vulnus tergo aut poplitibus acceptum, corpore scilicet non adverso, sed averso. Hinc apud Catullum sic laudatur Achilles:

Hostibus haud tergo, sed fronte & pectore notus.

PSALM. XXII.

a *Civitatis incola*] Græcis πολιῦχοι.

b *Nictatq.*] Nictare est oculis signum dare, aut connivere. Plautus *Afinariâ*, *Nec illa ulli homini nuset, nictet, annuat*. *Nictantia quoque sidera* dixit Maro in *Ciri*. Videntur enim connivere,

e *Effe.*

c *Efferati*] Efferare est aliquem irritando & molestando instar feræ ferocem & immanem efficere.

d *Liquitur*] Id est, liquefcit, ad imitationem Virgilii 1. Georg.

Vere novo canus gelidis cùm montibus humor

Liquitur, & Zephyro patris se gleba resolvit.

e *Defecta viribus*] Viribus destituta. Martialis :

Dulcia defccta modulatur carmina lingua.

Cantator cycnus funeris ipse sui. Hinc *defcctus facultatibus* in Jure civili ab Ulpiano dicitur ad egestatem redactus, ut creditoribus satisfacere non possit.

f *Tralucencia*] Pellucida. à trans & luceo.

PSALM. XXIII.

a *Trepidat tenebras*] Quæ horrorem & trepidationem concitant : Metalepsis.

b *Pedo*] Pedum propriè est baculus pastoritius incurfus, Virg. *A; tu sume pedum.*

PSALM. XXV.

a *Mysteria*] *Mũco*, id est, in sacris instituo & insiruo, unde Germanicum *weisen*. Item *mũco*, unde *mũen*, est in latibula se addere, instar muris, qui, ut volunt nonnulli *mũs* propterea dictus est. *Mũco* quoque vel *mũco* idem est, quod os comprimo, seu mussito, quia oportebat, ut docet Eustathius, *τὸς μῦστος μῦεν τὸ σῆμα καὶ μὴ ἐκπαλεῖν ἀμῦνῃται*, Aristoreli est *μῦμικος καὶ σῶματι*, qui ore est compresso. Hinc mysterium accipitur pro re sacra & arcana, & occultam significationem habente. Germ. *ein Geheimnus*.

P S A L M. XXVII.

^a **[Intueor]** Antiquè, pro Intueor. Plautus Mostellaria: *Nullam cornicem intueor.* In præterito intuitu vel intuitus sum. Infinitivo intui.

^b **[Visam quam debes tibi]** Bella phrasis, quã uti possumus, cum alicujus erga nos beneficentiam volumus agnoscere & celebrare, & omnia nostra illi accepto referre. Ita dicimus, *Salutem, incolumitatem, dignitatem & felicitatem suam alicui debere.*

^c **[Fascescere]** Fatisco, quasi fatim vel affatim hisco, id est, aperior, *χάισω*: Virg. 6. *Accipiunt inimicũ imbrẽ, rimisq; fatiscunt,* id est, valde aperiuntur, *sich von einander thun, oder von einander springen.* Aliàs idem quod deficere, aut lassescere significat, ut hic, & apud Lucretium: *Anime natura fatiscit Fessa ævo,* Item Psal. 104. *Te vultum condente fatiscunt.*

^d **[Præstolor.]** Præstolari est quasi præstò esse, & apparere, *einem an den dienst warten answarten.* A præstò, præstolus, unde præstolari. Hic simpliciter pro expectare accipitur.

P S A L M. XXVIII.

^a **[Supplicij]** Hâc voce propriè utitur versu 19 hujus Psalmi. In hoc autem tertio versu more Sallustiano pro supplicationibus eam usurpavit. Sic enim Sallustius, cum sæpe alibi, tum in Catilinâ: *Non votis meq; supplicij muliebribus deorum auxilia parantur, sed vigilando, agendo, bene consulendo prospere omnia cedunt.* *Ubi socordia te atq; ignavia tradider u, nequidquam deos implores, Irati infestiq; sunt.* Idem in Jugurtha, *Senatus ob ea feliciter gesta djs immortalibus supplicia decernere.* Ita dixit Ps. 102. *Aures supplicij nunc adhibe meũ.* Eodem modo, *Obsidũ, pro obsidione,* dixit Corn. Tacitus.

^b **[Calum Pervigil]** *ro pervigil* in genere neutro posuit

osuit. Et de stellis, tanquam de celi oculis, totâ nocte excubias agentibus, eleganter & poëticè sic locutus est.

c Pro semente legant semina] Respexisse videtur Poëta hæc scribens ad apophthegma quoddam M. Pinarii, recitatum à Cicerone in secundo de Oratore his verbis: *Ut olim Rusca cum farret legem annalem, dissuasor M. Servilius, Dic mihi, inquit, M. Pinarii, si contra te dixerò, mihi maledicturus es, ut ceteris fecisti? Ut samentem feceris, ita mees, inquit. Cui simile est illud 3. Rhet. Aristotelis, οὐ δὲ τὰντι αὐτοχρὸς μὲν ἰσχυρὰς, κακὸς δ' ἐὶ δέξιους.*

d Hebrî progenies] Heber pronepos Semi fuit, à quo posteros omnes dictos volunt Hebræos, Genes. ii. Luc. 3. vixit annos 464. Aliis non ab Hebero certo aliquo viro dicti videntur Hebræi, sed potius ab Habrami nomine non proprio, sed cognomine, quod apud Chananæos habebat, cum tranator vel transvectus est dictus, eò quòd vocante Domino è Babilone & Mesopotamia esset egressus, & fluvium Euphratem transmisisset, & perpetuò ex uno loco in alium commigraret. Ita Genes. 39. de Josepho dicitur, Venit ad me servus Hebræus ut illuderet mihi. Non quòd jam tum esset populus aut natio tali nomine insignis, sed quòd Josephus inter Ægyptios & servus et peregrinus esset, quorum utrumque major modestia deceret. Hebræi verò ipso hoc nomine et conditionis suæ in his terris, & de meliori et certiori patria in cælis quærenda monebantur.

PSALM. XXIX.

** Adorea]* Vox usurpata ab Horatio cde 4. l. 4. *Qui primus alma risit adorea,* quam vetus interpret latinum bellicam significare ait, quia victores faciat adorandos. Festus autem Pompeius de eadem voce hæc

habet: *Ador farris genus, hinc adoream laudem sive gloriam dicebant; quia gloriosum eum putabant esse, qui farris copia abundaret. Adorea autem pro laude accipienda est, postquam praeiis:ibus frumentum erat, paria victoria. Hinc Plin. lib. 18. cap. 3. Gloriam inquit, ipsam à farris honore adoream appellabant. Et Plaut. Qui multa praedam atq; adoream affecit populares suos. Unde adoreosus idem quod ἰσοδόκος. Joseph. Scaliger in Festum.*

^b *Ad patrandum] Patrare idem est, quod perficere, aut ad finem perducere, Graece διατρέγειν. Cic. 2. de Legib. Opera patrare. Epist. ad Attic. Promissa patrare. Sallust. Jugurtha, spe patrandi belli omnes asperitates vincere*

^c *Tesqua] Vox antiqua Sabinorum, significans loca deserta, inculta & aditu difficilia. Hor. Epist. 14. Deserta & inhospita tesqua. His contraria sunt Tempe.*

^d *Robora concidunt] Robur species quercus durissimae est. Hor. Illi robur & as triplex, &c.*

^e *Tellus Dædala] Quicquid varium & artificiosum est, id Poëtae vocant Dædalum. Lucret. 1. Tibi suaves Dædala tellus submittit flores &c. De hac voce Festus: Dædalum à varietate rerum artificiorumq; dicitur esse apud Lucretium terram, apud Ennium Minervam apud Virgilium Civem, facile est intelligere, eum Graecè δαίδαλον significet variare. Ita Psal. 102. dicit: Mundi Dædala machina. Hinc δαδάλματα opera sunt artificiosa, Pindaro.*

PSALM. XXX.

^a *Plætro] Vox origine Graeca. significat enim πλάκτρον aculeum vel calcar. Unde Aristophani πλάκτροι ἀλκτρούτος, calcar est galli gallinacei. Significat etiam vox eadem radiojum, calamum, aut paxillum, quo fides, seu chordae citharae pulsantur.*

Unde

Unde apud Clementem est *πλήκτρον κρύπτειν*. Postea etiam nomen plectri datum est a cunctis illi seris equinis tenso, qui resina illitus, & chordis susque deque affricatu, ceteris honoris facit. Accipitur & pro ipsa lingua, quæ in formanda voce articulata, quasi plectri officio fungitur.

P S A L M. XXXI.

A Henea] Pro ænea, Sicuti Horatius. *Hic murus abæneus esto. Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.*

Obliteror] Obliterare est, literas tabulæ ceræ inscriptas inducere, vel chartæ inscriptas eradere, & quasi monumentis delere. Item obscura facere, & in oblivionem ducere. Catullus :

Hec vigeant mandata, nec ulla obliteret ætas.

Pilavite] Phrasis ad colum Parcarum accommodata. Significat autem, totum suæ vitæ cursum sive tenorem divinâ providentiâ gubernari.

Exspes] *ἀεληπής*, qui est sine spe. Horat. arte Poët. *si fractum enatat exspes Navibus.*

P S A L M. XXXII.

Fovebam morbum, (*sub tacito sinu*) Congruunt cum his versus Sedulii :

————— *Magna est medicina fateri*

Quod nocet abscondi, quoniam sua vulnera nutrit

Qui regit, & plagam trepidat nudare medenti.

Cancris per æstivum] Sole ingrediente cancerum dies est longissimus, atque adeo solstitium æstivum ; quo maximi ferè calores sentiuntur.

Lupatis] Lupatum est frænum asperrimum, à dentibus lupinis, qui inæquales sunt, dictum. Virgil. 3. Georg. *Pressiq; negabant Verbera dura pati, & duris parere lupatis.* Ovidius de equo domito dixit,

Es placido duros accipit ore lupos.

PSALM, XXXIII.

^a **C***Helys*] Pro cithara seu testudine. Primam enim citharam è testudine factam volunt. Alii sic dici volunt asserem perforatum, quì in testudine ponticulum sustinet, & sonos percussu reddit, vulgo Rosa.

^b *Nablia*] Nablium & Naulium, ab Ebræo Nebel deducunt, quâ voce instrumentum musicum seu Psalterium significatur, ad quod Propheta regius hymnos suos decantabat. Meminit ejusdem Ovid.

Disce etiam duplici genialia vertere palma

Nablia; conveniunt dulcibus illamodis. Psal. 71. dicit, *Te cithara canam Nablog.* Vide Nomenclat. Had. Junii.

^c *Bis quinque nervis*] Indicat *ἑνδεκάχορδον*. Instrumentum musicum, à decem chordis seu nervis sic dictum.

^d *Sinuavis orbem*] In formam videlicet circularem.

^e *Renidet*] Id est, fulget. Horatius. *Non ebur neq. aureum mea renidet in domo lacunar.* Apud Catullum est ore aperto, & dentibus ostensis subridere.

^f *Campis aetheris igneis*] Id est, in ipso cœlo, stellis & sideribus lucente. Poëticè. Ita Lucretius *campos uanantes*; & Virgilius *campos liquentes* dixerunt pro mari. Sic etiam vice versâ *æquor campi*, dicitur de planitie terræ spatiosa.

^g *Cujus à nunc viget interitq.* Quodcumq. interit *aut vigeat*] Exemplum anadiptoseos, seu *διλογίας* quale illud Ciceronis: *Audes in horum conspectum venire proditor patria? proditor, inquam, patria, venire audes in horum conspectum?*

^h *Incausus*] Dictum vult Servius, quasi sine cassibus, sine quibus venatio inanis est. Virg. *Turne tot incausū fusus parere labores?* Item de igni: *Incausū furis.* Aliàs cassum dicitur inane & vacuum, & quasi re aliquâ

carens

carens aut vacans. Lucret. *Anima cassum corpus, pro cadavere.* Virg. *Nullum cum victu certamen & ethere cassis.*

¹ *Irrisorio*] Qui nunquam scilicet aliò convertitur aut retorquetur. Ita Horat. ode 2. lib. 2.

Quisquis ingentes oculo irrisorio spectas acervos.

PSALM XXXV.

^a *Amiculi*] Diminutivum, ab amico, Horatius: *Disce docendus adhuc quod censes amiculum.* Amiculum aliàs genus vestis est.

^b *Fax populi*] Metaph. pro infima plebe: quam Cic. *sentinam urbis nominat.*

^c *Balatronibus*] Balatro vaniloquum & futilem significat, qui Græcis est *λατράτης, σπριμολύτης*, Idem ferè significat balatro.

^d *Dentem dente acuius*] Id est, dentibus frendent, quod signum est iratorum & vindictam experientium. Psal. 113. dixit; *Dentem fatigans dente ringetur.*

^e *Eux*] Euge. Interjectio exultantis, à Plauto quoque usurpata.

PSALM. XXXVI.

^a *Ni vosis montium fastigijs*] Vertices enim altorum montium etiam mediâ ætate nivibus al bent.

^b *Vita fonte*] Dens enim fons vitæ vocatur: quasi dicas plenitudinem inexhaustam, et perennem scaturiginem vitæ & omnium bonorum, quibus totum genus humanum perfunditur. Sic Jerem. 2. *Quo mala fecit populus meus; me dereliquerunt scaturiginem aquarum viventium, ut effoderem sibi cisternas fractas, quæ non capiunt aquas.*

^c *Exigat seclū*] Id est expellat, ejiciat. Ita dicimus, exigere aliquem foras. Aliud est, *exigere atatem, pecuniam, mercedem, gratiam, opus &c.*

PSALM. XXXVII.

• **Irāringitur**] Id est, stomachatur & indignatur.
Ringi proprium est canum, cum sunt latraturi.

b *Recula*] Diminutivum à re.

• *Fastidiosa copia*] Quæ parit fastidium. Ex copia enim & abundantia nascitur satietas : ex satietate nausea & fastidium. Cum interim αὐτάρκεια vili quidem ἔσθ' ὁμῶς, sed tamen mundo apparatu summa cum voluptate & sincerâ oblectatione fruatur.

^d *Fœnerat*] Usuris suis alios deglubit & exfugit,
quod divitum epulorum proprium est.

e *Laurea*] Pro lauro, Virgil. *Semper sua laurea Phœbe.*

PSALM. XXXVIII.

[Uridam] Color luridus est, qualem in vibicibus videmus; à similitudine coloris lutæ, id est, utris coriacei, ut Junius putat.

Sinus squalidus] Est enim situs αὐχμὴς ille seu squalor, qui capite, vultu, vestitu & toto lugentium habitu conspicitur. Virgil. *Fæda sit macies*: aliâs propriè lanugo est, ex rebus putridis in locis sole carentibus enata. *Der Schimmel.*

[*Vibice*] Vibex, vibicis, penultimă longă, vestigium verberis aut plagæ est, in carne remanens, **Arisemon.**

d. *Area cruenta corporis exarata*] Metaphora poetica
audacior, quam tamen epitheta mitigant. Sicuti enim
subjectum vomeris est area aliqua; ita subjectum fla-
gelli est corpus hominis, & sicuti per arationem sunt
sulci, ita post flagra remanent viliæ.

e. *Sulcū flagrorum*] Poëticè pro vibicibus.

[*Vivamus*] Vivere hic est, non tantum vitā frui, sed etiam suaviter & genialiter vivere & voluptati indulgere. Catul. *Vivamus mea Lesbia, Etc. Sed quando*

VIVERRAS

vivemus? Quasi in laboribus & molestiis quotidianis
 o flus homini sit & letos.

PSALM. XXXIX.

Peccata fontem meę miserie] Elegans metaphora.
 Peccata enim verè sunt initium & causa, & quasi
 scaturigo amnium nostrarum miseriarum. Sicuti alius
 quispiam stomachum quoque corporis morborum
 fontem esse dixit.

PSALM XL.

Lenibat] Pro leniebat. Ita Terent. Phorm, Sciebam
 pro sciebam, Insanibat, pro insaniebat.

Voragine] Vorago à vorando, est hiatus seu bara-
 thrum præceps & omnia absorbens, ein grundlose
 tiefe.

Dulce loquacibus] τὸ dulce, usurpat ἰμπήματα καὶ
 more Græco. Ità Horatius. Dulcè ridentem Lalagem
 amabo, Dulce loquentem: Ita Græci, ὁ εὖ λέγειν, ἢ δὲ
 ποιεῖν.

Auren vells] Olim gentili quâdam superstitione
 singulæ corporis humani partes tutelæ Dei, seu potiùs
 Deastrî alicujus peculiaris consecratæ credebantur.
 Ità caput sacrum erat Jovi, Neptuno pectus, cinctura
 Marti, frons Genio, supercilia Junoni, oculi Mi-
 nervæ, aures Memoriz, dextera Fidei, genna
 Misericordiæ, pedes Mercurio, &c. Cum verò aures
 instrumenta sint auditus, et ipsum audire signum sic
 obedientiæ, qui aliquem monere, eumque obedientiam
 præstare volebant, aurem ipsi vellebant, quasi aures
 eum expeditas habere, et attendere juberent. Eademq;
 ex causa morem caput aperiendi originem habere,
 credibile est. Sicut enim, qui aures involvit et ob-
 tegit, eo gestu indicat, se nolle audire ita qui auribus
 velum demit, eo ipso innuit, se præstò et ad audien-
 dum

dum obsequendumq; promptum esse. Virg. Ecl. 6. Cū
canerem *reges & praelia*, *cyathibus aurem Vellis & admo-*
nuis. Imò Esaias quoque cap. 50. *Dominus*, inquit,
aurem mihi vellicavit diluculo.

r Tergeminā honorib.] Versus Horatii ode 8. lib. 1.
Intelligit autem plausus tergeminos. Quod Romæ
in theatris fieri solitum, patet ex illo Virg. 2. Georg.

Hunc plausus hiansem
Per cuneos (geminatur enim) plebisq; patrumq;
Corripuit, &c.

PSALM. XLI.

a L Eculum versabis] Versare est crebrò vertere &
evolvere. Horatius :

Vos exemplaria Græcæ
Nocturnā versate manu, versate diurnā.

b Miſſa calitus vi mali] Quæ Euripid. est σύμφορα
δυσλητος

c Recalcitrat] Metaph. à bobus contra stimulum
calcitrantibus, aut à pullis equarum lacte saturatis :
de quibus scribit Ælianus variz historiz lib. 4. πῶλος
θρατ κομοδῆ τῷ μητρὶ γάλακτος, λακτίζει πλὴν μητέρα.
Horatius de Cæs. August.

Cui malè si palpare recalcitrat, undiq; tutus.

In secundum Librum
Psalmorum.

PSALM. XLII.

a R Educem] Redux is dicitur, qui ex peregrinatione
exilio vel captivitate in patriā revertitur. Te-
rent. Heaut. *Tu nunc sola reducem me in patriam facu.*
b For-

b. Jordanis] Fluvius Palæstinæ, baptismo Christi & aliis mirandis operibus nobilissimus, Nomen habens à duobus fontibus Jor & Dan, è quibus ad radices Libani erumpentibus, & postea coeuntibus, ipse Jordanis profluit: sicuti ex Alpibus nostris Rhenus.

c. Tus sine placido] Sic Horat. lib. 4. Ode. 3. *Quem tu Melpomene semel nascentem placido lumine videris.*

P S A L M. XLIV.

a. Vænū dedisti] Id est, vānum exposuisti tanquam vendendos. Ita dicimus *pesū dare*, quasi pedibus subicere: vide Ps. 9.

b. Nec auctio te diuorem reddidit] qd. adeo viles fuimus, ut vānū expositi emptorem non inveniremus. Est enim *auctio* venditio publica, quæ sub hasta ad vocem præconis merces sigillatim proclamantis fiebat; in qua is, qui precium rei vendendæ maximè auxisset, hoc est, qui præ aliis maximè carè eam emere voluisset, mercem auferbat. Hinc *auctionari*, *auctionem facere*, *hastæ subicere*, *in propatulo vendere*, & similia idem significant.

c. Umbram ergastuli] Ergastulum propriè locus erat, ubi ergastuli, id est, servi conclusi in vinculis & compedibus, opus faciebant, sicuti jam ii faciunt, qui ad triremes sunt condemnati. Unde vox ea etiam pro carcere & custodia usurpatur, cujus squalor & tenebræ nomine umbræ hoc loco indicantur. Hinc Colu, melle *ergastularius* est qui præest ergastulis.

P S A L M. XLV.

a. Or micat] Micare est subito & quasi per brevissima intervalla resplendere aut exsilire, aut subito aliquid extendere. Hinc est *digitis micare*, lusionis genus, quo digitis utrinque extentis, alter alterius numerum divinatione assequi studet. Virg. de equo generoso:

generoso : *Micat auribus, & tremis artus.* Ovid. 3. Fast.

Terreor admonitis, corq; timore micat.

b Leges mollis] à mollio, mollire.

c Loculus eburnis] Pro cistis eburneis.

d Myrrhe lacrimæ] Myrrha propriè nomen arbusculæ Arabicæ est, è qua amarus ille liquor myrrhæ, instar lacrimæ destillat, ad prohibendas putrefactiones olim tantopere expetitus.

e Stactæq;] *στακτη* ut volunt, est flos, seu succus, sive oleum è cinnamomo vel myrrha incisa sudans.

f Cassia odores] Quæ aliis est Canella.

g Ophyro] Insula navigationibus & auro Salomonis celebrata. Sic dicta, ut volunt, ab *Oph* r nepote Heberî, cujus mentio fit Gen. 10. Hanc Josephus in India ponit, & suâ ætate terram auream vocatam confirmat. Ab hac dictum volunt aurum obrisum, quasi dicat ophyrisum.

h Undarum regina Tyrus] Tyrus primò colonia Sidonis, postea Metropolis Phœniciz, talis ferè olim situ, opibus & potentiâ in mari Syriaco, qualis nostro tempore est urbs Veneta in æstuariis sinus Adriatici. Quàm autem splendidæ & opulentæ fuerint hæ urbes patet ex 27 & 28. cap. Ezechielis.

i Murice] Murex nomen piscis marini, ex genere concharum, ex quo color purpureus conficiebatur. Unde ferè *murex* pro ipsa purpura accipitur. Psal. ciii. *Floris Tyrio comans Murice*

k Gazisq; posentes] Gaza vocabulum origine Persicum & Germanico *schatz* cognatum. Sicut inter ipsas harum duarum gentium linguas magnam cognitionem esse perhibent. De voce Gaza sic scribit Pomponius Mela. lib. 1. in descriptione Syriæ. *Ceterum in Palestina est ingens & munita admodum civitas Gaza (sic Persæ ararium vocant) & inde nomen est.*
quod

quod cum Ægyptum Cambyses armis peteret, huc belli & opes et pecuniam intulerat. Unde adhuc thesauros magnos & regios, gazas dicimus. Q. Curtius lib. 3. Ante solitum pecuniam regiam, quam Gazam Persæ vocant, cum preciosi summi rerum efferi iubet. Exstat vox eadem in sacris literis, Esth. c. 3. 9. In Gazam regis, id est, in fiscum sive ærarium.

1 *Picta*] Dialis diphthongi, pro picta. Ut Virgil. *Picta vestis & auri*. Aulas in medio &c. Et est hoc creberrimum apud Lucretium; apud Virgilium non item. Lucretius: *ignoratur enim, quæ sit natura animarum*, pro animæ &c. Item, Lucilius: *Terrarum frugiferarum*, pro terrarum frugiferarum, ob quod, à Chrestillo quodam, antiquitatis admiratore præpostero, recitatum, ridet alicubi Martialis.

PSALM. XLVI.

2 *R* *Epositas*] Syncope, pro repositas. Virg. *Manet alta mente repositum*. Placida composui pace quiescis pro compositus.

PSALM. XLVII.

3 *C* *Classico*] Classicum accipitur pro tuba, aut buccina. *Classis* est multitudo hominum ordine certo adunata, ut in exercitu. Ejus tuba vel buccina vocabatur *Classicum*, quo signum prælii dabatur; id qui inflabat, Varroni est *Classicen*. Servius etiam Tullius in quinque classes distribuit Pop. Rom. pro modo census, seu ut quisque dives esset; ut sic, qui ejusdem census, seu *triplicatos* essent, eadem quoque onera ferrent: Unde quintæ classis homines pro infirmis & pauperrimis habebantur.

b *Docti modorum*] pro periti modorum. Ita Cic. 1. Offic. *Literarum Græcarum doctus*.

c *Prætorio siderum*] Metaphora, quæ cælum, seu cæli regia aut palatium indicatur.

PSALM. XLVIII.

Slon] Mons urbis Hierosolymæ arduus & præruptus, arce Davidis & sepulturâ regum nobilitatus.

q *Ad Arcton*] dexteros urſa est. Quia autem in plaga Septentrionali, circa polum urſa major et minor conſpiciuntur, à quibus etiam polus & circulus arcticus nomen habent, inde fit, ut eo ipſo nomine plaga Borealis à poëtis indicetur. Sunt autem qui ſcribant, non in ſeptentrionali, ſed potiùs in meridionali parte Hierosolymæ, montem iſtum eique impoſitam arcem ſitam fuiſſe.

PSALM. XLIX.

Quos dies torret viedio ave] Periphrasis plagæ meridionalis, in qua, Sole in meridiano exiſtente, dies omnium ſunt calidiſſimi.

b *Qui ſudit ſolii vitreum ponti orbitâ nivale*] Circumlocutio plagæ ſeptentrionalis, ſeu zonæ frigida, ubi ſolum vitreum ponti, id eſt, maris glacies, ſæpe ejus craſſitie eſt, ut plauſtra & rotas ſibi impreſſas poſſit ſuſtinere.

c *Gazis incubas*] Quod proprium eſt avari, poſſidere ſcilicet, ſed tamen non uti; ſeu *αἰσῶς* ſine *χρησῶς*. Unde de eodem Virg. *Deſoſſi q̄ incubat auro*.

d *Flectet res exere*] Id eſt, movebit ut retexat aut immutet.

d *Barath*] Barathrum eſt locus præceps & profundus, unde emergi non poteſt; aut hiatus, naves, aut etiam flumina abſorbens. Idem ferè quod vorago. Hic pro ſepulcro accipitur.

f *Fulgere*] Penultimâ brevi, per Syſtolem, more antiquo: quaſi à fulgo, fulgis. Tum enim multa ſecundæ conjugationis verba in tertia uſurpabant. Virg. 4.

Georg.

Georg. *Stridere apes utero & ruptis effervere costis*. Ita Horatius alicubi dixi *lavere*, penult. brevi, pro lavare. Ita Psalmo quoque 84. *Tu das conspicuam fulgere gloriam*.

& Fors ilacrymabilis] Quæ nec lacrymat, nec lacrymis movetur,

PSALM. L.

¶ Gnes lumine conscio &c.] τὸ αὐτὸ χα faciens ἡμῶν χα. Intelligit Solem, Lunam & reliquas stellas, quas alibi nominat pervigiles.

b Omnipara terra] Id est, omnia parientis, vel parantis. Ovid. vocavit *omniferam*; & apud Virg. est, *terra omniparentis alumnus*.

c Holocausta] Vox Græca, significans victimam, quæ tota accensa igni consumebatur: ab ὅλος & καίω; unde *καυταί*, &c.

d Genialis] Jucundus & voluptatem genio congruentem afferens.

e Qua fronte] Integrane an perfricta? Sicut Terentius dixit, *Quo ore ad eam accedam?* Os enim & frons in Latina lingua, pro pudore aut etiam pro impudentia nonnunquam accipiuntur. Unde homo *frontis integra*, pro eo, cujus pudor & vetecundia illæsa est, accipitur; cui contrarius est homo *frontis perfricta*, qui frontem perfricuit, seu impudens est.

Impatiens regis] Significat hominem μὴ δὲ ἀρχαῖον μὴ δὲ ἀρχὸν παρὰ νότον.

PSALM. II.

¶ Ave] Veteri inflexione. Lavere enim antiqui dicebant penultimam correptam. Horat. lib. 3. Ode 12. *Nam dulci mala vino lavere*. vide l. f. 49.

b Usq; & usq;] ἄνωγος, id est, continuè & quasi sine intermissione. Ter. *Qui hodie usq; os præbui*.

c Soffi-

^c *Sespirator*] *Servator*. Nam *sespirare* est *servare* incolumen, σωτήρ. Utitur Apuleius in *Apologia*.

P S A L M. IV.

^a *Consili*] Vide *Psal.* 10.

^b *Intumet*] Pro *intumescit*, quod frequentius est.

^b *Balsamo*] Nomen arbutulae, & ex ea emanantis unguenti nobilissimi, uni *Judææ* olim concessi, de qua multa *Plinius*, lib. 12. cap. 25. Et *Cornel Tacitus* lib. 21. item *Justinus* l. 36. Ejus fructus vocatur καρποβάλαμον, lignum ξυλοβάλαμον, liquor sive oleum ὁποβάλαμον, quod *Plinio* est oleum balsaminum.

P S A L M. LVI.

^a *Superas*] *Superare* crebrò pro *superesse*, seu *superstitem esse* usurpatur, apud *Virg.*

*Quid puer Ascanius superatne & vespertur aurâ
Æthereâ?* Pro *superestne*.

^b *Quâ fraude, quâ vi*] Ad imitationem illius *Tarentiani*, quo *jure*, quâq; *injuriâ*?

P S A L M. LVII.

^a *Deferveat*] Metaphora à musto, quod oportet δροξέσθαι, id est, *defervescere*, antè quàm mitescat. Similis ratio est affectuum iræ & indignationis.

^b *Adyto Olympi*] Vide *Psal.* 18. & 20.

^c *Invieta*] In nonnullis legitur *infraeta*, pro non fracta, cum tamen *infringere* si valde frangere. *Virgil Turra ut fractos adversi Marte Latinos Defecisse videt infraetos*, id est, valde fractos & debilitatos.

^d *Barbitus*] Et *barbiton* instrumentum lyricum est pleatro solitum pulsari, inventum *Terpandri*, vel, ut alii volunt, *Anacreontis*. Hinc verbum βαρβιτίζει, id est, *barbiton canere*.

^e *Lucifer*

*e Lucifer excitet ignis aurora, & aurora cantus volu-
crum exsuscitet*] Indicatio temporis maturini sive dilu-
culi. In qua utrobique τὸ ἀφύχον facit ἰμψυχον orna-
mento bonis poetis admodum familiari. Tale illud:

Increpat astatem sevam Zephyrosq; morantes.

PSALM. LVIII.

Aspis] Genus serpentis, de qua vidē Plin. lib. 8.
cap. 23. & lib. 29. cap. 4. Aristoteles quoque de
animalibus lib. 8. cap. 29. in Africa eam gigni affir-
mat, ejusque ictui nullum esse remedium. Has Cleo-
patra, regina Ægypti, mori volens sibi scribitur
admovisse. Torpore autem & somno saucios necabat.
Cur autem vocaverit aspidem callidam, patet ex
Plinio, libro & capite primo indicato Ubi de aspidis
ingenio sagaci hæc quodammodo mira narrat. Unus
inquit. huic tam pestifero animali sensus, vel potius affectus
est. Coniuga ferre vagantur, nec nisi cum compare visa
est. Itaq; alterutra interempta, incredibilis alteri ultionis
cura persequitur interfectorem, unumq; cum in quanto-
libet populi agmine notis a quadam infestat. Perrumpit
omnes difficultates, permeat spatia, nec nisi omnibus arcesur
aut præceleri fugâ.

b Tardigradus] Sic Plautus in Amphitr. gradum
testudineum dixit.

c Limax] Propriè cochlea nuda est, seu domuncu-
lam suam non circumferens, quamvis Columella
dixerit,

Implicitus concha limax, hirsutaq; campe.

Scribit autem Gesnerus ex Alberto, quod limax
sale conspersus liquecat, & in aquam viscosam con-
vertatur.

d More fœtus ante ortum perentis] Periphrasis ix
νεκρωτης, seu fœtus abortivi.

PSALM. LX.

*** Dehisce]** Dehiscere frequentativum ab hio, est quasi hiatu quodam se aperire. Virgilius:

Sed mihi vel tellus optem prius ima dehisceat.

^b Oracula] Per Syncopen, pro oraculis.

^c Sichem] Sichem oppidum Sichemitarum in Samaria, non procul à Gazer ad montem Garizim, prope quod Abraham aliquando habitavit, & ubi fuit fons Jacob.

^d Sacothe] Sucth oppidum trans Jordanem, non procul à torrente Jaboc, è regione Ephraim. aliud in vicinia Hierosolymæ prope Emauntem.

^e Syria] Syria regio est Asiz majoris, finitima Judææ inter orientem & septentrionem, cujus metropolis Damascus, olim Aram, hodie Soria.

^f Moabum] Moabitæ habitabant in regione media inter Arabiam & mare mortuum, quæ Moabitis dicta est, à Moabo filio Lothi.

^g Idumen] Idumæam intelligit, finitimam Judææ inter meridiem & occidentem, sic dictam ab Edomo seu Esau, filio Esaaci : Lucanus 3. *Palmarum dives Idumen.*

^h Palestina domos] Intelligit regionem Philistinorum. Idumææ & mari Syriaco quasi inclusam : cujus oppida sunt Accaron, Ascalon & Gaza: sic dictam à Philisto filio Mizraimi, nepote Chami, a quo tota illa regio. quam Israelitæ post ejectos Cananeos tenuerunt, dicta est Palestina.

PSALM. LXIII.

*** Deperit]** Deperire idem ferè quod perire. Cic. *Scheda ne qua deperiat.* Item *ἀσπείλει*, id est, vehementer & impotenter amare, ut quis amando quasi perire videatur.

PSALM.

PSALM. LXIV.

F *Acies novas scelerum*] Meditari novas facies scelerum, est novos modos & vias, & quasi formas scelerum & fraudum excogitare. Ut enim Gellius lib. 13. c. 28. inquit, *Non solum in hominum corporibus, sed etiam in rerum cujusque modi aliarum facies dicitur. Nam montis, & cæli, & maris facies, si tempestivè dicatur, probè dicitur.*

b *Virose lingue*] Id est, venenatæ, a nomine virus. Nam aliàs virosa mulier Lucilio dicta est *ῥιλαυδὲς*, seu appetens viri.

*** Perspicientia**] Perspicientia, perspicacia, perspicacitas, vocabula finitima, Ciceroni quoque usurpata pro quadam *ῥουσισία* seu *ἄγνοια*, solertia, qui ipse i. Offic. perspicientiam veri solertiamque conjunxit.

PSALM. LXV.

O *Perata*] Operari & facere in Latina lingua sæpe idem significant, quod sacra facere, Virgil. *Cum faciam vitulo.* Item. *Leti operati in herbis.* Hinc Nonius: *Operari, est religiose, & cum summa veneratione sacrificijs hære, &c.*

b *Iuga tansa procellis*] Est periphrasis scopulorum marinorum, qui à fluctibus tunduntur & verberantur. Virg. 3. Georg.

Cum graviter tansis gemit area frugibus. Item, *Gens effrena virum Ripheo tunditur Euro.*

c *Tumultus mutare pace*] ita scilicet, ut bellis & tumultibus pax succedat. Horat. *Mutat quadrata rotundis.*

d *Alveus*] Propriè est profunditas illa, quæ est inter utraq; fluminis ripam depressa. Unde fluvius dicitur alveum mutare, quando alio derivatur.

e *Terra*

^e *Terra contumacia*] Eleganter & argutè τὸ ἀψυχόν facit ἀψυχόν. Sicuti enim puer aliquis petulans in parentem, aut servulus indomitus in herum est contumax; ita terra, quæ tot ligonibus & aratris vix tandem subigitur, ut mollescat & semini excipiendi fiat opportuna, eodem nomine contumax dicitur.

^f *Maceras*] Macerare inter alia etiam significat idem quod mollificare, aut aliquid tamdiu aquâ perfusum reponere, donec molle & tenerum, & nunquam saluginis quoque expers fiat. Hinc in Adelphis Terentii, est: *Macerare salsamenta*. Eodemque modo hic terra dura rore & pluviis dicitur macerari. Aliâ significatione utitur hoc verbo Psal. 69. *Si marceret pectora curis*. Est enim illic macerare, nimis curis seipsum attentare & conficere.

^g *Ebrios sulcos*] Qui vino ad saturitatem usque madidus est, ebrius propriè dicitur. Id scitè hoc loco transtulit ad sulcos agrorum, rore & pluviâ imbutos & humectatos. Ita spongiam quoque aquâ plenam, ebriam possemus dicere. Eodem modo loquitur Esaias c. 55. *Descendit imber & nix de celo, & illuc ultra non revertitur, sed inebriat terram, & germinare eam facit*.

^h *Amictu messis*] Sicuti enim collium & montium quasi vestes sunt arbores & virgulta; ita segetes, quæ hic sub messe intelliguntur, sunt quasi amictus agrorum & sulcorum. Hinc Virgil. *Oleâ vestire Taburnum*. Item: *amictu visibus ulmi*.

P S A L M. LXVI.

^a *Uber agri*] Uber propriè mamma est. Hic pro uberitate & abundantia accipitur, ad imitationem illorum Virgillii: *Et fertilis ubere campus*. Item, *Terra antiqua posens arma, atque ubere glebe*. Apud Homerum quoque est ὄσπρ ἀπρῶς. Sicuti enim in corpore animalis

animalis maximè foecunda & fertilia sunt ubera ; ita partes terræ foecundissimæ & maximè frugiferæ , eleganter hac metaphorâ repræsentantur . Ita Psal. cxi. *Vber feracis sprevis agri.*

^b *De Sabæo stipite*] Indicat thus , sic dictum *ῥῆν θυρί* , quod est sacrificare . Est enim thus quoque gummi seu liquor ex cortice certæ cujusdam arbutulæ , apud Sabæos Arabiæ populos destillans (Græci *Ἀλκυον* dicunt fortè à *ἄλκυον*) Quem ipsum liquorem idem Græci vocant *Ἀλκυοντι* , à quo etiam *libandi* verbum natum esse nonnulli volunt . Sine thure enim sacrificia non fiebant . Vide Plin. lib. 12. cap. 14.

P S A L M . L X V I I .

^a *Remittis secundo*] Id est , favente , & tua facta probare , & amico . Ita Sallustius dixit in Jugurtha : *Hominem oratione secundâ extollit . Ut Fortuna secunda , & ventus secundus .*

P S A L M . L X V I I I .

^a *Pæana*] Pæanes olim carmina dicebantur , quibus diis suis pro victoria in præliis gratulabantur . Hic pro gratiarum actione , & beneficiorum divinorum celebratione accipitur .

^b *Steriles Hymenæos*] Poëticè , pro conjugio sterili . Græcis enim Hymenæus , Latinis Talassio , Deus nuptiarum credebatur , quem passim in epichalamiis poëtæ invocant . Sicuti autem vulgò eum , qui libros Platonis emit , Platonem emere dicimus : Ita veteres illi nomina Deorum liberaliter donis atque operibus Deorum tribuerunt , ob utilitatem ea honorantes atque exornantes . Sic Bacchus pro vino , Ceres pro frugibus , Hymenæus pro nuptiis passim accipiuntur .

^c *Nilo relicto*] Nilus fluvijs Ægypti est , per quem ipsa regio more poëtico indicatur . Sicuti etiam Psal.

& Lucanus de Ægypto sic scribit :

Terra suis contenta bonis, non indiga mercis,

Aut levius ; in solo tanta est fiducia Nilo.

^{d Sine}] Sina mons Arabiæ petree, in quo Decalogus pronuntiatus & sancitus est.

^{e Salmoni}] Nomen montis, cujus cacumen nive candidissimâ fuit conspicuum.

^{f Basan}] Regio Basanitidis inter fluvium Jordanem montem Libanum, vallem Hermon & Iterzam, fertilissima & amœnissima, quam, Ogo rege interfecto, Moses dimidiæ tribui Manassæ assignavit : ab ipsa pinguedine nomen habens.

^{g Irremeabilis Orci}] Orcus poëtice pro inferno accipitur : in quem qui semel descendit, ei inde regredi aut remeare non licet.

^{h Ogo}] Ogo rex Basanitidis, interfectus à Mose Num. 21.

^{i Cymbala}] Cymbalum, instrumentum musicum, æreum, concavum, & tinnitum edens, olim sacris Cybeles cum tympanis adhibitum. Meminit Cicero in Pisonem. Et Virg. 4. Georg. *Tinnitufq; cie, & maris quate cymbala circum.*

PSALM. LXX.

^{a Porta statione}] Ebræi in portis conveniebant ad iudicia exercenda ; & quasi forum agendum. Latinis autem statio inter alia quoque locum publicum significat, ubi jus dicitur. Sicuti Gellius quoque lib. 13 c. 13. nominat *stationes jus docensium*. Fortè etiam respexit locum ante curiam Romanam substructum, & conclavibus distinctum, ubi nationum variarum legati ad senatum Romanum missi, antequàm audirentur, subsistebant. Unde apud Cicero Epist. ad Q. Fr. primâ. lib. 2. est *Græcostasis*, quasi discursus stationem Græcorum.

^{b Acon}

b Aconita] Aconitum herba venenata est, à cau-
tibus, quas Græci *ἀκόνιτα* vocant, sic dicta. Ovid. 7.
Metamor. *Quæ, quia nascuntur durâ vivacia caute,*
Agrestis aconita vocant. Et alibi. *Lurida terribiles*
miscens aconita noverca.

c Acerbans] Acerbare, est aliquid, per se satis acer-
bum, facere acerbius & atrocius. Virg. *Formidine cri-*
men acerbat. Similia apud Horatium *Clarare, inimicare,*
atrnare, pro clarum, inimicum, æternum facere.

d Coniscans] Arietans, seu cornua cum impetu com-
mittens: quod hœdorum & agnorum lascivientium
proprium est. Lucret. lib. 2. *Et fastiati agni ludunt, blan-*
diq̃ coniscant. Id quod etiam Virgil. 2. Georg. in-
dicare voluit, his verbis, *Pingues in gramine laso inter*
se adversis luctantur cornibus hœdi.

PSALM, LXXI.

Continenter] Pro continuo, Cæsar, *Belgæ cum*
Germanis continenter bellum gerunt. Id est, sine
intermissione, *continenter.*

b Pueria] Syncope antiqua, pro pueritiâ. Utitur eâ
Horatius quoque oda 36. li. 1 *memor actæ non alto rege*
pueria. Ita idem dixit *validius* pro validius, *lamina* pro
lamina.

c Praisti mihi carmina] Verba aut carmina alicui
recitare, est ea prior recitare, ita ut alii eadem denuò
repetant & pronuntient. Significat ergo Propheta, se
non nisi à Deo prius sibi suggesta cecinisse, & quasi
ex illius ore excepta repetivisse: quo quidem ipso no-
mine magis *ἀπόμνηστος* est censendus, quàm alii ipse
propheta, qui pro divinis tradunt & inculcant, quæ à Deo
non acceperunt.

d Convexa mundi] Id est, mundum convexum, qua-
litera sunt, *Avia silvarum, ardua montium, &c.* Est autem
convexum, oppositum concavo, id est, globi seu orbis
alicujus superficies exterior.

PSALM. LXXII.

^a **A** *Amphitrite*] Uxor Neptuni: poëtice, pro mari. Ne verò quis arbitretur, Paraphraſten mentione deſe huius profanæ & fictitiæ, carmen hoc divinum & ſacrum polluere voluiſſe; ſciendum eſt, ipſum Amphitrites etymon, per ſe naturam maris, ſeu ipſum mare exprimere. Eſt enim ἀμφὶ circum & γῆνι terere. Mare enim circumquaque terram atterit. Unde Ovid. 1. Metamorph.

————— *Nec brachia longo
Margine terrarum porrexerat Amphitrite.*

In Tertium Librum *Psalmorum.*

PSALM. LXXIII.

^a **I** *Nvida, infida*] Conſtructio ejus loci eſt: Sors ſeu fortuna (hæc tamen homini Chriſtiano ad divinam providentiam omnia referenti nihil eſt) quæ aliis cunctis eſt invida, mobilis & infida, ſeu infidelis; iſti ſcilicet impiis, & tamen fortunatis, ſervat eundem quaſi tenorem perpetuâ fide; quaſi dicat; Fortunæ omnibus aliis invida, mobilis & infida, unis hiſce fidelis & conſans eſt.

^b *Opes ſuppeditant*] Neutrum abſolutum, pro ſuppeditant, ſufficiunt, abundè ſatis ſunt. Cic. 1. Offic. *Suppeditant hæc ad victum*, id eſt, ſufficiunt. Idem a Trebatium; *Ne charitatem quidem tibi ſuppeditare*, Pro ſuppeditare.

PSALM

PSALM. LXXIV.

Vitreum muro] Intelligit aquas maris rubri divisas, & utrinque instar murorum vitreorum, seu pel- lucidorum assurgentes, donec Israëlita transirent incolumes. Psal. civ. mare nominat marmor vitreum. Vide Ps. 77.

b Coe dura] Intelligit petram à Mose percussam, ut inde sitientibus eliceret aquam.

PSALM. LXXV.

Vinculis adamantinis] Id est, à nullo unquam fran- gendis aut dissolvendis. Dicitur enim adamas quasi *ἀδάμαστος* Horat.

Quis Martem tunica tectum adamantina, &c.

b Cratera] Accusativus Græcus, sicut paulò post *æthera*.

PSALM. LXXVI.

CLypea] Dicunt Latini hic clypeus & hoc clypeus. Virg. *Æn. 9. Et clypeum superintonat ingens*. Varro quoque lib. i. c. 48. partes culmi & spicæ explicans, nomen gladii in genere usurpavit neutro. *Herba ea, inquit, vocatur vagina, uti qua latet conditum gladium.* Ita dicimus hic baculus & hoc baculum, hic cubitus & hoc cubitum, quo etiam Livius utitur loco citato Psal. 20.

b Ferreo somno] Pro morte, quæ Homero quoque est *καλῶς ὕπνος*.

PSALM. LXXVII.

Avarum auxilij] Avarus aliàs dicitur, quasi avidus æris: hic autem avarus auxilii est, qui ut negat, aut justo diutius differt auxilium, sicuti divites avari agrè admodum & difficulter pecuniam exponunt.

exponant. Talem autem non est; Deum, hic locus docet.

^b *Dentibus temporis invidi*] Respexit fortè hæc scribens ad illa Ovidii:

*Tempus edax rerum, tuq; invidiosa vetustas,
Omnia deprimis, vitiataq; dentibus ævi
Paulatim lentâ consumis omnia morte.*

^c *Sæcla ferarum*] More Lucretiano hac voce utitur pro genere, multitudine, sobole aut progenie. Nam & apud Lucretium sunt sæcla animantium, hominum, scriptorum. Sic enim lib. 2. *Inq; brevi spatio mutantur sæcla animantium.* Qui fortè Græcum *γενεαὶ* hoc Latino voluit exprimere. Sunt igitur hic tot sæcla pecudum & ferarum, idem, quod tot genera & tanta multitudo diversorum animantium & ferarum. Ita Psal. 89.

Te jure piorum sæcla hominum celebrant.

^d *Pharij tyranni*] Pharos insula est maris Ægypti à regione Alexandria, à qua & mare illud Pharium, & tota Ægyptus à poëtis regio Pharia appellatur. Significatur autem his verbis Pharaos, rex Ægypti. Fuit enim hoc commune cognomen omnium illorum veterum regū Ægypti, sicuti jam omnes Imperatores Romani *Cæsares* aut *Augusti* appellantur. Celebratur à Plinio lib. 36. cap. 12, magnifica & altissima ejus insulæ turris, cujus usus fuerit nocturno navium cursui ignes ostendere, ad prænuntianda vada, portusque introitum. Unde hujusmodi turres maritima in aliis quoque locis exstructæ nominantur *Pharij* quales ad ostia quoque Travi & Varni apud nos videmus.

^e *Vastificus fragor*] Omnia vastans aut vasta efficiens, qualis effectus est tonitruum & fulminum. Et veteri poëta usus est etiam Cic. 2. Tuscul.

^f *Salis rubentis*] Id est, maris rubri. Mare autem

salu

salum dicitur à sale, seu aquâ salugine imbutâ. Ptolemæus vocat sinum Arabicum. Alii mare Erythrum, ab Erythra rege, juxtâ habitante, vel in eo submerso, dictum volunt. Nam aliâs hoc mare nihil colore à cæteris differre constat. Est autem sinus ille satis amplus, ita ut latitudo ejus nonnullis in locis sit duodecim aut etiam plurimum milliarum Germanicorum. Vero igitur simile est, dies complures in transitu hujus maris consumuisse Israëlitas, in tanta scilicet hominum multitudine. Quocirca etiam aquas hujus maris tamdiu stantes, non immeritò murum vitreum nominavit, Ps. 74.

PSALM. LXXVIII.

a *Soboles Ephraim*] Intelligit Ephraimitas, seu posteritatem Ephraim, filii Josephi, penes quam cum amplissima & populosissima esset, aliquandiu præcipuum robur & munimentum populi Israëlitiçi fuit. Scuti hic quoque pro peritis sagittariis celebrantur.

b *Dapibus dedit esse peritis*] Esse, id est, edere, ab edo. Sic. Virg. *Est molis flamma medallas*. Horat *Siquid est animam*, id est, edit, consumit.

c *Viduas cultoris arenas*] id est, arenas cultore destitutas, seu cultorem non habentes. Quid autem propriè sit viduus & vidua, notum est. Horat, *Viduum pharetrâ Riste Apollo*, id est, pharetrâ suâ spoliatus.

d *Miracula Plurima*] Decem plagas Ægyptiorum memoriæ cau sâ quidâm his versiculis rhythmicis non planè illepidis est complexus.

Prima rubens unda: vanarum plaga secunda:

Inde culex tristis; post musca nocentior istis;

Quinta pecus stravit; vesicas sexta creavit;

Post sequitur grando; mox b uchu dente nefando;

Nona regis solem; primam necat ultima prolem.

^e *Bruch m*] Idem cum eruca seu campe: nimirum vermis olera hortensia erodens. *Ein raup*.

^f *Eumenidium*] More poetico terribilem illam Dei iram penitus in populum Israëliticum effusam, mentione furiarum, ardentibus tædis, & facibus impios infectantium, voluit exprimere quas sic per *ἄνθρωποι* seu *ἄνθρωποι* dixerunt, quasi minimè *ἄνθρωποι*, seu benevolas. An verò carmen tam sacrum & divinum figmentis hujusmodi poeticis aspergere rectè potuerit aut debuerit, alii judicent.

^g *Jugera*] Jugerum Varroni raris modus est, quem uno die iuncti boves exarare uno jugo possunt. Germ. *ein jucherr*.

^h *Silonis*] Silo nomen montis & oppidi, distantis ab Hierosolymis versus occasum solstitialem uno milliari Germanico: ubi antiquitus sedes tabernaculi & arce fœderis fuit, usque ad tempora Samuelis. Situm fuit in finibus tribus Judæ, Benjaminis, & Ephraïm.

PSALM. LXXX.

^a *T*U nos si placido lumine videris] Vide Psal. 43.

^b *Euphratem*] Euphrates nobilissimus fluvius Afiz est, tempore Salomonis limes terræ sanctæ versus Orientem. Perfluit idem Babylonem metropolim Chaldeæ. Vocat eundem Psal. 89. *palmiferum*, quod ex regiones palmis abundarent.

PSALM. LXXXI.

^a *B*ona dicite verba] Quid Græcis est *ἄφρονες*. Ovid. 1. Fast.

Prospera lux oritur, linguis animisque favite:

Nunc dicenda bino sunt bona verba die.

^b *Pelusiæ*] Pelusium Ptolemæo Aegypti urbs ultima versus Arabiam maritima, sita videlicet ad ostium

ostium fluminis Nili, quod ab ea Pelusiacum dicitur. Suidas clavem Ægypti nominat. Nunc Damiatam dici aliqui asserunt. Hic poëticè pro tota Ægypto accipitur.

^c *Meribam*] Massa & Meriba locus in deserto, ubi Israëlitzæ sitis impatientiâ in rixas, murmura & tentationes contra Deum & Moysen erumpunt: sic dictus à tentatione & contentionibus; ubi postea petra percussa largissimè aquas effudit. Exod. 17. Meminit ejusdem Psal. 106.

^d *Compede Nili*] Sub compede captivitatem, sub Nilo poëticè Ægyptum intelligit, quæ irrigatur à Nilo. de quo multa Herod. lib. 2.

PSALM. LXXXIII.

^a *R*egum timendorum] Idem ferè initium est odæ Horatii primæ libri tertii.

^b *Trutina*] Pro statera seu libra, Græcis *τρύτινα*, *τρυτίνα* τὴν τρύφην, *τρυτίνα* τὴν βαρύναντα, id est, quod pondere atteratur. Horatius: *Trutinâ pensatur eadem*.

PSALM. LXXXIII.

^a *N*abathæus] Nabathæus fuit filius Ismaëlis, nepos Abrahami, à quo regio seu pars Arabiæ terræ sanctæ finitima, versus Orientem, Nabathæa dicitur. Unde & reliqui orientales à poëtis dicuntur Nabathæi. Ovid. 1. Metamorph. *Eurus ad auroram Nabathæaque regnavit*.

^b *Agarem*] Ismaëlitæ, incolæ Arabiæ; sic dicti ab Agare ancilla & concubina Abrahami; qui post natum Christum Saraceni à Sara libera dici maluerunt.

^c *Gabala*] Ebræis Gebel, regiuncula Arabiæ, finitima Judææ, sedes Gebalitarum.

^d *Amalecus*] Filius Helphazi nepos Esavi, à quo orti sunt Amaleciti in Idumæa, vicini Judææ versus meridiem.

^e *Ammon*] Filius Lothi, à quo orti sunt Ammonitæ, finitimi Palæstinæ, versus Orientem.

^f *Lothi posterus*] Intelligit Moabitas & Ammonitas.

^g *Madiana juvenis*] Madian filius Abrahami ex Cethura, à quo Madianitæ vel Midianitæ, qui Arabiæ partem Moabitis vicinam tenuerunt, & memorabili clade victi sunt à Gedeone. Jud. 6, 7, 8.

^h *Sisara*] Dux Jabini regis Asori, victus à Baracho & Debora, & a Jafele uxore Heberis, dormiens, clavo per cerebrum adactus, interfectus, Jud. 4.

ⁱ *Jabinus*] Rex Chananzorum in oppido Asor tribus Naphthalimi, victus à Baracho & Debora, Judic. 5.

^k *Cisensis*] Cison fluviolus seu torrens nobilis Galiliæ interioris, seaturiens prope Endor, ad montem Thabor, non procul à monte Carmelo (ubi Baalithas macavit propheta Elias) influens in mare Syriacum, ad quem Sisara & Jabinus cum exercitu cæsi sunt a Baracho & Debora, Jud. 5.

^l *Latamen*] Pro fimo aut stercore, quo agricolæ faciunt lætas segetes, & quasi agros exhilarant, Nominatur eâ voce Plinins.

^m *Crebum*] Fuit is princeps Midianitarum, a Gedeone subactus & interfectus Judi. 7.

ⁿ *Zibum*] Aliàs Zeebus, ipse quoque princeps Midianitarum ab Ephraitis casus. Jud. 7.

^o *Zebeamq.*] Aliàs Zebaho, rex Midianiticus, a Gedeone captus & occisus. Jud. 8.

^p *Salmunam*] Aliàs Salmuna, regulus Midianitarum, a Gedeone superatus & casus.

^q *Axii ignifer*] Significat poëticè cælum stellis distinctum & ardens.

P S A L M. LXXXIV.

A *Armipotens*] Exprimat Ebraicum Zebaoth, sicuti paulò post eundem vocat bellipotentem, & Ps. 89. utrumque conjungit, *Armorum bellicq. potens.*

C *Creperos*] Creperum, dubium & anceps est. Lucret. *Creperi certamina belli*, & Accius Phœniss. de auxiliis amicorum, *Quæ ego cuncta esse fluxa in mea re crepera comperi.* Idem, *Nunc tu in re crepera tua quid capias congiti,* vide. Hinc crepusculum dicitur lux dubia, et senex decrepiti quasi in dubio vitæ constituti. Vide Non. Marcellum.

M *Mens ebria nimis bonis*] Summam hac metaphorâ saturitatem & abundantiam bonorum voluit indicare. Significat autem ebrietatem sobriam, de qua Poëta Christianus: *Lasi bibamus sobriam Ebrietatem spiritus.* Horatius quoque od. 37. lib. 1. Cleopatram reginam Ægypti vocat fortunâ dulciebriam, metaphorâ itidem insigni.

A *Avis nautia veris*] Intelligit hirundinem, aut etiam ciconiam, de qua virg. *Candida venit avis longis invisâ colubris.*

A *Agmen aque*] Pro aquæ copia, seu ejusdem fluxu & ductu. Hinc Virg. dixit. 1. Georg. *E pastu decedens agmine magno Corvorum increpuit densis exercitus alis.* Item: *Sæpe etiam immensum calo venit agmen aquarum.* Et alibi: *Leni fluit agmine Tiberis.* Et ipse Buchananus Psal. 83. *Agmen in hyberna quod fata mergit aque.*

I *Indulisti.*] Syncope, pro indulxisti.

P S A L M LXXXV.

P *Onant venti*] Pro desinunt, quiescunt. Virgilius: *Cum venti posuere, omnisque repente resedit Flatus.*

Astrea] Poëticè, pro iustitia divina. Ovid.
Ultima caelestium terras Astrea reliquit.

P S A L M. LXXXVI.

^a *E* *Mancipatus*] *E*manicipare est è mancipio seu dominio suo aliquid emittere, & alteri possidendum tradere; & volunt propriè dici de liberis, sicuti manumittere de servis. Est igitur hic spiritus contagio corporis emancipatus, idem quod anima per mortem à corpore segregata.

^b *Vernaculum*] *V*erna servulus est domi nostræ natus, & nobis proprius. Inde *vernaculum* dicitur, vel quod nobis est proprium, ut hic: vel quod nobis domesticum aut quotidianum est; ut *lingua vernacula*, seu materna, quam quasi inter verna: & domesticos addiscimus. Horat. *Positosq; vernas datus examen domus* Epod. 2.

^c *Pudor decolor*] *P*udor enim nativum colorem faciei in ruborem mutat. Ita Virgilio *decolor atas* Senectus est, in qua color faciei juvenilis plurimum immutatur.

P S A L M. LXXXVII.

^a *M* *Ater urbium*] Aliàs metropopolis, è qua in alià loca *chorixias* seu coloniz, tanquam hlic deducuntur. Ita etiam Psalm. 123. *Mater nobilis urbium*. Pindaro est *ἀστὴρ ῥίζα*, id est, urbium radix, metaphora admodum insigni. Plinio in Epistolis est civitas mater. *Dum*, inquit, *civitatis non sine aliene, sed suarum quisq; matrem civitatum*, id est, metropoleon. Aliàs Metropolis quoque vocatur urbs in Republ. aut regno aliquo præcipui nominis & auctoritatis, ubi sedes & religionis, & iustitiæ, & majestatis regis est. Quæ quidem tria urbem aut locum aliquem maximè efficiunt amabilem & augustum. Talis apud

Judæos

Judeos fuit Jerotolyma; apud Latinos Roma.

b Babylon] Aliàs Babel, metropolis Chaldaez toto olim orbe clarissima, & primâ monarchiâ nobilitata, amplitudine genti quàm civitati similior. Scribit enim Arist. 3. Politic. Babylone ab hostibus captâ, extirpasse partem ejus urbis, quæ post tertium diem id factum esse nondum senserit.

• Memphis] Ægypti urbs, ad Nilum sita, magnitudine Babylonì non dissimilis, nunc Cairo v. lgò appellata.

PSALM. LXXXIX.

• M *Arù iratù furias*] Eleganter τὸ ἀΨυχὸς faciens ἰμΨυχὸς, designat fluctus, tumultus & procellas tempestuosi maris.

b Thabor] Mons Galilæz, inter Mare Tiberiadis & oppidum Nazarethum, in finibus tribus Zabulonis, in quo torrens Cison suam habet originem. Abrahamo Ortelio, Cosmographo ad miraculum usque politicissimo & laboriosissimo, existimatur esse Mastois Polybii, qui quindecim stadiorum adscensum habeat, & in vertice oppidum ἀραΐς Egesippus lib. 4. cap. 4. de excid. Hierosol. in extremo etiam meminit montis Galilæz Thabirii, cuius altitudo triginta sit stadiorum, vertex autem ipse campestris stadiorum viginti trium, & qui ipse quoque cum tota Galilæa in potestatem Romanorum tum devenerit.

• Hermon] Pars est montis Libani, quæ versus Orientem porrigitur, & regnum Basanididis à Coelosyria dirimit, stringens Galilæam à septentrione & ortu.

d Sidonio murice] De murice seu purpura Psal. 45. diximus. Hic autem purpuram Sidionam vocat, quòd mare Syriacum, Tyrum & Sidonem alluens, purpuræ admodum ferax & fœcundum esset. Est autem Sidon urbs Phœniciz antiquissima, in litorè maris Syriaci.

inter

inter Berithrum & Sareptam, in finibus Palæstinae; versus septentrionem sita; sic dicta à conditore Sidone, qui fuit filius Chanaani, & patruelis Nimrodi. Genes. 10. quamvis à piscium ubertate sic dictum velit Justinus lib. 18. Nam pisces, inquit, Phœnices Sidon vocant.

⁊ Mors illacrymabilis] Utpote quæ est *ἀδάκρυτος*, immisericors, & ut Plautinâ voce utamur, *siccocula*, & simul *ἀμείλῃς*, id est, nullis lacrymis movetur. Tribuit hoc epitheron Horatius Plutoni, od. 14. lib. 2.

⁊ Christi] Christus Græcis idem est, quod Ebræis Messias, & Latinis unctus; quod *Iesus Christus* ab æterno Patre plenitudine Spiritus S. unctus, sit summus propheta, doctor, pontifex & rex Ecclesiæ suæ. Isti enim omnes oleo certo ungi & inaugurari solebant.

In Quartum Librum. *Psalmorum.*

PSALM. XC.

⁊ Ab usque] *ὑσπερ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου*, pro, usque à primis scilicet oculis.

⁊ Comis arefactis] Poëtæ herbarum folia & frondes metaphoricè comas nominant. Sicut enim calvities hominis caput deformat, & contrà capillitium seu cælaries ejusdem est ornamentum; ita in foliis & frondibus plantarum, quasi decus & pulcritudo earum consistit, quibus hyberno tempore spoliatur, quasi calvitiam quandam præ se ferunt. Ut denique capillitium rondere dicitur, cum crines resecantur; ita arbores,

arbores, quibus frondes & folia amputantur, dicuntur tonderi. Horat. *Duris ne illex censa bipennibus.*

c *Vitiant amaro*] Videtur hæc scribens Lucretiana illa respexisse *Medio de fonte liquorum Surgit amari aliquid, quod in ipsis floribus angat.* Inest enim voluptati quiddam γλυκύπικρον, seu dulcacidum, quod dulcem curis miscet amaritiam.

d *Citatis alis*] Pro concitatis & vehementissimè agitis.

d *Ver juvenia*] Pulcerrima metaphora. Sicuti enim in anno, qui totus pulcher est, pars amœnissima & pulcerrima est ver; ita in vita hominis pars optima & florentissima est ætas juvenilis. Et sicut tempus vernæ quæcannis celerimè effluit; ita vigore quoque juvenili nihil est velocius aut fugacius. Hinc anni juveniles etiam vernantes à poëtis appellantur.

f *Inquies*] Genere neutro, pro, inquietum, Sallust. *Humanum genus inquies & indomitum.*

g *Desine irarum*] Pro, desine aut desiste ab ira, more Græco apud quos verba desinendi & abstinendi adsciscunt genitivum. Isocrat. *ἀγαθὸν πρὸς τῷ πονεῖν ἀναίματος.* Hinc Horat. quoque odâ 9. lib. 2. dixit: *Desine mollium querelarum,* & Oda 27. lib. 3. *Abstine irarum, calideque rixa.*

h *Cedat lætis*] Hujus & triumsequentium versuum hæc est constructio: Et luctus vicissim fugiens, cedat lætis: & modus voluptatis par labori exacto, id est, finito, subjens, mitiget amarum ævum. Petit enim, ut tempus subsequenter lætitiæ & prosperitatis, duratione præteritæ mœstitiæ & ærumnarum par sit.

PSALM. XCI.

D^{uelli}] Pro belli, more antiquo, ut Horat. *Pacem duello unscuit*. Alias pro singulari quoque duorum certamine, quod Græcis *μονομαχία* est, accipitur ut in hymno Ecclesiastico: *Mors & vita duello conflixere miranda*, &c. Homero bellum *χάρμιν* dicitur per antiphrasin, quod nihil habeat gaudii: ut Latinis bellum, quod nihil in eo sit belli.

b Exfors] Quali sine sorte, expers, immunis, *ἄκλινος*. Horat. de cote: *Exfors ipsa secandi*. Sic Psal. 143. *Silicis exfors dego*.

c Libycæ leonæ] Libya Ptolemæo, Virgilio & aliis pro tota Africa accipitur, in qua leones generari etiam Horatius innuit, sic de Mauritania canens: *Nec Juba tellus generat lionum arida natrix*. Est enim Jubæ tellus, seu regnum Mauritaniz, pars Affricæ.

d Sæcæ senectæ tempora suaviset] *Π* Illicetur nimirum Deus, serio se colentibus *δουλοῦν*, id est, commodam, & morbis non ita obnoxiam senectutem.

PSALM. XCII.

a Crudoraboris] Ita Virg. 6. *Æn.* de Charonte: *Sed cruda Deo viridisq; senectus*.

b Cen palma] Quomodo palma oneri imposito renitatur, patet ex Plinio lib. 16. cap. 42. ubi de materiis architecti earumque firmitate agit. Verba hæc sunt; *Et palma arbor invalida, in diversum enim curvatur: at populus contra omnia inferiora panditur, palma & contrario fornicatur*. Quod etiam testatur Xenophon pæd. Cyri lib. 7. *ὃς γὰρ διὰ τὴν ἐμψύχου φύσιν ὑποβόρως ἀπὸ πυρῶνται, ὡς περὶ οἱ ὄϊες ἐκ χειρὸς ἀνδρῶν*. Propterea palma symbolum victoriæ habetur, cujus etiam hoc proprium est, ut folia ejus nunquam decidant.

o Cedrus]

• *Cedrus*] Arbor perpetuò virens, odorata, speciosa, quam scribunt non curvari, sed suum retinere rigorem: teredines & tineas non gignere ex se, neque aliunde allatas alere: parietes deniq; nimio pòdere non onerare. Unde patet, cur Salomon, Dei instinctu, ex hoc potissimùm genere ligni templum Domini edificare voluerit. Imò Vitruvius & alii referunt, etiam templi Dianæ Ephesie, & simulacri ipsius Deæ materiam cedrinam fuisse. Aiunt quoque, è cedro & similibus arboribus ultrò quandoque humorem guttarum instar excerni: quo fit ut huiusmodi statuz indoctis & superstitiosis non sine miraculo sudare videantur, cùm tamen secundùm naturam id ipsum fiat. Ex eadem cedro resina seu liquor quidam provenit, quæ cedria & *κρίσιλαρον* dicitur, cujus ea vis est, ut defuncta corpora conservet, & viventia corrumpat, teste Dioscoride lib. 1. c. 89. Materiz verò ipsi æternitas, ut Plin. Itaque & simulacra deorum ex ea factitarunt. *Es cedro digna* dicuntur tabulæ, libri & alia, quæ immortalitatem promerentur, & talia esse censentur, quæ posteritati debeant consecrari. Cedri enim succo illita à vermibus & carie erant immunia. Hinc Horatio sunt *carmina lænuda cedro*. Et apud Persium est, *Cedro digna locutus*. Sicuti apud Virgilium in 6. quoque Poëtæ egregii sunt *Phæbo digna locuti*.

• *Libani jugo*] Tota illa regio montosa, quæ est inter mare Syriacum, & urbem Damascum, Palestinæ finitima, versus Orientem & Septentrionem, nominatur Libanus, cedris & aliis arboribus altissimis olim nobilis; ejus pars est mons Hermon, de quo Psal. 89. Nomen habet à candore nivium, quibus vertices altorum montium perpetuò teguntur. Liban enim Ebraïs idem est quod nobis candidum. Unde & *Alpes de albedine* dictas volunt.

P S A L M. XEIV.

P *Arenae cassos*] Quos aliàs dicimus orphanos aut parentibus orbos. Est enim *cassum* inane aut vacuum, aut re aliquâ carens. Virg.

Nullum cum videris certamen & aethere cassis.

V *Veternum*] Morbus, qui Plauto est veternus, Celsò Iethargus est, marcor scilicet, & inexpugnabilis propè dormiendi necessitas, *Die schlafsucht*, aliàs accipitur pro incuria & negligentia supina.

P S A L M. XCVII.

C *Oninens*] Continens Plinio terra est, quæ absque marina navigatione, commeatum partitur in tres mundi partes; aliàs terram firmam dicimus. Græci *Ἰνσπερε*.

C *æli cardini*] Cardo propriè sustentaculum illud est, à quo janua dependens movetur. Virgil. *Foribus cardo studebat abenis*. Hinc vocabulum transfertur ad duos vertices, seu polos cœli immobiles, circa quos cœlum revolvitur, alterum arcticum, seu septentrionalem, alterum antarcticum seu meridionalem: quorum prior Ovidio est cardo mundi,

Qui semper liquidis altior exstat aquis.
& de utroque Virg.

Hic Vertex nobis semper sublimis; at illum

Sub pedibus Styx atro videt.

I *uvenes mensis stipites, & plecti ludibria trunci*] Periphrases elegantissimæ idolorum.

P S A L M. XCIX.

T *Erriscent*] Terrorem pectorib. incutiar. Verbum à Lucretio & Virgilio usurpatum. Virg. 4.

Æn. Cæliq. in nubibus ignes Terrificant animos.

P *ila seresi nubis*] Pila propriè columna, non teres,

sed

sed quadrata, quæ Saxonibus quoque est et in pſler.
 Sic significat columnam nabis, quæ patribus in deser-
 to dux itineris fuit, & è qua responsa accipiebant.

P S A L M. CII.

[*C Uculus*] Aliis est Onocrotalus, seu Truo per
 deserta mugiens. Dictus est autem Onocrotalus
 à strepitu Asini. Avis est palmipes, magnitudine &
 colore similis cygno: cuius rostrum magnum, præ-
 longū ac validum, ex cuius inferiori parte ingluvi-
 at gutturosis, latioris sacculi instar ante pectus pro-
 tendet. Pedes coloris cinerei durâ pelle contexti.
 Plin. lib. 10, cap. 47. Olorum similitudinem onocrota-
 li habent: nec distare existimarentur omnino, nisi
 faucibus ipsis inesset alterius uteri genus. Huc omnia
 inexplabile animal congerit, mira ut sit capacitas.
 Mox perfectâ rapinâ sensim inde in os reddita, in ve-
 ram alvum, ruminantis modo refert.

[*Deproperant*] Id est, valde & festinanter properant.
 Verbum à Plauto & Horatio usurpatum.

[*Trisidum solum*] Antiquitus enim totum orbem
 terrarum in tres partes primarias dividebant: nimi-
 rum in Asiam, Africam, & Europam. Quibus patrum
 ætate accessit quarta, America, ab Americo Vesputio,
 primo ejus inventore, sic dicta. Est autem *trisidum*,
 quod in tres partes vel fissum est, vel findi aut dividi
 potest.

P S A L M. CIII.

[*Gaditano cubili*] Gades, insulam & urbem sitam
 inter sinum Gaditanum & Oceanum Atlantici.
 tum extremum versus occasum novi orbis terminum
 credidit antiquitas. Inque ea columnæ Herculis
 celebrantur. Sicuti & poëtæ fabulantur, hic Solem
 diurno labore fessum, Oceano se immergere, atque
 requi-

requiescere. Unde *Solisq; cubilia Gades*, dixit Statius, Quem hic Buchananus videtur imitatus. Nautę etiam hodie extremum hujus insulę promontorium finem terrę nominant. Clebratur inscripto non inelegans quam eo in loco repertam ferunt:

Heliodorus insanus Carthaginiensis ad extremum orbis (arcophago testamento me hoc jussit condier, ut videtur, si me Quisquam insanius ad me visendum usque ad hæc loca penetraret.

Hispani adhuc vocant Cadiz, vel Caliz. Ejus insignem descriptionem dedit Abramus Ortelius in tertio Theatri Orbis additamento: unde hæc fere desumpta sunt.

^b *Meritis*] Merere sub imperatore stipendia, est expeditionis alicujus socium esse, & militiam exercere: quod aliās est stipendia facere. Unde Sallustius rei bellicę ignarum vocat *hominem nullius stipendiij*. Hic de Angelis, Deo quasi militantibus, usurpavit.

PSALM. CIV.

^a *Tentoria celi*] Tentoria, sub quibus miles contra Injurias celi se occultabat, antiquitus aut ē velis erant extensis, quę alii *papiliones* vocarunt: aut ē tabulis confectis, quę Cæsari sunt *tabernacula*: aut etiam ē pellibus, quę *tentoria scorcea* dixerunt. Unde est *sub pellibus hybernare*. *Scorcea* etiam apud Martialem significat pallium pelliceum contra pluvias. Sic enim ille:

Ingradiare viam calo licet usq; sereno;

Ad subitas nunquam scorcea desit aquas.

Hic autem vocabulum *tenorij* eleganter ad cæli firmamentum latissimē expansum transfertur.

^b *Lymphas*]

^b *Lymphas*] Lympha poëticè pro aqua.

^c *Onager*] Alinus sylvestris est cursu equos facile superans, cujus carnes, nisi quòd molliores sint, nihil à cervina differunt. Abundat gregibus onagrorum Arabia, ut scribit Xenophon de Cyri minoris expeditione lib. 1. Meminit eorundem Plin. lib. 8. cap. 4. ubi Phrygiæ & Lycaoniæ præcipui onagri adscribuntur. Petrus quoque Angelus Bargasus in Cynegeticis lib. 3. versibus his elegantissimis describit onagros :

*At sonitu ingenti putrem quatit ungula campum
Cornu, venantem quoties fugere ; suisq;*

Temporibus stans longa aures : tum corpore cervos

Exsuperans ; nec lana nitet non alba colore,

Mixta nigra, cum vides densetur opaca,

Et totum eripiunt oculi calumq; diemq;

Nigraq; per medies decurrit tanta lumbos;

Linea quam clunes tractim comitatur ad imos;

Viraq; distinguens niveo sua tergora ductu.

Idem onagros Indicos, qui nobis sunt unicornes, describit Cyneget. lib. 2.

quos India pascit onagros,

Jam primùm niveo corpus candore teguntur

Infecti, Assyrio circum caput omne colore ;

Ceruleis oculis ; uroq; in fronte superbi

Cornu quod reges Indorum protinus aureis

Orbis includant, & vinaliquensia potant.

At tum nec morbos tuti sentire se videntur,

Nec quæ inter mensas occulta hausere venena.

Quos ipsos versus cum scriberet, respexit procul dubio locum Ctesie : qui est in Indicis. Asinos, inquit, sylvestres habet India, equis pares, quosdam & majores : quibus caput purpureum, oculi cerulei, reliquum corpus est album. Cornu illis in fronte cubitalis magnitudinis, cujus inferior versus frontem

pars

pars duorum palmorum spatio sit candissima: et superior, quæ in acutum tendit, punicea sit summum ruborem adjunctum habens; pars autem media sit nigra; ex his pocula conficiuntur, è quibus qui bibunt, nec spasmo, nec sacro morbo corripiuntur: sed nec venena ullam in eos vim habent, si modò vel antequam illa hauriunt, vel postquam hauerint, aquam aut vinum, aut aliud quidpiam ex illis poculis bibant.

d *Tranant*] Trajiciunt, pervolant, ut sup. Psalmi. 8. *Quæ pennarum celeri volatu Metitur ales aëra,* id est, tranat.

e *Cerealia munera*] Pro frugibus. Poëticè. Ceres enim Dea frugum à poëtis fingitur, quam tamen David prorsus ignoravit.

f *Genitabilis humor*] Pro genitili, è quo aliquid gignitur. Cic. in Arato: *Solers natura & rerum genitabilis ordo*: Reperitur & apud Varronem, & imprimis apud Lucretium. Sic Virgilius dixit. *penetrabile frigus. Genitabilis aura Favoni.* Apud quem etiam sunt *avysabilis, & arumnabilis.*

g *Alisibum*] Vide ales. Psalmi. 8.

h *Echinus*] Aliàs erinaceus: quorum duæ sunt species; alii enim rostro porcum, alii canem referunt; quarum utraque tergum Undiq. quàm magnum, spinis vallatur acutis. Et ubi periculum imminet, quasi in orbem se colligit, ut globum quasi hispidum repræsentare videatur: Sicuti eleganter de iis quoque Angelinus Cynege, ubi etiam naturam & furta hujus animalculi graphice pingit, versibus hisce lepidissimis;

*Ergo ubi lapsa jacent sua quæq. sub arbore poma,
Accedunt leti, sed, in sua terga volutant,
Donec fixa rubis herentia mala supremis
Exportant; implentq. penum viventibus uvæ;
Quarum acinis quoties sentes onerantur acutæ,
Persuenda sui præbent spectacula nobis.*

Quippe

*Quippe humeros tecti sic ingrediuntur, ut ipsa
Ira praeceps totos avulsos vite vacemus.*

Ab, tibi ne cupidus sensus tam tangat habendi

Tantus amor, furem ut tentes arcere locosum,

Atq. oculos durus jucundo avertere ludo,

Eripere & nasus dulcem expectantibus escam.

*[Didu] Didere verbum poeticum elegans, Pro distri-
buere, digere. Lucret. lib. 2.*

Dum facile in venas cibus omni diditur.

Horat. Albusi sensu exemplo dum munia didit.

*Componitur vel à dis & do, vel est contractum à
divido.*

*k Grandia cete] trè x̄tos Græcis balæna seu bellua
marina est. [Hinc x̄tm in numero plurali, à quo La-
tinum cete, eadem significatione, pluralis numeri tan-
tùm. Hinc Virg. Et monstrum immania cete. Eodem modo
mele & pelage, pluraliter usurpavit Lucret. 5. Propter
Atlanteum litus pelagiq. severa. Item lib. 2. Eryonea
mele Et eodem pertinent frigida Tempe Virgil.*

*l Vitreo marmore] Pto mari. Sicuti & Virgil. 2.
Georg. Infidum remis impellere marmor.*

P S A L M. CV.

*a Chanaanæ arva] Regio hæc posteris Abrahami
divinitus promissa, sic, vel etiam Chananitis,
dicta est à Chanaan, filio Chami nepote Nohe. Ejus
enim progenies hanc terram incoluit primo, quam
postea, Chananzis ejectis, duce Josua occuparunt
Israëlitæ. Regio eadem cum Palæstina, quæ longa
fuit 40. milliaria Germanica, lata 12. veste Micro-
nymo.*

*b Filium Rachel] Periphrasis Josephi, filii patri-
archæ Jacobi, quem ille ex Rachele filia Labanis
procreavit.*

*c Mango] Mango hic idem est, qui Callistrato. I. C.
plagiarius,*

plagiarius, qui homines vivos aut emit aut furatur. Tales erant Ismaëlitz Josephum à fratribus suis euentes xx siclis argenteis.

d *Inquilinus incolas*] Inquilinus hic opponitur indigene seu civi aut patritio. qui Græcis est *μεικτός*, seu *εγγένειος*, sive etiam *πολίτης*, quem hoc loco vocat incolam, quales tunc erant Ægyptii. Significat enim vox Inquilinus advenam, seu peregrinum, licet etiam habitet in empto & proprio. Aristoteli in principio 3. Politic. est *μεικτός*; quales in Ægypto tunc erant Israëlitz, eodem nomine aliàs dicti Ebræi, ut docuimus Ps. 28. Pater hoc ex Sallustio, ubi Catilina in senatu se excusans inter alia. *Ne, inquit, existimare mihi homini patritio perdis a rep. opus esse, cum eam servet M. Tullius, inquilinus civis urbis Romæ.* Aliàs inquilinus quoque Appian. lib. 2. *ἐμφυλ.* Καλοῦσι, inquit, τὰς οἰκοκλήτας ἐν ἀλλοτρίαις οἰκίαις. Sicuti quoque aliquando inquilinus Ciceroni est, qui alienam domum incolit, aut in alieno privatim habitat. Græcis *ἐνοικος*. Unde Ciceroni in quadam ad Atticum epistola *ἐνοίκιον* est locarium, seu pretium conductæ domus.

e *Bruchus*] Vide Psal. 78.

f *Imber altum*] Coturnicum maxima copia, instar imbris in terram decedens.

g *Pelusi*] Vide Psal. 81.

PSALM. CVI.

a *Vigiter*] Vide Psal. 19.

b *Salt*] Vide Psal. 77.

c *Vortice*] Vox à Livio quoque usurpata, descendens à vortice seu vertice, qui est aqua in se contorta, & in orbem acta, qua in parte maria & flumina ferè sunt profundissima, est *Witbel*.

d *Gurgite*] Gurges quoque profundus in mari vel flumine

flumine locus est, ubi aqua in gyrum agitur, & injecta attrahit & absorbet. Nostreis nautis *εὐτοσελ*.

c Horebi] Horebus vel Orebus pars vel appendix est montis Sinai, in quo leges Decalogi latæ & sanctæ sunt.

i Niloticis] Urbes Niloticæ sunt urbes Ægypti; sic dictæ à Nilo, de quo suprâ Psal. LXXVIII.

g Moses carum caput Deo] Pro homine Deo carissimo. In Latina enim & Græca lingua *caput* tanquam primarium corporis membrum nonnunquam pro toto homine usurpatur. Ut Horat. *Quis desiderio sit pudor aut modus Tam cari capiti?* Et Propert. lib. 4. *Nec te dulce caput mater Scribonia laesi.* Ita apud Homerum; *Τὸ κεφάλαιον κεφαλὴ*. Et Plato in Phædro; *καὶ δὲ κεφαλὴ*. Sicuti etiam Eurpides de malo homine dixit *ὁ κακὸν αἶμα*.

h i binas] Filius Eleazari, nepos Aaronis, qui indignatione commotus, Israëlitam cum scorto Medianitide interficit, eoque strenuo facto iram Domini jam effervescentem reprimat. Qua de causa sacerdotium perpetuum ei posterisque ejus promittitur. Num. 25.

i Meribe] Vide Psal. LXXI.

k Sortis flabilis vel hostibus] Insignis amplificatio miseriarum, quas valde magnas, luctuosas & intolerabiles esse necesse est, si hostibus, ultionis & vindictæ potius quam commiserationis cupidis, lacrymas debeant elicere. Eâdem amplificatione usus est Virgilius, cum diceret; *Vel Priamo miserranda manus*. Item Claudianus, *lugenda Getis & flenda Sævus Haufimus*; *ipsa meos horretes Partia casus*. Vide Psal. CXXIX.

In

In Quintum Librum Psalmorum.

PSALM. CVII.

^a **Phæbus**] Poëticè, pro sole. Est enim Sol φῶς βίου.
Id est, lux vitæ. Unde aliqui nomen Phæbi de-
ductum volunt.

^b **Arctoa campu glacialibus urse**] Intelligit partes
terræ septentrionales, ursæ majori & minori subjectas:
ubi majus & penetrantius, quam in reliquis mundi
partibus, frigus est.

^c **Mare sulcat**] Poëticè, pro navigat. Sicuti enim
per campos aratro ducto relinquitur sulcus lineâ
rectissima, ita in mari quoq; navis, acta ventis secun-
dis, rectissimo cursu procedit: Et quod aratori est stiva,
id nautæ est gubernaculum.

^d **Carinis**] Pro navibus, pars pro toto. Ita Ovidius
rotam pro curru dixit:

Si rota difueris, tu pede carpe viam.

^e **Venti ponunt**] Vide Psal. 85.

^f **Bullantibus**] Bullare est bullas facere. Verbum à
Plinio usurpatum, qui aquas & urinas dixit bullantes,
id est, bullis intumescentes.

PSALM. CVIII.

^a **Decempeda**] Pertica, δέκα πῆδος, seu decem pedum,
cujus usus erat in dimensione agrorum, et in
mensura. Cicero pro Milone: *Qui cum architecti &
decempedis villas multorum hortosque peragrabat.* Unde
eidem Ciceroni *decempedator*, idem est in Græcis γα-
μήτης.

^b **Arva tundes pecore**] Pro, depascit.

^c **Arva secas vomere**] Pro, arat.

PSALM.

PSALM CIX.

A Spru] Pro asperis, more Horatiano, ubi etiam
Alegas valdius, pro validius. **puertia** pro pueritia,
surpate, pro surripite: quod etiam attigimus Psal 71.

b Expes] Vide Psal. 31.

c Tectis frondeis] Pro arboribus, quæ a vibus nidos
 & latebras præbent, sicut tecta ædificiorum homini-
 tus.

PSALM CX.

A Rgentis gemmulis] Allegoria, pulcherrimis meta-
 phoris, & formam, & colorem, & pulcritudi-
 nem roris matutini venustissimè repræsentans. Non
 dissimilia habet Ps. 133.

b Sacramento] Pro juramento. Est autem sacra-
 mentum propriè solenne juramentum militare, quo
 milites fidem suam imperatori adstringebant, quod
 quale fuerit, patet ex his verbis Vegetii, quæ ex-
 stant lib. de re militari secundo, cap. 5. *Milites Scripti
 & matriculæ inserti, jurare solent. Et ideo militie sa-
 cramenta dicuntur. Jurant autem per Deum, & Chri-
 stum, & Spiritum sanctum & per majestatem imperatoris
 & c. omnia se strenuè futuros quæ præceperit imperator:
 nunquam deserturos militiam, nec mortem recusaturos
 pro Romana republ. & c.* Hinc Cæsar lib. 1. bell. civil.
Milites Domitianos sacramentum apud se dicere jubet.
 Miles autem hoc sacramento obstrictus, auctoratus;
 eodem liberatus, exauctoratus vocabatur. Acci-
 pitur etiam aliàs pro quovis juramento. Horat.
 ode 17. lib. 2. *Non ego perfidum dixi sacramentum.*
 Dictum est autem sacramentum à sacrando, seu
 consecrando, quòd eo juramento quis consecratur, &
 quasi addicatur huic uni imperatori, non alii, ad ser-
 viendum.

^c *Melchisedecis*] Quasi dicas, regis iustitia. Volunt autem hoc cognomen fuisse Semi filii Nohe, qui habitaverit in Salem (quæ postea fuit Hierosolyma) & præcipuus doctor & gubernator Ecclesiæ sui temporis fuerit. Ex hoc autem Psalmo, & ex septimo cap. epist. ad Ebræos patet, magnum hunc Melchisedecum typum fuisse Christi, sacerdotis æterni. Dicitur enim sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum neque finem vitæ habens, manere sacerdos in perpetuum: sicuti etiam filius Dei non tantum sine patre ex virgine, sed etiam sine matre ex Deo natus, sine dierum initio existit, antequam ex matre virgine carnem assumeret: neque ullum vitæ finem est habiturus. Et hic verè est æternus ille sacerdos, qui purissima victimâ (nimirum seipso) semel patri oblata, suos in æternum Deo reconciliavit.

^d *Sacrorum antistitem*] Id est, summum aut primarium sacerdotem: sic dictum, quod cæteris antestet aut antecellat: Cicero quoque *Antistites ceremoniarum* & *sacrorum* nominat in oratione pro domo sua. Ab hoc deductum foemininum Antistita; pro primario sacerdote usurpatur à Plauto & Cicerone. Aliàs antistes in genere quoque dicitur is, qui in re aliqua excellit aut primas tenet. Ita Servius Sulpitius appellatus est *Antistes iurû*; Plato *Antistes sapientiæ*.

PSALM. CXI.

^a *Inerlita fuso*] Ab interlino, *sch Schmiter Dazwischen* compositum à lino, levi, litum.

Aliàs fucus, propriè insectum est, simile quidem api, sed majus, seu apis potius imperfecta, carens aculeo, non mellificans sed mel aliarum strenuè devorans. *Inermis*que sedens aliena ad pabula fucus, ut de eo Virgilius. Unde etiam Varro furem vocat. Et per metaphoram fuci dicuntur otiosi, & ignavi ventres, aliorum

aliorum tantum fruges consumere nati. Alias etiam accipitur pro colore, quo lana & panni inficiuntur. ut, præter naturalem, alium colorem nanciscantur. Item pro medicamento, seu lenocinio, quo facies pingitur, ut speciosior videatur, quam revera est: Græcis *ρῦκος, καλλόπισμα, καλλισίραον*, quâ significatione hic usurpatur.

PSALM. CXII.

D*Entem fatigans dente*] *Frendens. Periphrasis.*
Vide Psal. xxxv.

PLALM. CXV.

M*assa è sequasi bractæas*] Quæ scilicet malleorum diduci & dilatari potest, & quæ, dum movetur aut plicatur, crepitat. hujusmodi enim laminæ seu lamellæ potius tenuissimæ, Latinis bractææ appellantur. Virg. 7. *Æn. Leni crepitabat bractæa vento.*

PSALM. CXVI.

P*olliciti tenax*] *Servans promissorum. Sicuti Horatius Iustum & tenacem propositi virum vocat integrum & constantem.*

b Damnatu voti] Quod postea dicit, reus voti. Qui enim voto facto aliquid se præstiturum promisit, ille tamdiu obligatus, & quasi damnatus, atque obstrictus est, donec voto soluto seipsum liberet. Virg. *Damnabit tu quæquæ votis.* Pro quo Jurisconsulti veteres dicebant *Damnatus*: ut, *Damnatus esto*, id est obligatus ad hoc vel illud faciendum.

PSALM. CXVIII.

L*icebit*] Pro, licet, aut quamvis. Ita Martialis lib. 7. *Sint astra licebit. Non deeris. Non deeris populo te veniente dies.* Imo Horat. Epod. 15. *ecore & malis dves cellare licebit.*

PSALM. CXIX.

^a *Doctior Doctioribus*] Insignis aliquid re ipsa amplificandi modus, per comparisonem. Qui enim præstantibus in re aliqua præstantior est, ejus præstantiam verosimile est minimè esse vulgarem. Talia sunt illa Virgiliana & Horatiana. *Formosi pecorum castos formosior ipse. O matre pulcrà filia pulcrior.*

PSALM. CXX.

^a *Scythæ*] Scythia complectitur regiones & gentes amplissimas & populosissimas, tam in Europa, quam in Asia versus Septentrionem habitantes, in quibus etiam sunt Mesechitæ, quorum Psalmus meminit, sic dicti à Mesech filio Japheti, à quo gens illa propagata est. Mesech, id est, tendens arcum, quo etiam nomine Scythæ hoc loco celebrantur. Vox autem Kedarzorum, quæ in Ebræo est, deducitur à Keder filio Ismaëlis, à quo dicti sunt Kedaræi vel Kedareni populi Arabiæ, quos posteri Saracenos appellavere. Nomen habent à nigredine, ut quodammodo simul doleat David, quòd sibi conversandum sit cum nigris, id est, improbis & sceleratis.

^b *Quum siva fligrat*] In fontibus Hebræis lingua hæc virulenta & dolosa, nominatim comparatur carbonibus juniperorum. Scribunt autem de materia juniperi accensa, quòd mirum in modum adurat, & ignem vel ad integrum annum foveat, modò cinere cooperiatur. De eadem Plinius scribit, quòd serpentes ipsam fugiant, ideoque etiam homines eo tutius sub ea quiescere possent, quod de Propheta Elia perhibetur, 1 Reg. 19. 17.

^c *Mapalia & Magalia*] Propriè sunt tuguria Maurorum & Numidarum agrestium, oblonga, in curvis lateribus tecta, quasi navium carinæ, ut Sallustius ea describit in Jugurtha.

PSALM.

PSALM. CXXV.

S^a *fractus*] Desumpsit hæc ex oda. 3. lib. 3. Horatii
^b *Mœnia montium*] Sunt enim montes urbem
 aliquam circumdantes, ejus quasi munimenta & mœ-
 nia. Ita Pindarus olymp. od. 8. regionem mari
 septam, vel insulam vocat *ἀλίσρκια χῶραν*.

^c *Præsidis viduos*] præsidio destitutos. Vide
 Psal. 78.

PSALM. CXXVI.

Mª *Ecum libantes*] Variè affecti, alternis jam spe,
 jam metu, animum subeuntibus.

PSALM. CXXVIII.

P^a *Lantaria*] Plantarium Virgilio planta aut stirps
 est quælibet, quæ in terram depangitur. Plinio
 etiam seminarium est, novellis arbusculis confitum,
 unde plantæ novellæ aliò transferuntur.

^b *Pubescens*] Germinant, adolescunt. Virg. 2.
 Georg. *Largo pubescit vinea fœtu*.

PSALM. CXXIX.

S^a *Sulci*] Vide Psal. xxxviii.

^b *Hostis ad sistendum*] Insignis amplificatio sup-
 plicis, cujus etiam hostem, aliàs infestum & crudelem,
 rapiat fastidium. Id enim grave & diuturnum esse
 necesse est. Vide Psal. cv.

^c *Nervo servitutis*] Vinculis, carcere. Terent. *In
 servum potius ibis*, id est, in vincula,

PSALM. CXXX.

N^a *Non sis in tristis et asperis*] Non furenter irasceris.
^b *Noxis eximat*] Liberabit à peccato & omni
 malo.

P S A L M. CXXXI.

*** SUBLIME VERUS]** Pro sublimiter. Adjectivum neutrum pro adverbio, more Græco. Virgil. *Rapida spirans immune securi* : Id est, immaniter. Talia sunt : *longè latari, acerrimè fremere, inexpleta lacrymarum unda. mitum furere, torvum videre.* Vide similia Psalmo xl.

P S A L M. CXXXIII.

***] NEBRIANS ULIGINE]** Insignis metaph. Sicuti enim haustu vini largiore corpus humectatur, & homo inebriatur, ira imbrium humore terra irrigatur & fecundatur. Est autem uligo propriè naturalis terræ humor, ex ea nunquam recedens.

b HERMONIS INTUSI] Cujus virgulta vere novo frondentia nondum sunt amputata. Hoc enim est montes & arbores, quarum folia & frondes poëtis comæ sunt, tondere. Horat. *Durè ut ilex tonsa bipennibus.* E converso dixit Virg. *Ipse caput tonsa folijs avinctus o'ive.* Vide Psal. xc.

P S A L M. CXXXV.

*** PRIVAM]** Privum est, quod uniuscujusque proprium & peculiare est. Horat. *Conducto navigio que Namseat ac locuples quem ducis priva irremis.*

b SEPTEM FLUA FLUMINA NILI] Quia Nilus septem ostiis celeberrimis in mare Ægyptium influit. Quorum nomina vide apud Melam,

c AMORRHÆUM] Qui sic dicti sunt ab Amorrhæo filio Canaan, & ultra ac cis Jordanem longè lateque habitârunt, antequam ab Israëlitis ejicerentur.

d SEAM] Rex Amorrhæorum, quem cum Israëlitis iter intercluderet, interfecit Moyses, & regionem ejus occupatam Rubenitis & Gaditis assignavit.

PSALM. CXXXVII.

- * **E** *Vertite fundamenta*] Versus spondaicus; habens in quinta regione spondzum.

PSALM. CXXXVIII.

- * **Q** *Uod superest si quid superest*] Elegans *ἡνὶ ὁρῶντων*. Qualis illa Ciceroniana: *Quid sit, quod se à me removis, si modò removis, ignoro.* ant etiam illa Horatiana:

Quid i spiro & placeo, si placeo, tuum est.

PSALM. CXXXIX.

- * **M** *omenta*] Momentum à moveo, est minimum temporis spatium, à nictu oculi Germanis dictum, *ein augenblick*. Vult enim dicere, nullam vel minimum vitæ suæ partem Deo incomptam esse. Momentum quoque in lancibus libræ, jam in hanc, jam in illam partem vergentium, notum est. Græcis *πορὴ*.

PSALM. CXL.

- * **L** *ingua loquacu perfida vanitas*] Pro hominibus garrulis, perfidis & vanis. Sicuti Psalmo 1 *impies* pro hominibus impiis.

PSALM. CXLI.

- * **O** *Dore thureo*] Qui ex thure exhalat, Viig. *Solis est thurea virga Sabais.*

b *Libamine*] Pro libatione religiosa, quam Græci *σπονδὴν* vocant.

c *Palpes*] Palpo, palpas, vel palpor, palparis, palpari, deponens, id est, blandè, leniter & quasi tentando prensare, demulcere vel tangere. Accipitur fere pro adulari, nam is assentatorum gestus est. Hinc apud

Plautum & alios sunt nomina *palpo, onis; palpator & palpato*, pro adulatore & adulatione. Juvenal *Quem munere palpat*.

^d *Salubriter*] Adverbium à Livio usurpatum, à quo salubrius & saluberrime.

PSALM. CXIII.

^a *Dum sedes hominum colo*] Id est, dum vivo & habito inter homines.

PSALM. CXLIH.

^a *Ucu exfors*] Tenebricosus, aut tenebris inclusus. Vide Ps. 91.

^b *Cane torrido*] Sirio, de quo plura vide Ps. 1.

PSALM. CXLIV.

^a *Jaculis sequacibus* $\tau\iota\acute{\alpha}\psi\upsilon\chi\omicron\varsigma$ more poëtico eleganter facit $\iota\mu\psi\upsilon\chi\omicron\varsigma$. Sequax dicitur, quod strenuè & cupidè insequitur. Tribuitur hoc epitheton à poëtis passim capreis, oculis, fluctibus: item curis, quæ nullis profectionibus, navigationibus, aut armis arceri possunt, quin insequantur. Lucr. 2.

Revera q. metus hominum, cura q. sequaces,

Nec metus armorum, nec fera tela.

Ita hic jaculum sequax est, quod sequi non desinit antequam vulneret, quasi siti quâdam sanguinis humani, & cupiditate nocendi teneatur, ut Homerus quoque de hujusmodi sagitti. loqui solet.

^b *Laquearibus*] Laquearia & lacunaria partes suntedium seu conclavium, oppositæ pavimento, quod pedibus teritur. Quia autem partes illæ conclavium superiores studiosè exornari à magnificis solent, *cellæ laqueatae* sunt Horatio domus principum & magnatum splendidæ, quas circum curas & sollicitudines volitare asserit. Eodemque modo Cicero vocat

porciculus

porticum pavimentatam. Sicuti enim pavimentum decus est ejus partis cubiculi, quod pedibus teritur, ita lacunar ornat eam, quæ supra caput est, partem; quam vocem etiam nonnulli ad cælum stellis distinctum eleganter transtulerunt, pro cælo dicentes laquearia cæli.

c Auris] Id est, pulcris, pretiosis. Quæ enim præ aliis pulcra & pretiosa sunt, poetis aurea dicuntur, ut *Venus aurea, lumen aureum, liber aureus, Auro magis aurea virtus.*

d Tholus] Propriè concamerationis aut fornix medium, seu umbilicus, in quem laterum aut trabium capita coeunt, cui antiquitus voventium anathemata, seu donaria votiva affigebantur. Virg. 9.

*Si quæ ipse mei, venatibus auxi,
Suspende thelo, aut sacra ad fastigia fixi.*

PSALM. CXLV.

a Contagium] Contagium, ii, contagio, onis, & contagies, is, accipiuntur pro morbo aut re aliqua viriosa, quæ contactu nocet, & veneno suo alios inficit, Lucret.

Quæ contage suâ palloribus omnia pingunt.

b Ferarum secula [Vide Psal. 77.

c Opesq; compotes] Ope videlicet impetratâ, aut cum votorum suorum facti sunt compotes.

d Qui pectore eunq;] Pro, quicumque pectore, per Tmesin.

PSALM. CXLVI.

a Esurie] Pro fame. Apud Catullum est Esuricio, apud Varronem esurigo, eadem significatione: ab edo.

P S A L M, CXLVII.

F *Fractos animi*] Id est, animo fractos, seu pusillanimes. Poëticè. Eodem modo, *egregius, praestans, lapsus, victus*, & alia similia cum voce *animi* passim à poëtis conjunguntur. Et paulò post hoc ipso psalmo dicit, *simplex animi*.

A *Ahenus*] Vocabulum poëticum, diversimodè, pro ratione carminis, usurpatum. In soluta oratione dicimus æneus; hinc poëtæ, diphthongo per dialysin & aspirationis epenthesin divisâ, dixerunt aheneus. Horat.

— *Hic murus aheneus esto,*

Nil conscire sibi, nullâ palle scire culpâ.

Ex hac voce producta alii item, per *συνίζησην*, fecere contractam, exemta è penultima litera E. & dixerunt *Ahenus*: Propert. *formæ celator ahene*, pro æneæ, vel æreæ. Eodem modo pro eburneus dixerunt *eburnus*.

E *Et glacie frangas*] Insignis metaphora. Glacies enim cursum fluminum sistit, eaque ripis suis quasi alligat & adstringit, ut fræno equi cursus sistitur, quod hoc loco est frænare lapsus aquarum. Glacie verò liquefas citâ & solutâ, *vix decrescens ripas Flumina prætereunt*, ut canit Horat. 4. ode, 3.

P S A L M, CXLVIII.

R *Rotatiles*] Vox à Poëta, ut, videtur, novata. Est autem rotatile, quod rotæ instar in orbem potest circumagi, quales sunt circuli illi cælestes, de quibus hic loquitur.

V *Vas tacite*] Vide Psal. 104.

R *Repositos*] pro repositos. Virg. *Manet aliâ mente repositum*. Et *impositor*, quasi impositor, qui fraudulentè aliis imponit, Vide Psal. 46.

PSALM.

PSALM. CXLIX.

F *Ilia Sionis*] Id est, virgines & matronæ Hierosolymitanæ: Sicuti Horat. Ode 3. lib. 4.

Romæ principis urbium

Dignatur soboles, inter amabiles

Vatum ponere me choros.

Ubi per sobolem Romæ, intelligit adolescentes & cives Romanos, ex urbe Roma, tanquam ex matre, oriundos.

b *Pectine*] Pecten hoc loco idem est cum plectro, de quo supra Psal. 30. Virgil. *Iam pectine pulsat eburno.* Aliud instrumentum musicum est *pictis*, seu pectis, de quo, sicuti etiam de aliis ejus generis, vide Nomenclatorem Hadriani Junii.

PSALM CL.

N *Ablis*] Vide Psal. 33.

b *Cymbalis*] De hoc, Psal. 68.

c *Sonore*] Pro sonitu, more Lucretii & Virgilii, quorum ille in primo:

Lepido que sunt fuscata sonore.

Idem canor, pro cantu, dixit in quarto:

Parvus ut est cycni melior canor, ille gratum quam

Clamor in æthereis dispersus nimbis Ausuri.

HÆc quam brevissimè in Psalterii hujus voces obscuriores annotasse sufficiat. Reliqua, quæ in eo latent Christianæ pietatis documenta & mysteria, aliis ex professo hoc agentibus relinquimus explananda.

Πάτρι δόξα Θεῷ

NATHAN

NATHAN CHYTRÆUS
Lector S.

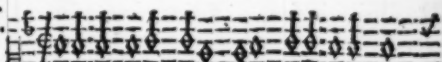
Hætenus explicui pueris minùs obvia verba,
Dicendi & raros difficileſque modos.
Tu poſtquam, mentemque tenes linguamque poëta,
¶ Nunc quoque cum ſociis, ſi liber, illa cane.

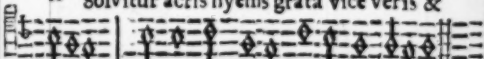
15 11 55

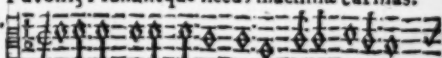

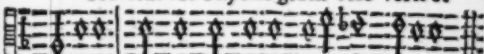
Genus

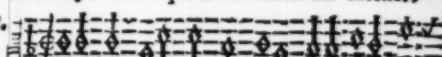
Genus dicolon distrophon: Versus 1. Dactylicus heptameter acatalecticus. II. Archilochius; constans ex penthemimeri jambica et tribus trochæis,
Horat: lib. 1. od. 4.

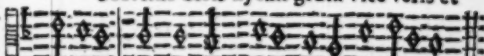
Dis.
Solvitur acris hyems gratâ vice veris &

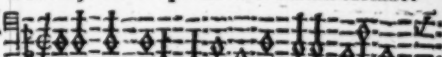

Favoni, Trahuntque siccas machinæ carinas.

Alt.
Solvitur acris hyems gratâ vice veris et

Favoni, Trahuntque siccas machinæ carinas,

Ten.
Solvitur acris hyems gratâ vice veris et

Favoni, Trahuntque siccas machinæ carinas.

Ba.
Solvitur acris hyems gratâ vice veris &

Favoni, Trahuntque siccas machinæ carinas.

Genus

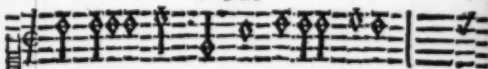
Genus dicolon tristrophon. Versus 1. & 2. Ionica à
 minore Sapphici trimetri acatalecti. 3. Joni-
 cus a minore, Sapphicus acatalectus
 tetrameter. Horat. lib. 3.
 ode 12.

Discantus,

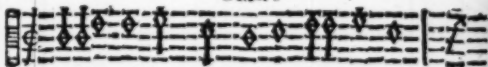
Miserarum est neque amori dare ludum,

Alius

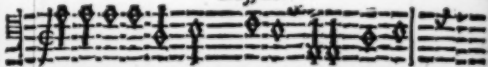
Miserarum est neque amori dare ludum,

Tenor.

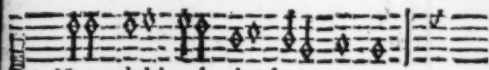
Miserarum est neque amori dare ludum,

Bassus.

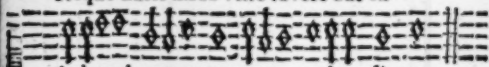

Miserarum est neque amori dare ludum,

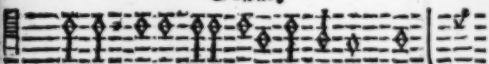
Dis.

Discantus.

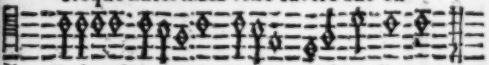
Neque dulci mala vino lavere aut ex-

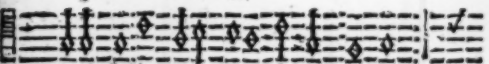
Animari metuentes patruz verbera linguæ.

Altus.

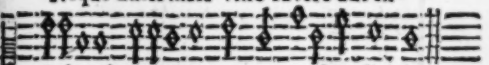
Neque dulci mala vino lavere aut ex-

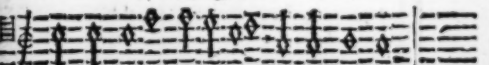
Animari metuentes patruz verbera linguæ.

Tenor.

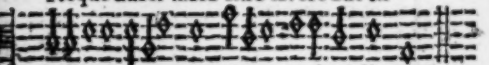
Neque dulci mala vino lavere aut ex-

Animari metuentes patruz verbera linguæ.

Bassus.

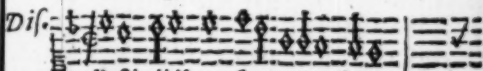
Neque dulci mala lino lavere aut ex-

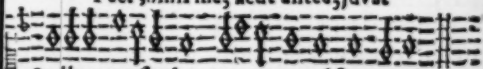
Animari metuentes patruz verbera linguæ.

Genus

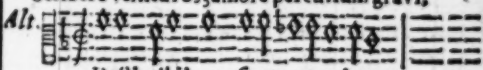
Genus dicolon distrophon, Versus 1. Jambicus trimeter acatalect. 2. Sapphicus; constans penthemimeri heroicâ, & dimetro Jambico. Hort. Epod. 11.

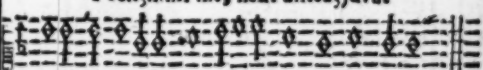
Pecti, nihil me, sicut antea, juvat

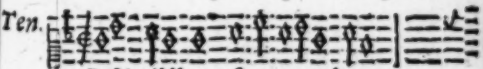
Scribere versiculos, amore perculsum gravi,

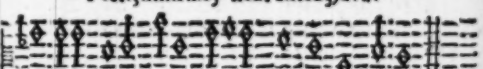
Pecti, nihil me, sicut antea, juvat

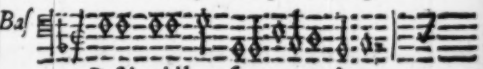
Scribere versiculos, amore perculsum gravi.

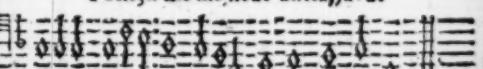
Pecti, nihil me, sicut antea, juvat

Scribere versiculos, amore perculsum gravi.

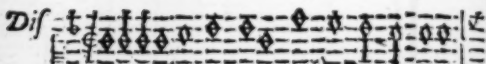
Pecti, nihil me sicut antea, juvat

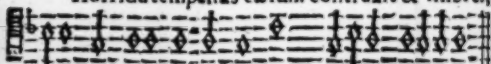
Scribere versiculos, amore perculsum gravi.

Genus

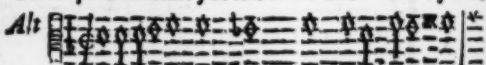
Genus dicolon distrophon. Versus. I. Heroicus. II.
 Archilochius, constans ex Iambico dimetro
 acatalect. & penthemimeri heroica
 Horat. Epod. 13.

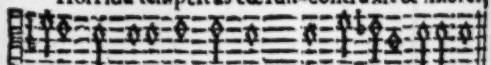
Horrida tempestas cælum contraxit & imbres,

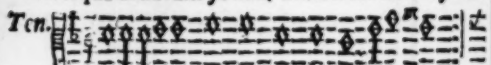
Nivesque deducunt Jovem; nunc mare nunc sylvæ,

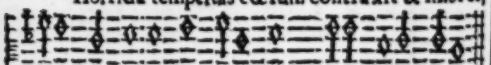
Horrida tempestas cælum contraxit & imbres,

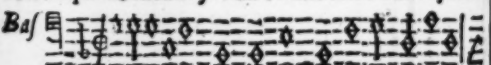
Nivesque deducunt Jovem; nunc mare nunc sylvæ.

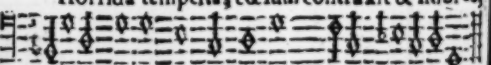
Horrida tempestas cælum contraxit & imbres,

Nivesque deducunt Jovem; nunc mare nunc sylvæ.

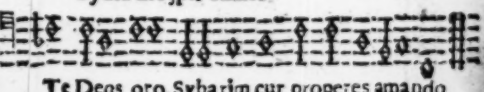
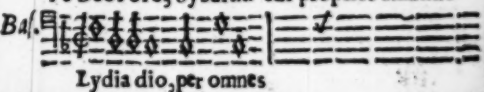
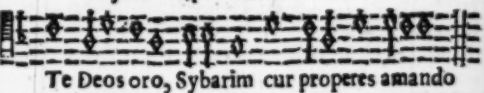
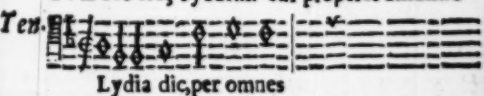
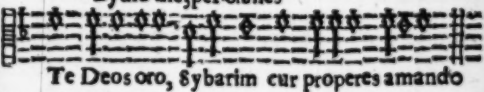
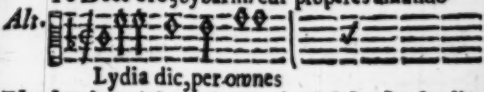
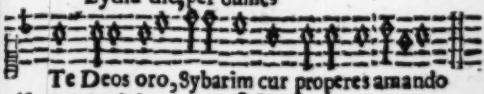
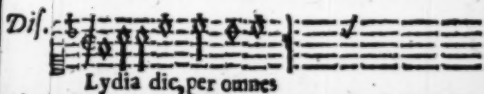
Horrida tempestas cælum contraxit & imbres,

Nivesque deducunt Jovem; nunc mare nunc sylvæ.

Genus

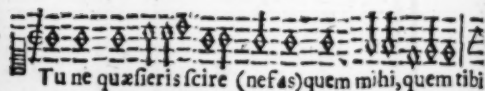
Genus dicolon distrophon. Versus 1. Choriambicus
dimeter acatalecticus. II. Choriambicus tetrameter
acatalectus. ex epitrito secundo, choriambis duobus
& amphibrachy. Horat. lib. 1. od. 8.

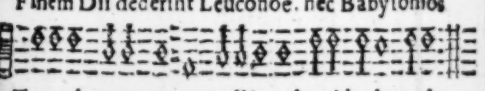
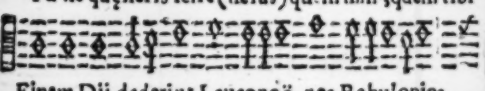
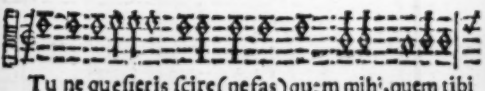
Genus

Genus monocolon : omnes versus sunt choriambici
pentametri acatalecti. Horatius lib. 1. ode 11.
& 12. & lib. 4. ode 10.

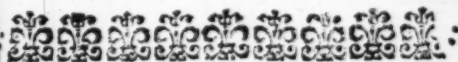
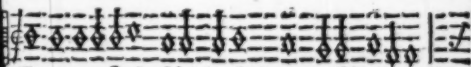
Discantus.

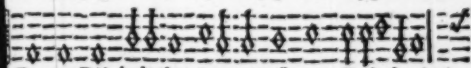
Altus.

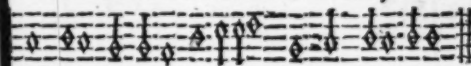
Tenor.

Tenor.

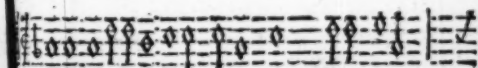
Tu ne quæsieris scire (nefas) quem mihi, quem tibi

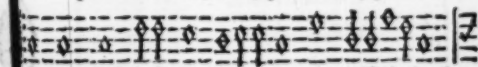
Finem Dii dederint Leuconœ : nec Babylonios

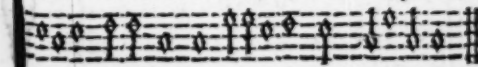
Tentâris numeros, ut melius quicquid erit pati.

Bassus.

Tu ne quæsieris scire (nefas) quem mihi, quem tibi

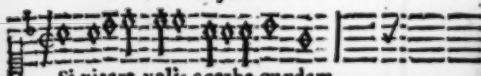
Finem Dii dederint Leuconœ : nec Babylonios

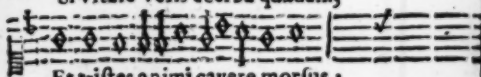
Tentâris numeros, ut melius quicquid erit pati.

Genus

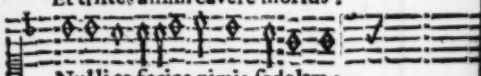
Genus Phalæcium, sive Hendecasyllabum.

Discantus.

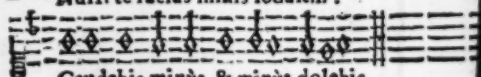
Si vitare velis acerba quædam,

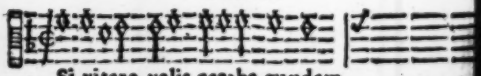
Et tristes animi cavere morsus :

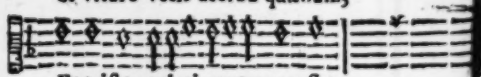
Nulli te facias nimis sodalem :

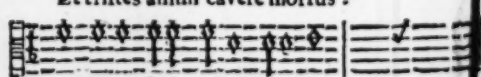
Gaudebis minùs, & minùs dolebis.

Altus.

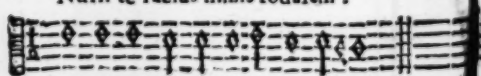
Si vitare velis acerba quædam,

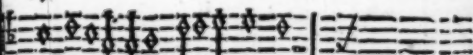
Et tristes animi cavere morsus :

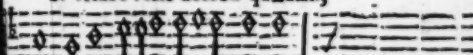
Nulli te facias nimis sodalem :

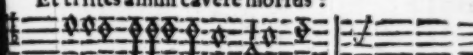
Gaudebis minùs, & minùs dolebis.

Tenor.

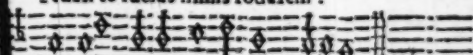
Si vitare velis acerba quedam,

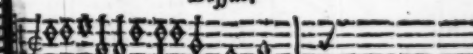
Et tristes animi cavere morsus :

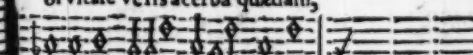
Nulli te facias nimis sodalem :

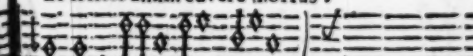
Gaudebis minùs, & minùs dolebis.

Bassus.

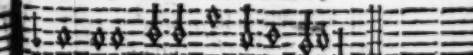
Si vitare velis acerba quedam,

Et tristes animi cavere morsus :

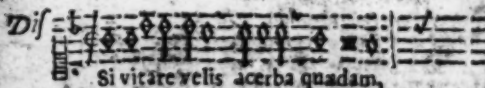

Nulli te facias nimis sodalem :

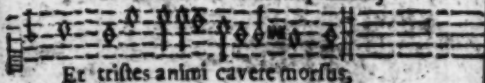

Gaudebis minùs, & minùs dolebis.

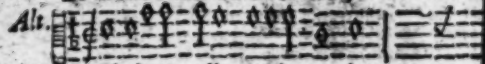
Alia melodia generis Phalœcii,

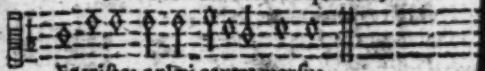
Si vitare velis acerba quadam,

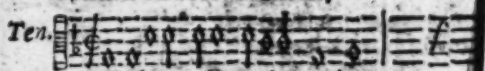
Et tristes animi cavere morsus,

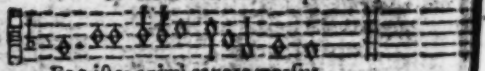
Si vitare velis acerba quadam,

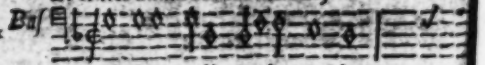
Et tristes animi cavere morsus,

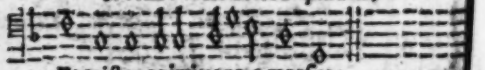
Si vitare velis acerba quadam,

Et tristes animi cavere morsus,

Si vitare velis acerba quadam,

Et tristes animi cavere morsus.

Nulli te facias nimis fœdorem,
Gaudebis minùs, & minùs dolebis.

F N 7 S.

